MARIE CARDINAL

BÜYÜK DÜZENSİZLİKLER

Yazarın diğer kitapları:
Ecoutez la mer (1962), *La Mule de Corbillard* (1964), *La Sourcière* (1966), *Cet été-la* (1967), *La Clef sur la porte* (1972), *Les Mots pour le dire* (1975), *Auterement dit* (1977), *Une vie pour deux* (1979), *Au pays de mes racines* (1980), *Le Passé empiété* (1983), *La médér d'Euripide* (1986).

AFA – Kadın: 7
AFA – Yayınları: 75

ISBN 975 – 414 – 016 – 2

Mart 1989

© Editions Grasset & Fasquelle, 1987

Les grands désorders adlı bu kitabın Türkçe çeviri hakkı AFA Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Gülen Ofset
Kapak: Reyo Basımevi

AFA Yayıncılık A.Ş., Babıali Cad. Sıhhiye Apt. 19/8
Cağaloğlu – İST. ☎: 526 39 80

MARIE CARDINAL

Büyük Düzensizlikler

Çeviren:

Lizi Behmoaras

AFA
YAYINLARI

Alexis, Bénédicte, Benoit,
Bruno, Dorian, Frédo, Lurielle,
Tania, Titi'ye...

Üstüne tam oturmuş gri bir tayyör, siyah çoraplar, boynunda morlu pembeli bir fular.

Yaşı mı? Kırkla elli arası.

Uzun boylu, sarışın bir kadın.

Hareket ve konuşması, belli bir üne kavuşmuş insanlarınki gibiydi.

Onuruma, tepside iki fincan ve bir tabak bisküvi hazırlanmıştı. Bana yer gösterdi ve herhalde mutfak olan bir bölmeye doğru yürüdü. "Çay getireceğim. İster misiniz, yoksa kahve mi içersiniz? Meyve suyu? Ya da başka bir şey..." – "Çay olsun, mükemmel."

Salon hoştu, "kolonyal" türünden: Saksıda ağaçlar, hint pamuklusundan perdeler, yerde beyaz keçi postları. Odanın tek koltuğunda oturduğumun farkına vardım. Bunun dışında, minderler ve kırmızı deri kaplı bir divan, çökmüş ama güzel. Her şey biraz yıpranmış, fincan ve fincan altlarının takımları bozulmuştu. Duvarlarda şimdilik şöyle bir ilgimi çeken tablolar ve gravürler: Daha sonra bunları ayrı ayrı incelemeye ve sevmeye vaktim oldu.

Çaydanlıkla döndü, fincanı doldurup bana uzattı ve ötekini de kendine doldurdu. Bisküvileri işaret etti: "Buyrun." Bir mindere oturdu. Farkettim ki, yerde oturmaya alışıktı. Rahatça yerleşebilmek için çevresine başka minderleri toplarken, hareketleri acelesiz, etkindi. Buna şaşırdım. Daha resmi bir insanla karşılaşmayı umuyordum. Şu anda koltuğunda, kendini asıl resmi hisseden bendim. Doğrusu, beni pek rahat ettirmemişti.

Söze girdi:

"Telefonda söylediğim gibi, sizi Dr Bourget aracılığıyla buldum. Beslenme üzerindeki kitabı güzel bir yapıttı; basit bir belgesel olmanın çok ilersinde, bundan çok ötede. Hani şu günümüzde beslenmeyle ilgili kitaplar... Ne demek iste-

diğimi anlıyorsunuz. Ama bu çok sürükleyici, çok güzel yazılmış, düşündürüyor, okuması da hoş. Dr Bourget'yi kutlama olanağını buldum ve sizin işbirliğinizden sözeden, sizin telefon numaranızı bana veren de kendisi oldu... Bu işi uzun zamandır mı yapıyorsunuz?"

"Oniki yıldır... daha çok onbeş yıldır."

"İnsan başkalarının kitaplarını nasıl olur da yazabilir? Umarım fazla ileri gitmiyorum."

"Hayır kesinlikle. Başlangıçta para kazanmak için yaptım, ama sonra zevk için... Yazmaktan kopmuyorum ve onun bunun sözcükleriyle zenginleşiyorum... Kendi kitaplarını yazmama olanak veriyor."

"Özür dilerim, kitaplarınızdan hiçbirini okumadım. Acaba neler..."

"Romanlar... evet polisiye romanlar. Şu var ki, eleştirmenlerinyalnızcapolisiyeromanolaraknitelememelerigereken romanlar yazmak isterdim."

"Ama yapamıyorsunuz?"

"Hayır yapıyorum. Ama az başarılı oluyorlar. Bunlar bir yerde polisiye, bir yerde değil, Fransa için piç bir tür. Burada kitapları nitelemek gerekir, hem de etiketleriyle... Hayatımı bununla kazanmıyorum."

"Sırası gelmişken, koşullarınız nedir?"

"Çalışmaya bağlı. Genellikle götürü çalışırım. Çok zaman ve enerji harcamam gerekirse bir de satış üzerinden yüzde isterim..."

"Gölge yazar olarak... Tam böyle deniyor değil mi?"

"Evet, evet böyle."

"Siz özellikle belgeleri yazıyorsunuz."

"Hemen hemen öyle. Kısacası şunda anlaşalım: Ben yazmam, aktarırım. Kitabı imzalayacak kişinin kimliğine girmeye ve onunla özdeşleşmeye çalışırım. Her verileni kullanırım, her gördüğümden, her işittiğimden yararlanırım: Sözler, fotoğraflar, metinler, konuşma alışkanlıkları... Bukalemunluk gibi bir şey!... Hoşuma giden bir uğraş."

"Bu işin sizi ilgilendirmesini anlıyorum. Biliyor musunuz, gariptir, mesleğinizi ben de biraz yaptım. Çok oluyor. Öğrenciyken. Kızımı yetiştirmek ve öğrenimimi sürdürmek için Profesör Greffier'nin sekreteri oldum. Kendisinden sözedildiğini işitmişsinizdir, neredeyse Nobel ödülünü kazanıyordu birkaç yıl önce... Fizikçidir, daha doğrusu termodinamikçi. Bana, bilimsel dergilere halkın anlayacağı bir dille yazdığı bazı metinleri daktiloya geçirmem ve düzeltmem için verirdi... Her neyse, sizin yaptığınızla pek bir ilgisi yoktu, ben yazmıyordum, yalnızca onun dilbilgisi ve yazım yanlışlarını düzeltirdim... Çok şey öğrendim... Çok eskiden."

Okumasını sevdiği, okumuş olduğu şeylerden sözetmeye koyuldu. Bu arada bana bir incelik gösterdi. Chester Himes'ı andı. Ona göre New York'u anlamak için onun polisiyelerini okumak gerekirdi. Ben de o inceliğine karşılık vermek için Chester Himes hayranlarından biri olduğumu söyledim. Bu da doğruydu.

Karşısındakini etkilemek için kullandığı güzel, tok bir sesi vardı... Biraz salon konuşması... olgun, hâlâ güzel bir kadın, benimle edebiyat hakkında konuşuyordu... Kanımca bundan pek fazla anlamıyordu. Burada ne işim var, diye düşündüm.

Konuşmanın beni sarmadığını anladı. Sustu. Sessizlik devam etti, sıkıcı. Nasıl bozacağımı bilmiyordum... Tekrar konuşmaya koyuldu. Sesi değişmişti, beni şaşırttı, boğuklaşmıştı. Sanki boğazı sözcükleri ağzına ulaştırmak için bir çaba harcıyor, sonra dudakları onları çıkarmadan evvel yordamlıyor, biçimlerinin ve anlamlarının bilincine varıyordu. Önce rol yaptığını sandım ama duygulanmış olduğunu gördüm. Merakımı uyandırdı, kendisini dikkatle dinledim.

"Yazmaya gereksinimim var... Buna inanıyorum... Bir şey yaşadım... Özel bir şey... Bu yaşantı deneyimimi paylaşmak görevimmiş gibi geliyor bana... belki başkaları için

de yararlı olabilecek... Belki de ondan kurtulmaya gereksinimim var... Doğrusu ne istediğimi bilmiyorum... biraz yitik hissediyorum kendimi... Kendi başıma yazmayı denedim. Ama ben, bilimsel bildirilerin, gözlemlerin akademik biçemine, teknik ya da kuramsal metinlere alışığım... Benim yayınlatmak istediğim şeyi dile getirmek için gereken biçem bu değil... Artık şartlandım, 'bilginlerin' kullandıkları o tantanalı 'biz'den kaçınamıyorum."

"Bilginler" sözcüğünü söylerken iki işaret parmağıyla, havada, kafasının iki yanına birer tırnak işareti yaptı, bu aynı zamanda eşek kulağını çağrıştırıyordu. Gülümsedi.

"'Ben', çok özel. Onu uygunsuz buluyorum. Ama gene de sözkonusu olan 'ben'im ve kişisel olarak başıma gelen bir şeyi anlatmak istiyorum. 'Ben', 'biz', 'o' ile hokkabazın topu gibi oynadım, hiçbir sonuca varamadım, olaya bir türlü dışardan bakamadım... İşte bunun için sizi yardıma çağırıyorum."

Yeniden kendini toparlamış, yeniden kendine hakim olmuştu. Birkaç sözcükle bana öyküsünün ana çizgilerini anlattı. Bir süredir benim de kafamı kurcalayıp duran bir konunun karşısında bulmuştu kendini.

"Bunu yazmak sizi ilgilendirir mi acaba?"

"Sanırım ki, evet, ama yineliyorum, yazmayacağım, size bir türlü çevirmenlik yapacağım."

"Pekala deneyelim... Nasıl bir yöntem uygulayacağız?"

"Söyleyeceklerinizi yalnızken teybe alabilirsiniz. Ben de bandları evde çözerim. Olmazsa biraraya geliriz, bana anlatırsınız, bunları kaydeder, not alırım. Karar sizin."

"Peki siz? Siz neyi yeğlersiniz?"

"Ben her iki yönteme de alışığımdır. Bana göre ikisi de birdir. Önemli olan, konuşmak için kendinizi rahat hissetmeniz ve bana olabildiğince bol malzeme sağlamanızdır."

"Gelmenizi tercih ederim. Bütün bunları yüksek sesle, kendi sesimden dinlemek, hem yalnız başıma... buna cesaret edip edemeyeceğimi de bilmiyorum... Burada olur-

sanız daha gerçekçi olacak... Hem de bana, yazdıklarınızı ilerledikçe gösterirsiniz." –"Hayır, ilerledikçe değil, ancak gerçek bölümler tamamlandıkça..."

Haftada iki gün biraraya gelmek üzere anlaştık.

İki ayın sonunda, 143 sayfa kaleme almıştım. Çoğunu ben yazmıştım ama kimileri teyp bandlarının yalnızca yazıya dökülmüş haliydi. Bunları kendisine, tamı tamına, 12 Aralık 1979 Cuma günü teslim ettim. Onu izleyen Pazartesi birbirimizi yeniden görecektik.

Ama ben, artık çoktan aynı insan değildim.

Birinci Bölüm

143 sayfa

İlk Gün

Uçak duruyor. Hemen ardından emniyet kemerlerinin şıkırtısı işitiliyor. Yolcular kemerlerinden sıyrılıyorlar, bir saniye bile yerlerinde kalamayacaklar: Neredeyse yedi saattir içerde tıkılıp kalmışlar, bıkmışlar artık.

Elsa Labbé de herkes gibi yapıyor: Ayaktadır. Ancak, dik duramıyor: Yeri pencere yanı, tepesindeki bagaj koyma yeri doğrulmasını engelliyor. Ziyanı yok, bu durumda yine de ayakkabılarını giymeyi beceriyor, ama kolay olmuyor, çünkü ayakları şişmiş... Şimdiden evinde olmak isterdi. Tatil harika geçti ama artık dönmek, araştırmalarına yeniden koyulma isteğini duymakta.

Pasaportunu göstermek için yolcu kuyruğunda yerinde sayıp dururken, bacaklarının kaslarını hareket ettiriyor; iyi çalışıyorlar. Koştu, kürek çekti, yüzdü, tırmandı, bedeni bayağı iyi çalıştı. Her yıl, yola çıkmadan önce, kendi kendine, artık benden geçti yaşlandım, der... ama sonra birkaç günde gücünü yeniden bulur. Yorgunluk gider. Her şeyi unutur. Hastalarından, telefonlardan, uykusuzluktan uzaktır...

Üç yıldır tatillerini François ile geçirmekte: Amerika'nın Atlantik kıyısında. Her yıl orada ona kavuşmaktan hoşlanır. Ama gene de, altı hafta sonunda ondan ayrılmaktan memnundur. Onunla dolu dolu ve kayıtsızca yaşamış olduğunu hisseder. Son günlere doğru artık buna doymuştur, çalışmalarını özler.

Laure'u özler, özellikle.

Havaalanından ayrılırken Elsa yaşamın güzel olduğunu düşünmektedir.

Taksi. Çevreyolu. Paris. Hiçbir şey değişmemiş, şurada burada bazı ayrıntılar dışında. Pasteur Kavşağındaki şosenin yenilenmesi işi bitmiş. Esnaf, dükkanlarını yeniden açmış. Evine varmadan tam önce, camekandan fırıncı kadını kasasının arkasında oturur görüyor. Az sonra yakından göreceğine seviniyor; kadını ve o hınzır bagetlerini...

Anahtarı kilitte çevirirken banyoyu gözünün önüne getiriyor: Küveti, aynaları, fayansları, açık renk eşyaları, hasır koltuğu. Odasını da düşünüyor: Büyük karyolası, başucu lambasının pembe ışığı, kurtların kemirdiği o eskimiş, sekiz kenarlı çerçevesine gömülü bizote aynasını... Bütün bunları düşünürken de mutluluk duyuyor. Banyo ılık, çarşaflar yumuşak olacak, dışarsının gürültüsünü işitecek, faal Avrupa'nın gürültüsünü... Ve onu duyarak uykuya dalacak. O sırada bedeni bir kez daha Kuzey Amerika ritmiyle, yapay bir geceye kendini bırakıp gidecek. Saat farkından doğan bu belirsizliği seviyor, şimdiki zamanın başka bir yerde, başka yerin şimdiki zamanda olmasına neden olan hücrelerin bu belleğini, bu her yerde aynı zamanda bulunma duygusunu seviyor. Bunu hem seviyor hem de bundan kaçınıyor. Karanlık ve gizli olan her şeyin kendi üzerindeki çekici etkisinden sakınıyor.

Elsa Labbé yaptığı işi özenle yapan, aklı başında bir kadındır, buna rağmen akla uymayan şeyler çekici gelir ona. Anlaşılmaz, karışık bir tabiatı olduğunu, ne olursa olsun her şeyi yapabileceğini, bunun da temel ruhsal yapısını oluşturduğunu bilir. Ama, yaşam akışı öylesi gelişmiştir ki, o, kuralları seçmiştir. Ya da daha doğrusu, "acayip mizacını" kurallar çerçevesine sokmasını becermiştir.

Çocukluğunda babası ona Güneyli şivesiyle:

"Bir acayip yaradılışın var senin Elsa" derdi. Her defasında annesi düzeltirdi:

"Meraklı bir yaradılışı var."

...

Gene de Elsa kusursuz bir kadın oldu. Bu zamana değin, kapısının önünde, çantasında anahtarı aradığı bu sabaha dek, "delice heveslerini" kontrol etti, onlara kapılıp gitmedi.

Kapı açılıyor ve bir saniyelik zaman kesiti içinde, yaşam kantarının topu kaçıyor, anlamıyor, belirsizliğin içine fırlatılmıştır sanki. Bir adım atıyor, valizini koyuyor, kapıyı ardından kapatıp arkasına yaslanıyor. Kalbi boğazına tıkanmış, boğuluyor. Vahşice bir şey, bunu beklemiyordu! Savunma mekanizmasını kullanmaya zaman bulamadan kontrolünü kaybediyor. Gördüğü şeyi görmek istemiyor, ama biliyor ki gözlerini yummak bir işe yaramaz. Bir tiksinti duyuyor, bir isyan: "Neden beni bu manzarayı görmek zorunda bırakıyorlar?" Ve aynı anda eski "acayipliği"nin ve meraklılığının büyüsüne kapılıyor: "Neler oluyor?"

Dairesinin soyulduğu düşüncesi şöyle bir geçiyor aklından. Ama böyle olmadığını biliyor. Öyleyse ne? Burada neler olmuş? Daha da oluyor mu? Kıpırdamaya cesaret edemiyor, tetikte kalıp dinliyor, gözlüyor.

Sessizlik.

Giriştedir. Salonun bir bölümünü, mutfağın başladığı yeri görüyor, öteki odalara doğru giden koridorun bir ucunu da. Duvarlar bilinen yerindeler, ama yabancı hatta düşman bir alanın sınırını belirtiyorlar, tanıdık gelseler de.

Storlar indirilmiş, evde bulunan ne varsa hepsi loşluk içinde anlaşılmaz bir kitle halinde yığılmış. Perdeler çekilip koparılmış, bazıları hâlâ bir halkayla tutuyor; bir gemi batışından sonraki yelkenler gibi asılı kalmış. Mobilyalar

yer yer yığılmış –özellikle pencerelerin önünde– örtüler, kağıt parçaları, darmadağınık öteberiyle örtülü. Yün döşemelikte çerçöp, pislik kalabalığı.

Kokuyor.

Saldırı talandan çok, pis kokudan geliyor. Terkedilme, tecavüz, intihar kokusu var burada. Felaket kokuyor, dayanılmaz bir şey. Koku canlı, geri kalan her şey ölü.

Karanlığa biraz alışınca, perdelerin kordonlarının bir tür örümcek ağı oluşturacak biçimde yerleştirildiğini farkediyor. Bu düzenlemenin ne anlama geldiğini anlamaya çalışıyor ama buna olanak yok. Kordonların olta kamışlarına bağlı olduğunu sonunda anlıyor. Olta takımını tanıyor; sandık odası, çok seyrek işe yarayan ıvır zıvır ve atmaya kıyamadıkları eski öteberilerle tıka basa doludur. Olta takımı odanın dibindeydi. Bunu bulup çıkarmak için orayı tüm boşaltmak gerekmiş olmalı! Düşünceler kafasından hızla geçiyor, çarpışıyor. İnanılmaz bir şey

Kızının küçüklüğündeki tatil günlerini düşünüyor... Laure, elinde, boyunun dört katı bir olta, ciddi... Bu anı yüreğini burkuyor, çünkü tüm bunların kızıyla ilintili olduğunu sezinlemiştir –hatta bundan emindir– ürpermeye başlıyor, içinden yakınmak gelse de yapamıyor.

Sızlanamıyor, kıpırdayamıyor, hiçbir şey yapamıyor. Hâlâ giriştedir, şu gördüğü şeyin, mide kaldıran kokunun, dekorun etkisi altında, öylece felç olmuş gibi. Durağan bir iç sıkıntısı, sapık bir enerji kokuşmaktadır şurada. Olta kamışları... İşte şimdi de naylon olta ipleri –onca yıl kamışlara sarılı kalmaktan kıvrılıp bükülmüşler– giriş kapısında, ona doğru uzanmakta. Bir de şurada, ayaklarının dibinde olta iğneleri. Küçük. Temiz. Can yakıcı. Parıldıyor. Olta iğneleri... Yine minik Laure, kumral saçları, bal rengi teni, oğlan çocuğu silüeti. Gözüpek, bilgiç, kararlı, kayalıklarda balık tutmaya giden Laure. Serüven peşinde. "Olta

iğneleriyle yaralanmamaya dikkat et!" Küçük kız omuzlarını silkiyor, kendisine çocuk gibi davranılmasından nefret ediyor... Olta iğnelerinin yaraladığını pekala biliyor, bunu yinelemek gereksiz.

Ama ne oluyor Elsa'ya? Neye uğruyor? Başını eğdi, kapı boyunca çöküverdi. Çömeldi, ağlıyor ya da daha çok, yanaklarından gözyaşları süzülüp akıyor. Hıçkırdığı yok, yüz ifadesi hüzünlü değil. Bu, aşırı dolup da taşan bir sıvı sadece... Elsa sanki pes ediyor.

Çocuğu, kızı, canı... Tatildeyken ona birçok kez telefon etti. İlk görüşmelerinde Laure küçük dairesinin çok sıcak olduğundan, orada bunaldığından şikayet etti, yakında annesinin evine taşınacaktı, orası genişti ve kolayca havalandırılabilirdi. Aman ne iyi! Madem ki kızın anahtarı vardı, boş apartmandan yararlansındı bari! Ama sonra, evvelki gün –telefon bağlantısı iyi olduğu halde– onun sesini bir tuhaf bulmuştu, garip bir ton, sıkıntılı, yapış yapış gibi. Laure, aynı gün kendi dairesine döneceğini söylüyordu.

"Evde kal, böylece seni gelir gelmez görürüm."

"Hayır, evime dönsem daha iyi!"

"Pekala, mademki öyle istiyorsun. Neyin var senin, hasta mısın?"

"Yo, hiç değil. Neden soruyorsun?"

"Bilmem ki! Yani şey... Sesin..."

Şimdi Elsa, iki gündür geri ittiği düşünceyi artık kabulleniyor: Bu konuşma, Sydney kongresinden bu yana yerleşen, Laure'la ilgili belli belirsiz bir tehlike duygusunu iyice belirginleştirdi.

Sonra, Manhattan'da François'yla sokakta kavşağı geçerken karşılaştığı bir çift, bir erkek ile hasta görünüşlü gencecik bir kadın; adam onu neredeyse taşıyordu. Genç

kadını Laure'a benzetti o an. Çiftin arkasından bakmak için durdu: İçi bulandı. Daha sonra yemek yemek istemedi, François onu sinirlendiriyordu. Sonunda toparlandı: Aslında o çiftte olağanüstü hiçbir şey yoktu, o telefon konuşmasında da hiçbir olağanüstülük yoktu. Ancak Laure'un sesi...

... "Bu nedir bu, Elsa?"

... Jacques'ın cenazesini getirmeye gittiğinde siyahlar giymek istememiş ve Laure'u da birlikte götürmüştü. Laure'u götürmek de niçindi? Zaman zaman böyle yaptığı için kendine kızardı, kimi zamanlar da bu davranışının nedenlerini anlardı.

Yirmiiki ve iki; o sıralar bu yaştaydılar.

İki ve yirmiiki. Küçücük bir kız çocuğu ve savaşta ölen bir kocanın tabutunu almaya gelen çok genç bir kadın; yalnızlar, korkusuz, yassız. Sanki gençlik ve asker ölümü, kısaca ölümü siliveriyordu. Sanki ölü bir asker, ölü bir baba ya da ölü bir sevgili değil de yalnızca yükümlülüğü taşınılan, tarihin malı olmuş bir cesetti. Sanki savaş ve tarih o yaştakiler için bir engel oluşturamazdı, sadece yazgının bir kazası.

Askeri birliklerin gürültüleri, komutlar, topuk vuruşları. Müzik yoktu; Cezayir'de ölen askerlerin anavatana geri gönderilmeleri, sessizce, neredeyse gizlice gerçekleştiriliyordu.

Vinçlerden, limandaki canlılıktan, canavar düdükleri ve martılardan büyülenmiş küçük Laure, ellerini sıkmaya gelen subaya koca bir gülücük yapmıştı. Subay onlara bir madalya verirken pek anlaşılmayan başsağlığı dileklerinde bulunmuştu.

"Bu nedir bu, Elsa?"

"Hiç canım, liman."

Elsa, Laure'un sorusunun yanıtını vermemişti. Küçüğe şu olup bitenleri, ölümü, savaşı, babasını, ulusu, sevgi-

yi, aileyi... tüm bunları açıklamanın elinden gelmediğini hissediyordu.

Jacques'ın Fransız bayrağıyla örtülü tabutu önünde, durumun saçmalığını düşünmüştü her şeyden önce. Jacques ordudan, savaştan, hele bu savaştan tiksinirdi. Sonra böyle bir ölümün saçmalığından, belki de gösteriş eksikliğinden, ama özellikle de Laure'un madalyaya hayranlıkla bakışı yüzünden olsa gerek, duruma uygun biçimde davranmadığı sonucuna varmıştı. İçinde ve çevresinde karmaşık bir şeyler olup gelişmiş ve bir cezayı, evet bir cezayı hakettiği duygusuna kapılmıştı. Çocuğu beraberinde getirmemeliydi, bunları onun görmesine izin vermemeliydi, sorusunu yanıtlamalı, siyahlar giymeliydi, Laure'un kendisine Elsa diye hitap etmesine izin vermemeliydi, bütün bunlar yüzünden günün birinde cezalandırılacaktı. İçinden geçenler bunlar olmuştu.

Başını kaldırıyor, Laure'u beraberinde götürmemesi gerektiğini yeniden düşünmeye başlıyor. O sıralanmış tabutlar, o görülmez ölüler, o bayraklar, o ağlayan kadınlar, erkeklerin doğallıktan uzak hali ve bütün bunlar karnını kocaman açmış koca bir geminin yanıbaşında, limanın o heyecan verici havası içinde onun bebecik kafasını kimbilir nasıl etkilemişti? İkisi de birçok kez konuştular. Her defasında Laure bu olaydan belli belirsiz bir anı sakladığını, bunun daha çok iyi bir anı olduğunu, belki de bu nedenle denizi ve yolculuğu sevdiğini, ayrıca bunun kendisinin mi yoksa, daha çok kendisine anlatılmış bir şeyin mi anısı olduğunu bilmediğini ileri sürerdi...

Birden, Elsa, Laure'un hâlâ orada olduğunu, uyuduğunu ve dairesine dönmediğini düşünüyor. Yerinden doğruluyor, kızına sesleniyor: "Laure! Laure!" İki kez. Odalara doğru ilerliyor, yeniden sesleniyor: "Laure! Laure!" Ses yok.

Dairenin içinde oradan oraya dolaşırken her adımda bulduğu gene karmaşa, gene yıkım, düzensizlik. Bunu iyi bilir; düzensizlik, özellikle uğraştığı konudur, akılsal yönünü, klinik yönünü bilir. Ama şimdi gördüğü, bir tedavi yoluna gitmeyen, bir tedavi arayışında bile olmayan bu düzensizliğin böyle bir biçime girebileceğini hep tahmin ettiyse de Elsa bunu hiç yaşamamıştır, sadece sezinlemiştir: Kaba haliyle çılgınlık. Evde, çıldırmanın kudurganlığı, kendi evinde, işte orada donmuş kalmış... Bir çift tokat, bir deprem, bir yangın orada felce uğramış gibi. Pıhtılaşmış. Hep delilikten korkmuştur. Belki de o nedenle bu mesleği seçmiştir: Elsa, psikologdur.

Karanlığa ve her şeyin birbirine karışmış olmasına karşın Elsa kağıtları, çok sayıda kağıdı farkediyor. İşte onu en çok altüst eden de budur, çünkü bunlar kendi kağıtlarıdır, onları tanıyor; bunlar notları, grafikleri, hesapları, araştırmalarının sonucu, dosyalarının içeriği; ayrıca çocuk resimleri de, düzinelerce çocuk deseni, yüzlerce çocuk deseni... Çiziktirmeler... Her biri kaydedilmiş, tarihlenmiş, numaralanmış... yıllar ve yıllarca yaşamı... geçmişi ve geleceği... bürosu talana uğramış! Yazgısı talana uğramış! Niçin?

O koku! Elsa boğulacak gibi oluyor.

Elektriği yakıyor, kapıları ve pencereleri açıyor. Her yerde aynı sahne, ilgili ilgisiz her şey üstüste yığılmış. Kirli çamaşırlar, kurumuş ya da bozulmuş yiyecekler, devrilmiş şişeler... Her şey öylesine bir dağınıklık içinde ki, odada artık hâlâ bir yatak, oturacak yerler, masalar bulunup bulunmadığını bilmiyor... Gömme dolaplar ve gardroplar açık, boş. Onların boşluğu da ek bir anlamsızlık.

Bir de koku, berbat, bilinmez, ter, mayalanmayla çürümeden kalma ve daha da başka şeylerden. İç bayıltıcı, tozlu bir şey...

Birisi banyonun lavabosuna kusmuş. Üstündeki ayna

kabuklaşmış kusmuk artıklarıyla dolu. Elsa şöyle bir etrafına bakıyor ve yerde, lavabo ile banyo küveti arasında beyaz fayansların üzerinde birçok kara damlacık, ince, sert, kurumuş damlacıklar görüyor. Kasılıp kalıyor, hastane imajlarını kafasından itiyor, ama "kan" sözcüğü hep dolaşıyor. Ondan kaçıyor, kendi kendinden kaçmak, heyecanından kaçmak istiyor. Dayanmalı. Harekete geçmeli. O iğrenç aynada gömleğinin –hastalarını kabul ederken giydiği, kapını arkasındaki askıda her zamanki yerinde asılı duran gömleğinin– yansımasını görmüştür. Şimdiye dek gördüğü tek normal şeydir bu.

Soyunuyor, gömleğini sırtına geçiriyor, evi temizleyecek.

İçeriye dönerken artık yıkımın ayrıntılarıyla ilgilenmiyor. İş giysisini sırtına geçirmek, havasını değiştirmiştir. İlk iş olarak, Laure'a telefon edecek, onu bir güzel haşlayacaktır. Hem de kimseyi haşlamadığı gibi haşlamak. Böyle bir pislik, bu halde bir ev akla gelebilir mi? Kimleri soktu buraya, bunların yapılmasına nasıl izin verebildi?

Telefon çalışmıyor, ses yok. Arızalı! Her yanında yıkım ve yapım çalışmaları olan bu semtte, telefon hep arızalıdır. Tatile çıkmadan önce Elsa, Laure'a telefon, elektrik faturalarını ve kirayı ödemek üzere açık çek bırakmıştı... Üç yıldır, bu işlemleri banka aracılığıyla yapması gerektiğini kendi kendine hep söyler durur, ne var ki varlıklı kişilerin alışkanlıklarını henüz edinememiştir... Neyse bunu düşünmek yararsız, düşüneceği başka şey var. Kaygıyı atıyor üzerinden: Her şey yolunda. Telefon arızalı, bir bu var, hepsi o kadar.

Mutfakta, gelişigüzel üstüste yığılmış kapkacağın hepsi kirli. Bütün tabaklar kirli, düz ve çukur tabaklar, büyük, küçük, bütün kayık tabaklar kirli, bütün bardaklar kirli,

ayaklı, kristal, hiç kullanılmayan bardaklar da bunların içinde, tencereler kirli, bütün tavalar, büyük küçük bütün kulplu tencereler, hepsi hepsi. Domates soslu spagettiler bir kap içinde küflenmiş ve yerde, fırının önünde, çürümüş, kokuşmuş, üzerine sineklerin konduğu bir et parçası. Storu yukarı çekiyor. Güneş burayı, evin geri kalan bölümünden daha da korkunç aydınlatıyor, duvarlar ve tavan oraya buraya sıçramış iğrenç pisliklerle dolu ve gene kusmuk lavabodan taşmış, altta, gömme dolabın kapıları üzerinde kurumuş.

Bulaşık makinesi bozulup kalmış ve "onlar" bir tek tabak yıkamak ya da makineyi onarmaktansa, hiçbir şey yapmamayı yeğlemişler. Makineyi açıyor, içi boş. Düğmelere basıyor, çalışıyor! Bulaşık makinesi çalışıyor. Öyleyse ne? Niçin? Laure nerede? Neler olmuş burada?

Anlamalı, Laure ona açıklamalı, onunla bağlantı kurması gerek. Onu, meydanda tam köşedeki telefon kulübesinden aramaya gidiyor. Evden olduğu gibi çıkıyor, gömlekle. Numarayı çeviriyor, oniki kez zili çaldırtıyor, sayıyor: Oniki. Numara yanıt vermiyor. Yeniden evine çıkıyor, o berbat mı berbat inine. Bu daire, onun içinde bulunduğu durum, tüm bunlar, birden tek işi olmaya, yaşamı olmaya dönüştü. Geri kalanla artık hiçbir ilgisi yok: Yoldan geçenlerle, dükkanlarla, başkalarının normal düzeniyle. Yere bakıyor. Evine dönüyor, başı önünde, öfkeli, "onlar" görecek günlerini, "onlar" beklemekle hiçbir şeyden mahrum kalmayacaklar; canlarına okuyacak "onlar"ın.

"Onlar"! Kim onlar? Kalabalıkmışlar da: Laure, altı haftada bir kez bulaşık yıkamamış bile olsa bu kadar kirletemezdi. Elsa hırsla sarılıyor işe; ovup temizliyor, ama mutfaktaki durumun iç yüzünü gördükçe, kaygısı daha da artıyor. Bu dağınıklık öylesine sağlıksız ki! Kaşıklar eğilip bükülmüş, eğilip bükülmedik bir tane kalmamış. Anımsıyor, Laure, yeni yetmeyken bisikletinin, daha sonra da mobileti-

nin dış lastiklerini çıkarmak için kaşık kullanırdı. Kaç lastik onarmışlardı ki? Bu soruyu kendini rahatlatmak için soruyor, çünkü aslında kaşıkların bu işe kullanılmadığını biliyor. Ne için kullanılmışlar? Hangi oyuna, hangi kurala göre? Elsa, sakinleşmek için elinden gelen ne varsa yapıyor. Hatta mesleğinin deyimlerine sığınmaya kadar gidiyor: İçinden konuşurken heyecanı ortadan kaldıran, mantıksızlığa mantık kazandıran teknik bir söz dağarcığı kullanıyor. Bir yandan ovup parlatırken, durumun klinik bir analizine girişiyor ve hepsini özetleyen, hepsini açıklayan bir terime varıyor: Katarsis. Evet, bu olmalı, burada meydana gelmiş bir katarsis olayıyla karşı karşıya, bilmediği bir sahnenin kışkırtmasıyla bilinçaltı zincirlerinden kollektif bir boşalma krizi. Sahne belki bir trajedi değildir, hatta bir dram da değildir. "Onları" şiddetlerinden, içlerinde birikim yapmış yasaklardan temizleyen bir sahne; her şey birden çıktı, kinlerini ve karabasanlarını kustular. Yeniden vahşileştiler.

Düşünmek kolay, ne var ki şu gördüğünü kabullenmeye yaramıyor. Heyecanını alıp götürmüyor, tam tersine, çünkü genellikle Elsa bu terimleri, onlarla daha çabuk iletişim kurmak için meslektaşları arasında kullanır ancak.

Katarsis ya da değil, Elsa boğazının boğulacak kadar sıkılmasını ve aralıksız düşünmesini önleyemiyor: Laure'a ne oldu? Önceki gün telefonda evde olup bitenlerden hiç sözetmedi, kuşkusuz çoktan beri orada olagelen şeylerden... Elsa ev işlerinden, yiyecek maddesinden, eşyadan, bu karabasanın bir gün içinde meydana gelmediğini, burada, her tarafta yeni ve eski pislikler olduğunu bilecek kadar anlar. "Katarsis matarsis umurumda değil, ben ne olup bittiğini ve kızımın nerede olduğunu bilmeliyim."

Gün boyu altı kez, işini yarım bırakıp Laure'la bağlantı kurmaya çalışıyor. Altı kez kendini yeniden meydanda, postanenin şu saydam ve parlak yeni "modülleri"nden birinin içine kapanmış olarak buluyor.

Çevresindeki, yaz sonunda bir Paris sokağı; serin havanın içe işlemesine karşın hâlâ kısa kollu dolaşan erkekler, hâlâ sandalet giyen kadınlar var. Hatta karşıdaki lokanta, taraçasındaki şemsiyeleri açmış. Beyaz bölümünde TUBORG yazılı, mavi bölümü yazısız olan, bir beyaz bir mavi parçalardan oluşmuş üç şemsiye. TUBORG, mavi, TUBOR., mavi, TUB..., TUBORG, mavi... "Tuborg yazısını bin kez okusam da bir sonuç alamayacağım!" Kızının numarası yanıt vermiyor. Laure nerede? Yaşıyor mu? Manhattan'ın kalabalığı arasındaki, Manhattan'ın tozları içindeki, Manhattan gökdelenlerinin ezici parantezi içindeki genç kadını yeniden düşünüyor, Laure'a benzeyen hasta genç kadını. François: "Bu bir..." demişti. Ne demişti? Hangi sözcüğü kullanmıştı? "Bu bir... ne?"

Bu sabah mutfakta damlalık olarak görmek istediği ilk şeyi, ilk nesneyi buldu. Plastikten küçük bir alet, pistonlu. Atabilirdi ama sakladı. Doğru dürüst bakmadan, çabucak gömleğinin cebine soktu. "Şırınga" sözcüğü kafasının içinde zikzaklar çizdi, kapalı bir pencere önündeki sinek gibi vızıldadı. Onu kovdu. Daha önce "kan" sözcüğünü de aynı biçimde kovmuştu.

Mutfaktan sonra salona ve öteki odalara girişiyor: Büroya, konuk odası da olan bekleme salonuna, sekreterliğe dönüşen Laure'un eski odasına ve kendi odasına. Mobilyaları itiyor, yeniden yerlerine yerleştiriyor, kağıtları yeniden sırasına göre düzenlemeye, fiş dosyasını yeniden eski biçimine sokmaya çalışıyor, kirli çamaşırları yığıyor: Gömlekler, pantolonlar, tişörtler, hiç görmediği iç çamaşırları, berbat durumda, hepsi aynı stilde, aynı "*I LOVE N.Y.*", "*Che Guevara*", "*Fruit of the LOOM*" ve benzeri türünden... "Bir haytalar çetesini içeri sokmuş, acınası bir motosikletli çetesi, ana babalarının başarısız Mayısını peşlerinde sürükleyip duran "*peace and love*"lar, uğursuz "*baba cool*"lar, serseriler *drop out*'lar... Bunlar, Tanrı bilir neyin öcünü almak, hangi hesa-

bı görmek için, gençliklerine fazlasıyla ağır gelen bir geçmişten kurtulmak üzere zevkine her şeyi harabetmişlerdir." Öfke ve korkunun kendisini ezmek üzere olduğu her defasında Elsa katarsis olgusuna dönüyor yeniden. Çünkü, yaşamakta olduğu şeyden kaçamayacağını, bundan kaçınamayacağını biliyor.

Koridorda, kanlara bulanmış –"çetede kızlar da varmış"– çarşafların altına sokuşturulmuş telefon faturası eline geçiyor, açılmamış bile, gidişinden üç gün sonra postayla yollanmış. Telefon kesilmiş işte o kadar, arıza falan yok. Kesilmiş, çünkü Laure hesabı ödememiş... Elsa'nın bununla ilgilenmesi için şimdi vakit çok geç, postane kapalı. Yarın yapacak bunu. Laure aklını mı kaçırdı?

Hemen her yerde başka küçük nesneler –şu sözümona damlalıklardan– buldu, cebinde biriktiler... Bunlar şırınga! Elsa, kendi kendini aldatmayı sürdüremiyor. Bunların şırınga olduğunu ta başından biliyordu. Hastanede yeterince şırınga görmüştü... kullanılıp atılabilen plastik şırıngalar. Bazılarında iğne bile var. Damlalıkmış... haydi canım sen de!

Saat akşamın onu, durmadan çalıştı, koridorda yere oturuyor, kalbi bedeninin her yerinde atıyor. "Burası uyuşturucu bağımlılarıyla doluymuş." Laure da öyle mi?

Laure yeni yetmeyken, tıp öğrenimi yapmak isterdi... insan vücuduna karşı hep özel bir ilgi duymuştur, kendisininkine olsun başkalarınınkine olsun. Acaba uyuşturucu kullananlara yardım etmek istemiş de bu iş onu aşmış mı? O halde niçin yüzleşmeden kaçıyor? Bu onun huyu değil. Laure'un diyalektik düşünme yetisi vardır ve konuşmaya doyamaz. Haklı bulduğu bir davayı savunduğu zaman elinden gelen her şeyi yapabilir, haksızlık bile. Neden hukuk öğrenimi yapmıyor, neden sinema yönetmenliğinde diretiyor?

Tıp öğrenimi, hukuk, sinema, Elsa kafasını takmış, dönüp dönüp bunlara geliyor... Belki de "onlar" burada bir film

çevirdiler. Kızının birlikte kısa metrajlı film yapmaya çalıştığı gençlerle daha önce karşılaştığı oldu. Pelikül, ışık, objektif delisi bunlar, eski yeni bütün filmleri seyrederler, yaşamlarını ucuz sinema salonlarında geçirirler, yer parası vermemek için, kaçak ya da açıkça bedava girmek için türlü dümenler bilirler. Kafaları dağınık, tutkulu, yırtık, küstahtırlar. Elsa onları çok sever. Onların ortalığı böyle harabedeceklerini hiç sanmıyor.

Gece yarısı, her şey bitmiş değil, daha çok iş var, ancak ev biraz daha eve benziyor, daha az korkunç. Elsa ondört saattir çalışıyor, artık gücü kalmadı. Artık yeter diyor, hemen gidip yatağına uzanma kararında.

Kendi odası, dairenin en az "zarar gören" yeri. Orada Laure kalmış, Elsa küçük ayrıntılar nedeniyle bundan emin. Kül tablasında Laure'un izmaritleri –sigaraları yarıya kadar içme alışkanlığı vardır onun– ışığın daha az gelmesi için lambanın üzerine kendine özgü biçimde örtülmüş bir şal ve özellikle de bir koku: Laure'un kokusu. Elsa odayı havalandırdı, çarşafları değiştirdi, elektrik süpürgesiyle etrafı temizledi ama koku duruyor.

Uzandı, gözleri yarı kapalı. Burada gece yarısı. Orada, okyanusun ötesinde saat altı, daha akşam olmadı. Buradaki kendisiyle oradaki François arasına, altı bin kilometrenin, altı saatlik saat farkının oluşturduğu mesafeden daha büyük bir mesafe girmişti. Yatağa uzanır uzanmaz aklına François geldi, çünkü son kez yatakta olduğunda yanında o vardı, günboyu onu hiç düşünmemişti. Sabahtan beri burada olanlar Elsa'yı öylesine değiştirdi ki, bu ev ve bu evde gördüğü, bulduğu şey dışında hiçbir şey onu ilgilendirmiyor. Geri kalan dünyadan kendini niçin bu denli kopuk hissettiğini bilmiyor. Artık yalnızca bu kente bağlıdır, bu akşama; o da ancak küçük bağlarla, kendini diri diri yakan ve uçlarında Laure'un bulunduğu, küçücük akkor halindeki ampul telleriyle. Laure Paris'te, ama nerede? Laure nerede? Laure yaşı-

yor mu? Nerede yaşıyor Laure'nin bedeni? Göğsüne ve karnına ağrılar girmesine neden olan bu soruya takılıyor sürekli olarak; şiddetli, dayanılmaz sancılar, iğne gibi saplanan! Kapı girişindeki olta iğnelerini görür gibi oluyor, parlak, can yakıcı. Banyoda oraya buraya sıçramış kan damlacıkları gözünün önüne geliyor, mutfakta da vardı onlardan ve daha... Acısı çok şiddetli, dalga dalga dolaşıyor. Sanki pis kokulu bir hava içinde asılı kalmış ve binlerce olta iğnesi onu dengede tutmakta. Düşüncesinin en küçük devinimi ona daha çok acı çektiriyor. Nasıl doğru düşünmeli? Tedirgin edip duran varsayımlar, kuşkular, umutlar dalgasını nasıl durdurmalı? Nasıl düşünceyi basitleştirmeli, kusmuk kusmuktur, kan kandır, kırıp dökmek kırıp dökmektir, bir şıringa şıringadır, hepsi o kadar! Nasıl böyle düşünmeli, paniği nasıl durdurmalı?

Elinden gelse, yıkamaya, silmeye, yoketmeye devam edecek, ama bitkin, öylesine yorgun ki, gövdesi tepeden tırnağa titriyor, tir tir titriyor.

Birinci Gece

Hayır, Elsa aldanmıyor. Uzaktan, apartmanın derinliğinden anahtarın kilitte döndüğünü, sonra giriş kapısının kapandığını işitiyor. Şimdi ayak sesleri, Laure'un adımları. Yanılması olanaksız, kimse kızı gibi yürüyemez.

İşte orada, nihayet orada, küçüğü, canı!

İşte orada o, nihayet orada, kapının önünde. Zayıf, yaşıyor, güzel, öylesine güzel ki! Kızındaki güzellik Elsa'yı hep allak bullak etmiştir. Laure'un gözbebeklerinde bilmediği bir parlaklık, yüzünde yeni bir solgunluk, gözlerinin altında onu

daha da büyüleyici kılan grileşmeler. Olta iğneleri yok artık, işkenceler de bitti, Laure işte orada ayakta. Laure'u, bir tanesi!

Bakışları karşılaşıveriyor, sevgiyle dolu, sevinçle dolu ve birbirlerine kavuşma sabırsızlığıyla. Ana–kız adeta içiçe geçmiş, bir bütün olmuş. Birbirlerini görür görmez birbirlerinin kokusunu alıyorlar ve dolu dolu sevgi gösterisi içindeler. Bu kısacık sessizlik anı, kendilerindeki en değerli şeyi, gizlerini yüzeye çıkartıyor... Aralarındaki ayrılıkların ve benzerliklerin su yüzüne çıkması ve tek vücut olacak denli birbirine karışması, seller dağlar meydana getirmesi, çok güçlü çarpan tek bir yaşam, çekinimsiz, yalın, birlikte kendi yaşamları olması için bakışmalarındaki şu belli belirsiz parıltı yetti.

Laure, Elsa'ya doğru geliyor. Kapıdan, annesinin uzandığı yatağa doğru ilerleyişi yürek yakıcı. Davranışlarında her şey trajik, gene de Laure kendini tutuyor, ama başlı başına bu kendini tutuşta, ifade azlığında ve adımlarının yavaşlığında, yaşadığı dram okunuyor. Elsa, Laure'un kendisini yardıma çağırdığını hissediyor. Kızını bağrına basmak için yatakta kenara kayıyor, kızı onunla birlikte, neredeyse üzerine uzanıyor. Laure'un başı Elsa'nın boynunun çukurunda, küçük diri göğüsleri annesininkiler üzerinde eziliyor. Hıçkırıyor, bir çocuk gibi ağlıyor. Üzüntüsü çok büyük ve sonunda bunu belirtebiliyor. Gözyaşlarıyla Elsa'ya, kendisini ezen şeyi paylaşmayı öneriyor. Anne, kabul ettiği şeyin ne olduğnu bile bilmeden bunu kabulleniyor, kollarını kızının sırtının üzerinde kavuşturuyor, onu avutuyor. Kendisi de ağlamak isteği duyuyor. Bütün gün kafasından geçirdiği uzun, can sıkıcı söylevi hepten unutmuş. Yalnızca "sakin ol, sakin ol, evin durumu gerçekten bir rezalet ama..." diyebiliyor. Laure bir oğlak gibi tos vuruyor. Annesinin susmasını, bulunduğu yerde kendisiyle olmasını istiyor. "Sorun bu değil! Bu değil sorun! Ev mev umurumda değil benim. Dinle Elsa, dinle: Uyuşturucu kullanıyorum. Bırakamıyorum. Bırakmam lazım. Elsa yardım et bana!"

Laure daha fazla konuşmadı. Bu sözler, Elsa'yı sabahtan beri açılan ve kenarında durmayı başarabildiği uçuruma düşürmeye yetti. Korkunç bir düşüş bu! Kendi varlığını infilak ettiren, paramparça edip savuran sonu gelmez bir düşüş... Artık hiçbir şey dayanmıyor. Elsa sağır, dilsiz, kör, cahil, öyle cahil ki! Kızına iyice sarılıyor. Laure onu kavrıyor, sarsıyor ve bir emir verircesine: "Yardım et bana!" diye yineliyor.

Elsa bayılıp kendini kaybeder gibi oluyor. Sanki hiç toparlanamayacak. Sesini de yitirdi, bulmaya çalışıyor. Sözcükler nereye gitti? Konuşması gerek; zihin durgunluğu içinde çırpınıyor. Oysa söylemesi gereken önemli bir şey var. Bunu söylemek zorunda. Laure'un bunu işitmesi gerek.

Sonunda bunu başarıyor, konuşuyor:

"Bana güvenebilirsin, Laure, sana yardım edeceğim. Sana yardım edeceğim Laure'um benim, yardım edeceğim sana. Ama nasıl? Ne yapmalı?"

"Gitmeli. Ötekilerle kalmamalıyım. Özellikle bütün pencereleri kapatan deli ile. Her yana olta iğnesi koydu. Gördün mü onları? Bir paranoyaktır o, barut fıçısı gibi kokoyla dolu. Beni buraya, senin odana kapatıyordu. Sakin kalayım diye de mal veriyordu." –"Ama niçin aldın?"

"Çünkü gereksinimim var, bağımlı oldum dedim ya sana. Kurtulmak için seni bekliyordum. Yardım et bana, Elsa, götür beni buradan. Sonra anlatırım. Gitmemiz gerek."

"Bu kolay, daha valizimi bile açmadım. Araba garajda, hemen yola çıkarız."

"Araba garajda değil."

"Nerede?"

"Orly'de. Kaza oldu, orada kaldı."

Laure'un ehliyeti yok. Elsa arabayı kimin kullandığını sormuyor. Neden Orly? Ne zamandan beri uyuşturucu kullanıyor? Ne içiyor? Susuyor... Kendini kısıtladığından değil, susuyor çünkü tamamen yabancısı olduğu bilinmeyen bir dünyaya varmıştır. Bu dünyaya nasıl girildiğini, orada nasıl

tutunulduğunu, hangi sözcüklerin kullanıldığını bilmiyor.

Gene de konuşuyor:

"Yarın sabah gidip arabayı getireceğim ve hemen yola çıkacağız."

"Bana *Tranxène 50* gerek; yoksa krize girerim."

"Bu zor bir şey değil, hemen gider alırım."

"Hayır, yarına kadar idare ederim. Hem ayrıca kodeinim de var. Banyo yapacağım şimdi ve uyuyacağım... Geçen gece beni buradan çıkarttı, çünkü senin bugün geleceğini biliyordu. Ne var ki, beni kapattığı odanın, zemin kattan yola çıktığının bile farkına varmadı. Az önce giderken arkasından kapıyı kilitledi, ben de pencereden atladım. Geri zekalının tekidir!"

"Seni neden kapatıyordu?"

"Para için. Bana bıraktığın açık çekleri filan aşırdı... Bankaya gitmemi istemiyordu."

"Çekleri doldurmamıştım. Unutmuştum, anımsarsın onları son anda hazırlamıştım, geç kalıyordum... Senin doldurman için haber vermek istiyordum... ama sonra, bunu sen de kendi başına düşünürsün dedim... Ne kadar almış?"

"Bilmiyorum."

Kendi parası!... Akşam kursları, sınavlar... çok zaman oluyor... Laure küçükken... ilk müşterileri... kendine bir yer edinmek için yıllarca uğraş didin... İyi kazanıyor. Bundan övünç duyuyor. Ama sözetmeyecek. Şimdi bunlardan sözetmemesi gerektiğini biliyor...

"Telefon kesilmiş."

"A öyle mi? Ne zamandan beri?"

"Hiç bilmiyorum. Çok olmuyordur, seninle önceki gün konuştum ya."

"Keşke daha önce kesselerdi telefonu. O zaman bu faturayı ödemek zorunda kalacaktı! Ödemesini söylemiştim... Çünkü, yaşamı telefonladır onun. Önceleri hiç önemsiz küçük bir *pusher*'dı, koşturur dururdu. Çekleri ele geçirdiğinden beri ağalık taslıyor. Şimdi *deal* yapıyor. Aracıları da var.

En iyi müşterilerini burada, evde alıkoydu, pansiyoner olarak. İşte bu beni çileden çıkardı. Bunun için de beni kapattı, onları görmeyeyim diye. Bir gün bunlardan birini senin çalışma odanda gördüm... bu kadarı fazlaydı, hayır, böyle devam edemezdi. Ona dedim ki..."

Konuşuyor, konuşuyor. Farkına varmadan korkunç şeyler anlatıp duruyor, kendisine göre bunlar sıradan olaylar. Elsa bunlardan hiçbir şey anlamıyor. Anlamadığı bir yığın sözcük de var. Anlayabilmek için çabalıyor: Evinde oturan bir sürü adam, Laure içerde kapalı... bankadaki hesabı yabancı birinin elinde... Kendi mantığına, kendi söz dağarcığına dönmenin bir çaresini bulmalı.

"Ama niçin bunu yapmasına izin verdin? Hiç senin tarzına uygun değil."

"Bana istediğim kadar toz veriyordu. Benim gitmemden, sana haber vermemden korkuyordu... Beni gözaltında tutuyordu."

"Ondan korkuyor musun?"

"Hayır... evet... bir delidir o. Kokoyla ayakta durur. Delinin teki, koko yüzünden. Aşırı çekiyor. Kafası öylesine dumanlı ki, ne yaptığını bilmiyor."

Elsa'nın düşüncesi sanki burulmuş. Artık dünyası küçücük. Yaşantısı, Laure'un anlattığı şeye indirgenmiştir. Kendisinin korkunç, Laure'un ise sıradan bulur gibi gözüktüğü bir öyküye. Ama Elsa yine de başka öykü olmadığı, bu korkunç sıradanlığın Laure'un yaşamı olduğu, kendisinin bunun içine girmesi gerektiği kanısında. Kızına yaklaşabilmek için bildiği şeye, yani sabah burada gördüğü ve bulduğu şeye değinmekle yetinmeye çalışıyor.

"Hasta olanlar da var mıydı içlerinde?"

"Hastalar mı? Ne gibi hastalar?"

"Her yanda kusmuk buldum da..."

"Gogocular vardır, kusarlar... Severler bunu. Bunun kendilerini temizlediğini söylerler, içlerini temizlermiş... Eroin karaciğerin canına okur... ben yoo, hayır, kusmam

ben..."

Eroin! Demek eroin alıyor. Uyuşturucuların en berbatı!

Gözlerini kapıyor. Düşme, yere kayma, yıkılıp gitme gibi bir duyguya kapılıyor yeniden... Bu belki de hiçbir şey yememiş olduğundandır.

"Karnın aç mı Laure? Burada sanırım hiçbir şey yok, hiçbir şey bulamadım. Ama gidip *Drugstore*'dan bir şeyler alabilirim, sabahın ikisine üçüne değin açık olur."

"Hayır, sağol, aç değilim."

"Zayıfsın."

"Öyle mi buluyorsun? Hayır. İyiyim."

Laure başını yastığa yerleştiriyor, bir kolunu annesinin belinin etrafına dolayarak... Elsa onu seyre dalıyor: Tanrım ne kadar genç, ne kadar güzel, ne kadar küçük! Laure içini çekiyor:

"Dönmeni sabırsızlıkla bekliyordum. Ne gündü!"

Evet ne gündü! Laure, annesinin gününün nasıl geçtiğini düşünemez, en basitinden evin ne durumda olduğunu görmedi bile. Elsa, az önce çılgın bir hızla giden bir trene bindiğini anlıyor. Bir tren ki, nereden geliyor? Nereye gidiyor?

Elsa bilmiş olsaydı ki, uzun bir süre için sürekli bir sorgulamaya girecek, bu da yavaş yavaş, onun yalnızca aklını değil, umutlarını, amaçlarını da kemirip tüketecek, bunu bilmiş olsaydı Laure'a yardım etmeyi reddeder miydi?

O gün, ilk gece, duruma nasıl karşı koyacağını bilmemesine karşın evi nasıl düzene sokmuşsa, bunu da başaracağına inancı tam.

Elsa iyi bir psikolog olarak tanınır, şöhreti sınırları aşmıştır. Başkalarının ruhsal bozukluklarıyla canla başla ilgilenir ama uyuşturucu bağımlılarını izlemenin çok güç olduğunu ve pratik olarak onlarla önemli bir sonuca varılamayacağını, düşkırıcı olduklarını bilir. Ama o, buna ulaşacak.

Laure'un ona güvenmekte hakkı var. Buna ulaşacak. Bu kolay olmayacak, ama bunu başaracak. Başaracak!

Laure banyoyu dolduruyor ve içeri kapanıyor. Her zaman böyle yapmaz. Elsa'nın onu güzel bulduğunu bilir ve önünde çıplak ya da açık saçık kılıklarla, sere serpe rahatça dolanır, ikisi de buna çok gülerler. Çoğu kez burada banyo yapar, çünkü banyo küveti kendi küçük dairesindeki duştan daha rahattır. Genelikle acelesi vardır, ama bu onu her seferinde önemli bir şeyler anlatmaktan alıkoymaz. Gürültü patırtı ile annesini banyo odasına çağırır. Elsa gelir, hasır koltuğa oturur. Laure köpüklü suyun içindedir. Olur olmaz her şeyden konuşurlar, gülüşlerle ara ara kesilen ciddi konulara dalarlar. Aralarında büyük bir yakınlık vardır.

Ama o gece Laure kapıyı kilitledi. Her şey farklı.

Elsa'nın dinlenmeye gereksinimi var, uyumuzsa hiç direnci kalmayacak. Örtülerin arasına giriyor ve farkına bile varmadan uykuya dalıyor.

Üç Gün

Laure ve Elsa'nın İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Günlerde Yaşamı

Ertesi sabah Laure'u yola düşüren, krizin kendisinden çok kriz korkusu oldu.

Son günlerde, Elsa gelmeden önce çok iğne yapmıştı; sanki bilinçaltında bundan son kez doyasıya yararlanmak istemişti. O gece uzun bir uyku çekti. Dün akşam banyoda yaptığı iğneden bu yana kaç saat geçtiğini hesap etmeye

çalıştı. Tam olarak bilemiyor, ne saat kaçta yaptığını ne de saatin şimdi kaç olduğunu. Çok zaman geçmiş olmalı. Üşüyor, eklemlerinde biraz ağrı var. Annesini, dinlensin diye uyandırmamak gerektiğini geçiriyor içinden. Sonunda da delinin tanımadığı Chloé'nin evine gitmeye karar veriyor. (O deliyi bir daha hiç görmek istemiyor.) Chloé'de kodein olacaktır, hatta belki *Tranxène* de bulunur, ya bir parça *Tranxène* ya da *Spasmalgine* fitil... Her ne olursa olsun, eğer mal varsa almayacak, bitti artık, hiç almayacak.

Chloé'de pek bir şey yok, ancak kodeinli şurup; Laure şişeyi tümüyle boşaltıyor. Aradan epey zaman geçti, saat öğlenin dördü oldu işte! Yoksunluk krizi şakaya gelmez bir biçimde kendini gösterdi. Onu hemen tanıyor, oysa onunla daha önce hiç karşılaşmamıştı. Korkunç bir şey! Meteliği de yok. Chloé'nin de öyle. Laure adres defterini alıp ötekilere telefon etmeye başlıyor. Boşuna. Kimsede bir şey yok. Ya yerlerinde yoklar ya da onunla aynı durumdalar. İkindinin başlangıcı elinin altında toz olmayanlar için kötü zamandır. Kriz korkusu onları yerinde duramaz eder ya da felce uğratır. Çekecekleri işkencenin düşüncesi baldırları, enseyi, cildi sarar. Sinirlenirler, dolaşıp dururlar, birbirlerinden kuşkulanırlar. Üstüste yünlüler giyilmesine karşın ısınmak olanaksızdır.

Laure annesinin evine dönemiyor. Bir şey onu bundan alıkoyuyor. Ne olduğunu kendisinin de bilmediği bir şey...

Deliyi bulmalı. Hemen şimdi! Çekler, para, her şey onda. Ne var ki, önceki gece kendisini götürdüğü sokağın adını bilmiyor. Mahalleyi biliyor, o kadar: Buttes-Chaumont taraflarında. Oraya asla varamayacak. Koşuyor, korkuyor.

Önce, tanıdık bir çırağın kendisine bedava *Spasmalgine* fitil verdiği eczaneye uğruyor. O ayakta hemen onlardan birini koyarken, çırak öbür müşterileri oyalıyor. Buna karşılık Laure adama besbelli gitmeyeceği bir randevu veriyor. Acınası biri!

Daha sonra bir taksiye atlıyor. Caméo Sinemasının yanında, 19. Bölgede bildiği bir *Café-tabac*'nın önünde arabayı durduruyor. Deliyi tanımadan önce uyuşturucuyu buradan sağlardı. "Bir saniye bekler misiniz, bir paket Marlboro alacağım." *Café*'de sigara dumanından geçilmiyor, çok da kalabalık, dışardan şöför hiçbir şey göremez. Laure bunu biliyor. Bu numarayı ilk kez yapmış değil. Tuvaletlerin yanındaki kapıyı açıyor, ardında çöp tenekeleriyle dolu bir koridor, buzlu camlı bir kapı, daracık bir arka sokak... Taksi daha çok bekler!

Sokaklara düşmüş, dişleri çatırdıyor, her tarafı sızlıyor, büzülüyor. *Spasmalgine* onu sersemletirken, eroin gereksinimi azgınlaştırıyor. İnsanlar ona bakıyorlar. Hepsi öküz bunların!

Sonunda onu bulduğunda, saat akşamın yedisi. Bedeni berbat, perişan, yaşamı berbat, acısı dayanılacak gibi değil. Kapının arkasından gelen delinin sesini duyuyor, kapı açılıyor.

"Kaltak, küçük orospu!"

Önce, kaçtığı için hakaret ettiğini sanıyor. Farketmez! Varsın kafasından ne geçiyorsa sıralasın! Şimdi nevalesini alacak ya, gerisi vız gelir.

"Kusura bakma... Gidip annemi görmeliydim. Tamam işte, geri döndüm, görüyorsun. Sabahtan beri hiçbir şey bulamadım, harmanım."

"Bende hiç yok, sen de hava alırsın orospu! Biraz malsız kalmak fena olmayacak senin için. Bu sana ders olur..."

"Yalvarırım..."

Adam küfrediyor, rakamları küfürle sıralıyor... Laure, onun bankaya çek bozdurmaya gittiğini ama hiçbir şey alamadığını anlıyor.

"Altı bin papel. Biliyorsun bu çek bana aitti, bu çekleri bana sen yazdın. Altıbin papellik üç çekimiz kalmıştı. Onsekizbin ediyordu! Onsekizbin papel havaya uçmuş! Anlıyor musun bunu aptal karı! Gidip de annene ne anlattın?"

Laure için durum açık: Elsa bankaya gitti ve açıkta kalan çekleri iptal ettirdi. Madem ki delinin parası yok, artık malı da yok!

"Hiçbir şey anlatmadım anneme! Bankaya gitmişse, görmüş olmalı. Okuma bilir annem, hesap da bilir. Enine boyuna açıklanmasına gerek yok. Hemen anlamıştır."

"Bana onsekizbin frank borcun var, anlıyor musun? Onsekizbin papel borçlusun bana."

"Sana borcum filan yok!"

Bir köşeye sığındı, titriyor, biliyor ki kapışacaklar. Şu durumdayken! Uyuşturucu yoksunluğu, ilk kez tüm kemiklerine, hücrelerine işlemiş. Başkalarının bu konuda söyledikleri, kendisinin kafasında canlandırdığının, hissettiğinin yanında hiç kalıyor. Deliden nefret ediyor. Onu öldürebilir şu an.

"Sana metelik borcum yok."

Bilmiyor neden, fakat bu ona iyi geliyor, ulumaya başlıyor. Ulumak için ulumak, köpekler gibi... Deli onu kolundan yakalayıp sarsıyor.

"Kes! Çevredekileri peşimize takacaksın. Zaten aynasızlar kıçımdan ayrılmıyorlar. Biliyorsun, lazerleriyle oradalar, bekliyorlar, her yanım Allahın cezası aynasızlarla çevrili."

"Kaçıksın! Çok fazla koko çekmişsin, hepsi bu. Aynasız yok ortada, hiçbir zaman da olmadı! Ne annemin evinde ne de burada. Allahına kadar *speedy*'sin o kadar. Sen gerçek bir paranoyaksın! Bu hale geldiğine göre bayağı koko bulmuşsun kendine, ama bana eroin almak aklına gelmedi. Senin malının parasını kim veriyor orospu çocuğu?"

"Sen değil. Sen borçlusun bana."

Laure onun üzerine atlıyor, kapışıyorlar, sille tokat girişiyorlar birbirlerine. Laure onu tırmalıyor, ısırıyor, hayalarına tekme savurmak için fırsat kolluyor. Adam bakıyor ki kız iyice kudurmuş, kendini korumaya çalışıyor. Sonunda Laure kaçıyor.

Adam onu yakalayamıyor; sokak kedisi kadar çevik

Laure.

Toz satın almak için, o akşam iki kez "vizit"e çıkmış olan Chloé'nun evine dönüyor.

Gece karanlık. Paris sakin.

Laure az önce iğnesini yaptı, kafayı buldu. Kendi aleminde, zevkten dört köşe. Mutlu, güvenli: Bu son. Elsa döndü ya, ikisi birlikte buradan çekip gidecekler, sonra da uyuşturucuya haydi eyvallah! Doz peşinde, para peşinde koşmak, delinin kölesi olmak, dilenip durmak canına tak etti artık.

Bununla birlikte o uyuşukluğu içinde bir şey biliyor, kabullenilmeyecek türden bir şey. Biliyor ki, eroinin tutsağı... bunu biliyor ama kabul etmiyor... Belli belirsiz başka bir şey hissediyor, annesinin kendisi için bir şey yapamayacağını hissediyor, çünkü bu konuda o çok bilgisiz... Acaba Elsa farkına varacak mı, öğrenecek mi? Ya başaramazsa, ya ona yardımcı olamazsa? Hazin. Laure annesinin bilmediği şeyleri biliyor... Yorgun... Başaracaklar... İçinden böyle diyor.

Chloé kıpırdanıyor. Her zamanki gibi kolunda iğnesiyle uyumuş. Laure doğrulup şırıngayı çıkarıyor. Davranışları koruyucu... Chloé iyi kızdır: Kendi dozunu, Laure'un açık mor sandaletlerine karşılık olarak onunla bölüştü. Yarın Elsa'ya yalınayak dönecek. Önemi yok, uzak değil zaten. Yorganı üzerlerine çekiyor. Hava sıcak, Chloé'nin evinde rahat ediyor insan. Chloé arkadaşının ilgisini hissediyor, elini arıyor, buluyor. Chloé'nin eli Laure'un elinin içinde sıcak, sanki yuvasında bir kuş. Tatlı tatlı, el ele sükunete gömülüyorlar.

Hava güzel. Dün sanki sonbahar gelmişti, bugünse hâlâ yaz ortası gibi. Hava sıcak, gece pencereleri açık kalmış, evin içinde serin ve tatlı bir tatil yeli esiyor.

Otobüs gitmiş!

Hangi otobüs?

Benim evin önünde duran 89 numaralı!

Paris! Laure! Elsa bir sıçrayışta kalktı. Hâlâ uykulu ama çoktan ayakta. Bilinçaltı bilinçten milyon kez daha çabuk çalışıyor. Neler yapması gerekiyor? Uyandığı anda, dünün kafasında bir geçit yapması için bir saniyeden az bir zaman yetti. En küçük ayrıntılarıyla bütün gün ve hatta bir gün öncenin anıları, New York, Kennedy Havalimanı, Roissy... Artık uyumuyor, gidip geliyor ama iyice uykulu. Beceriksiz, yatağa çarpıyor, bluzunu da bulamıyor, saat kaç? Valizini açmadan gidip eczaneden *Tranxéne* alması, Orly'ye gitmesi, bankaya uğraması, telefonu ödemesi gerek. Laure hâlâ uyuyor mu acaba? Laure uyanıksa Elsa uyumamalıdır. Nöbet tutması gerekir.

Laure yok ortada! Eski odasında uyumuş, yatak bozulmuş, lamba yanık kalmış ve ışığın aydınlattığı yırtılmış bir kağıt parçasında büyük harflerle şunlar yazılı: "Hemen dönerim!" Nereden dönecek? Laure'u nerede? Daha erken uyanmalıydı, uyumamalıydı. O da girişteki masaya bir not bırakıyor: "*Tranxène* alıp arabayı getirmeye gidiyorum. Sevgiler."

Koşuşturuyor, hızlı hızlı koşuyor...

Orly Havalimanının polis bürosunda nöbetçi polis:

"Ooo, nihayet çıkıp geldiniz! Tam da sizin şu enkazı burada alıkoymaya devam edelim mi, etmeyelim mi diyorduk."

Enkaz ha! Altı ayını bile doldurmamış bir araba! Elsa şaşkınlığını özellikle göstermemeli. Polis onun kazadan hiç haberi olmadığını özellikle anlamamalı. Özellikle Laure'u korumalı. Budalalık yapmış hoppa bir kadın tavırları takınarak cilveli cilveli konuşuyor: "Kaza tam uçağa yetişeceğim sırada oldu. Geç kalmıştım... Bu yüzden bildiremedim... Anlarsınız işte, New York'ta 'birileri' beni bekliyordu. Hâlâ nasıl oldu anlamadım... Oysa ben hep dikkat ederim, hiç

kaza yapmadım." Duruyor, gülüyor, masalın sonunu getirememekten, gereğinden fazla şey söylemiş olmaktan korkuyor. Acelesi olan kuşbeyinli kadın havalarında... O kadar kolay yalan kıvıracağı ve rol yapabileceği aklına gelmezdi... Polis memurlarının "ah şu kadınlar!" diye düşünmelerini istiyor ve başarıyor da; çünkü hepsi koruyucu tavırlar takınıyorlar ve sonunda her şey halloluyor.

"Size ihbarname gönderilmişti."

"Henüz yeni döndüm. Postamı takip ettirmemiştim."

Astronomik bulduğu bir yekun ödüyor, ama işte şimdi kırmızı koltuklu, radyolu ve her türlü konforu olan metalik gri rengindeki güzelim R 5'i önündedir. Evet, bu ta kendisi, şu demir yığını onun arabası, kendine şimdiye değin sunmuş olduğu en güzel araba!

"Paris'e dönerken dikkat edin. Direksiyon boşluk yaparsa şaşmam! Arabanızın ön kısmı haşat... doğruca duvara bindirmişsiniz ha?"

"Doğruca."

Adam "şu karılar var ya, hepsi de kaçık bunların!" der gibi bir tavırla başını sallıyor. Gülmekten katılıyorlar. Elsa da neşeli, pek neşeli... Şükür ki motor hemen çalışıyor, çekip gidiyor.

Arabaya otururken ilk gördüğü şey, bir şırınga olmuştu, pedalların yanında. Polisle dalga geçmişti ama yine de korku içindeydi! Onun da şırıngayı görmesinden korkmuştu.

Şimdi öylesine terliyor ki elleri direksiyonda kayıyor. Güçlükle sağa döndürebiliyor, arabanın sola kaymasını önlemek için direksiyona iyice asılması gerekiyor. Direksiyon boşluk yapıyor. Bir ölüm aracına dönen bu arabayı kullanmamalıydı. Ne var ki bir garaja bırakmadan önce içindeki keşmekeşi düzeltmek zorunda. R 5, tıpkı dairesi gibi, pis berbat şeyler ve şırınga dolu.

Evine iki saatte dönebildi.

Merdivenleri dörder dörder çıkıyor. Laure sabırsızlanmasın! Daha sonra gidip bir araba kiralayacak.

Laure dönmemiş!

Elsa fenalık geçiriyor. Bunu koşuşturmasına, saat değişikliğine ve hiçbir şey yememiş olmasına bağlıyor. Ne zamandan beri aç? Uzun zamandır.

Bankaya uğramak, Orly, araba kiralamak, bir şeyler atıştırmak, telefonu açtırmak... Ter içinde koşuşturmalar, şöyle bir ısırılıp çöpe atılan bayat sandviç. Yutmak olanaksız. Yiyemiyor. Tıkanıyor. Masallar uydurmak. Her yerde yalan söyledi. Orly'de, bankada, araba kiralanan yerde, postanede, eczanede. Niçin bu gevezelik, yanlış ayrıntılardaki bu aşırılık, bu uydurma yaşam öyküleri. Kendisine böyle yalanlar uydurtan ne? Bu soruya yanıt verecek zamanı yok, düşünecek zaman yok. Şimdilik oraya buraya koşuşturma, düşünmenin yerini tutuyor. Asıl önemli olan acele etmesi. İki koşu arasında evine dönüyor, Laure'un yüreğini rahatlatmak için. Laure hâlâ ortada yok. Her seferinde Elsa girişteki masaya küçük bir not bırakıyor.

Bütün gün böyle geçiyor. Sonunda kırık dökük araba temizlenerek bir garaja emanet bırakıldı, beyaz bir araba park yerine çekildi, Elsa'nın çantasında *Tranxène*, bir deste kağıt para, hatta seyahat çekleri de var... Ne olur ne olmaz. Şu altı haftadır harcanan para bir çılgınlık, gerçek bir çılgınlık. Ama bunu düşünmemeli, Laure'un o kadar çok uyuşturucu aldığını düşünmemeli. Neye yarar ki? Üstelik uyuşturucunun fiyatını da bilmiyor. Bilse de neye yarar? Kızına yardımcı olacağına söz verdi. Paraya gelince, onu halledecek. Nasıl, bilmiyor, ama halledecek.

Telefon çalıyor! Ne iyi insanlar, hattı hemen bağlamışlar.

Elsa'nın biraz içi geçmişti, sıçrıyor. Koridorda koşuyor. Telefonu odasına bağlamayı düşünmemişti. Uyuyakalacağını bilmiyordu, telefonun bu kadar çabuk açılacağını düşünmemişti. Postanedekiler gerçekten çok iyiler. Telefon eden Laure'dur, bundan emin! Yeter ki telefon daha önce çalma-

mış olsun. Cevap vermiyor sanıp kapatmasın da!

"Alo!"

"Laure'u çağırın bana!"

"Laure mu? Yok burada."

"Tamam tamam anladık, Laure'u çağırın!"

Konuşanın sesi öylesine kendinden emin ki, Elsa'yı bir kuşku alıyor: Belki de farkında olmadan derin bir uykuya daldı ve kızının döndüğünü duymadı.

"Biraz bekleyin, bir bakayım."

Oda boş. Her şey tam sabahki gibi, kızının mesajı hâlâ lambanın altında: "Hemen dönerim."

"Hayır, Laure burada değil."

"Benimle dalga mı geçiyorsunuz yoksa?"

"Bakın, konuşma tonunuzu değiştirmenizi, benimle başka tarzda konuşmanızı rica ederim."

"Peki, peki, kızınızı koruyorsunuz, sizin rolünüz bu, ne var ki bu işten sıyrılamayacak. Bana para borçlu, hem de çok! Ne olacak kaltağın teki, küçük bir orospu o..."

O işte, deli, Laure'u odaya kapatan. Deli, tam delice konuşuyor. Elsa titreye titreye telefonu kapatıyor.

Kapatıyor ve hemen ahizeyi kaldırıp açık bırakıyor. Delinin gene arayacağından emin. Zihnini toparlamalı. Az önce heyecana kapıldı, yine de onun küstahlığı ve aşağılamaları karşısında Laure'la olduğu kadar şaşkın hissetmedi kendini. Adam bir akıl hastası, daha sesinden bunu anladı, akıl hastalarını az dinlemedi. Kızı kendisine deliden daha da yabancı.

Zaman kavramı değişti, artık belli bir ritmi yok. İki gündür Elsa geceyle gündüzü ayırdedemiyor. Uykuyla uyanıklığı ayırdedemiyor, sanki zamanın akışı eskisi gibi değil; alışık olmadığı türden bir yavaş bir hızlı. Birden irkiliyor, açık bıraktığı telefonun yanında bekleyeli çok mu oldu? Delinin usanıp onu aramaktan vazgeçmesinden korkuyor.

Çabucak ahizeyi yerine koyuyor: Hat açıldı.

Önceden kestirdiği gibi zil yeniden çalıyor.

"Alo!"

"Güzel, sizden daha çok sabrım var işte! Sonunda ahizeyi yerine koyacağınızı biliyordum. Her neyse, siz yanıt verinceye kadar aramaya kararlıydım... Eh, söyleyin bakalım şu parayı ne zaman sökülecekseniz?"

Elsa, uzlaşıcı bir tonla, başkasının işine karışmak istemeyen ama yine de bir çıkış yolu arayan birinin yatıştırıcı sesiyle konuşuyor... Buna alışık.

"Bakın. Anladığım kadarıyla Laure'un size bir borcu var ama benim size neden borcum oluyormuş, bunu pek anlayamadım, açıklar mısınız? Bunu bilmiyorum, açıklayın lütfen."

"Farketmez, ha Laure, ha siz, aynı kapıya çıkar."

"Bir anlamda haklısınız, ama yine de aynı değil. Anlayınız bayım, size nasıl borçlandım bilemiyorum."

"Ne bu laf salatası? İyi öyleyse, mesele basit... Kızınız uyuşturucu alıyor ve gözü de doymuyor, üstelik şımarık bir çocuk: Verdikçe daha fazlasını istiyor, yakında onu doğrudan doğruya şırıngadan kaşığa bağlamak gerekecek... Bana on günlük doz borçlu... İşte o kadar..."

Elsa hiçbir hastasını bu adamı dinlediği gibi dinlememişti. Hiçbir zaman birine böylesine bir gereksinim duymamıştı. Kızından bu biçimde sözedildiğini duymak onu üzmekle birlikte rahatlatıyor. Şimdi artık epey şey biliyor, kesin bilgileri var. İçinde Laure'la ilgili belli bir fikrin yerleşmesini kabulleniyor... Ya kaşıklar, bir de sanıyordu ki kaşıklar... bütün eğrilmiş bükülmüş kaşıklar...

"Hey, hâlâ orada mısınız?"

"Evet, sizi dinliyorum."

Her şey kendisine çok doğal görünüyormuş gibi davranıyor. Zaten az önce yeni bir karara vardı: "Sizi dinliyorum. Bence en iyisi gelip beni görmeniz olacak. Bir anlaşmaya varırız elbet."

"Yo hayır, hayır, oraya gelmem ben."

"Neden?"

"Aynasızlarla dolu ortalık."

"Nasıl, anlamadım?"

"Görmediniz mi onları. Evi sarmışlar. Her yerde aynasız var... Sakın olta iğnelerini kaldırayım demeyin, her şey olduğu gibi kalsın!"

Konuştukça konuşuyor, sayıklayıp saçmalıyor. Dehşete düşmüş, izlendiğini sanıyor. Aynasızlar kendisini lazerleriyle kovalıyorlarmış. Hatta bir keresinde sol baldırından vurmuşlar onu. Hâlâ izini taşıyormuş. Kanıtlayabilirmiş.

"Hem Sonia'yı da sizin evin önünde tutukladılar. Lazerleri olduğunu görmüş, bunu kendisi söyledi. Şu üç silahşörler de... orada... o üç namussuz... adlarını unuttum şimdi... geçen akşam onlar da polisleri görmüşler, Vaugirard Sokağında, arabalarında gizleniyorlarmış... Sakın sayıkladığımı sanmayın."

Elsa o meraklı dinleyici alışkanlığına yeniden dönmüştü. Adamı boyuna konuşturuyor. O konuştukça da oltaların, kapalı pencere önündeki yığıntıların nedeni bir bir açığa çıkıyor. Evi, hiç aklına getirmediği nedenlerden altüst edilmiş... Olabildiğince çok şey öğrenmeye bakıyor: Sözcükler, adresler... Delinin o gece Laure'u gördüğünü de öğreniyor. Ama şimdi, Laure'un nerede olduğundan haberi yokmuş, her yerde aramış... Adama adını söyletiyor, yaşını da. Adı Marcel, yirmisekiz yaşında. Uyuşturucu satarak geçiniyor, özellikle eroin. Kendisi eroine elini sürmüyor, kokain çekiyor sadece, iğne kullanmıyor.

...

Günün ağarmaya başlamasıyla birlikte sustular. Elsa, pencereden, kül ve toprak renginin geceyi bozup dağıttığını gördü, gücü kalmamıştı. Marcel de sözlerini esirger oldu, güvenini yitirmişti. Sanki başlayan gün onu yeni bir tehlike-

ye karşı uyarıyordu. Tehlikenin başkaları mı, Elsa mı, yoksa kendisi mi olduğunu bilemedi. Kafası karıştı. Lyon'da kapıcılık yapan annesinden biraz daha sözetti, gerçek bir anaydı...

Ve sonra, bugünün, bu yeni başlangıcın korkutuculuğu karşısına çıkıverince konuşmayı kesti. Artık sadece kesilen hattın inatçı sinyali duyuluyordu. Elsa telefonu kapattığında gün iyice ağarmıştı. İlk otobüsün kalkışını, çöpçüleri duydu. Yavaş yavaş sokak canlandı. Orada uyuyakaldı, yerde. Uyuduğunu bile farketmedi. Belki de Marcel'in kendisini az sonra yine arayacağını sandı.

Yanıbaşında, sözcükleri yazdığı kağıt duruyor. Hepsi uyuşturucuyla ilgili. Bir tür küçük sözlük:

shoot	iğne yapma
shooter	şırınga
fixe	
fixer	bir iğnelik doz
gogo	
uyuşturucu	
eroin	
beyaz	
kuru	
kurukafa	
	harry ve charly
	hélène ve cathy
	eroin ve koko
flash flyer	parlatmak
planer	uçmak
down	dalgadan çıkmak
brown sugar	rafine olmamış eroin

brown
ero
kar

Speed (uyuşturucu) bir dozluk
kutu
plaka
speedy sakin

clean temiz, uyuşturucu almamış

pusher (torbacı)
dealer (torbacı)
deal (mal alıp satma)

junky
junk

dalga
1 gram kafası iyi olmak
1 fırt nal gibi olma
1 çeyrek kasılma
1 yarı donma, harman

o. d.

YOKSUNLUK – KRİZ

Laure uyanırken çantasında kalan ve yastığının altına sakladığı *Spasmalgine* fitillerini düşündü. Elini oraya kaydırdı. Oh! Neyse ki oradalar, korkmuştu! Burada, Chloé'nin evinde her şeyi gizlemek gerekir, yoksa dalgadan çıkarken,

insan kendini dımdızlak bulabilir. Bu da doğaldır, her şey tozla değiş tokuş edilebilir. Herhangi bir şey bir değer haline gelebilir, herhangi bir şey miligramın binde biri tozla, hatta toz süprüntüsüyle eşdeğerde olabilir, hiç belli olmaz... Örneğin, kumar oynarken, iyi kazanan kişi, yanında bir kutu *Spasmalgine*'i olup da kaybedene "bir fitile karşılık, sana kazandığım puanları veririm" diyebilir. Bu da bir çeşit *deal*' dır, çalışır... Daima denenebilir, hiç bilinmez... Dört *Spasmalgine* fitili, elde hiçbir şey yoksa, yabana atılır şey değildir...

Acınacak durumda. Morali sıfır. Elsa onu böyle görmemeli. Krize girme korkusunun başkalarının körüklediği bir umacı olmaktan çıkıp da artık bizzat yaşamaya başladığı bir olgu olmasıyla birlikte şimdi hep onu düşünüyor, durmadan ondan sözediyor. Chloé'nin evi, girip çıkan insanlarla dolu. Oraya bir iğne atmak için gelenler de var, hiç malı olmayıp bir şeyler koparma umuduyla gelenler de. Özellikle bunlar, tırıllar, tiridi çıkmışlar. Chloé'nin evinde uyuşturucu seyrek bulunur. Bekliyorlar. Laure onlara, Marcel'le aralarında kopan çıngarı anlatıyor. Çektiği işkenceyi. Onu dinliyorlar ve kendi başlarından geçenleri anlatıyorlar. Laure beterin beterini yaşamadığını anlıyor! Artık kurtulup kurtulamayacağını bilmiyor...

Oradalar, üçü, dördü ya da beşi, bekleyişte, kentin bu en uç köşesinde; Chloé'nin işgal ettiği sahipsiz bir tür harap kulübe. Bir in. Bir çirkef kuyusu. Bir sığınak. Süslü paçavralarla ve yastıklarla döşenmiş bir batakhane. Duvarın çatlaklarına değişik kokular yayan tütsü çubukları sokulmuş; yanık uçları, kızarmış tutamlar halinde birleşmiş, dünün, önceki günün düşlerinin, alev alev dalgaların tanıkları sanki. Pencerelerde kırık camların yerine yapıştırılmış kadınlı erkekli grup posterleri; Amerikalı ya da İngiliz sesleriyle onların, buraya sığınanların şarkısını söyleyen gruplar. Kendileriyle dünyanın geri kalan bölümü arasına, o efsanevi krizleri ve *overdose*'larıyla 14. Bölgenin zavallı *junky*'lerine örnek

olan ünlü ağabey ya da ablalarının parlak kağıttan resimlerini yapıştırmışlar. Kaliforniyalı, New Yorklu, Londralı ya da Berlinli dahi ablalar, ağabeyler, aynı damarlar, aynı kan. Jimmy'nin, Janice'in söz ve müzikleri... kendilerini rahatlatmak, yaşamlarının yavaş yavaş akıp gittiği şu terkedilmiş izbede, içlerine iyice kapanmak için sabah akşam bıkıp usanmadan dinledikleri... Koruyucu ölüler. O büyük kaygının en üst aşamasını yaşadıktan sonra, sonunda dinginliğe erişenler. Buldozerlerin şimdilik dokunmadığı şu delikte, orada, dönüp duran, bir bir önlerinden geçen, kara, yusyuvarlak yürekleri, uzun kara damarlarıyla, yorulmak bilmez bekçiler.

Marcel bu ini bilmiyor. Laure orada güvenlikte. Burada ancak salt adanmışlar var. Kokainin kuru düşlerine, onun ucuz yangınlarına kendilerini kaptıran kaçıklar değil. Ancak mumların ışığında kar ayini yapanlar... Burada ancak, kaşıkları yalayan alevi titreştirmek için eroinin derin ve seyrek iç çekişleri var. Chloé'nin evinde, herkesin kendi dozu olduğu ve herkes kendi özel huzuruna daldığı zaman mutluluk tamdır. Ne var ki, bu sık olmaz. Burada kalitesiz mal, fitiller, haplar ve şuruplar beyazdan daha çok dolaşır ortalıkta. Beyaz pahalıdır, çok pahalı. Ondan edinmek için bir yerden çarpmak ya da fahişelik yapmak gerekir ki, çok kez insanın buna isteği olmaz, gücü de olmaz.

Laure eroinin esiri olduğunu kabullenmiyor, bunu inkar ediyor. Yo hayır, kendisi öyle değil. Kafayı bulur sadece, tutsak değildir. Sona erdirmeye karar verdiği gün, bu iş bitecektir. Ne var ki, dün akşam krize girdi...

Az önce Alex uğradı. İyi, gerçekten iyi malı vardı. Laure'a kredi açtı. Onu çoktan beri tanıyordu, Marcel'den de önce. Alex onu zengin çocukları gibi azar azar koko çektiği dönemde tanımıştı. Gene de Laure zengin çocuğu gibi değildir, gözünü budaktan sakınmaz o. Alex bu inatçı kızı sever.

Bir ara, öylesine çekiyordu ki, uyuyamaz olmuştu; hem de kırk işi bir arada yürütmek istiyordu: Sinema okulunu, sporu, müziği; gecelerini diskoda dansetmek, şarkı söylemekle geçiriyor, bir grup oluşturmayı tasarlıyordu... Sonunda uyarıcı kullana kullana hiçbir şey yapamaz oldu. Ona "biraz eroin al, dengeyi sağlar" diyen de kendisi olmuştu. Daha sonra Laure'un öğüdünü tuttuğunu, eroine geçtiğini ve kendine iğne yapmaya başladığını öğrendi, artık onu görmüyordu.

Eski müşterisini bulduğu için memnundu. Elsa Labbé'nin paralı olduğunu biliyor. Verdiklerinin karşılığını alacağından emin. Annelerden nasıl olsa para çıkar; babalarla ise iş başkadır...

"Şakası yok, parasını vereceksin."

"Söz Alex. Hem biliyor musun, yakında bırakacağım. Bu sonuncu, sonra anneminevine döneceğim. Sana borçlandığım parayı verir, merak etme."

"Bırakmaktan ödün kopmuyor mu?"

"Eh, biraz öyle."

"Valla kriz düşüncesi beni paniğe uğratıyor. Bunun yüzünden bırakamıyorum, korkudan aklım gidiyor."

"Seni iyi anlıyorum. Geçen akşam kötü duruma düştüm... Ama ne yapalım, bu böyle sürüp gidemez ya..."

"Sana şaşmam, sen cesursundur. Haklısın... mal gittikçe daha da pahalanıyor. Yani neyse, eğer fikrini değiştirirsen, telefonumu biliyorsun."

"Fikrimi değiştirmeyeceğim. Bak ben dayanabilirim. Yarışma deneyimim var. Yüzme şampiyonuydum."

"Yarışma, amma budalalık yani! Kazanmak, kazanmak. Ne kazanmak, ne için kazanmak? Birinci, sonuncu, ne demek bu? Doğrusu, kafamıza amma da saçmalıklar sokuşturulmuş!"

"Doğru, saatlerce yüzme havuzunun bir ucundan öteki ucuna git gel. Gözlerin klordan yansın, saçların klorla perişan olsun. Bir de antrenör, ne aptal şey! Bütün bunlar bir

madalya için, üstelik altın da değil."

"Bütün bunlar, seni itaate alıştırmak içindir, sözün kısası. Seni askerlik görevine göndermek, savaşa yollamak için, 'bir–ki, sağa dön, sola dön!' Beş kilo patates almaya gönderilir gibi. Beni gör bak, kocaman bir motosiklet alacağım... bilirsin, son model Yamaha'lardan"

"Şu, geçen yıl Bastille'de gördüklerimiz gibi mi, anımsıyor musun?"

"Evet, onlar gibi ama son model."

"Aman sus, harika!"

"İşte, onlardan birini alacağım, görürsün bak, sonra, haydi yallah, çekip gideceğim. İstersen seni de götürürüm. Bol güneşli bir plaja gideriz."

"Bahamalara."

"Nerede orası?"

"Bilmem, güzel yerdir. Fotoğraflarını gördüm."

"Tamam, gideceğim oraya. Hindistan cevizi ağaçlarının altında keyfimce dinleneceğim. Paris'te artık Alex abisinden sözedildiği de duyulmayacak, görürsün. Bak bir çekip gidebilsem. Haydi eyvallah bizimkiler, hoşça kal Fransa!..."

"Dur dur bekle, Chloé geliyor. Bana toz ver çabuk tarafından. Ona bundan vermek istemiyorum. Anlarsın beni, sömürücünün teki o, her şeyden çıkarını sağlar. Bu gece mor sandaletlerimi yürüttü. Şu kız, elinden gelse sinekten yağ çıkaracak."

"Gene de iyi kızdır."

"Canımı sıkıyor, ona mal vermek istemiyorum."

"Al haydi. Tamam, ben kırmalıyım artık."

"Nereye gidiyorsun?"

"Bir volta atacağım. Bilemiyorum."

Alex, Saint Germain'deki *drugstore*'da kendisine o biçim iş için müşteri bulur. Laure bunu bilir. Zaten öteki de gizleme gereksinimi duymaz. Bilmeyen yoktur. Laure'un Elsa'sı var. Alex'in ise, matrak geçerek dediği gibi, bir alay kardan adamı, Noel Babaları.

Yorgunluk ve yürek darlığı Elsa'nın direnme gücünü zorladı. Dönüşünden beri hiçbir şey yemedi sayılır. Belki de bu yüzden, açlıktan durmadan ağlıyor. Kıstırılmış sanki, önünden kaçtığı şey şimdi içini sarıp kemiriyor. Kendisine yardım edilmesi gerekli, paylaşmalı, yükü çok ağır! Ama başına gelen şey de çok özel, çok derin. Bunu kimle paylaşabilecek? Annesine babasına telefon etmek içinden gelmiyor, bu onları çok üzer, düş kırıklıkları dayanılmaz olur, onların kendisine öylesine bir güveni var ki, kendisinden ve Laure'dan öylesine gurur duyarlar ki...

Hep Jacques'ı düşünüyor. Sanki yanında... Kendisi gibi yirmiiki yaşındaydı öldüğünde, Laure'un şimdiki yaşında... Neye yarar o ölmüş, diriltecek değil...

Yatağında sık sık büzülüveriyor. Felaket onu mahvetmiş, direncini silip süpürmüş. Dayanıksız, uysal, avuç içine alınması kolay, başlangıçta olduğu gibi... Jacques çok uzun boyluydu, sarışındı, incecik dal gibi. Özgür bir insan davranışıyla hareket eder ve konuşurdu. Özgürlük kokardı. Onun kokusu buydu. Jacques'ın kendisinden uzaklaştığını sandığı kimi günler, onun yoğun özgürlük koktuğunu düşünürdü: Hava soğuk olduğunda, cebinde de metroya verecek metelik bulunmadığında arşınladığı sokakların, gecenin kokusu. Yanaşılmaz ama tatlı bir sokak kedisi... Birbirlerini seviyorlardı.

Ve hemen ardından, çabucak gelen bir çocuk ve savaş! Savaş ve mektuplar. Ne savaş! Ne mektuplar!

Boyuna yazıyordu Jacques, nerede bulunuyorsa oradan, Kabil'in çakıl taşlı yollarından, konakladıkları yerlerden, etrafında kafa çeken, horlayan çocuklar... Bulduğu kağı-

da yazıyordu. Hatta bazen Elsa'nın mektuplarının üzerine bile yazıyordu, yanlamasına, okunmaları güçtü... Başlangıçta, Güney Amerika'ya kaçacağını ve onları da yanına getirteceğini yazıyordu. "Sizler olmasanız daha bugünden kaçıp giderim..." Daha sonra, giderek sözcükler Elsa'yla daha az ilgili oldu. Artık mektuplarda sadece askerliğin saçmalığından, sömürgeciliğin doymaz ahlaksızlığından, iktidarın ahmaklığından, hayvanlığından, şaşkınlığından sözediyordu. Çocuktan, Elsa'dan artık hiç ya da neredeyse hiç söz yoktu; imzadan önce kalıplaşmış bir sevgi tümcesi ve üstünkörü yazılmış belli belirsiz bir JACQUES.

Bir gün Elsa'ya onun öldüğü bildirildi. Bunun nasıl olduğunu sormadı. Vurulmuş, o kadar.

Jacques'ın ölümü... birkaç hafta etrafında dönüp durmuştu... o kadar bile değil, birkaç gün... onbeş gün filan... ve sonra aklına gelmez olmuştu. Bir seferinde kayınvalidesi şöyle demişti: "Oğlumun ardından fazla gözyaşı döktüğünüz söylenemez."

İş aramıştı. Ailesine yük olmak, Aix'te dul kadın yaşamı sürmek sözkonusu değildi, üstelik çocuğuyla... Jacques, kendisine yardım edilmesini sevmezdi, bağımsızdı. Elsa çocuğunu bağımsızlık içinde yetiştirecekti. Paris'e dönme nedeni de buydu: Jacques'ın kızını bağımsızlık içinde yetiştirmek... Bir sekreterlik işi buldu ve öğrenimine yeniden başladı, akşamları, mektupla öğrenim yoluyla. Bu, zaman aldı, aldı ama diplomalarını da elde etti. Önce sosyal yardım kurumunun bir dispanserinde çalışmaya başladı, sonra da bir meslektaşının yanında. Daha sonra da kendi muayenehanesini açtı. Hastaları geldiler. Kendi yöntemini geliştirdi, François'nın saygıyla senin "çiziktirme yöntemin" dediği "Labbé yöntemi"ni. Her geçen gün mesleğine olan ilgisi artıyordu... Laure kolay çocuktu. Onunla bir sıkıntısı olmadı.

Laure'u yeterince düşünmedi, kendini fazlasıyla düşün-

dü... Jacques'ın yasını tutmadı...

... Bu başına gelecekti elbette, sonunda patlak verecekti. Başkaları yaşamlarını kurmak için nice sıkıntı çekerler! O ise, hayır, o öylesine sıkıntı çekmedi, çektim diyemez. Daha doğrusu elinden gelen en iyi şekilde işin içinden sıyrılmış ve sonuç da sevindirici olmuştu... Gene de günün birinde cezalanmalıydı, bir dramla, hayatın kötülükleriyle karşılaşmalıydı...

Elsa gözlerini kapadı. Gözyaşları kuruyarak yanaklarını, dudaklarının köşelerini yakan parlak ince bir tabaka oluşturmuş. Yüzünü ovuşturdu. Yorgun olduğu halde uyuyamayacak, biliyor ki uyuyamayacak. Kalbinin derinliğine sığınacak, öylece, bitkin, yenik, yanılgılarının içine sinmiş. Laure'u bekliyor. Yapacak başka bir şey yok...

Dalıp gidiyor. Orada değil, orada uzanmış, hepsi o kadar.

Sekiz yaşındaki küçük bir kız, Aix'te evlerinin yanındaki katedrale günah çıkartmaya gidiyor. Büyük taşlarla döşeli yan yol, üstü kapalı bir sokak; en küçük hareketin bile yankılanarak büyüdüğü. Elsa öylesine küçük, öylesine çıtı pıtıdır ki, nasıl o kadar gürültü çıkarabilir, o denli önemli olabilir? Soğuk, omuzlarına çöküyor, sanki onu granitin içine itiyor. Boyunca gittiği, ağır başlıklarını yükseğe kaldıran sütunlarla kıyaslayınca, kendini iyice dayanıksız, iyice önemsiz hissediyor. Günah çıkartma yeri uzakta, sahının öbür ucunda, koro yerinin arkasında. Günlüğün ve durgun suyun pis kokuya boğduğu karanlık boşlukta ilerliyor. O ıssız yerde bir sandalye gıcırtısı, boğazını temizleyen birinin öksürüğü, bir iç çekiş. Orada insanlar mı var? Elsa onları görmüyor. Taşlar da yaşar mı? Neden günah çıkartması gerekiyor, dışarda hava öylesine güzel ki! Bu iğrenç yolculuğun sonunda günahlarını anlatacak uzun uzadıya, bıktırırcasına. İtiraf edecek, börek

hamurundan nasıl aşırdığını, merdivenlerde elini tutan üst kattaki küçük komşu çocuğun arkasından tıpış tıpış nasıl gittiğini, odasını düzeltecek yerde bahçedeki ağacı seyretmeyi nasıl yeğlediğini, sofrada büyükbabasının konuşması canını sıktığından, bile bile nasıl esnediğini, bu nedenle annesinin kendisine ters ters baktığında nasıl suçsuz bir tavır takındığını söyleyecek... Obur, kötü yola sapmış, yalancı, ikiyüzlü, saygısız!

Elsa, Laure'un dönmeyeceğini biliyor, kenttedir, başka yerde. Kızının hem kurbanı hem de tutkunu olduğu bir başka yer.

Laure nerede? Bütün bu zaman süresince ne yaptı? Elsa'nın zihninde saniyede bin sözcük fır dönüyor. Kapalı göz kapaklarının ve dudaklarının arkasına üşüşen düşünceler.

Zamanın geçip geçmediğini anlamak için sık sık çalar saate bakıyor. Yavaş yavaş dönen akreple yelkovan da olmasa, bunu bilmeyecek. Kendisine göre zaman durdu. Laure gideli şimdi çok oluyor. Gece oldu. İyi ki de gece. Yalan söylemeye gerek yok. Bürolar kapalı. Sokaklar boş.

Laure eroinin pençesine düşmüş, onun cazibesine, büyüsüne kapılmış olabilir. Ama sağduyuludur, artık iğnelere son vermek istiyor, zaten yakında son verecek, her yeni iğne sonuncusudur.

Bir iğne daha, artık bitti, param yok. Bir tane daha, artık son, krize girmekten korkmayacağım. Bu iğneden sonra bitti, anneme kadar formda olacağım.

Bunu da yaptıktan sonra Elsa'nın yanına dönecek ve bütün bunlardan kurtulacak, kriz sorunları olmayacak, para sorunları da. Annesine güveni var, bir kez daha Elsa her şeyi yoluna koyacak. Eskiden olduğu gibi.

Laure tuzağa düşeli beri zaman, artık günlerle, saatlerle değil, dozlarla ölçülür oldu. Zaman iki doz arasında. Ne var ki bir dozdan öbürüne geçiş uzun sürmüyor, ancak bir *flash*, o anlık. Yaşamın geri kalan kısmı zaman değil, yavaşça *down* olmak, bir sonraki dozu düşünmeye başlamak, ensende krize girme korkusu, toz peşinde koşmaktır. Doz, kendinden geçiş, bir süre tedirginlik, yoğun bir korku, doz... Çabuk geçer.

Laure, zamanın bu kadar çabuk geçtiğinin farkına varmıyor. Bağımlı olalı çok olmadı, yalnızca yazdan bu yana. Marcel'le karşılaşmadan önce, zaman zaman iğne kullanırdı, gösteriş olsun diye, zevk için, asla gereksinimden değil. Daha önceleri, eroinin doymazlığının, zorlayıcılığının bilincinde değildi.

Artık eroin delisi oldu. Öyle güçlü bir mantık ve zorlanış içinde ki, dışarısının nasıl olduğunu unuttu. Elsa'nın ne yaşadığını kafasında canlandıramıyor. Bunu yapamıyor. Aradan üç gün geçtiğinden habersiz.

Bu üç gün süresince Elsa ne yapacağını bilemiyor. Orada olmayan, yitmiş, belki de ölmüş kızına bağımlı. Bu duraganlığa nasıl dayanmalı, bu güçsüzlüğe nasıl katlanmalı...

Bu boşluk karşısında öylesine bilgisiz ve yetersiz hissediyor ki kendisini, bazen polise başvurmayı düşündüğü oluyor. Kızının kaybolduğunu bildirmek ve aranıp bulunması için yardım talep etmek. Ama bunu yapmıyor. Marcel'le arasında geçen o uzun konuşma sırasında başka yasalarla yönetilen ayrı bir dünyanın varlığından haberdar oldu. Polis de tam kendisi gibidir, daha fazlasını yapamayacaktır, polis de, o da Laure'un dünyasından değiller; onlar Laure'a göre yasadışıdırlar. Şu anda Elsa'nın bildiği tek şey bu, burada, Paris'te başka bir dünyanın varolduğunu biliyor; ama bu dünyanın konumu nedir, ona nasıl ulaşılır? Bunu bilmiyor.

O zaman yine düzenlemelere girişiyor, etrafı düzeltiyor,

temizlik yapıyor. Bu kez dairesiyle, şaşkınlık içinde değil, inatla uğraşıyor, araştırmalarında yaptığı gibi, yaşamında hep yapmış olduğu gibi. O kendine özgü kılı kırk yaran, sistematik, neredeyse akademik özenli ama merak dolu tutumuyla, burada kalmış olan uyuşturucu düşkünlerinin örgütlenişini ortaya çıkarmayı iş ediniyor; onların ritmlerini, gereksinimlerini keşfetmeye çalışıyor. Burada, bu mantık, bu istenç içinde yaşamak düşüncesine alışıyor. Hangi mantık? Hangi istenç? Er geç öğrenmesi ve anlaması gerekiyor, yoksa Laure'a yardım edemez.

Elsa birçok çocuğa bu şekilde yardım etmiştir: Onlardaki bozukluğun içine girerek. Ama bunu, muayenehanesinde ya da dispanserde seanslar sırasında, daha sonra da bürosunun sakin ortamında, her bir hastasının verdiği bilgileri incelerken yapardı. Oysa, burada, kızına yardım etmek için günün yirmidört saati Laure'daki bozukluğun içine girecek. Bu düzensizlik onun düzeni olacak... tüm zamanını alacak uğraşısı... Planı bu. İşi başka biçimde ele alır, mesleğiyle kızını kurtarmayı birarada yürütmeye çalışırsa, hem mesleğini kötü yapacak hem de Laure'la iyi uğraşamayacak. Kendini tanır, çalışmalarıyla kızı arasında, bizzat kendisi ile Laure arasında bir seçim yapması gerekiyor; Laure'u seçiyor.

Bu üç gün boyunca, yokluğunda yapılacak işleri düzene sokarken kendini yaşamın akışına bırakıyor ve her şey kendiliğinden tamamlanıveriyor. İçgüdüsüyle hareket ediyor. Kimi zaman aklını yitirdiğini düşünse de bu kararlılığını değiştirmiyor. Yaşamı, kurduğu yaşam, orada kesiliyor, çünkü bunu artık sürdüremeyecek.

Profesör Greffier'ye telefon ediyor. Ona kendisiyle birlikte yürüttükleri çalışmalara bir süre ara verdiğini bildirip başka açıklama yapmıyor. Profesör daha fazlasını öğrenmek için ısrar ediyor. Elsa soğuk bir tonla, olanak bulur bulmaz

kendisini görmeye geleceğini söylüyor. Ama ne zaman, belli değil...

Hastalarını kadın meslektaşlarından birine, çalışmalarını adım adım izleyen, öğrencisi diyebileceği birine havale ediyor. Ona, kendine tam bir tatil verdiğini anlatıyor: "Kendimi geliştirmeye gereksinimim var. Hastalarımı yeniden ele almadan önce, okuma ve incelemelerimde daha da ileri gitmeliyim... Bilmiyorum artık Paris'te mi kalırım, yoksa başka bir yere mi giderim... Hiçbir şeyi önceden tasarlamak istemiyorum..."

Sekreteri Jacqueline'i yanına çağırıyor, ona da aynı şeyleri anlatıyor. Yapacağı çalışma planına göre, üç aya kadar yeniden konsültasyonlara başlayabilir, aksi halde Jacqueline serbest olmalı. Birlikte bir tele-sekreter sistemi ayarlıyorlar: Biri kendi evinde, telefon edenleri Jacqueline'e havale edecek, öteki de Jacqueline'in evinde... İmzalanacak kağıtlar olacak... Elsa telefon edecek, mesajlar bırakacak, nerede olacağını bilmiyor.

Jacqueline Elsa'yı iyi tanır, anlattıklarının bir tek sözcüğüne olsun inanmıyor ama soru da sormuyor. Üzgün. Birbirlerine öylesine yakındılar ki, ne kadar iyi anlaşıyorlar, ne kadar da iyi çalışıyorlardı... Dosya ve fişlerden, randevu defterlerinden geriye kalanları götürüyor. Tatil sırasında ne olup bittiğini, neden böyle bir dağınıklık olduğunu merak ediyor. Ama bu konuda da hiç soru sormuyor. Her şeyi alıp götürüyor: Tam bir göç, üç kez gidip geliyor. Elsa için bir kahroluş bu. Arabayı sinirli sinirli kullanıyor, konuşmaksızın. Sanki Jacqueline'i kovuyor, ondan olabildiğince çabuk kurtulmak istiyor. Son anda Jacqueline soruyor: "Size yardımcı olabilir miyim?" Elsa başıyla "hayır" diyor ve hemen arabayı gazlıyor. Ağlayacak diye ödü koptu. Her şey bitince rahatlıyor, artık özgür.

Uyuşturucular ve uyuşturucu kullananlar üzerine, bel-

ge olarak akla gelen ne varsa, ne bulursa okuyor. Elinde bir vak'a olduğu bahanesiyle, meslektaşlarını telefonla arıyor... Sonuçta eroin bağımlılığından kurtulan hasta oranının hiç denecek kadar az olduğunu öğreniyor. Çok düşük: Kimi yüzde iki diyor, kimisi yüzde beş... yalnız biri, yüzde yirmi dedi. Başaracak. Bu kesinliğe sarılıyor.

Önceden düşünülecek daha birçok şey var. Para, özellikle. Ne kadar zaman burada bulunmayacak? Hiç bilmiyor. Çalışmaksızın ne kadar zaman dayanabilecek? Dikkatli davranarak iki yıl, Laure'un küçük dairesini satarak, diyelim ki dört yıl. İyi ki Marsilya'daki yaşlı teyzesinden miras kaldı!

Önceleri telefon sık sık çalıyordu. Hattın öteki ucunda kararsız, fazlasıyla yavaş, sözcükleri söylerken zorlanan, terbiyeli sesler.

"Laure'la konuşmak istiyordum."

"Laure burada yok."

"Ya Marcel?"

"Marcel de yok."

"Peki Sonia, o orada mı?"

"Sonia kim bilmiyorum."

"...Sen kimsin?"

"Ben Laure'un annesiyim."

"Özür dilerim hanımefendi."

İki gün sonra artık telefon çalmaz oldu, çalsa da hiç denecek kadar az. Elsa, Laure'un dünyasının kapandığını anlıyor. Buna üzülüyor. Başlangıçta soğuk yanıtlar verdiği için kendine kızıyor, onları konuşturmalıydı. Şimdi telefon edilince belirli bir sesi, bir tonu yakalamaya çalışıyor... ne var ki olmuyor. Neredeyse Marcel'e sempati duyuyor. Hiç değilse o... Ama onun da aradığı yok. Acaba Laure'u bulmuş mu?

Yalnızca bunu, bunun gibi şeyleri düşünüyor, kendi yaşamı ise artık onu ilgilendirmiyor. İşlerini yoluna koydu, bu geride kaldı, öncedendi. Kızını kurtaracak, içinden geçirdiği

yalnızca bu. Durumu başkaca irdelemiyor. Yoksa şu davrandığı gibi niye davransın ki? Kimin için? Kendisi için değil her halûkârda... O son derece güçlü... son derece dengeli...

Artık dışarı çıkmıyor, telefon da etmiyor.

Tüm yaşamı boyunca, Elsa hiç beklememişti. Evet, çocuk beklemişti, sınav sonuçlarını beklemişti, kasapta, bakkalda, müşteri kuyruğunda beklemişti, otobüs ya da tren beklemişti... Ama bekleyişleri hep önceden kestirilebilir süreler için olmuştu. Ancak beklemek kalırdı ona, altı ay, iki hafta, beş dakika içinde bitecekti... Biraz sabır, işte o kadar. Bu yüzden hiç beklemediği gibi bekliyor şimdi. Her şeyi bekliyor.

Ev düzene sokuldu. Alınacak bir zerre toz kalmadı artık. Yapılacak hiçbir iş yok. Laure döner dönmez gidecekler. Bu kez uyumayacak.

İki yaşam arasında, bir ara bölgede, "*no man's land*"de yaşıyor. Bu konumda uzun süre kalamayacak.

Beklediği şeyi bilmediğine göre, Elsa'nın geleceğe hükmü geçmez. Boşlukta debeleniyor, hiçliğe karşı mücadele veriyor. Bunun farkına varıp da boşuna çırpındığını anladığında, Laure'un yokluğu daha da büyüyor ve ölümü orada hazır. Biliyor ki, fazladan bir iğne buna yeter...

Dördüncü geceyi geçirirken sessizlik ve hareketsizlik içini kemirdiği için ve artık dayanamadığından, birden François'yı düşünüyor. Geri döndüğünden beri onu düşünmedi. Tanışalı çok olmuyor, birbirlerini de az görüyorlar, gene de çoktan beri tanışıyorlarmış gibiler. Aralarında yakınlık ve şefkat var. İki yalnız insan olduklarını biliyorlar ve birlikte olduklarında alışkanlıklarıyla oyun oynarcasına, karı kocaymış, birlikte yaşıyorlarmış gibi yapıyorlar, bu da onları eğ-

lendiriyor. Ne biçim altüst olmalıydı ki, François'yı bu denli unutmuştu... Şu anda New York'ta akşamüstü olmalı, belki de evindedir, tam sırası. Ona telefon etme fikri boşluğu dolduruyor.

Oturuyor, sigara paketini ve kül tablasını alarak, telefonu yatağın üzerine yanına koyuyor. Numara ezberinde. Ne tutarsa tutsun. Zaten bu saatte gece tarifesi geçerli. Numarayı çeviriyor, hat meşgul. Güzel, demek evde. Amerikalıların şu telefon tutkusu! Telefon olmasaydı bunların hali ne olurdu!

Dallas havaalanının varış holündeki büyük afişi anımsıyor. Telefon kulübesindeki kovboy fotoğrafı. Son derece seksi, umursamaz bir duruşu vardı. Konuşmaya iyice dalmış, ya bir kadın ayarttığı ya da kârlı bir işi sonuçlandırdığı hissini veriyordu. Afişin altında, kırmızı büyük harflerle şöyle yazılıydı: "*When I'm not on a horse, I'm on the phone.*" –"At sırtında değilsem, telefon başındayım." Telefon reklamı...

Elsa omuzlarını silkiyor. François'yı aramasının yerinde olup olmadığını düşünüyor. Numarayı yeniden çeviriyor: Çalıyor. Ve çabucak François'nın sesi, çok yakından:

"Evet."

"Alo François."

"Ooo! Alo Elsa! Nasılsın? Saat kaç orada?"

"Sabahın ikisi."

"Saat farkı yüzünden uyuyamıyor ve François'nı mı düşünüyorsun, öyle mi, ha? E, yolculuğun nasıl geçti?"

"Çok iyi, her zamanki gibi yani, olağandışı bir şey yok."

"Ya Paris? Hava güzel mi?"

"Evet, evet. Sanırım güzel."

"Bundan emin değil misin?"

"Hayır, tam değilim; hem şu anda ortalık karanlık."

"Peki laboratuvardakiler, seni tekrar gördüklerine sevinmişlerdir. Senin şu moruk profesör şey, hani şu sana zaafı olan."

"Profesör Greffier. Daha laboratuvara gitmedim."

"Nasıl yani! Ama bu senin yapmak istediğin ilk işlerdendi."

"... Başım dertte."

"Ne oldu?"

"Kızım."

"Laure mu?"

"Tabii Laure. On tane kızım yok ya."

"Okey, sinirlisin."

"Yo, sinirli filan değilim ben..."

Ağlıyor, ağlamak istemiyor ama ağlıyor. Hem de durmamacasına.

"Haydi yapma Elsa, *baby come on*... çocuğun var derdin var derler, bilirsin."

Amerika'da yaşayalı beri François bir şive, bir konuşma biçimi edindi ki, Elsa genellikle bunu çok sever; ancak bu akşam sinirine dokunuyor, kendisine "*baby*" denilmesini istemiyor.

"Senin çocuğun yok, bilemezsin."

"Okey, ama ben psikiyatrım, Elsa... Benim psikiyatr olduğumu unutuyorsun, bilirsin ya psikiyatrlar her şeyi bilir, her şeyin iç yüzünü anlarlar."

François işin alayında. Bu neşe Elsa'ya acı geliyor, çünkü neşelenmekten çok uzak. Şaka ettiği için François'ya kızıyor ve gülemediği için de kendine. Onu aramasaydı keşke.

"François, alayı bırak, mutsuzum."

"Elsa *baby*, neler oluyor?"

"Bana *baby* deme... Kızım uyuşturucu kullanıyor François, eroin."

"İğne kullanıyor mu?"

"Evet."

"Bu kötü işte, Elsa, bak bu çok kötü... Sana bir öğüt verevim mi?"

"Evet, artık işin neresindeyim bilemiyorum."

"Bırak onu kendi haline."

"Nasıl yani?"

"Kendini koru. Uyuşturucu bağımlıları bizim için çözümsüz olaylardır. Bununla uğraşma, yoksa sen de postunu kurtaramazsın."

"Ama kızım o benim, onu kendi haline bırakamam. Yapamam bunu."

"Kaç yaşında senin kız?"

"Yirmiiki."

"Çocuk değil artık. Kendi yaşamı, sen karışma."

"Ama ölebilir."

"Doğru. Üzücü, ama kendini düşün. Katı olmak gerekir, yoksa sen de ölürsün. Seninle böyle konuştuğum için özür dilerim ama sen de çocuk değilsin artık. Yeteneklisin Elsa, çok yetenekli. Birçok kimse için gereklisin, asıl önemli olan bu. Önemli olan yalnızca bu. Kongrede herkes, senin bildirinin hepsinin içinde en önemlisi olduğunu söyledi. Senin entropi üzerindeki araştırman dahiyane, işitiyor musun beni, dahiyane! Entropi, giderek artan düzensizlik, hepimizin kafasında bu konu saplantı halinde. Hepimiz düzensizliği en küçük boyutlara indirgemeye ya da kontrol altına almaya çalışıyoruz... Şimdi senden bir kitap yayınlaman bekleniyor, sen de bunu yakında yapacaksın, başka seçeneğin yok."

Sydney'deki son kongre, tatilden hemen önce... Ne yolculuktu! Basit bir gidiş dönüş. Avustralya çok uzakta kaldı... kongre de uzakta... Gözlemlerinin sözcükleri de öyle... uygulaması da... Bunların hepsi uzakta kaldı şimdi... Uzak ne kelime; yitik daha çok, akla gelmeyecek bir bozukluğun içinde yolunu şaşırmış, kaybolmuş.

"Benim bildirim akademikti, ruhsuzdu. İddialıydı. O sersemler güruhunun hayranlığını kazanmak istiyordum, onlara göstermek istiyordum ki... Ne göstermek istediğimi de bilmiyorum... Sydney'de ortaya bir şeyler attım. Ne var ki, içi boştu."

"Sus artık Elsa! Sana diyorum ki dahiceydi senin şu entropi olayı..."

"Yok canım, hayır, termodinamik termodinamiktir, psişizm de psişizm... Benim yaptığım da bilimciliktir, kaba bilimcilik, bir asır gerideyim!"

"Elsa gene başlama! Bütün yaz bundan sözettik. Bunun en can alıcı yönü entropiyi ya da psişik bozukluğu, buna ne dersen de, bölgesel hormon salgılamalarına bağlamaktır, tamam mı? Andorfin'in bulunması, senin de bildiğin ve üzerinde öyle güzel konuştuğun sonuçları verdi..."

"Her gün, organizmanın çalışmasını değiştirebilecek yeni bir doğal madde bulunuyor, her Allahın günü! Ben de kim oluyorum, söyler misin bana? Entropi asla kontrol altına alınamaz! Onun niceliği ve niteliği asla önceden kestirilemez! Ben hiçbir şey bilmiyorum! Kendini beğenmişin biriyim ben!"

"Domuzluk ediyorsun! Gerçekten iyi değilsin sen. Haydi topla kendini. Araştırmanı sürdür, sakın vazgeçme. Kitap yayınlamanı bekliyorum, bunu yapacaksın, başka çaren yok..."

Elsa, onun konuşmasına ses çıkarmıyor, zaten dinlediği de yok. Kendisinin artık ne durumda olduğunu bir bilseydi. Dosyalarının darmadığın edilmiş, kirletilmiş, çöpe atılmış olduğunu bilseydi. Jacqueline'in fiş dosyasıyla gidişini görmüş olsaydı... Dinleneceği vaatleriyle telefonu kapatıyor.

"Tamam François, tamam, uyuyacağım şimdi. Evet, daha iyiyim. Uyuyacağım. Sen de rahat uyu. İyi geceler. Daha sonra seni yine ararım."

Onu aramayacağından emin. Bu adamla ilişkisini bitirdi. Bunun neden gerekli olduğunu bilmiyor, gerekliydi işte, hepsi bu.

Uzanıyor, kendini olduğu gibi yatağın üzerine bırakıyor. Yazın kiralanan tatil evlerini düşünüyor. Son gün, insan etrafı toparlamaya, her şeyi eski yerine yerleştirmeye, kendi garip alışkanlıklarının, ufak tefek hasarların izini silmeye,

kendinden bir şey bırakmamaya koyulur, orası önceki gibi anonim, sahipsiz olsun diye. Sanki insan kendi yaşamını temizlemekte, bir soyguncu gibi onu valizlere, torbalara tıkıştırmaktadır. Bir davetsiz misafir gibi davranılır, orası acayip sonra da yabancı bir yere dönüşür. Pancurların, sonra da kapının kapatılacağı an, oradan uzaklaşılacak an ister istemez gelir. Ev oradadır, arkada. Orada oturulmuş, ona bırakılmış, onunla bir ilişki kurulmuştur. Ama işte bitmiştir. Ayrılma gerekliliği daha baskındır. Bitmiştir.

Elsa yatağının üzerindeydi, görünüşte oradaydı. Yolculuk giysileri vardı üstünde: Gri pantalon, beyaz bluz, kırmızı kazak ve çoraplar. Bu onun ancak dış görünümüydü. Kendisi, kent üzerine çöken şu kirli sis bulutları gibiydi.

Daha sonra, çok daha sonra, her şey sona erdiğinde, Elsa, Laure'u beklemekle geçen o üç günü, gerekli bir dönem, bir şans olarak anımsayacaktır. İyi ki o üç gün olmuş! Ve o günlerin akışını eski ve mutlu bir anıyla birleştirir: Buz kalıplarının taşınışı...

Provence'ta çocukluğunda şöyle bir şey söylendiğini duymuştu: Ruhun bedeni terketmesi için ölümden sonra üç gün geçmesi gerekirmiş.

... Savaş sırasıydı, karşıki evde, Ağustos'ta, büyük sıcaklar döneminde komşu kadın ölmüştü. Küçük Elsa, salonun penceresinden, adamların ellerinde kancalar, atlı bir arabanın arkasına üstüste yığılmış buhar çıkan güzel çubukları, ortası donuk uzun saydam buz kalıplarını indirişlerini seyrediyordu. Onları kaydırıyorlar, sonra becerikli bir hareketle, dörde katlanmış bir çuvalla örtülü omuzlarına dengeli olarak yerleştirip gidiyorlardı. Hava öyle sıcaktı ki, buz hemen eriyor, parke yola ve kaldırıma damlıyordı. Sanki yağmur yağ-

mıştı. Pek çok buz gerekiyordu. "Bu sıcakta, ceset birkaç saatte bozulur" demişti annesi. Sürekli buz getiriliyordu, gece gündüz.

Küçük kız, menekşe kokulu cilalı salonda, dükkan zilinin her çalışında satışların güzel gittiğini ve ana babasının sağlığının yerinde olduğunu düşünüyor, gözetleme yerine iyice yerleşmiş, bu taşra konforu içinde güvenlikte, adamların çalışmalarına bakıyordu. Madam Bouleng'ın donan ruhunun gövdesinin bütün deliklerinden nasıl çıkmakta olduğunu kafasında canlandırıyordu: Ruh yavaş yavaş bir kutup hayaleti gibi yanar döner renkler içinde yükseliyor olmalıydı. Zamanı gelip üç gün sonra, tabut mezarlığa taşınırken ruh, sahibinin kalın dudaklarını, uzun kulaklarını, eğri burnunu sonsuza değin terketmiş olacak, böylece billur sesli meleklerin koruyuculuğunda mavi bir cennete uçacaktı... Tüm bu süre içinde, bu üç gün boyunca, küçük kız, evlerinin karşısında olan bu değişimle büyülenmiş, pencereden ayrılmamıştı...

Ama Laure'u beklerken, bunları anımsamıyor. Üç gün geçeceğini bilmiyor. Hiçbir şey bilmiyor. Laure'un nerede olduğunu bilmiyor.

Beşinci Gün

Beşinci günün sabahı işte Laure burada!

Elsa uyanırken kızının evde olduğunu anlıyor. Mutfakta, binlerce kez yaptığı gibi dilimlere yağ sürmekte.

Sabah, mutfakta, yağlı dilimler, Laure!

Koridorda koştu, şimdi masanın önünde ayakta. Laure

ise oturmuş, peksimetler, tereyağ, reçel almış, dünkü kahveyi ısıtmış. Annesinin orada olduğunu biliyor, ona bakmıyor.

"Ekmek yok mu?"

"Hayır ekmek yok... Bir şeyler almaya gitmedim... Dışarda epey uzun kaldın..."

"Ne uzunu! Hep abartırsın. Bir arkadaşımı görmeye gittim, hepsi bu."

"Üç gün oldu yine de..."

"Üç gün, iyisin ya! O saat farkı kafanı karıştırıyor olmalı. Üç günmüş! Hem sonra böyle başlayacaksak... Benim gelmediğim günleri lisede yapıldığı gibi hesaplamaya koyulmayacaksın herhalde... Neyse, gidiyor muyuz?"

"Ne zaman istersen, her şey hazır. Güzel bir arabamız var, yepyeni, bembeyaz, kiraladım onu. *Tranxène*'lerimiz var. Biraz da paramız. Her şey hazır."

"Nereye gidiyoruz?"

"Güneye inilebilir diye düşünüyorum...güneşe!"

"Aix!"

"Hayır Aix'e değil. Bir otele... ama istersen başka yere gidebiliriz."

"Hayır, hayır. Çok iyi, güneşin altında, bir otelde... Şu tırnamı bitireyim, üstümü değişeyim ve pır... Harika."

Elsa, Laure'u dinliyor ve onun başka bir biçimde konuştuğunu görüyor. Sözcükler o kadar değil de, daha çok tümcelerin yapılışı, özellikle de ses tonu. Şimdi kızının sesinde bir tür kaba alay var, hoyrat ve bayağı bir şey ve bir de bitkinlik. Geçen akşam Marcel böyle konuşuyordu.

Sözcüklerin öğrenimi. Elsa mesleğine özgü sözcük dağarcığının nasıl kafasına girdiğini anımsıyor. Geç olmuştu bu.

Liseyi bitirirken Jacques'la tanışmıştı. Üniversitede onunla birlikte olmak için psikoloji öğrenimine başlamıştı, ama bunu çok kısa bir süre sonra yarıda bırakmıştı: Laure doğduğunda. O dönemde genç kadınların, genç annelerin

sözcüklerini kullanırdı. Sonra da Jacques ölmüştü.

Ve öğrenimine yeniden başlamıştı. Birden başka sözcüklerle haşır neşir olmaya başladı, gelecekteki mesleğinin sözcükleri. Başlangıçta, onları telaffuz etmeyi bile göze alamıyordu, kendine yakıştıramıyordu; kimi kez kendini konuşurken duyardı, gülünesi bir şeydi, bir komediydi sanki. Ama sözcükler ona güç kazandırıyordu, diplomaları olduğunu ortalığa ilan ediyor, onu başkalarından farklı kılıyor ve yüceltiyordu. O da bunları kullandı, ta ki gerçeğin farkına varıncaya değin: Bilgisizliği saklamak için birer maskeydi bu sözcükler, üstelik ürkütüyorlardı, ikide bir bunları kullanmak iyi bir psikologun harcı değildi. Şimdi onlara alıştı, kesin bir gereksinim olunca kullanıyor yalnızca. Bu değerli araçları boş yere harcamıyor. Sık sık şöyle diyor: "Modern çağın bir Diafoirus'ü olduğumu düşünmekten hoşlanmıyorum, bu beni rahatsız ediyor."

İnsanların sözcükleri kullanış biçimine güvenmiyor. Bir yerde küçük çocuklar konusunda uzmanlaşmayı seçmesinin nedeni de buydu; anlatımları yetişkinlerinki kadar karmaşıktır, ancak onlar, bildikleri sözcüklerin ardına gizlenmeyi henüz öğrenmemişlerdir. Onların eveleyip gevelemeleri, çok kez, ana babaların çektiği söylevlerden daha açık seçiktir.

Elsa'nın büyük bir uyum yeteneği vardır, karşısındakini anlamak için benliğinden sıyrılmasını bilir. Bu yetenek nedeniyle psikolojide şaşırtıcı bir becerisi, sevgiye de büyük bir yatkınlığı olduğuna inanırdı. Anlatısına kapıldığı ve ondan etkilendiği için her çocuğu sevdiğine inanırdı. Seans sırasında kendi terimleriyle hastayı ürkütmemek için işe susmakla başlardı, yalnızca çocuğun tuhaf dil alışkanlıklarını, onun kimi deyimlere, kimi çizgisel betimlemelere eğilimini ya da tersine kimi sözcük ve imajlardan sakınmak için dolambaçlı yollara sapmaya kendini zorlayışını yakalamaya dikkat ederdi. Özellikle çiziktirmeyle ilgilenirdi, açık seçik dile getirilmemiş, söylenmemiş olanla. Ancak çocuğun ener-

jisinin nerede yittiğini, zihindeki bozukluğun nereden kaynaklandığını anlayabileceğini hissettiği an devreye girerdi. Ancak ondan sonra, farklı sözcükler ya da alışılmış ama başka anlam taşıyan sözcükler araya sokardı; bunlar çocuğun beyninde yankısını bulacak, belki de onun ilerlemesini sağlayacak sözcüklerdi. Bu işi şevkle, meslek aşkıyla, çocuk sevgisiyle yaptığını sanıyordu. Ta ki Laure'un olayıyla karşılaşıncaya dek... Laure'daki bozuklukla.

Bu sabah mutfakta kızını dinlerken, onun sözlerinde ve edindiği konuşma tarzında, kendisinin katlanamayacağı bir dünyanın varlığını sezinliyor. O dünyaya girecek kadar sevgisi olduğundan, kızına olan sevgisinin buna yetip yetmeyeceğinden emin değil... Hiçbir şeyden emin değil. Kendine artık hiç güveni yok. Geçmişte mesleğini niçin bu denli tutkuyla yaptığını da bilmiyor. Bağı koparmasına engel olan içgüdüsü, yoksa aklı kendisini alabildiğine kaçmaya itiyor.

İçgüdüsü onu orada tutuyor. İçgüdüsü ve ayrıca bir imge. Pazarları, Carpentras yakınlarında, yapraklarıyla gökyüzüne hemen hemen kusursuz bir yeşil küre yuvarlaklığı çizen bir ıhlamur ağacının yanında, böğürtlen ve katırtırnağı çalılıkları arasında onunla birlikte gizlenen babası. Babası kuşları çok iyi taklit ederdi, onların ses titreşimlerini, kuğurdayışlarını, cıvıldayışlarını... Bunu çocukluğunda öğrenmişti ve uğraşa uğraşa, kuşlara öykünmek isteyişinin dürtüsüyle, şimdi tıpkı bir kuşmuş gibi ötüyordu. Dükkandan aldığı ve iki kırık dal arasına gerdiği gri tülle ağacın altına bir ağ kurmuştu. Çatallı bir üçüncü dal da, tuzağa hereklik ediyordu ve gizlendikleri yere kadar ulaşan uzun bir ipliği vardı. Daha önceden, tülün altına çalı çırpıdan yaptıkları bir tür yuvaya, bir aldatmalık, yapma bir kuş koymuşlardı. Baba öttükçe, kuşlar gelirlerdi; baştankaralar, sakalar, serçeler, kardeşlerinin neşeli sesinin çağrısına kapılmış. Yürek titretici bir şeydi bu. Sıçrarlar, kanat çırparlar, toz kaldırırlardı. Baba durmadan öterdi. Çoğalmalarını, üşüşmelerini bekle-

mek gerekirdi ipi çekmeden önce. Ama çok da beklemeye gelmezdi, yoksa, nedendir bilinmez, hep birlikte uçuşurlardı, hem de dönmezlerdi. Baba bilirdi. İpi çekme zamanını çok iyi ayarlardı. Bunu sert bir hareketle, beceriyle yapardı ve ağ düşüverirdi. Sonra ikisi de koşarlar ve çığrışan kıpır kıpır kuşları bir heybeye tıkarlardı.

Elsa bu av partilerini her şeyden çok severdi. Akşam odun közünde kızarttıkları küçük kuşların etinden daha lezzetli bir şey olduğunu düşünemezdi.

Kızının karşısında oturuyor. Laure'a bakıyor; artık hiç konuşmayan, dilimlerini isteksiz isteksiz yiyen, lokmaları zoraki çiğneyen kızına.

"Acıkmamışsın."

"Yok, ama yemeliyim... Elsa, gözünü öyle dikme bana lütfen."

Laure kendini köşeye sıkışmış hissediyor, kaçma isteği duyuyor. Neden orada bulunduğunu da anlamaz oldu artık. Annesinin endişeyle üstüne varmasına katlanamıyor. Buraya bunun için gelmedi. Onun istediği, Elsa'nın gücü ve bilgisi. Oysa bu sabah karşısında bulduğu, umutsuzluk içinde, kendisi yüzünden güç duruma düşmüş bir kadın. Bu koşullar içinde hiçbir şeyin olacağı yok. En iyisi hemen çekip gitmek.

Elsa'nın onun bulunduğu noktaya ulaşamayacağını, birbirleriyle anlaşamayacaklarını, gelmekle budalalık ettiğini geçiriyor kafasından. Kendine kızıyor, Elsa'dan yardım istememeliydi.

"Bana aynasızlaşman gerekmez."

Aynasızlaşmak da ne demek? Aynasız'dan mı geliyor? Elsa bundan emin değil, bu sözcüğü bilmiyor. Lafı devam ettirmek için ancak bir, bilemedin iki, en çok üç saniyesi var. Öfke, zekice bir yanıt, dahice bir yanıt ya da dikkatle susma arasında çarçabuk nasıl seçim yapmalı... Kafası akıl yürüte-

meyecek kadar boş, o an içinden ne gelirse onu yapıyor. Gözlerini kapatıyor. Hiç olmazsa bakışını gizlemek, içinde saklı kuşkuyu, öfkeyi, tiksintiyi belli etmemek, hiç olmazsa bunu yapmak. Bir ayağını sandalyesinin kenarına koyuyor, dirseğini masaya dayayıp kaydırıyor, çenesini üzerine yaslıyor. Sanki kuma uzanmış! Bir çayıra, iğneli çam yapraklarıyla örtülü bir yere yayılmış. Evet öyle işte, Güney'in seyrek meşeler ve çalılarla kaplı toprağına uzanmış, etrafta kekik kokuları, hiç acelesi yok, çok rahat.

"Aynasızlaşmak... aynasızlaşmak, hemen yakıştır, bir hoşsun doğrusu..."

İşte oldu, topu ona attı, rasgele de olsa. Verdiği yanıtın hiçbir anlamı yok ama yanıt verdi, konuşmayı kesintiye uğratmadı.

Laure, masaya neredeyse boydan boya uzanmış olan annesini görüyor, bronzlaşmış kollarını, çillerle dolu ellerini. Onu seviyor, bu kadını seviyor. Onun gittikçe solan tenini, sonbahar renklerini seviyor. Annesi, kuru yapraklar arasında uzun bir gezintiden sonra, ekimin ışığında bir alev gibi.

"Nasıldı tatilin?"

"İyiydi, ama sonuna doğru canım dönmek istiyordu."

Gözlerini açıp Laure'a bakıyor. Ona dikkatlice bakıyor. Sevgi kendi kendine geri geliyor, yalın bir şekilde bedenini ve zihnini tekrar kaplıyor.

"Dönmek istiyordum, seni özlüyordum."

Doğrusu hiç aklına getirmemişti kızının dönüşünün böyle olacağını: Bir defa kendisi uykudaydı, sonra Laure'un o mahkeme duvarı gibi suratı... Üç gün boyunca, zaman zaman, göz kamaştırıcı kavuşma sahneleri düşlemişti...

Laure annesinin bakışındaki sıcaklığı ve sevecenliği içinde hissetti. Gevşedi. Belki de başaracaklar. Ekmek dilimiyle oynayan cılız parmaklarına baktı, elinin üzerinde bir

iğne izi. İlk iğnesini anımsadı. Yapamıyordu bir türlü. Şırınga, aşamadığı bir engeldi, onu iğrendiriyordu, ürkütüyordu. Korkaklığına kızıyor, uyuşturucunun çevresinde dönüp dolaşan, içine hiç girmedikleri halde onun gizleri, güzellikleri ve tehlikeleriyle şişinen şu *groupie*'lerden kendisini ayıracak engeli aşamadığı için üzülüyordu. Lastiği bağlayıp sıkan hiç tanımadığı bir kız oldu. Dirseğinin çukurunda şişen mavi damara iğnenin yaklaştığını ve sonra yağ gibi girdiğini gördü. Kız, pistonla biraz kan çekti, Laure kırmızı kıvrımların ağır ağır sıvının içine karışıp onu pembeleştirdiğini gördü, korktu, belki de kurtulmak için bir hareket yaptı ya da yapmak istedi ama öteki itti... kendinden geçiş, çok sürmeden hemen, pek az bir zamanda patlak verdi, çiçek gibi açıldı, tıpkı suya daldırılınca açılan ve ipek kağıttan hazinelerini ortaya döküveren bir kabuğa tıkılmış Japon çiçekleri gibi. Çiçekler büyüyor, rengarenk taç yapraklarını sergiliyorlar... Ne güzel şeyler! Hemen ardından –hatta daha da çabuk– Laure bir ağaç oldu, en küçük dalını, en küçük yaprağını ılık bir esintinin okşadığı. Hoşluk, köklerinin en derin, en gizli uçlarına kadar iniyordu. Mutluluğun kendisiydi. Öylesine bir sıcaklık, öylesine bir tatlılık vardı. İlk flaş.

Bir daha hiç o denli güzel olmadı.

Bugün, bir sonraki *shoot* isteğini uyandıran şey, flaşın anısı bile değil. Ne... bilmiyor... kabullenmiyor...

"Bak, ben bağımlı değilim. Ancak ne yapıp edip bırakmalıyım çünkü *junky*'lerin hepsi köpektir, ben de onlar gibi olmak istemiyorum."

"Ne gibi köpektirler?"

"Çünkü dilenirler, sinsidirler... Kalleştirler."

Laure, çocukken, yazın Aix'te, köpek ısırdığından beri köpeklerden korkar... O zaman fazla şamata etmemişti, olayın onu çok korkutmadığı sanılabilirdi. Gene de, ondan beri köpeklerden ödü kopar...

"*Tranxène*'in var mı?"

"Evet, ister misin?"

"Hayır şimdi değil. Dayanmalıyım. En zoru geçti."
"Ne demek istiyorsun?"
"En zoru o ilk yirmidört saattir... Üç gün zordur... İlk hafta da zordur... Bırak ben görürüm kendi işimi..."

Konuşmamalı, konuşmamalı. Özellikle soru sormamalı. Üzerine düşmemeli. Yüzüne dikkatle bakmamalı. Bir şey olmamış gibi yapmalı. Tatile çıkılıyor. Bir eğlence yani!

Eylül sonu, neredeyse ekim, güneye doğru yola çıkıyorlar. Gidiyorlar. Başka bir şey yok, sadece herkes dönerken onlar gidiyorlar, gayet basit. Fabrikalar yeniden tam faaliyette, okul avluları yeniden öğrencilerle dolup taşıyor, metro yeniden tıklım tıklım. Onlarsa, ana–kız çıkıp gidiyorlar, lüksü, *dolce vita*'yı yaşıyorlar. Onlar herkesten farklı.

Doğduğu günden beri Elsa'nın yaşamı, ahenkli ama özgürce akan zaman içinde çan sesleri, takvimler, ziller, tarihler, yaş günleri, tik taklar, gürültüler ve sessizliklerle ritmlenmiştir. Bunlardan kaçıp kurtulmayı hiç düşünmedi. Kendi ritmini bu ritmler arasına kurdu, sebatla, usulca.
Elsa savaşmayı sevmez ama yıkıcıdır. Bunun içindir ki, zihinsel dengesizlik ona çekici gelir, çünkü bu içerdeki düzeni bozar; uyulması gereken şeyleri altüst eder, onlara karşı çıkar, doğrudan doğruya saldırmaksızın bunları değişmeye zorlayabilir. Elsa'da şu çelişki vardır: Düzeni sevmez, ama göze çarpmaktan da hoşlanmaz. Böyle olunca normal olarak başkalarının döndüğü bir sırada yola çıkmak, kendini teşhir etmek gibidir; bu hoşuna gitmiyor. Şu eylül sonunda Güneye gitmek, beyaz bir arabayla, güpegündüz, çok rahatsız edici.

Laure, annesinin tersine, tahrik etmeyi, başkalarıyla boy ölçüşmeyi sever. Farkedilmekten, aşırılıklar yapmaktan, rekorlar kırmaktan, birincilikten de sonunculuktan da hoşlanır. Gösteriler onun için çok önemlidir, biriyle çarpışmaya,

denenmeye ve denemeye gereksinim duyar. Eylül sonunda Güneye gitmek, beyaz bir arabayla, güpegündüz, bedeni uyuşturucuyla dolu, hoşuna gidiyor.

"Şu güzel elbisem nerede?"

"Hangisi?"

"Pembe olanı... gri... mavi desenli... Bilmezsin sen onu..."

"Ben ona benzer hiçbir şey görmedim. Giyilebilecek ne varsa yıkayıp ütüledim ve senin eski komodinine yerleştirdim."

"Evet gördüm... Berbat, rezil şeyler, hiçbiri benim değil."

"Eşyaların sende olmalı."

"Hayır, benim evde artık hiçbir şey yok."

"Bir yığın eski püskü işe yaramaz şeyi çöp torbalarına tıktım, giderken çöp kutusuna bırakacaktım."

"Nerede o torbalar?"

"Girişteki dolapta."

"Gidip orada arayayım."

Evi yolculuk havası sardı. İki kadın da sabırsızlık içinde bir oraya bir buraya koşuşturuyor.

Elsa'da valizler, biri kendisi, öteki de kızı için.

Laure'da çöp torbaları, koyu yeşil, yukardan düğümlenmiş, iki kez, sıkı sıkıya.

Elsa derli topludur: Ayakkabıları ve üstüste konulacak giysileri katlayıp bavullara yerleştiriyor.

Laure, fazlasıyla sıkı düğümlere sinirleniyor.

Elsa odasında, Laure girişte.

"Torbaları açamıyorum!"

"Öyleyse yırt onları, başkalarına koyarız... Her yana da dağıtma, yola çıkmadan önce yeniden evle uğraşmak istemiyorum."

Elsa'nın düzenliliği!

Laure yarılmış torbaları karıştırmaya başlıyor. Çoraplara dolanmış bir kazak çıkarıyor... Başka bir şey daha çekiyor... Sonunu getiremediği sinirli el kol hareketleriyle giysileri çevresine saçı saçıveriyor. Çıkarmaya çalıştığı şey gelmeyince yırtılıncaya kadar çekiyor. O elbiseyi bulmak istiyor, ille de onu, her şeyden çok; bağırıyor:

"Bir şeyler attın mıydı?"

"Hiçbir giysi atmadım." Laure sızlanıyor, sinirden kuduruyor. Eski püsküler yığınından kötü bir koku çıkıyor, giderek yayılıp Elsa'ya kadar geliyor. İlk gündeki gibi, kusmuk, yanık kokusu, tatsız, kirli, leş gibi ekşi bir koku, günlük, sandal ağacı, paçuli, Chanel No.5 kokusuyla karışık... Haftalardır Laure bunun içinde yaşamış, onu rahatsız etmiyor, onun için normal bir koku. Hiç olmazsa Ajax kokusu değil bu.

Elsa bavulları hazırladı. Şimdi holde gelişini bile işitmeyen kızına bakıyor. Onu tanıyamıyor. Laure'un kolu bacağı, onun yüzü bu, hatlarındaki en küçük ayrıntıyı, hareketlerini, pabuçlarını deforme ediş biçimini, bütün bunları tanıyor ama yine de kızını tanıyamıyor. Biri onun yerini almış, Laure'un görünümünde dolanıp duran şu kız kendi kızı olamaz.

Beş gün önce Elsa, yarı karanlıkta, harabedilmiş dairesine bakarken oraya girmekten kaçamayacağını anlamıştı. Bugün de, bu yabancıyla yolculuğa çıkmaktan kaçamayacağını biliyor.

Laure'u dikkatle inceliyor; bedeninde ve yüz ifadesinde hiç görmemiş olduğu bir sürü özellik gözüne çarpıyor ve saçma bir biçimde, Laure'u şeytan çarptığını, içinde şeytan olduğunu, şeytanın varolduğunu düşünüyor. Bunu düşünmeye katlanamıyor. Kendisinde böyle bir düşünce olmasına da katlanamıyor. Bu kabul edilmez bir gerileyiş; sorumlu, yaşamın ta içinde ve mesleğinde yetkili bir kişi olabilmek için

yaptığı her şeyin hiçe indirgenmesinden başka bir şey değil. Bununla birlikte, şeytanın varolduğu inancı sürüyor, zira kızının bu denli değişmesi ancak mutlak kötülüğün varlığıyla olur. Elsa bu anlamsızlıktan, ancak bütün gücüyle: "Eroinden nefret ediyorum!" sözlerini derinden duyarak kurtulabiliyor. Nefret gerçeği öylesine kuvvetli ki, ona bir cankurtaran gibi sarılıyor. Hiç böylesine şiddetli, böylesine kötü bir duyguyu yaşamamıştır. "Eroinden nefret ediyorum."

Şu kadın beş gündür kendini allak bullak eden, tüketen bir yaşantı içinde, başına gelenler onu iyice yıkmış; ama o, yine de içinden sanki bütün bunları bekliyormuş gibiydi, bunlara ayrılmış kendi içinde bir yer, Laure'da bir yer ve evde de bir yer vardı. Sanki her şey çoktan beri bu yolculuk, bu cehennem için hazırlanmıştı!

Aklını yitirmesine engel olan şey, eskiden yaşadığıyla şimdi yaşamaya başladığı arasındaki sürekliliği sağlayan tek şey, Laure'la kendisini birbirlerine bağlayan bir bağ. Taze ve çürümüş, sağlam ve gevşek, çok karmaşık ve eskimiş bir bağ. Kendi göbeğinden Laure'un göbeğine uzanan ama yine de kendilerinin olmayan bir bağ.

Kriz Gecesi

"Eroinden nefret ediyorum, uyuşturucudan nefret ediyorum."

Hâlâ gecedir.

Tatil dönüşünden bu yana Elsa'nın geceleri önemli, uzun, tedirgin edici. Çok önemli. Her zamankinden daha da

önemli. Bununla birlikte, her zamanki gibi dışarısı karanlık, içerisi karanlık. Kimi kez, dışarda bir evde bir lamba yanık kalmış olur, bordo feneri gibi. Karanlık hem boştur hem de kaynaşır durur, her şey aynıdır. Ama Elsa için artık hiçbir şey aynı değil, büyük bir telaş içinde yaşıyor; zaman, bitmek bilmeksizin, yorgunluk, uyku, uykusuzluk nedir bilmeksizin akıyor; artık alışılmış şeyler yok, onları yitirdi. Kendisi için bir ölüm ve doğum vaktidir, bölünmeyen, tüketilmeyen bir zaman.

O gece, Hyères'e varışlarının gecesi, Elsa'nın bildiği bir otelde.

Paris'te, üç günlük bekleyiş süresince Laure'u kaçırmayı düşünürken (bu yola çıkışı ancak bir kaçırma diye kabullenebiliyordu: Kızını deliden ve başkalarından, uyuşturucudan kaçırmak...) her şeyin bu otelin güzelliği sayesinde yoluna gireceğini umuyordu.

Falaise Oteli sarp kırmızı kayalıklar yığınının tepesindedir. Eteklerinde karmakarışık büyük kaya parçalarının içindeki bahçecikler, çok kez ortalarında bir pınar, bir nilüfer ya da papirüs öbeğinin bulunduğu, yosun ve atkuyruklarıyla yemyeşil alanlar oluştururlar. Kızıl sarı patikalar yar boyunca zikzaklar çizerek uzanır, denize inen dik ama kolay tırmanılır yamacı izlerler. Denize doğru bu kaçınılmaz ve neredeyse dikey yuvarlanıp gidiş, aynı zamanda bir orman içidir, oralarda rüzgarın ektiği, kayacıklar içinde fışkırıvermiş kıyı çamları ve okaliptüslerden oluşan. Bu ağaçların dik gövdeleri ve birbirine karışmış dalları orası burası delik bir çatı gibi yükselmekte, toprağa ve suya açılan bir tür girift dehliz oluşturmaktadır. Humus ve su yosunu kokuları havaya sinmiştir. Ve denizin, ağaç gövdeleri ve kayalıklar arasından her kaçamak görünüşünde, başı her kaldırışta, dikkatin sarp yoldan başka yöne her çevrilişinde, denize girmenin çekicili-

ği yinelenir.

Deniz, yüzme.

Laure orada yeniden doğacaktı. Elsa bundan emindi.

Yılın bu döneminde, otelin boş ya da boşa yakın olacağını önceden kestirmişti. Birkaç saat önce, ikindi vakti oraya vardıklarında tahmininin doğru olduğunu, hemen hemen yalnız olacaklarını gördü. Şu halde her şey yolunda gidecekti.

O gece, her soluklanma anında Elsa, dinleneceğine Paris'ten buraya yeniden geliyor. Yola çıkışından o ana değin yaşadıkları bir bir gözünün önünden geçiyor, sanki kırkiki yıllık yaşamı şu birkaç saatten ibaretmiş, başka bir şey bilmiyormuş gibi. Krizin geçer gibi olduğu her defasında Elsa durmadan yolculuğu, konakladıkları yerleri, konuşmaları, sessizlikleri, manzaraları yeniden aklından geçiriyor. Her defasında ayrıntılar ekleniyor, her şey kıymetli... Valizler odaya konar konmaz, Laure'u aşağıdaki kayalığa ve ağaçlara, derin ve sakin suya nasıl sürüklediğini, hava sıcak olduğu halde Laure'un nasıl tir tir titrediğini, batan günün kızıllıkları içinde aydınlanacak yerde yüzünün nasıl solduğunu, soyunup suya dalacak yerde eski kazağının içinde nasıl büzüşüp durduğunu ve nihayet kendisinin nasıl bütün bu belirtileri kızının huysuzluğuna, kaprisli yaradılışına yorduğunu anımsıyor...

Laure'un çarparak ya da düşerek bir yerini kırmaması için Elsa ona sıkıca sarılıyor, kendi gövdesini kızınınkine yapıştırıyor. Laure'un durup durup sıçrayışları, ikisini birlikte yataktan aşağı, duvara ya da döşeğin bir yanından öbürüne fırlatacak kadar şiddetli. Çok kez Elsa onu bir yerinden yakalayamıyor, o zaman neresi rastgelirse ona asılıyor; kol, bacak, omuz, kalça; o da elleri arasından kayıyor kaçıyor. Aman Laure başını bir yere çarpmasın! Elsa bir

ıstırap seli içinde, Laure'un ıstırabının şiddetli cereyanına kapılmıştır. Daha sonraları, çıplak olduklarını, boğuşurken giysilerinin yırtılmış olduğunu ve sonunda artık üstlerinde hiçbir şeyin kalmadığını düşünecektir. Ama şimdilik bunu düşünmüyor, buna dikkat etmiyor... Gecenin ilk saatlerinde, kriz başlarken Laure'un uzun beyaz bluzu yırtılıp parça parça olunca, ilk gördüğü şey çocuğunun çıplaklığı değil, damarlar boyunca uzanan yüzlerce iğne iziydi. Bir sürü kırmızı, pembe, pembemsi benek. Azmış ısırık yaraları. İrinli, göz göz açılmış küçücük berecikler. Kanlı sivilceler, kabuk bağlamış yaralar, kabukçuklar. Her yerinde, kollarında, baldırlarında, bacaklarının iç kısmında. Bu Elsa'nın beynini, yüreğini deldi, içini sızlattı. Laure'un hem Paris'teki ilk gece hem de burada, az önce suya dalmak için neden karşısında soyunmadığını anlıyor. Gözlerinin önüne her tarafına iğneler batırılmış lanetli bebekler geliyor.

Denizden dönüşte, yukarı tırmanırlarken Laure öyle keyifsizdi ki, Elsa, akşam yemeğini odalarında yemeğe karar vermişti. Belki Laure'un içindeki sıkıntıyı dağıtır diye Parme jambonuyla Chateauneuf-du-Pape getirtmişti, çünkü kızı bunlara bayılırdı. Laure yiyeceklere hiç dokunmadı dense yeridir. Çatalının ucuyla bir jambon dilimi aldı, ucundan ısırdı, sonra bir sanki sünger parçasıymış gibi çiğnedi durdu; Elsa, onun ne yaptığına bakıyor, bir yandan da düşünüyordu: Bütün bunlar ateş pahasıydı... savurganlığı da sevmezdi. Onun da keyfi kaçtı; artık bu komedi canına tak ediyor, sabrı tükeniyordu. Ama, "bu yolculuk bana çok pahalıya malolacak... Sana ömürümü feda ediyorum, hiç olmazsa bir şeyler yiyebilirdin ya da en azından teşekkür edebilirdin!" gibisinden anne sitemleri dile getirmektense susmayı yeğledi. Hiçbir şey söylemedi. Yattılar. Elsa lambasını söndürdü, Laure da kendisininkini. Elsa sakinleşmeye, uyumaya çalışıyordu. Kamyonlarla dolu otoyolda dokuz saat araba kullanmıştı, yorgundu.

Boş otelde, odanın sessizliği içinde her hareket duyuluyordu, en küçük gürültü bile. Laure kıpırdanıp duruyordu. Elsa kızgın kızgın söylendi:

"Işığı yak. Oku. Uyuyamıyorsan bir şeyler yap, bırak da dinleneyim artık, gücüm tükendi."

"Uyuyamıyorum."

"Öyleyse konuş. Konuşalım. Ne öyle kıpırdanıp duruyorsun?"

"Bir *Tranxène* ver bana."

Elsa'nın aklına *Tranxène* hiç gelmemişti! Ayağa kalktı, çantasını karıştırdı, gidip su aldı, Laure'a küçük beyaz bir hap getirdi, o da yuttu. Elsa kızının yatağına oturup bir elini avcuna aldı. *Tranxène* etkisini gösterinceye değin onunla konuşacak, uzun sürmeyecek bu. Laure'un eli bir fare gibi titreyip duruyor. Bu ten sayıklıyor mu ne? Spazmlar, şimşekler geçiyor içinden. Elsa derinin altında, gelip geçen şiddetli kasılmalar hissediyor. Yavaş yavaş farkına varıyor ki, böyle olan yalnızca el değil, kol, omuz, gövde tüm bedendir. Elektriklenmiş tüm bedendir sarsılıp duran. Elsa böyle bir şeyle hiç karşılaşmamıştı.

"Neyin var Laure, neyin var senin?"

"Krizdeyim, canım acıyor!"

"Nasıl, krizde mi? İlk yirmidört saatin çok zor olduğunu söylemiştin. Daha iyi olmalısın, en zoru geçti."

"Kendime bir iğne yaptım."

"Ne zaman?"

"Öğle yemeğinden sonra, bakım istasyonunun tuvaletinde, sen benzin alırken."

"...Öyleyse, bu ilk günün başlangıcı oluyor!"

Laure, "evet" derken, sanki bedenindeki bütün havayı boşaltıyordu, duyulan sanki buharını salıveren bir lokomotifin gürültüsüydü, akıl almaz bir gürültü. Elsa'nın tuttuğu el kurtuldu, kol kalktı, dosdoğru, çabucak, sonra korkunç bir şiddetle karyolanın baş ucuna gelip çarptı. Kolunu kırmış olmasın?

"Canın acıdı mı?"

Yanıt vermek yerine, Laure gelişigüzel hareketler yapmaya başladı. Çırpınışlı sürünmeler, tekme savurmalar. Gözlerinde büyük bir korku vardı, dişlerini kırarcasına çenesini kenetliyordu. Bakışıyla bir dolu şey söylüyor, gelgelelim bir türlü konuşamıyordu. Ve daha sonra el kol hareketleri arttıkça arttı; kuvvetli, isterik, gereksiz, mobilyalara ve eşyalara çarpıp her şeyi kırıp dökercesine.

Elsa kızının bir sara nöbetine tutulduğunu sanıyor. Acaba bir sara nöbeti mi? Bacaklarını, kollarını zaptetmeye çalışıyor, başaramıyor. Bir yandan da, bunun sara olmadığını geçiriyor içinden; ona benziyor ama değil çünkü Laure olup bitenin bilincinde. Peki öyleyse ne bu? Kızına iyice sarılıyor, bacaklarını kendi bacakları arasında hareketsizleştiriyor, gövdesinin yukarısını kollarının tüm gücüyle sıkıyor.

"Neren ağrıyor Laure?"

"Her yanım! Bilemezsin nasıl ağrıyor! *Tranxène* var bana. İki tane! İkişer ikişer al demişlerdi. Çabuk!"

İki küçük beyaz hap. Laure onları yutarken, Elsa bunların bir beygiri yıkacak güçte olduğunu düşünüyor. Oysa bir deri bir kemik kalmış kızına hiçbir etkisi yok gibi.

Birkaç aydan beri, daha doğrusu neredeyse bir yıldan beri, Sydney'deki kongre bildirisini hazırlamaya koyulduğundan bu yana, bilgisizliği Elsa'yı tedirgin ediyordu... Gözlemleri derinleştikçe cehaletinin çok büyük olduğunu daha iyi görüyordu. Bu düşünceyi kabul etmiyor, kendi kendine eksikliklerini gidereceğini, daha fazlasını öğreneceğini düşünüyordu. Ama araştırmalarında ilerledikçe başkalarının, hocalarının, bilenlerin de bilgisizliğini keşfediyordu. Bu gerçeği kabullenmek istemiyor, kendisini kibirlilik ve tembellikle suçluyordu.

Bir gün Profesör Greffier'yi soru yağmuruna tuttuğunda şöyle bir yanıt almıştı: "Bak dinle, güneş bizim sistemimizde değil, biz onun sistemindeyiz. Tüm enerjiyi yakalayamayız. Düzensizliği düzenliliğin içine sokmak olanaksızdır,

olanaksız!"

O gece Elsa bildiklerinin Laure'u harekete geçiren enerjiyi kontrol altına almaya yetmeyeceğini, bunun olanaksız olduğunu anlıyor. Yararsız şeyler biliyor. O gece çocuğunun çektiği acı dışında hiçbir şey kesin değil artık. Tüm bilgisi çöküveriyor. *Tranxène*, vücut, psikoloji, sara, irade, bozukluk, delilik, tüm bu konularda bildiklerinin hiçbir anlamı yok. Hepsi boş. Dehşetle bir başka şeye tosluyor, bir başka yaşama. Bunun üzerine kaçma dürtüsünden –son günlerde sık sık kapıldığı o dürtüden– kurtuluyor. Çünkü içinde yüzdüğü tutarsızlık ortada; varolan, görülen, kendini zorla kabul ettiren katı bir gerçek. Tutunacak başka bir şey yok. Laure'un anlaşılmaz ıstırabı bir gerçeklik, tek gerçeklik!

Kızına kenetlendi, bedeni onun bedeninin çizdiği kavisi tam olarak izliyor. Ağzı Laure'un kulağının çok yakınında. Usulca hep bir şeyler söylüyor ona. Ne dediğinin bile farkında değil. Mırıldanıyor, fısıldıyor, kendini Laure'a tüm benliğiyle vermiş.

"*Tranxène*'leri alalı bir saat olacak. İyi geldi mi?"

"Hayır, hiç etki yapmadı. Aksine yeniden başlayacak, öyle hissediyorum. Daha ver lütfen!"

Yine iki küçük beyaz hap. Kollarında tuttuğu çıplak bedenin zayıflığını, eklemlerinin kalınlığını, dizleri, dirsekleri, beneklerle dolu derinin altında sivrilen kemikleri, gövdeyi ayrı ayrı görüyor... Ölü çukurlarından manzaralar. Nasıl oldu da hâlâ yıkılmadı? Bana ne öğrettiler? Öğrendiklerim neye yarıyor? Yoksa onu öldürmekte miyim?

Ölüm orada hazır, *Tranxène* hapları görünümünde. Laure onlardan istiyor, Elsa da veriyor. Bir, sonra iki, sonra iki daha ve böylece... Elsa ne yapacağını bilmediği için veriyor hapları, bütün verebileceği de bu. Kendisine bir fikir, bir tanı, geleceğe yönelik bir plan gerekli, oysa bunlara sahip değil. Kızı Elsa'nın anlamadığı bir gerçeği yaşıyor, o da buna

katlanıyor. Çocuğunun büyülenmiş bedeni her şeyi yönetiyor. Elsa kızının arsenik istediğini duysa verir. Evet verir! Bu tehlikenin bilincine varıyor ve elinde olmaksızın kalkıyor, *Tranxène*'nin geri kalanını tuvalete atıp sifonu çekiyor. Elindeki tek silahtan kendini yoksun bıraktı, gücünün hiç kalmadığını sanırken, bu ona güç veriyor. Laure'un yanına dönüyor, yeniden yanına uzanıp onu kolları arasına alıyor. Sıkıca tutuyor ve bütün gece yaptığı gibi kulağının dibinde konuşuyor:

"Az önce *Tranxène*'i attım. Artık sana ondan veremeyeceğim, sana hiçbir şey vermek istemiyorum. Seni öldürmek istemiyorum."

Bir sessizlik oluyor, sanki bu sözler Laure'a bir şey ifade etmiyor. Oysa onları işitti. Elsa bundan emin. Ve sonra birden:

"Ölmek umurumda değil! Umurumda değil! Artık acı çekmek istemiyorum, bütün isteğim bu. Anlıyor musun bunu Elsa?"

"Anlıyorum. Ama artık ben, bilmeden bu hapları sana vermeye devam etmek istemiyorum."

"Neyi bilmeden?"

"Bunlarla nereye kadar gidebileceğimi, en yüksek dozun ne olduğunu bilmeden."

"En yüksek doz, en yüksek dozmuş! Kafan çalışmıyor! Ne yaptığının farkında mısın! Peki benim halim ne olacak şimdi? Bana bir yatıştırıcı gerek, kuvvetli bir yatıştırıcı."

"*Tranxène 50* kuvvetlidir, hem de çok kuvvetli, çok aldın ondan... Üstelik daha az acı çekiyorsun. Karşılıklı konuşabiliyoruz. Az önce bu olanaksızdı. Daha iyisin."

"Belli ki ne çektiğimin farkında değilsin! Acı çekiyorum, müthiş acı çekiyorum! Bana bir şey gerek. Git morfin getir."

"Ama Laure, doktor değilim ben, öyle gidip hemen morfin bulamam."

"Seni tanırlar, Paris'te sana ne istersen veriyorlar."

"Paris'te, bizim semtte, yaptığım mesleği bilirler, yirmi-

dört saat içinde bir reçete getireceğimi de, ama burada olmaz."

"Git haydi. Sen tanınmış birisin... Seni tanırlar."

"Yo hayır Laure, tanımazlar."

"Bana yardım etmek istemiyorsun!"

"İstemesem burada olmam. Ama ne yaptığımı bilmeden sana ilaç vermek istemiyorum."

"Beni ancak morfin rahatlatabilir."

Laure kötü niyetli değil, yalan söylemiyor, numara yapmıyor. İki sesi var Laure'un! Şeytan çarpmış onu. Elsa "çengelde olmanın" anlamını kavrıyor. "Çengelde olan"ın halini biliyor şimdi. Şeytan işi bu! Kızının konuşmasını duyduğunu sanıyor, oysa gerçekte işittiği eroindir. Evet, böyle konuşan Laure değil, onun sesini alan eroindir, morfin isteyen de eroindir. Ve Elsa eroine yanıt vermesini bilmiyor. Eroin konusunda, bu madde üzerine bildiği şey, onunla konuşmak için yetmiyor... Delirmek işten değil! Artık ne diyeceğini bilmiyor...

"Hastaneye gidebiliriz."

"Yo hayır, hastane olmaz. Hastane asla! Beni hastaneye yatırmayacağına yemin et. Haydi yemin et. Zaten buna izin vermem."

"Dinle Laure, eğer bu böyle devam ederse başka bir çözüm görmüyorum."

"Bu olmaz, asla. Çeker giderim."

Fırlıyor, odanın o karmakarışıklığı içinde orayı burayı karıştırarak eşyalarını arıyor. Her şey karmakarışık, örtüler, yastıklar, yorganlar, giysiler, yemek tepsisi, açık valizler... Mobilyalar yan yatmış, başucu lambası devrilmiş, abajuru ezilmiş. Elsa, şimdi buranın da evinin ilk geldiği günkü halinde olduğunu düşünüyor... Laure odanın darmadağınıklığı içinde inanılmaz bir enerjiyle oradan oraya koşuşturuyor. Çıplak, damarları, zayıf gövdesi üzerinde işkence izleriyle çizilmiş dövmeler gibi. Cehennem haritası! Bir kez daha Elsa'nın kafasından iğne batırılmış büyücü bebekleri, karna-

val iskeletleri geçiyor.

"Dinle beni. Marsilya'da çocukluk arkadaşlarımdan bir psikiyatr var. Onu çağırabilirim. Ya da annemle babamın yanına gideriz, Aix'e."

Bütün gece bunu düşündü: Onlara kim yardım edebilirdi? Kim yardımlarına koşabilirdi? Kim destek olabilirdi, kısacık bir süre için bile olsa.

Laure durdu:

"Peki anlaştık, çağır senin şu psikiyatr arkadaşını."

Laure'un Bedeni

Marsilya. Gün boyu açık pencerelerden içeri dolan tozlu sıcak hava ve beraberinde klakson sesleri, insan gürültüsü, yağ kokuları. Elsa'nın iyi bildiği o büyük Akdeniz kenti şuracıkta. Bununla birlikte o da kendisine yabancı olmuş. Her gürültü, her ışık, onun gözünde bildiğiyle henüz bilmediği arasındaki garip mesafeyi belirginleştiriyor.

Bugün, Elsa belki yüz kez başaramayacakları duygusuna kapıldı. Laure'u zorla hastaneye götürme anının artık geldiğini düşündü. psikiyatr arkadaşı şöyle diyordu:

"Biliyor musun, senin gece verdiğin *Tranxène*'lerin üstüne, gündüz, aşırı ajite insanlara uygulanan dozda yatıştırıcı verdim. Normal olarak yıkılıvermesi gerekirdi, ama bana mısın demedi."

Laure konuşuyor da konuşuyor, inandırıcı olmaya çalışıyordu. Sözü döndürüp dolaştırıp morfine getiriyordu; bir şey yapabilecek olan ancak morfindi. psikiyatr tartışıyordu:

"Laure, senin istediğin şey eroin, bunun bilincine var, rica ederim. Sen bilincinde olmasan da vücudun bunun bi-

lincinde, onu istiyor. Ben de vücudunu morfinle sakinleştirmek istemiyorum. Çünkü bu da bir afyon türevidir, eroin gibi, metadon gibi... Bu eski yöntemdir. Eskiden, insanları hemen ardından morfinin kucağına atmak üzere afyondan kurtarırlardı. Artık afyonkeş değil, morfinman olurlardı... Kurtulmak istiyor musun, evet mi, hayır mı?"

"Kurtulmak istiyorum... Ama morfin eroinin yanında hiç kalır. Sizin yanınızda kendime bir iğne yapacağım, sakinleşeceğim o kadar."

Şimdi bitti, uyuyor.

Morfin alamayacağını gerçekten anlayınca uzandı ve gözlerini kapadı, yenik düşmüştü.

Elsa kızının yanına oturdu, elini onun alnına koydu, şakaklarını okşadı, spazmların seyrekleştiğini, sonra iyice hafiflediğini hissetti. Deprem geçmiş.

Arkadaşı onlara uzun uzun baktı, ardından da duş yapmaya gitti

Elsa fışkıran suyun sesini duyuyor ve bu ona iyi geliyor, fırtına kopmuş gibi. Sonra da arkadaşının yandaki odaya geçtiğini duyuyor, odanın lambasını yaktı. Açık kalan ara kapıdan dörtgen biçiminde bir ışık geçerek Elsa'nın ayaklarına kadar uzanıyor. Adam hiçbir şey söylemiyor, kıpırdamıyor, ama Elsa biliyor, ne yaptığını dikkatle izlemekte.

Çok, çok uzun zaman oluyor, çocukluk çağını geride bıraktıkları sıralarda aynı liseye giderlerdi ve birbirlerine aşık olmuşlardı. Ya da, daha çok, birlikte hayranlık içinde aşkı keşfetmişlerdi. Ama Elsa Jacques'la karşılaşmıştı...

Usul usul konuşuyor, psikiyatr arkadaşının kendisini dinlediğinden emin:

"Şu yaşam ne de garip doğrusu!"

"Öyle... Uyuyor mu?"

"Derin uyuyor, bitkin."

"Şu halde gel, gel konuşalım."

Konuşuyorlar. Uyuşturucu maddeden, Laure'dan sözediyorlar. Mesleklerinden sözediyorlar. Her ikisi de alanında yetkili. Arkadaşı Elsa'nın çalışmalarından haberdar. Onu takdir ediyor. Daha çok arkadaşı konuşuyor. Elsa, bu sırada ona bakıyor, ona, gözlerine, koltuktaki duruşuna, ellerine. Aşk aralarında bir anı artık, gömülü bir hazine, bulunması olanaksız ama işte orada, sona ermiş olanın dinginliği içinde. Dinlendirici.

Bilgiyle ilgili sözler, kendisinin söyledikleri kadar arkadaşınınkiler de, bir mırıltı gibi ya da ezberden okunan, yinelenip durmuş, sahnede oynanmış bir metin gibi geliyor ona, sanki bir ninni. Yeniden bir yabancı olma duygusu var içinde. Ciddi bir konuşma yapamayacak kadar yorgun olduğunu düşünüyor. Artık dermanı kalmadı, gidip Laure'un yanına yatıyor.

Ertesi gün, şu bulunduğu yerde olmak, Laure'u şu haliyle, uykuda, yatağa serilmiş görmek onu şaşırtmıyor. Marsilya'da olduklarını biliyor. Önceki günlerin görüntüleri gece boyunca peşini bırakmadı, düşlerine girdi, hepsi bu.

Yanında yerde, arkadaşının kitaplığından dün akşam, Laure'un yanına uzanmaya gitmeden önce aldığı kitaplar var. Psişizm, psikoloji, psikiyatri, psikanaliz üzerine kitaplar. Onlara bakıyor, biliyor ki onları açmayacak, ne şimdi ne birazdan ne de yarın. Onları ezbere biliyor, ezbere, su gibi. Onların artık kendisine yardım edemeyeceklerini, onları aşması gerektiğini biliyor. Bunu neden bildiğini bilmiyor ama biliyor. Soyut bir şey bu.

Şöyle bir düşünce beliriyor: Ben BAŞKA YERDEYİM, BEN SONRAYIM; ama o anki BEN de durmayı başaramıyor, "başka yer" ve "sonra"ya asılıyor, onlar da elinden kaçıyorlar, çünkü Elsa esas önemli olan o anki "BEN"den yoksun. Soyut bir şey. Eroin Elsa'yı soyutlaştırdı. Bir belirsizlik içinde, palamar çözülmüş uzaklaşıyor. Elsa dalgaya kapıldı, karaya yeniden ayak basıp basmayacağını bilmiyor. Kaygılanmıyor, önemli olan bu değil, önemli olan...

Elsa yalnız yaşayan bir kimse. Bu hale zamanla gelmedi, oldum olası böyle.

Annesiyle babası sessiz ve sevecen insanlardır. Aix-en-Provence'ta bir mağazaları var, kadın-erkek iç çamaşırı satıyorlar. İşleri iyi gidiyor. Dükkanın üstündeki dairede oturuyorlar. Elsa orada doğdu. Kentin merkezinde aydınlık bir yer, olaysız, dramsız. Yatak odaları koca bir çınarın bulunduğu bahçeye bakar, çınar öylesine yer kaplamıştır ki, bahçede başka hiçbir şey yetiştirmek mümkün olmamıştır. Kışın yapraklarını döker; Elsa çocukken, ağacın yarısı yere gömülü yılanları andıran yeşil gri kökleriyle oradan buradan yarılmış düz toprağı seyrederdi. Bütün bunları severdi, hâlâ da sever: Ev, dükkan, çınar ağacı, annesi, babası, ne var ki onların eksikliğini hissetmez, onları özlemez. Annesini babasını az görür, yalnız sevgi dolu kutlama günleri ziyaretlerinde. Ayda bir mektup yazar. Telefonlaşırlar, o da ölüm ya da doğum olaylarında, sınav ya da tatil programı sözkonusu olduğunda, sevecenlik dolu ilişkilerini sürdürmek için, hepsi o kadar. Günün birinde bu ilişkiler ölümle kesilecektir, doğa gereği. Annesi ve babası yaşlıdır.

Laure'un ölümü ise doğal olamaz!

Eğer Laure Elsa yaşarken ölüverirse bu bir kaos demektir. Deneyimden ilk önce kendi geçmelidir, geçidi o açmalıdır. Çocuk ilk adımlarını atarken olduğu gibi: "Korkma, kollarım seni bekliyor, atıver ayağını, korkma." Doğumdaki gibi: "Korkma, haydi bacaklarımın arası var öbür yanda, korkma, haydi bir tepi daha!"

Ya analar babalar ölmeseydi... Bir çocuğun ölümü yaşanacak şey değil, katlanılacak, düşünülecek şey değil!

Laure uyuşturucu kullanıyor, Laure ölebilir. Fazladan bir iğne yeter, Elsa bunu biliyor... Jacques'ın ölmüş olduğunu da biliyor, onun geçidi bildiğini de... Jacques'den korkuyor, Jacques'ın yargısından; kızını bu durum içinde ona geri veremez... Kafasında dolanıp duran işte böyle gizli bir düşünce, ona yakışmayan budalaca bir düşünce. Bunu istemi-

yor, mantığı bunu itiyor. Bu düşünceyi sürekli geri atmak Elsa'yı tüketiyor. Ama onu aşamıyor. Artık düşünemiyor da, kafasında yalnızca birtakım görüntüler.

Yalnızca resimler, flaşlar, klişeler, kimi zaman onu hareketlendiren, kimi zaman önüne dikilen. Aklına gelen bir sürü çocukluk anıları.

Çok kez, Aix'tedir, çocukluk odasında. Bir arı, ıhlamurla karnını doyurmuş, ara sıra vızıldıyor. Aylardan haziran, sınıf geçme zamanı. Okuyup öğrenmenin zevkini tadıyor; bir şeyler öğrendiği kitaplarla açık pencereden gördüğü çınar arasındaki uyumun hazzını. Dışarısı ve içerisi, sayfalar ve yapraklar, duvarlar ve gökyüzü yok. Bilgi var, yalnızca o, hepsini kapsayan... Sonra, bir de mağazanın zili var, her müşteri girişinde, aşağıda, çok uzakta çınlayan. Bir perşembe günü öğle sonrasının sakinliği içinde çınlayışın yankısı olmasa, bilgi o kadar ışık saçıcı olmazdı.

Bazen de kıştır, Elsa dükkandadır, kasanın yanında, köşeye çekilmiş. İsteklerine bakılacak üç kadın var. Biri bekleyen, biri annesinin gösterdiği çorapları gözden geçiren, bir öteki de kombinezon isteyen; onunla da babası ilgileniyor. Babasının üzerinde kahverengi yünlü bir takım, beyaz bir gömlek ve siyah kravat var. Dışarda yağmur yağmakta. Müşterilerin şemsiyeleri, şemsiyeliğin çevresindeki yere damlıyor. Babasının çamaşırların süslerini göstermek için işin erbabına özgü belirli jestleri var. Elini armut gibi yapar, göğüs parçası içine kaydırır, orada sanki bir meme oluşturur, sonra da parmaklarını açar, dantelin güzelliğini, zerafetini belirtir. Babasının bunu yapması Elsa'nın hoşuna gitmez, bakışını ondan kaçırıp annesine veya şemsiyelere ya da vitrinin gerisindeki sokağa yöneltir.

Daha sonra da Jacques'la, daha gencecik bir kızdır. Jacques prezervatif almak istiyor ve bayan eczacı hangi marka, hangi boy istediğini sorduğunda ne yanıt vereceğini

bilemiyor. Kızarıyor ve dükkandan çabucak çıkıyor, yangından kaçarcasına. Sonunda bayan eczacı işten anlayan ve fazla önemsemeyen bakışlarıyla Elsa'ya dönüp soruyor: Acaba o, markasını ve boyunu bilir miydi? Elsa: "Hele bir bakalım, bakalım hele..." diyor, o da çıkıp gidiyor. Gülmekten kırılıyor. Jacques, biraz ötede kaldırımda ne yapacağını, ne diyeceğini bilemez halde onu beklemektedir. "Amma da salaklık benimkisi!" –"Suç sende. Prezervatif almayı neden istedin?" –"Ama ya bir çocuk olursa Elsa!" –"Bizim de bir çocuğumuz olur, herkes gibi." Bir çocuğu olmasından hoşlanmıyor değildi. Günün birinde bir çocuğu olacağını çok iyi biliyordu.

Elsa çocukken Saintes-Marie-de-la-Mer'de, özellikle haziran ya da eylül ayında, bazen kendini dalgalara bırakır, onların içinde yuvarlanırdı. Plaja annesi ve babasıyla gelirdi. Ailece piknik yaparlardı.

Bu, çok kez rüzgarın şiddetli estiği günlerde olurdu. Uçup gitmemesi için şemsiyeyi sağlamca oturtmak gerekirdi. Bir keresinde, ani bir fırtınayla yerinden sökülüp bir havai fişeğin yeşil ışığı gibi plaj boyunca fırıl fırıl dönmeye başladığını görmüştü şemsiyenin, öylesine hızlı uçuyordu ki, iyi koşan babası bile onu yakalayamamıştı. Şemsiyenin uçuşu, onunla bir an oynaşan dalgaların arasında sona ermişti.

Böyle günlerde deniz gürültülü olurdu. Öyle gürültülü ki, Elsa, kendisini ihtiyatlı olmaya çağıran anne ve babasını duymazdı bile. Bunu yaptıklarını bilir, onları uzaktan görürdü; yanlarına çağırmak için kollarını salladıklarını, "uzaklaşma!", "dikkat et!", "kıyıda kal!", "geri dön!" diye avazları çıktığı kadar bağırmak için ağızlarını iyice açtıklarını görür, ne var ki dalgaların gürültüsünden sözcükleri işitmez, işitemez, hem işitmek de istemezdi. Kulakları, birbirlerinden beslenen, kabara kabara gelip çekilenlerin üzerinde patlayan dalgaların sesiyle doluydu. Kulakları gürültüyle, burnu, gözleri, derisi de dalgalardan savrulan sularla ve rüzgarla doluydu... Par-

maklarının ve baldırlarının arasındaki deri, ensesinin, sırtının, kalçalarının, karnının derisi, bütün cildi, kuzeybatı yeliyle ve onun gürültüsüyle kamçılanmış, cilalanıp parlamıştı sanki. Tam tepesindeki kocaman güneşin sımsıcak bakışı üzerindeydi. Gökyüzü masmaviydi, en ufak bir bulut dahi yoktu. Derinliklerinden kazıyıp dalgalarında taşıdıklarıyla sarımsı yeşilimsi bir renk alan Akdeniz, sivri kum taneciklerıyle doluydu, Elsa açığa doğru ilerledikçe bunlar ayaklarına, bacaklarına batıyordu. Oynamak istediği bu çalkantının güzelliğine direnemiyordu. Oynamak, yalnızca oynamak, boğulmak değil, ölmek değil. Bir riski göze aldığının bilincindeydi.

Oynamak için biraz uzaklaşması gerekiyordu, su baldırlarına, dizlerine, bacaklarının yukarlarına kadar gelmeliydi. İkide bir ayakları yerden kesiliyordu, kum geri çekilen dalgayla birlikte ayaklarının altından akıp gidiyor, ayak parmakları sudan başka tutunacak şey bulamıyordu. Dengesini yitiriyordu. Sendeliyordu. Böylece kudurmuşça gelen bir dalga onu dengesizliğinde gafil avlayıncaya dek, kumsalın sıvı kayganlığında iyi kötü ilerliyordu. Dalganın hareketine kapılıp suyun içinde dalganın başdöndürücü hızıyla yuvarlandığında ise nerenin yukarısı nerenin aşağısı olduğunu artık farkedemiyor, gökle denizi birbirinden ayırdedemiyordu. Körleşiyor, tıkanıyordu; çok uzağa gittiğini, ağırlığını ve boyutlarını yitirdiğini ve kendisini denizin altındaki en derin uçurumlara sürükleyecek olan bu girdap içinden artık çıkamayacağını düşünüyordu. Ve ardından çok sert bir darbe geliyordu, bedeni toprağa çarpıyordu. Tam zamanıydı, soluğu kalmamıştı! Yine de ayağa kalkmalı, içinde yittiği dalganın çekilişine direnmeliydi, yoksa, çok yakınında gördüğü ve karşı koymak zorunda kalacağı bir sonraki dalganın kocaman açılmış ağzı onu yutuverecekti...

Sabahleyin Marsilya'da, gözlerini açtığında Elsa çocukken tehlikeye atılmaktan duyduğu hazzı anımsıyor.

Laure kımıldandı, şimdi sırtüstü yatıyor. Uyurken sert, anormal bir biçimde bir bacağını yana attı, bu hareketiyle de düşlere dalmış olan annesine çarptı. Uyarı birden geldi, Elsa'nın anılarını darmadağın ederek. Laure'un bedeni!

Uyuşturucu madde, ölümün bu gölgesi, Elsa'nın geçmişine, uyuşturucudan önce yaşadıklarına simgesel anlamlar getiriyor. Bu geçmiş bitti, ona artık hiçbir şey öğretmiyor, Elsa sanki ölmüş gibi. Elsa için bundan böyle "uyuşturucudan öncesi" ve "uyuşturucudan sonrası" vardır. Önceki olaylar ve rastlantılar, kesintiye uğramadıkları halde hayatının akışından kopuyor, birbirinden ayrı, her biri kendi anlamıyla yüklü, eski bilgisinin izlediği yolu belirleyen basit işaretlere dönüşüyorlar. Onu bir muammaya götürüyorlar: Laure'un bedeni!

Yağmur yağıyor. Paris trenini kaçırdım. Bir sonrakine ellibeş dakika var. Babamlara döneceğime burada kalmak daha iyi. Neredeyse beş aylık hamile şu halimle doğuma kadar yanlarında kalmamın daha doğru olacağını bir kez daha yineleyecekler. Sanki Jacques yok! Sanki biz karı koca değiliz! Oysa Jacques'a saygı duyuyorlar, ama onlara göre, bir bebek 13. Bölgenin bir çatıarası odasında beklenemez... Onları üzmek istemiyorum ama üstüme düşmeleri beni bunaltıyor.

Elsa bir "rezil gazete" alıyor; Jacques bazı haftalık dergilere bu adı taktı. Gene de bunları okumaktan kendini alamaz... gizlice tabii... Bekleme salonunda kimsecikler yok, Elsa camlı geniş bölmenin yanındaki sıraya oturuyor; oradan yağmur altındaki boş peronu, uzakta kör yol üzerinde duran lastik tekerlekli eski yolcu vagonunu ve iyice uzakta, her yanından sular akan, tamponlarının kısa başlıkları hiçliğe, boşluğa toslamaya hazır tek başına duran vagonu görebiliyor. Garların cılız, belirsiz ışığını hep sevmiştir. Hareket. Varış. Geçiş.

Elsa geçici bir yolcudur. Bir yıl önce burada oturuyordu, bu kentte, bu kentin bir sokağında, bir evinde, bir odasında, dünyanın geri kalanı onun için başka yerdi; ama işte bugün burada geçicidir. Her şey o kadar çabuk oluverdi ki. Büyümek zor değilmiş. Bunun daha güç olacağını sanmıştı. Annesiyle babası yavaş yavaş ayrılığa alışacaklardı, bu Elsa için olduğu kadar, onlar için de kolay olacaktı. Yeter ki her şey yolunda gitsin, mutsuzluk olmasın. Onları seviyor.

Bacaklarını uzatıyor, ayaklarını karşısındaki sıraya koyuyor; sıra kirlenmesin diye serdiği "rezil gazete"nin üzerine. Onu daha sonra okuyacak. Yağan yağmura, rayların çeliğine, kaskatı omurgalarının sonsuz gibi görünen ikizliğine bakıyor; onların sayısız eklemini, trenleri sıcaklara, soğuklara, kentler, çöller arasından her yere götüren büyük yol şebekelerini... ve kıyılarda, okyanus kıyılarında çıkmaz ray yollarının sonuna kurulan binlerce tamponu kafasında canlandırıyor. Limanlar, gemiler, aktarmalar... dinleniyor, her bir hücresi hiç zorlanmaksızın kendine özgü yaşama teslim olmuş. Elsa, kendi kendisiyle tam bir uyum içinde. Bu uzun sürüyor. Ta ki bu teslim oluş halindeyken, usulca, ama kesin bir şekilde, bir duyumsayış tüm dikkatini kendi merkezine yöneltmeye zorlayana dek. Hafif bir dokunma, bir geçiş, küçük bir kayma oldu, küçük masmavi bir kızakçık geçiverdi karnından, gövdesinin ta içinden. Çocuk kıpırdadı! İlk kez! Onu tanıdı, başka hiç kimse onun gibi kıpırdayamaz. Çocuk artık bir tasarım, bir varsayım bir şişkinlik, bir beklenen değil. Çocuk işter orada, yaşıyor, Elsa'nın içinde. Bedeninin içinde bir beden var. Gizliliğinde bir yabancı. Kendisi dinlenmekteyken kıpırdanan birisi... Elsa mutlu, gözleri dolu dolu oluyor. Ellerini karnının üzerine koyuyor, korkuyla, merakla, umutla, hafifçe... Karnına ancak şöyle bir dokunmayı göze alabiliyor. Bitti artık, çocuk kımıldamıyor. Çocuğu da dinleniyor! Yeniden yağmura bakıyor, ama bakışında bir başka bakış daha var. Gözlerinde başka gözler. Karnında bir başka karın. Çocuğu da geçici bir yolcu kendisi gibi, kendisiyle

birlikte.

Kalkıyor. Telefon kulübesine doğru gidiyor. İçine kapanıyor. Olağanüstü sevinçli ve ciddi. Ailesini arıyor. "Alo, ben Elsa... İyiyim, çok iyiyim, ama trenim biraz gecikti, ben de bundan yararlanıp sizlere bir kez daha öpücük yollayayım dedim, çabuk tarafından... haydi hoşçakalın, yoksa bu kez treni kaçıracağım..."

O konudan hiç sözetmedi. Onlara çocuğun kımıldadığını söylemedi. Jacques'a söylemek için de çocuğun hareketlerinin iyice artmasını bekledi. Bu gizliliği artık saklayamayacağı duruma gelinceye dek bekledi.

Laure'un bedeni!

Bu bedene merak, Laure'un bedenine! O, benim hakkımda karnımın içindekilerden, bense onun hakkında ellerimin altındaki sırtının biçiminden başka şey bilmeksizin, birbirimizi görmeden, beden bedene geçirdiğimiz onca ay... Gene de biraz bir şeyler biliyorduk: Bazı ritimlerimizi.

Laure'un doğumu! Bedenimle bebeğimin artık birbirlerinden ayrılmaya karar verdikleri, onlara göre işin tamamlandığını anladığım andaki şaşkınlığım. Onlar, doğum olayına benim reddettiğim bir biçimde ulaşmaya çalışıyorlardı. Ben çocuğumu kendi istediğim ritme göre dünyaya getirmek istiyordum, benim çektiğim acıyı hesaba katmayan, onların o isterik, çılgınca ritmiyle değil!

"Gevşeyin Bayan Labbé, kasmayın kendinizi. Bacaklarınızı gevşetin. Dikkat, bu bir doğum spazmıdır. Haydi şimdi! Derin nefes alın. Verin. Ikının! Ikının, ıkının, ıkının, ıkının! Tamam, oluyor, başı görüyorum."

Bebeğimin başını o görüyor ve ben göremiyorum! Doktor, bebek ve vücudum, benim onaylamadığım bir olayı birlikte yaşıyorlar, oysa bu bende ve benimle gerçekleşiyor, istesem de istemesem de ben bu olaya aitim. Bunun tartışmasını yapmam bile boş. Yenildim.

"Çok iyi Bayan Labbé, gevşiyorsunuz. Dikkat, bu kez

son artık. Nefes alınız. Veriniz. Ikının! Kuvvetli ıkının! Ikının, ıkının, ıkının... işte... geliyor... bir daha, haydi, haydi bir daha... işte o! Bir kız! Küçük bir kızınız var, Bayan Labbé!"

Karnımın üzerine koyun canavarı! Islak, pembemsi, kanlı kafa tüyü alnına yapışmış, Laure'um benim! Ne güzellik! Ne mucize!"

Laure'un bedeni!

Suya dalarken Laure'un bedeni!
Dansederken Laure'un bedeni!
Çalışma masasının önünde oturan Laure'un bedeni!
Çıkmaya hazırlanan, aynanın karşısındaki Laure'un bedeni!

Eroinin yer yer delik deşik ettiği, aldatıcı mutluluğun pençesine düşmüş Laure'un bedeni! Gençliği eriyor ve saydam teninin deliklerinden yitip gidiyor. Göbeğinden benim göbeğime o berbat madde geçiyor, o rezil uyuşturucu.

Elsa, bilgisinin yalnızca Laure'un bedeniyle kanıtlandığı yeni bir yaşama giriyor.

Kızının bedeninde işaretler vardır; örneğin, sol göz kapağının kenarında bir ben. Laure üç günlükken Elsa bunu bir toz sanmıştı. Şimdi büyüdü, minicik hoş bir benek oldu. Dün akşam Laure konuşur, morfin isterken, iskeletleşmiş, sivilcelerle kabarık kol ve bacaklarıyla ortada dolaşır dururken, Elsa o küçük beni farketti ve karşısında el kol işaretleri yapıp duran Laure'u şu haliyle değil de, küçücük bebeğini, küçücük kızını, yavrusu Laure'unu görür gibi oldu. İçi burkuldu... Sol elinin parmak uçlarındaki kemikler de, Laure dört yaşındayken, şezlongda ezilmişti. Hafif bir çarpıklık kalmıştı. Elsa, onları her görüşünde o günün ışık ve kokusu hemen aklına gelir; küçük kız kucağındadır, yürekli, acı çek-

mesine karşın ağlamak istemiyor, kendi acısını annesinin gözlerinde okudukça hep yineliyor: "Bir şey yok, korkma..."

Laure çocuk haliyle, durmadan annesinin karşısında görünüp duruyor ve bu Elsa'yı aldatıyor. Elsa, Laure'un kendisinin yokettiği bir bedenin sevgisiyle, şimdiki zaman içinde yaşamayı sürdürüyor. Zararlı bir şey bu. Artık varolmayan bu beden için duygulanmayı bırakmalı. Çocuğunu unutmalı ve ancak şu yabancı kadına, şu kadının kendi kendine ettiğiyle böyle bir duruma gelmiş bedenine, eroinin izlerine bağlılık duymalı. Zor iş. En zoru bu.

Sonradan, Başka Yerde

Önce, Marsilya'da Laure'un zehirden fiziksel arınmasının gerçekleştiği on gün geçti. Sonra da, iki hafta, Fas'ın güneşinde ısınmaya gittiler; Laure sık sık titriyordu, hep üşüyüp donuyormuş gibiydi.

Agadir yakınlarında sarsıcı iki hafta. Laure'un huysuzluklarıyla parça parça bölünen onbeş gün. Saati saatine uymuyor; bir iyi, bir kötü; bir bakıyorsun kararsızlık içinde, bir bakıyorsun uykuda dolaşır gibi; an geliyor ölesiye üzgün, an geliyor her şeyle eğleniyor; derken hiçbir şeyden haz almıyor ya da tepeden inme buyruklarla olmayacak şeyler istiyor. Elsa habire değişen bu ruh halinin altında hangi isteğin yattığını bulmaya çalışıyor ama asla bulamıyor. Laure'u sorguluyor, kızı ise ağlamaya başlıyor, sinirleniyor: Elsa bu soruları da neden sorar? Laure davranışının nedenlerini anlamaktan aciz ve acizliği onu öfkelendiriyor. Kendini haklı çıkarsa da açıklamalarının hiçbir değeri olmadığını bilecek kadar zeki. O zaman annesine kızıp tehdit ediyor. İntihar

tehdidi, dakikasında eroin bulma tehdidi: "Her yerde var, bak gör. Hatta buraya geldiğimiz gün bile nerede bulabileceğimi, kimin sağlayabileceğini sana söyleyebilirdim!" Elsa bunun doğru olduğunu bildiği için sorgulamayı bırakıyor.

Artık Laure'un suyuna gitmekten başka yapabileceği bir şey yok. Hiç böyle yaşamadı: Aylakça bir seferber oluş. Elsa, kızının içinde yaşadığı tutarsızlığı, kaprislerin ya da nevrotik ruh halinin değil, Laure'un kendisinin de bilincinde olmadığı ama gene de farkındaymış gibi mücadele ettiği, eroinden kaynaklanan esrarengiz gerginliklerin yönlendirdiğini seziyor. Anlamsız ve dokunaklı bir kavga bu. Elsa bu kavganın seyircisi, tanığı olmuştur: Oradadır, budur onun rolü. Oradadır, hepsi o kadar, ama her an hazır beklemektedir, Laure da bunu biliyor.

Laure'un kendisini en çok utandırdığı, en çok kaygılandırdığı anlarda önemsiz olayları, hiçten şeyleri seyre dalma alışkanlığını Elsa, Fas'ta ilk göçebeliklerinden başlayarak edinmişti.

Bir gün, oradan ayrılmalarına az bir süre kalmıştı, Laure bir serseriler grubuyla plajda ata bindi. Ona, çok pahalıya bir at kiralamışlardı. Laure istenen miktarın astronomik olduğunu biliyordu, ama kesinlikle bu beygire binmeliydi, hangi fiyata olursa olsun. Elsa razı oldu. Parayı verdi. Laure'un yarı çıplak, –bedeni, artık böcek ısırığı sanılabilecek pembe noktalarla bezeliydi hâlâ– atını plajdakiler arasında tehlikeli bir biçimde dörtnala sürdüğünü, bakışlarıyla serserileri tahrik ettiğini gördü; kumdan şatolar yapan çocukları dehşete düşürdüğünü, ana babalarının Laure'a hakaretler savurduğunu, onu yumrukla tehdit ettiklerini gördü. O at koştururken, plajda çevresinde olanlar Elsa'ya doğru dönüyorlar ve müdahale etmesini isteyen gözlerle ona bakıyorlardı, Laure'un onun kızı olduğunu biliyorlardı. Kızının annesinden, ata binmek için para isterken yaptığı numaraları, o hergelelerle gizlice görüşüp anlaşmasını, onlarla annesi ara-

sında gidip gelişlerini gözlemlemişlerdi. Bu insanlar Elsa'ya, sorumsuz ana babalarla karşı karşıya gelen yetişkinlerin tiksinen tavrıyla bakıyorlardı. Elsa tınmadı, bu soytarılığa son veremeyeceğini biliyordu. Onca kurumlu Laure bunu neden yapıyordu? Ciddi yaradılışlı Laure kendini neden böyle teşhir ediyordu? Katlanılamaz gerçeği söylemekten, Laure'a ihanet etmekten, ondan yakınmaktansa, iyisi mi, gözlerini kapayıp kızıl saçlılara özgü tenini güneşe teslim etmeyi yeğledi. Sadece teninin güneşle olan sorunlarına ilgi duymaya karar verdi. Ama morötesi ışınlarla epiderm konusunda bildiklerinin tümünü kafasından silip attı: Laure konusundaki başarısızlığı onu her türlü bilgiye karşı ürkekleştirmişti... Evet, hiçbir şey söylemeyecekti, ne çevresindekilere ne de kızına. Eğer Laure davranışından sözetmek isterse, daha sonra bunu konuşurlardı.

Laure'u şu yeni kişiliğiyle hoşgörmüyordu, ama aynı zamanda onu kendisinden de çok seviyordu.

Sonbaharın kızıllaştığı sırada Paris'e döndüler; ve ilk nüksediş oldu.

Döndüklerinde, Elsa, beterin beterinin geride kaldığından artık dengesini bulacağından ve Laure'un kesin olarak kurtarılması konusunu ele alacağından emindi.

Daha gelir gelmez, Marsilya'daki arkadaşını aramış, ona o iki haftada olanları anlatmıştı. Arkadaşı da ona Laure'un dünyasını açmayı salık vermiş, "fazlasıyla yalnız, çevresinden kendisi için tehlikeli olmayacak kimseleri görmesi gerekir. Şu eski uyuşturucu bağımlıları... Bir çeşit Anonim Alkoliklerin yaptıklarını yapmak gibi, anlarsın. Birbirlerine iyi destek olurlar, etkili bir yöntemdir" demişti. Laure da telefonu almış, görüşmüşlerdi. Sonunda Laure, eroini denemiş ama bundan kurtulmuş Alex adlı birini görebileceğini söylemişti.

Şöyle bir yarım saat sonra Alex yanlarındaydı, sevimli, sağlıklı. Laure gülümsüyordu, bu oğlanı yeniden görmek hoşuna gitmişti; Elsa onları yalnız bıraktı.

Elsa, Jacqueline'e telefon etmek için bürosuna geçti. Bir dosta kavuşmak, işlerinden sözetmek, kendi yokluğunda olup biteni öğrenmek onu da memnun etmişti. Laflayıp duruyordu. Kendisinden bir yığın bilgi isteyen sekreterini dinliyordu...

İşte tam o sırada, birinin tuvalete girdiğini işitti –Laure'du kuşkusuz çünkü kapı kapatılmamıştı– ve çok geçmeden, düşen metalik bir nesnenin tıkırtısı. Bu tıkırtı Elsa'yı dehşete düşürdü. Yarım yamalak özür dileyerek telefonu kapadı.

Tuvaletin kapısıyla bürosunun kapısı karşı karşıyaydı. Daha bürosunun kapısından dışarı adımını attığında, kızını klozetin üzerine yığılmış gördü; omuzları düşmüş, kolları sarkmış, sol kolu sıvanmış, sağ elinde bir kol sıkmalastiği ve bir şırınga, yerde küçük bir kaşık. Elsa, başını kaldırmak için Laure'un büyük çaba harcadığını hissetti. Gözleri baygın gülümsüyordu, uysal görünüyordu, küçük çocukların, akşam yemeğinin sonunda uykunun çoktan bastırdığı ve yatmaya götürülecekleri zamanki o sakin, doygun havası, tam bir güven içinde olmanın havası vardı üzerinde.

İşte gene Laure'un bedeni! Küçük, küçücük kızının!

Elsa koridordan geçip kızının yanına gidiyor, onu kollarının ve dizlerini altından kaldırıp kucaklıyor.

Ağır, çocuklar ne de çabuk büyüyor!

Odasına taşıyor, yatağına yatırıp üstünü örtüyor ama buna gerek yok, Laure'un teni sıcacık.

Bebeğim, yavrum, miniciğim benim...

"Sana tozu Alex mi verdi?"

"Evet. İstemiyordum, ama azıcık bir şeydi, pek azıcık."

Uyuyor.

Elsa üç hafta süreyle Laure'un eroinle mücadelesini izlemişti, eroin için ve eroine karşı dövüşürken... eroine teslim oluşunu ise hiç görmemişti. Kızını beyazın döşeğinde ilk kez

görüyor. Bunu uygunsuz buluyor. Bunu güzel buluyor. Şu doyuma erişmiş kadın Laure'un ta kendisi! Orada bulunmaktan utanıyor, kendini sapık bir röntgenci gibi hissediyor, kıskançlık duyuyor...

Çocuğum, çocuğum seni ne hale getirmiş "onlar"!

Laure'un bedeni!

Fas'ta son günlerde duyduğu dinginlik uçup gitti. Yerinden uzaklaşmanın, ipleri koparmanın, bir köşeye çekilmenin verdiği o dinginlik... Hiçbir şey bilmiyorum; ne bir şey biliyorum ne de kimseyi tanıyorum... Bu dinlendiriciydi, güven vericiydi...

Laure'un bitkin düşmüş bedeni, kızının durgun yüzünde okuduğu büyülenme, kendinde zaptedemediği son derece şiddetli duyguların belirmesine yol açıyor. Fışkırıvermiş, kendisini kamçılayan, hırpalayan, kıyım kıyım parçalayan bir ilkel yaşamın taşkınlığı içinde. Nerede olduğunu, kim olduğunu bilmiyor artık. İçgüdüsüne uyarak Laure'u beşikte sallar gibi sallıyor, daha da sallayıp duruyor, kurulmuş makine gibi. Kendi kalbinin çarpıntılarının yatışmasını bekliyor, ancak o zaman doğruluyor.

Salona giderken, onu dik tutan, onu büyüten enerjik ve geniş adımlarla içindeki sıkıntıyı hapsediyor. Atlas Okyanusunu gemiyle geçtiğinde, New York'a girerken yakından gördüğü Özgürlük Heykeli geliyor aklına. Olgun, uzun boylu bir kadın, iri ve güçlü, sağ elinde bir meşale yükseltmekte. Elsa yürüyor. Heykel de onunla birlikte yürümekte, hiç kuşku yok. Ne var ki, o, Elsa, meşalesini tüm gücüyle Alex'in suratına çarpacaktır, bundan emin.

Hiç kavga etmedi Elsa, asla döğüşmedi, hiç önemi yok, onu düşünmüyor bile, şu oğlanı pataklayacak. Hepsi bu. Gelip, bunun hiç de sağduyulu, ağırbaşlı bir davranış olmadığını söylemeye kalkışmasınlar. Umurunda değil, ağırbaşlılık sonraya kalsın...

Alex, Laure'u beklerken, üzerine saldıran annesini bu-

luyor karşısında. Gözlerini iyice büyütüyor, geri çekiliyor. Bacaklarına canını çok acıtan şiddetli bir tekme yiyor.

"Delirdiniz mi, ne yapıyorsunuz?"

"Defolun, defolun buradan, yoksa öldürürüm sizi!"

Baldır kemiklerini oğuşturarak sızlanıyor:

"Paramı vermedi, parâmı verin benim!"

"Bir bu eksikti! Ona uyuşturucu vermeseydiniz siz de!"

"Bana telefon eden, benden mal isteyen kendisi."

"Yalan! Yalan söylüyorsunuz, size benim önümde telefon etti! Sizden hiçbir şey istemedi."

Alex kanapenin arkasına sığınıyor.

"Dinleyin, siz şimdi orada... Anlamaya çalışın. O bir gogocu, ben de torbacıyım. Böyle olunca, bir gogocu bir torbacıya telefon eder, onu görmek istediğini söylerse, ne anlama geldiğini bilmek için sihirbaz olmak gerekmez, tamam mı! Psikolog olmak da..."

Kendi gülüyor buna. Elsa ondan nefret ediyor.

Nefret! Nefret bir Toskanya selvisidir, yüksek, sivri, ince, kara. Kaynaşan duygulara egemendir. Nefret tartışılmaz, bölünemez.

Üç haftadır Elsa eroinden nefret ediyor –toz, süprüntü, zehir– ama bu akşam nefret ettiği Alex'tir, bir insan. Rahatlıkla onun şahdamarını kesebilir ve kanının akışını seyredebilirdi. Kılı bile kıpırdamazdı.

Elsa nefretiyle nasıl baş edeceğini bilmiyor, bu duyguyu yeterince tanımıyor. Şaşkınlğa uğramış, duruveriyor.

Değişim tehlikeli bir andır. Yeni duruma, bundan yararlanmadan önce alışmak gerekir. Ve bu alışma gerçekleşirken, değişime uğrayan hâlâ kısmen eski durumundayken ve yeni olan da henüz yaşanamayacak kadar yepyeniyken, büyük bir güvensizlik ve dayanıksızlıktan oluşan bir geçiş dönemi yaşanır. Elsa hassas bir noktada, yeni duygunun gücüyle felce uğramış ve bu onu korkutuyor. Her an bu geçici

durumdan çıkabileceğini ve bir cinayet işleyebileceğini biliyor. Tehlikede. Alex de tehlikede.

Evet, gerçekten de Alex'i öldürebileceğini hissediyor. Elinde bir ustura olsaydı onun boğazını kesecek ve her kalp atışında, kanın kısa aralıklarla yoğunluğu gittikçe azalacak gayzerler halinde, tek bir damla kalmayıncaya dek fışkırışını görmekten haz duyacaktı...

Laure, orada, evin bir başka köşesinde, iyice olgunlaşmış bir meyve gibi yumuşacık, uyuşturucuyla çürümüş bir halde bekliyor olmasaydı Alex'i öldürürdü. Ama Laure var...

"Defolun!"

"Önce paramı verin!"

"Ne kadar?"

"Küçük bir iğnelik... ikiyüz frank... ikiyüz frank için amma da patırdı... bir saat sonra uçuştan iner."

Elsa çantasını almaya gidiyor. Nereye koyduğunu bilmiyor. Kinini bastırmak zorunda kaldığından titriyor. Çantasını buluyor, içini karıştırıyor, ne aradığını da bilmez oldu artık. İçinde tepişen, hücum eden, çıkmak isteyen bir at sürüsü var sanki. Durmadan mırıldanıyor: "İçimdeki enerji, içimdeki enerji." Bundan ürkmüş gibi...

Sonunda, evet, hatırlıyor: İki tane yüz franklıktır aradığı. Kağıt paraları avcunda sıkıp buruşturarak salona dönüyor. Alex bir çekmeceyi karıştırmaktadır, bir elinde de Elsa'nın çok sevdiği fildişinden bir kadın heykelciği. Güzel ve eski bir parça, boyalı fildişinden, ailesinden gelme, hep bildği, annesinin kısa bir süre önce hediye ettiği...

"Ne yapıyorsunuz?"

"Hiç, bakıyorum. Buraya hiç gelmemiştim de."

"Ya şu elinizdeki?"

"Bu mu? Hiiiç..."

Sıkılmış falan değil, heykelciği bir mobilyanın üzerine koyuyor. Gülümsüyor, cana yakın.

"Niçin yapıyorsunuz bunu?"

"Bunu? Neyi yani?"
"Uyuşturucu madde satmayı."
"Kendi iğnemin parasını çıkartmak için işte!"
"Ya aileniz? Biliyor mu bunu?"
"Annem öldü."
"Çok mu oluyor?"
"Altı yaşındaydım."
"Peki babanız?"
"Babam mı? Çöp tenekelerini karıştırır. Gözleri görmez onun. Sağırdır da, yakında kendisine köpek kulağı takacaklar!"

Alex bir kahkaha atıyor. İşaret parmaklarını başının iki yanına koyuyor ve çabuk bir hareketle onları büküyor, uzatıyor. Komiktir.

"Bundan kurtulmayı düşünmediniz mi?"

"N'olacak sanki?... Kimi içki içer, kimi sigara, kimi kış sporlarına gider, ben de gogocuyum. Ne var bunda büyütecek."

Nefret dağılıp gitti, Elsa nefretin onu terkettiğini hissetti. Onun yerini cıvık bir duygu aldı: Tiksinti, bıkkınlık.

"Gidin, sizi bir daha hiç görmek istemiyorum."

Alex nazlanmaya hiç niyetli değil. Paralarını alıyor ve şaşılacak bir çabuklukla sıvışıyor. Elsa: "Tam bir küçük soyguncu" diye düşünüyor.

Ne dinginlik! Ne boşluk! Ne bozgun!

Alex Elsa'nın taşkın öfkesinden korkmuştu, ama Elsa'dan korkmamıştı. Onunla matrak bile geçmişti: "Psikolog olmak gerekmez..."

O yaz François yüz kez yineleyip durdu: "Sydney kongresinden beri, sen meslek yaşamının doruğundasın *baby*..."

Elsa'nın araştırmaları çok önemli meyveler verdi. Aslında zor olmamıştı. Tamam çalıştı, ama çalışmayı zaten sever. Evet, işinden, kendini eğlendirip oyalamaya hiç vakti olmadı, ama zaten onu işinden daha iyi oyalayan bir şey yoktur. Evet araştırması özgündür, ama o zaten kendini başkalarından farklı hisseder. Tamam, Sydney'de sunduğu bildiri özgünlüğüne özgündü ama geleneğe de uygundu, zira o skandallardan hoşlanmaz. Şu halde... O olağanüstü hiçbir şey yapmış değildi, uyandırdığı ilgiye şaşıran da en başta kendisi olmuştu.

Alex'in gidişinden sonra salondaki koltuğa oturdu, kollarını kenarlarına dayadı. Oracıkta, koltuğa iyice gömülmüş, tabanları halıya yapışmış, ayakları hafifçe birbirinden ayrı öylece duruyor. Yargılanma pozisyonunda. Sanık sandalyesinde.

Kendini yargılıyor, suçluyor: "Ben hiçim. Elsa Labbé bir hiçtir, kızına yardımdan aciz biri."

Sydney "zaferi"nden sonraki yaşamını yeniden ele alıyor.

Kongrenin genel teması "XX. yüzyıl sonunda çocukların düşselliği" idi. Bu kongreye psikiyatrlar, psikologlar, sosyologlar, psikososyologlar, kriminologlar, pedagoglar vb... hatta aralarında ünlü isimlerin bulunduğu sanatçılar bile katılacaktı. Elsa oraya, okul öncesi çocukların resimleriyle ilgili olarak üç yıl önce yayınladığı bir inceleme nedeniyle çağrılmıştı. İnceleme, ruhsal davranışlarını izlediği çocukların çizdikleri desenlerle ilgili onbeş yıllık gözlemlerini ve düşüncelerini içeriyordu. Yayınlandığında, çevresinde önemli bir çalkantı yaratmıştı. Avustralya'ya çağrılması, Elsa için bir tür ödüllendirilmeydi ve o da bildirisini canla başla hazırlamaya koyulmuştu.

Elsa koltuğunda kımıldanıyor. Laure'u düşünüyor, ero-

inle iyice sersemlemiş kızını. Başını eğiyor, gözleri yaşlarla dolu, kendisi bildirisini hazırlarken Laure'un ne yaptığını düşünüyor... Kızının o sıradaki gelişlerini... hiçbir olağandışılık yoktu.

"Benzin soluk Laure..."

"Elsa, rica ederim beni çocuk yerine koyma."

...

Çalışması, araştırmaları, "buluşları", bütün bunların temelinde sadece bir anı var.

Çocukluğunda bebekleri sevmezdi, ama kız çocuğu olduğu için de ona hep bebek armağan ederlerdi. Bebekleriyle ancak yağmurlu günlerde, sıkıldığı, dışarı çıkamadığı, annesiyle babasının dükkanda uğraştıkları, derslerini bitirdiği, oyalanacak da başka bir şey bulamadığı günlerde ilgilenirdi. O zaman, son çare olarak, gün bitimine doğru, neredeyse akşam olurken bebeklerini alır, onların üzerinde ameliyatlara girişirdi. Apandisit sancısı tutan küçük kızları ameliyat ederdi. Çocuğu soyar, skalpel niyetine eline bir kalem alır, ağrının olduğunu varsaydığı yere kesin çizgiler çizmeye başlardı. An gelir kalemin ucu denetimden çıkar, doğruca selülozdan bebeğin katı, fırlak göbeğinin üzerine kayardı ve çizgi o zaman bebeğin iki bacağı arasındaki belirsiz bölgede yitip giderdi. Bacakların gıcırtılı ve dayanıksız eklem oynaklarını takıldığı, düz, ıssız ve dar aralık, onarılmayacak kopmaların ya da sakat bırakan kazaların olduğu o musibet yer. Operatör kalemin rengini değiştirir, yeniden başlardı. Skalpel yeniden yürürdü. Elsa sinirlenir ve sonunda korkunç bir enerjiyle, tüm gücüyle kalem uçlarını bastırarak, uçlar çok kez kırıla kırıla, yuvarlak çizgiler çiziktirirdi. Sıcaktan bunalır, terlerdi. Kanının yanaklarına, kulaklarına kadar çıktığını hissederdi. Çişi gelir, çişini tutmaktan karnının kasıldığını hissederdi. Bu acelecilik ve dikkat karışımı duyguya kendini

kaptırmaktan hoşlanırdı. Bebeklerinin gövdeleri renkli çiziktirmelerle kaplıydı, bunları gizlerdi.

Bunları gizlemesi utandığından değil, özel olduklarındandı. Bazı kutsal günler nedeniyle onları yıkardı: 24 Aralık'ta, doğum gününün arifesinde örneğin... Banyoda güpegündüz, onları tepeden tırnağa iyice yıkar, ovardı. Bir seferinde onu seyreden annesi şöyle demişti:

"Desene kızlarını hoşnut kılmayı iyi biliyorsun... Seni kerata seni!"

Gülüşmüşlerdi. Niçin güldüklerini biliyorlardı ama gene de ne o ne de annesi bu gülüşün nedenini açıklayabilirdi. Daha sonraları, Elsa, eğer annesi gülecek yerde onu azarlamış olsaydı, cinselliğinin ne olabileceğini çok kez düşünmüştü...

Binanın içinde çıkıp inen asansörü, bir iç çekişi andıran sesle kendiliğinden açılıp kapanan kapılarını işitiyor. Ara sıra koridorlarda sesler, boğuk ve uzak. İnsanlar evlerine dönüyorlar. Az sonra yemek kokuları yayılacak, akşam yayınlarını tanıtan spikerin sesi çınlayacak. Bu saat, bebeklerin ağladıkları, çocukların sinirlendikleri, annelerin oraya buraya koşturdukları, babaların yorgun oldukları saattir. Binanın lüksü bütün bunları tümden örtbas etmeye yetmeyecektir.

O ise koltuğunda; kendi yazgısının tuzağına kıstırılmış. Laure da yatağına uzanmış, ölü gibi, solgun, kıpırtısız.

Elsa'nın ilk hastası, konuşabilecekken konuşmak istemeyen bir çocuktu. Organizması buna elveriyordu, hiçbir beyinsel bozukluğu, boğazında, ses tellerinde, ciğerlerinde, dilinde hiçbir zedelenme yoktu... Konuşmasına hiçbir şey engel değildi. Dört yaşından biraz büyükçeydi. İçinde tane tane söylenmiş tek bir sesin bulunmadığı basit ama anlaşılır bir dil geliştirmişti. Adı Alain'di.

Sakin bir çocuktu. Elsa bir şeyler anlamak için üstüne fazla gittiği zaman, çocuk bir tür bitkinlik içine düşerdi. İçli dışlı olmaya katlanamıyor, kendi evrenine kimseyi kabul etmiyordu. Yaşamını sürdürmek için asgari ne gerekiyorsa onu yapıyordu, gerisini kendi içinde, kendi kendine yaşıyordu. Her şeyi anlıyordu, her şeyi anlatma yeteneğinde olduğu da sezinleniyordu, ama bir tür homurdanmalar dışında, iletişim kurmayı reddediyordu. Cılızdı, ama Elsa'nın önünde betonarmeden bir duvar gibiydi; Elsa onu kurtarmak istediği halde başaramıyordu.

Alain'in annesi evlere temizliğe giderdi; çocuğu dispansere bırakır, iki bazen üç saat sonra gelir alırdı.

Elsa, çocuğun suskunluğunu çiziktirmeler, karalamalar sayesinde bozmayı başarmıştı.

Alain kendi başına bırakıldığında çoğu kez, ufak adımlarla, usul usul duvar boyunca giderdi. Gözleri boşlukta, bir omzu duvara dayalı, yalnızca yürür, başka hiçbir şey yapmazdı.

Kıştı, Elsa'nın yalnızca öğleden sonraları bulunduğu muayene odasında hep elektrik yanardı.

Sabahleyin geldiği bir gün, güneş odayı iyice aydınlatmıştı, duvarda bir iz gözüne çarptı; yerden aşağı yukarı elli santim yükseklikte düzensiz bir çizgi. Önce bunu şöyle bir farketti, pek dikkatini çekmemişti, sonra merak etti, ilginçti.

Yakından bakınca, çeşitli renklerden belli belirsiz çizgiler gördü. "Alain, bunu yapan Alain'di!", bundan kesinlikle emindi. Çizgileri inceledi: Hiçbir özellikleri yoktu, fazla bastırılmadan çizilmişlerdi; yer yer biraz aşağıda biraz yukarda olmaları, ara sıra da kesilmeleri bir olasılıkla çocuğun yürüyüşünden kaynaklanmıştı. Tek tek ele alındığında hiçbir çizgide olağanüstü bir yan yoktu, küçük bir elin, öylesine yürüttüğü bir kalem yalnızca. Bu çizgiler, Alain'in bir kalem aracılığıyla bir şeyler yapılabileceğini kavradığını açıkça gösteriyordu;kalem onun, oradaki varlığını belirtmeye, kendi öz yaşamını dile getirmeye yarayabilirdi. Bunu her geldiğinde

mi yapıyordu yoksa ara sıra mı? Çizgileri birçok yerinden, birkaç santimetre sildi. Alain yarın geldiğinde bakalım ne olacaktı?

Ertesi gün onu gözlemledi. Onunla meşgul olmadığında Alain her zamanki gibi duvar boyunca yavaş yavaş yürümeye başladı. Elsa yalnız kaldığında, çocuğun, izlediği o küçük yolu çizgiye döktüğünü saptadı. Bunu her gelişinde yapıyordu. Yürürken belli bir yönde mi ilerliyordu? Hayır, bazen bir yöne, bazen başka yöne gidiyordu. Renk önemli miydi? Elsa, bile bile sadece bazı kalemleri bıraktı ortada. Hayır, renk önemli değildi, hangi kalem olursa olsun, ister siyah ister renkli, hiç farketmiyordu. Peki ya kalem olmasaydı? O an ilgilendiği çocuk için gerekli kalemler dışındaki bütün kalemleri çekmeceye yerleştirdi. Bu kez, Alain her yanı araştırmaya başladı, bulamayınca da kendisinden sonra gelen çocuğun kalemini elinden almaya karar verdi. Elsa ona kendisininkini verdi, Alain geri çevirdi, ille de o küçüğün kalemini istiyordu, çocuk ağlamaya başladı: Alain'in gözü onun kalemindeydi, Elsa'nınkinde değil, sonunda Elsa kendisine bir kalem verdi, yanında da bir kağıt. Gözucuyla Alain'i izliyordu; Alain kağıda bir iki çizgi çizdikten sonra yine odanın içinde aylak aylak dolaşmaya başladı.

Aynı akşam, Elsa, bütün çizgileri, boydan boya ve her santimetresini ayrı ayrı inceledi. Kapının pervazına vardığında – kapının her iki yanında da–doğramanın dik kısmıyla duvarın oluşturduğu derin açıyı, oradaki çukuru Alain'in kalemin ucu kırılına ya da kalem elinden kayıncaya kadar vargücüyle karalamış olduğunu keşfetti. Evet, kalem denetimden çıkıyordu... Bebeklerinde olduğu gibi. Bebeklerinin bacak arasını hırsla çiziktirişi gözlerinin önüne geldi... Bu da onun gibi bir şeydi. Alain'in canını sıkan işte orasıydı, kapı. Duvarın açık rengi üzerinde bu denetimsiz çizgiler seyrekti, daha çok koyu renk tahta pervaz üzerinde vardı bunlardan. Elsa'nın onları daha önce görmemesinin nedeni de buydu, iyice, dikkatle bakmak gerekliydi, iyi gizlenmiştiler. Bunlar-

dan yüzlerce vardı.

Çukur olduğundan mı? Kapı yüzünden mi? Tahta olduğu için mi? Kapının arkasında olan şey nedeniyle mi? Bir gürültüden mi?

Önce, Alain'in iki elini de kullanabildiğini anladı, çünkü kapının orada oyalanırken, ister sağdan ister soldan gitmiş olsun hep yan dururdu. Bir kez oraya varınca, bakışı dalgınlaşır, duvar tarafında olan ve kalemi gizleyen eliyle çizerdi. Elsa karalamaların her iki tarafta da aynı olduğunu farketti; kalem bir tarafta daha kuvvetlice bastırılmış veya daha ustaca kullanılmış değildi. Elsa, daha sonraki seanslarda Alain'in sol elini serbest bırakmaya özel olarak etti ve kısa zamanda her iki elini de gayet rahat kullanabildiğini kesinlikle gördü. Bunun dışında küçük oğlanın davranışlarında hiçbir şey değişmiyordu. Her neyse, yine de bir ilerleme sözkonusuydu: Anneye bundan sözetti:

"Alain'in her iki elini de kullandığının farkında mıydınız?"

"Yo, hayır, bilmiyordum bunu. Bizde öyle kimse yoktur... Ben de iki elimi kullanabilmeyi çok isterdim doğrusu, iş daha çabuk biterdi... Oh, ne iyi, durun bunu kocama söyleyeyim, hoşuna gidecek... Söylemiyor ama oğlanı böyle görmek kaygılandırıyor adamı..."

Gene de, Alain'in ağzından hâlâ tek sözcük çıkmıyordu.

Kapı! O uğursuz kapı! Elsa, içinden yanlış yolda olduğunu geçiriyordu, bu kapı üzerinde diretip durmamalıydı artık. Gizlice Alain'i gözlemliyordu, kapının yanında yine yan durup hiçbir şey olmamış gibi çizgilerine dalıp gittiğinde onun bakışını yakalamaya çalışıyordu. Ne var ki, çocuk ona bakmıyordu, hiçbir şeye bakmıyordu.

Aylar geçiyordu. Elsa, yıl sonunda bir rapor hazırlaması gerektiğini biliyordu. Nasıl bir rapor? Alain şimdi beş yaşındaydı. Gelecek yıl, çocuğun okula alınamayacağına karar verecekler ve onu "geri zekalı" olarak sınıflandıracaklardı. Hatta belki de, gelecek yıldan itibaren, dispanserdeki

seansların etkisizliği karşısında, onu elinden alacaklar ve konuda uzmanlaşmış bir kuruma göndereceklerdi.

Alain kafasında bir saplantı olmuştu. Çoğu zaman onu gözlemlemek için, başka çocuklarla gerektiği gibi ilgilenemiyordu. Bu böyle süremezdi.

Yaz başlarında, bir cuma günü, hava güzeldi. Elsa kendini yorgun hissediyor, gün de bir türlü bitmek bilmiyordu... Alain, kapıda durakalmıştı, bir av köpeği gibi tetikte. Elsa'nın artık katlanamayacağı bir sahneydi bu. O zaman, kendine öğretilenlerin tam tersine, en basit kuralları bile çiğneyerek sert bir şekilde müdahale etti. Odanın bir ucundan öbür ucuna son derece sert ve otoriter bir ses tonuyla bağırdı:

"Alain! Bu kapıdır! 'Kapı' de bakayım!"

Çocuk birden şaşırdı, duvara yapıştı ve ona baktı. Bakışlarında Elsa'yı altüst eden bir yıkılmışlık vardı; genç kadının gözleri dolu dolu oldu, yaşlar süzülüyordu, çocuk bunu gördü. Başka hiçbir şey olmadı. Elsa gününü şaşkınlık içinde bitirdi, ağır bir mesleki hata yapmıştı, belki de çocuğun geleceğini sonuna dek tehlikeye sokmuştu. Artık ona bakmaya bile cesaret edemiyordu. Her şeyi berbat ettiği duygusu içindeydi. Kendine kızıyordu, o çiziktirme, karalama hikayeleri de ne budalalıktı!

Elsa öte berisini toplayıp yerleştirmişti ki, Alain'in annesi geldi. Kadın oğlunun elini tuttu ve her defasında olduğu gibi:

"Bayan Labbé'ye hoşçakal de Alain" dedi.

Elsa bakmak istemedi. Biliyordu, Alain gene on aylık bebek gibi eliyle hoşçakal işareti yapacaktı. Artık bunu görmek istemiyordu. Başını kaldırmadan konuştu:

"Güle güle Alain, güle güle bayan."

O sırada gayet açık bir şekilde çocuğun "kapı" dediğini duydu. Heceleri vurgulayarak söylemişti. Hem de bir kez daha yinelemişti: "Kapı!" Alain ona bakıyordu, harcadığı çaba faltaşı gibi açtığı gözlerinden okunuyordu; bu gözler soru soruyordu: "Böyle değil mi? Memnun musun?" der gibiydi.

Elsa, ona doğru ilerledi, onu kollarının arasına aldı, fazla sıkmamaya özen gösterdi, gözyaşlarını tutuyor, heyecanıyla onu ürkütmekten çekiniyordu. "Eveet, konuştun, 'kapı'dedin; evet, beni sevindirdin; aferin sana, yeteneklisin; koca bir çocuksun; bu çok iyi işte! Haydi bir kere daha 'kapı' de Alain'ciğim."

Küçük: "Kapı" dedi.

Elsa: "O kapı" dedi.

Alain yineledi: "O kapı."

Anne: "Konuştu. Kapı, dedi" diye söze girdi.

Elsa: "Üstelik, o kapı, dedi" diye karşılık verdi.

Anne: "Tanrım, Bayan Labbé, bu bir mucize! Siz bir mucize yarattınız." dedi.

Heyecanlarını yatıştırmak için oturdular. Annesi konuşurken, Elsa çocuğu kucağında tutuyordu. Kapalı kapı meselesinin iç yüzünü yavaş yavaş anladı... Alain, küçükken çok afacan olduğundan, yemekte kaşığını her şeye çarptığından evde gürültüden durulmaz olurmuş. Yorgun babası, bu şamataya dayanamaz, öfkelenirmiş; anne onu yatıştırmak için çocuğu kucağına alır ve yemeğini öyle yedirirmiş. Anne oturamazmış bile. Kocasının bu da hoşuna gitmiyormuş. İşte bunun için kadın, küçüğe yemeğini baba gelmeden önce yedirmeye karar vermiş.

"Yumurcak, baktı ki yemeği bizimle yemiyor, bastı yaygarayı Bayan Labbé! Ama ne zırlama! Ortalığı yıkarcasına, kulaklarımızın zarını patlatırcasına bağırdı, ağladı. O zaman, onu odasına kapatacağımızı söyledik. Saatlerce haykırdı! Kapıyı kapattık. Birkaç gün daha bağırıp çağırdı, sonra yatıştı. İşte, işte hepsi o kadar... Ayakta durmayı öğrendikten kısa bir süre sonra kapıyı açmaya başladı... Bir mandal hepsi hepsi, kapı tokmağı yok ki, açması zor değil... Bir gün yine kapıyı açmış olduğundan kuşkulandım, gidip bir bakayım dedim, bir de ne göreyim, koridorun penceresine tırmanmış, yaz olduğundan açık bırakmıştık... Pencere kenarını aştı aşacaktı, tam zamanında yetişip yakaladım. Beni nasıl kor-

kuttu bir düşünün... Böyle olunca kapıyı üzerinden kilitledim, sonra da bu alışkanlık oldu. Aklına ne eseceği bilinmez ki... Onunla hiç belli olmaz... Odada oldukça tehlikede değil... Böylece, bakıcı kadına da ihtiyacım yok... Anaokuluna da almak istemediklerinden...

"Kapıyı açık tutmayı deneyebilseydiniz. Hem bundan böyle siz işteyken, çocuğu bana, buraya bırakın."

"Ah, keşke bir yararı olsa. Siz öyle olacağına inanıyorsanız."

"Bir deneyelim."

Bir ay sonra Alain konuşuyordu ve hem de iyi konuşuyordu. Elsa fişine: "Okula alınabilir" diye yazdı.

Elsa "Alain olayı" ile ilgili özel bir rapor yazmadı. Doğrusu kullandığı yöntemler pek kurallara uygun değildi, ayrıca bunu bir övünme vesilesi de yapmak istememişti.

Elsa Labbé bilgili bir kadındır, ortalamanın üstünde bilgili. Bir uzman olmuştu. Testler hazırlamak ve yorumlamak, zeka yaşını belirlemek, I.Q.'ları değerlendirmek için işine yarayacak bilgileri kendisinde toplamıştı... Ancak öğrendikleri bunlarla sınırlı değildi. Kendi kendine sorular soran bilimsel bir çevrede gelişmişti. Bilginin kendisi için hazırladığı sürprizlere karşı gerçek bir doymazlığı vardı. Bu sürprizlere karşı hazırlıklı olduğunu sanıyordu...

Elsa'nın evreni doğduğundan beri değişmemişti. Gelişmişti ama farklı değildi. Dünyası, ana babasının dünyasıydı: Fransa'nın son yüz yıllık dünyası. Onun her zaman böyle olmamış olduğunu biliyordu, onun gelişmesinin evrelerini isim isim, tarih tarih belirtebilirdi. Aydınlanma Çağının aşırılıklarını ve dalgalanmalarını biliyordu. Kazanılmış olanın da kaybedilmiş olanın da bilincindeydi. Bu bir denge oluştu-

ruyordu, birbirini dengeliyordu. Bu dünya değeri kadar değerliydi, neyse oydu, Elsa onu eleştirirdi, ama onda kendini rahat hissederdi, bu kendi dünyasıydı, onu seviyordu.

Onu seviyordu.

Bu onun çağıydı, onun zamanıydı, tarihten onun payına düşendi. Seçimler yapmak zorunda olacağını bilmekle birlikte, yaşamını nasıl sürdüreceğini kafasında canlandırabiliyordu. Gelecekteki seçimlerini düşündükçe bundan sevinç duyardı: Her seçim onun için bir ilerleme olacaktı...

Ama gel gör ki, Laure'un öyküsü, kendisininkine inanılmaz bir şiddetle gelip çarpıyor, onu un ufak ediveriyor. Elsa artık paramparça, bunu biliyor. Bu koşullarda, artık kendisinin de temel destekleri yokken, kızına nasıl destek olacak?

Elsa bu bilançoyu küçük Alain'in anısından sıyrılırken yapıyor. Çevresine bakınıyor, evindedir, ama artık bu hiçbir şey ifade etmiyor. Şimdi kendi evinde, kendi başına olmak ona hiç mi hiç güven vermiyor.

Eğer dayanmak istiyorsa, enerjisini son derece hesaplı kullanmak zorunda olduğunu düşünüyor. İleriye dönük tasarımlardan kaçınmalı, geleceği örgütlemeyi bir kenara bırakmalı ve olabildiğince basit biçimde şimdiki zamana cevap aramalıdır. Tahlillere girişmek, dersler çıkarmak, çözümler bulmak yok; ya da olacaksa en basit çözümler, kızının ve kendisinin sağlığını o an için korumaya yönelik, o kadar.

Laure sessizce salona geldi. Annesi koltukta dimdik oturmuş, bakışı boşlukta, dalıp gitmiş. Elsa'nın güçsüzlüğünü sezinlemiyor. Nasıl sezinleyebilir ki? Annesini hep güçlü haliyle tanıdı. Elsa'nın gücünün, öğrendiği şeylerden kaynaklandığını bilmiyor. Bilmiyor ki, birkaç hafta içinde, Elsa'nın bilgisi onu ancak bilgisizliğiyle yüz yüze getirmeye yaradı. Annesinin çölden farksız olduğunu bilmiyor.

Sonunda varlığını hissetmiş olan annesine doğru ilerliyor. Laure yaramazlık yapmış küçük bir kız tavrı takınıyor,

pişmanlığı oynuyor, yavaşça ve yumuşacık bir hareketle Elsa'nın dizleri üzerine oturuveriyor, kollarını boynuna ve omuzlarına doluyor, annesini hafifçe itiyor. Kendisini sallayıp avutmasını istiyor, okşanıp sevilmek istiyor, hâlâ uyuşturucunun gevşekliği içinde. Elsa onu kucağında sallıyor. Elsa, kızını affetmek, teselli etmek için sallamıyor, sallıyor çünkü bu kendisine iyi geliyor, hafif hafif sallanmanın ritmi ile yatışıyor. Birbirlerini sallıyorlar bıkıncaya kadar.

"Gidip biraz bir şeyler yiyelim" diyor Elsa.

Mutfaktalar. Elsa buzdolabını, gömme dolapları karıştırıyor, hafif bir yemek yapılabilecek bir şeyler arıyor. Laure, masaya oturmuş, hâlâ uyuşukluk içinde.

"Haydi bakalım, sana bir omlet, bol yeşillikli, içi pek pişmemiş, tam sevdiğimiz gibi. Jambon, salata, peynir, bir de kırmızı şarap... ve tabii meyve. İyi mi?"

"İyi... Elsa, ben Paris'te kalamayacağım. Direnemeyeceğimi hissediyorum."

"Pekala, yemeği yer yola çıkarız. Tamam mı?"

"Tamam. Müthişsin sen. Peki ya işin?"

"Ayarladım, endişe etme. Başka söylemek istediğin bir şey var mı?"

"Hayır... Kafam karışık."

Göçebelik, yaşamlarının özelliği haline geldi.

Pek çok nüksediş oldu. Laure'la Elsa'yı ustura darbesi gibi kesen acı başarısızlıklar. Laure direnemiyordu, eroinden yakasını kurtarmayı başaramıyordu, böylelikle yeniden yola düşüyorlardı. İlk günkü anlaşmalarını bir daha tartışmak asla sözkonusu olmadı.

Coğrafi bir göçebelik. Paris'ten ve başkalarından kaçıyorlardı. Şimdi, krizin en acımasızından kaçınmak için nasıl davranılabileceğini artık öğremişlerdi. İlaçları vardı. Psikiyatr arkadaş onlara reçeteler yazmıştı.

Fakat öteki kriz için, hemen ardından gelen ve en beteri olan, istekleri yırtıp parçalayan, istekleri kıvrandıran, çelişmeli karabasanlarıyla zihni mahveden o kriz için bir reçete yoktu. Elsa, onunla başetmeyi yavaş yavaş öğrendi, ama çok yavaş.

Laure'un "psikolojik kriz" adını verdiği o öteki kriz nedeniyle Elsa, coğrafi göçebelikle aynı zamanda baş döndürücü bir zihinsel göçebeliğe girdi. Bundan böyle, bilgileri devinimli kumlara benzeyecek, zekasının büyük bir yararı olmayacak, artık başkalarıyla iletişim kuramayacaktı.

143. Sayfanın Sonu

İkinci Bölüm

Daha sonraki pazartesi beni her zamanki nezaketiyle karşıladı. Metinden hoşnut kaldığını, onda kendi ritmini, kendi kullandığı sözcükleri bulduğunu, kendisiyle ilgili pek çok şeyi kavradığımı, konuşma alışkanlıklarını, saplantılarını iyi yakaladığımı, benim biçemimin de konuya çok uygun düştüğünü söyledi. Gerçekten hoşnut görünüyordu, ama yine de onu daha sakınımlı, daha güvensiz buldum.

Metinde yer yer fazla katı, fazla kaba davranmış olabileceğimi düşünüyor, bundan korkuyordum. "Yo hayır, uyuşturucu kullananların dünyası böyledir, ben de zaten bu konuda acımasızım, anlamış olmalısınız. Kimi günler kendimi öylesine öfkeye kaptırdığım oldu ki... Bunları yazıya döktüğünüz şekliyle okumak, bana o dönemi yeniden yaşattı, daha başka katılıkları, kabalıkları, başka yitimleri anımsattı..."

İşe yeniden koyulduk. Onu bir şeyin durdurduğunu hissettim. Sık sık susuyor, uzun süreler suskunluk içinde kalıyorduk. İçine kapanmamak için gözle görülür çabalar harcıyor, daha önce yazılmış olayları yeniden ele alıyordu, özellikle kriz gecesini. O bölüme dönüyor, yer yer sözcükleri değiştiriyor, virgülleri yerlerinden oynatıyorduk... Kızının çektiği acı anlatılamaz gibi geliyordu ona. Bir gün ağlamaya başladı, yineleyip duruyordu: "Feciydi, feciydi. Onların acılarını canlandıramazsınız kafanızda. Feci bir şey."

Bu kadın karşımda parça parça bölünmekteydi. Gözlerime inanamıyordum. Bende her zaman kendine hakim bir insan izlenimi bırakmıştı. Sık sık sözünü etmiş olduğu uçurumu, sarhoşluğu hep içinde barındırdığını görmemiştim. Benden bir şeyi ya da birini gizlemişti. Kimdi onu kovalayıp kıstıran? Ya da ne idi? Birden artık yalnız dayanıksızlığını görür oldum, bu dayanıksızlığı tanımak ve yazıya dökmek gereksinmesini duydum. O zaman üsteledim, fazlasıyla üs-

tüne gittim...

Bir sabah, daha yeni gelmiştim, şöyle dedi:

"Bitti artık, anlatacak bir şeyim kalmadı."

"Olanaksız bu. Henüz küçük öyküçüklerden öteye geçmedik. Ne demek istediğimi anlamaya çalışın. Şimdi artık 144'üncü sayfada, hem Laure'un öyküsünün sonunu hem de esas olarak işin özünü ele almalıyız."

"Hangi özü?"

"Hep işaret ettiğiniz."

"Neymiş işaret ettiğim?"

"Bilmiyorum... belki de... 'yetkililerin' kendini beğenmişliği, 'bilginlerin' bilgisizliği..."

"Edebiyat yapıyorsunuz!"

"Her ne olursa olsun, kitap yok ortada."

"Kitap olsun isteyen kim! Hiç böyle bir şey istediğimi söylemedim."

"İşi sarpa sardırıyorsunuz."

"Öyle olsun, bir daha da bu konuyu hiç açmayalım. Nasıl olsa benim iznim olmaksızın hiçbir şey yayınlayamazsınız."

"Öyle olsun da ne demek! Bunu asla kabul edemem, ben devam etmek istiyorum."

"O halde tek başınıza sonunu getirin. Laure'un, üç yıl uğraştıktan sonra kurtulabildiğini söyleyin, olsun bitsin."

"Hayır bunu yapmayacağım. Nasıl kurtulduğunu bilmiyorum, rasgele şeyler anlatacağım, metin de gerçekliğini kaybedecek, ölmaz bu. Ben bunun için çalışmadım, öyle boş yere."

"Sizin paranızı verdim. 10.000 franklık çekinizi aldınız."

"Demek istediğim bu değil. Ben çalışmamın sonunda bir kitabın ortaya çıkması gerektiğini söylemek istiyorum... Şurada bir kitap olmuş, onu ziyan etmeyeceğim... Kadın arkadaşlarımdan biri, *overdose*'dan öldü, birkaç ay oluyor. Son günlerinde onu artık gidip görmez olmuştum, uyuşturucudan yakasını kurtarmak için hiçbir uğraş vermemesine kat-

lanamıyordum. Uyuşturucu madde bağımlılarını hakir görüyordum. Anlamamıştım. Şiir yazardı... Kitabınızı meydana getirmek için size yardımcı olurken, bana bir hatayı onarıyormuşum gibi geliyor... bu, benim gözlerimi açtığı gibi, başkalarınınkini de açabilecek... hem sonra, bu metne ve size bağlandım. Sonuna dek gitmek istiyorum."

"Fakat benim artık söyleyecek bir şeyim yok."

"Mümkün değil bu. Eğer işin özünden, sizi ezenden –çünkü biliyorum ki sizi bir şey ya da birisi ezmiş– sözedemeyeceğinizi hissediyorsanız, hiç olmazsa Laure'un öyküsünün sonunu anlatın bana."

"Pekala, üç yıl sonunda kızım uyuşturucudan kurtuldu... Ölen arkadaşınızla ilgili anlattıklarınız beni çok duygulandırdı. Aynı şekilde bunun uyuşturucu bağımlılarının başka biçimde algılanmasına yardımcı olabileceği olgusu da... Ama bağımlı olanların öykülerine gelince, bu konuda çok şeyler yazıldı. En önemlisi olgular değildir, doğru, fecidir bu olgular ama onlardan da beteri var, uyuşturucu gizli olanı açığa vurandır... Başka bir şey daha var ama ne olduğunu bilmiyorum... Bu özel, çok özel bir şey olabilir... Bir yere varamayabiliriz... hem kızımı güç durumda bırakma riskine giremem. Eski uyuşturucu tutkunlarına iyi gözle bakmazlar."

"Bundan kolay ne var, adları, soyadları değiştiririz olur biter, meslekleri de."

"Yo hayır, mesleğimi olmaz, yoksa bunun hiçbir anlamı kalmayacaktır."

Adları, soyadları, kızının mesleğini değiştirdim. Ama bu, onun tutumunu değiştirmedi.

"Peki kitabı bir kadınla konuşarak tamamlasanız. Benimle aynı mesleği yapan dolu kadın var, benden çok daha değerli."

"Yo, erkek olmanız, genç olmanız benim için daha iyi. Engel siz değilsiniz, benim. Engel benim içimde, onu bir

türlü sınırlayamıyorum."

Gelmeye devam ediyordum. Kendinden konuşacağı yerde, taşınacağından sözediyordu. Büyük dairesinden ayrılıyordu, bundan böyle iki odalı bir yerde oturacaktı.

İşini bırakmıştı, sanırım artık parası da yoktu. Bu iki noktayı aydınlığa kavuşturmak istedim. Mesleği konusunda bana şöyle dedi: "Başkalarının bilinçaltına yaklaşmayı artık göze alamıyorum." Para konusundaki sözleri de şöyle oldu: "Param kalmadı. Size daha önce verdiğimden fazlasını verecek durumda değilim." Onu rahatlattım. Kitabı meydana getirmeyi başarırsak, satış üzerinden pay alacaktım. Bu bir lütuf değildi, olağandı.

Elsa'nın kaygılı, tetikte olduğunu hissediyordum. Bekliyordu, taşınma olayından başka şeylerden sözetmek istiyordu ama bunu yapamıyordu.

Yıllar boyu birikmiş eşyaların, çamaşırların, kağıtların içine dalmak, anıları tazeler. Bana kendininkileri anlatıyordu: Gençliğini, çocukluğunu, kızının küçüklüğünü, annesini, babasını, dükkanlarını, Aix kentini. Bunların hepsini biliyordum, hepsi 143 sayfanın içindeydi. Bildiğimi o da biliyordu, ama şaşkın numarası yapıyordu: "Aklım başımda değil ki! Ne denli akılsızlaştım bilemezsiniz."

Yalnızdı. Kendi kendime, acaba Laure yaşıyor mu, yoksa öldü mü, gizlediği bu olmasın diye sordum. Laure'un bir hayal ürünü olabileceğini bile düşündüğüm oldu. Bazı günler, Elsa'nın tüm anlattıklarının zırvalıktan ibaret olmasından kuşkulandım. Ama taşındığı gün Laure'u gördüm; çok güzel, çok neşeli, çok etkileyici genç bir kadın. Ölen kız arkadaşımı düşündüm, uyuşturucu tutkunluğunun tuzağına düşmeden önce nasıl biri olduğunu anımsadım; aptallık etmeseydim belki o da bu beladan kurtulmuş olabilirdi... Anne kız arasında büyük bir yakınlık olduğunu gördüm, neredeyse bir aşk. Bununla birlikte Laure annesinin yaşadığı şeyin farkında değildi. Zaten Elsa, yaşadıklarını örtbas etmek için

elinden geleni yapıyordu: O gün gülüyor, şakalaşıyor, bana yakın dostuymuşum gibi davranıyordu. Laure'a konuyu açmayı göze alamadım. Elsa'nın safındaydım, ona ihanet edemezdim.

O sıralar, Laure, taşrada çalışmaktaydı, Paris'e, yalnızca Elsa'nın taşınmasına yardım etmek için gelmişti. Aynı günün akşamı trene binip gitti. Annesini öptükten sonra bana: "Ona dikkat edin, çok fazla çalışıyor, yüzünü iyi görmüyorum" dedi. Elsa'nın artık hasta kabul etmediğini bilmiyordu. Taşınmasına neden olarak kimbilir annesi neler uydurmuş olmalıydı.

Şimdi beni Elsa'ya bağlayan şey çok kuvvetliydi. Ona olan duygumu tam olarak tanımlayamıyordum. Ölen kız arkadaşımın anısının da bir yeri vardı bunda, ama bu daha çok bir bahaneydi. Elsa'ya aşık değildim, onu seviyordum. Çocuğum ya da kızkardeşim gibi seviyordum onu, başka kadınları sevmiş olduğum gibi değil. Her gün gidip görüyordum.

Küçük daireye yerleştiğinden bu yana, giderek daha az konuşmaya başladı. Bütün şubat ayında ve martın da bir bölümünde bana söyledikleri topu topu yirmi cümleyi geçmedi.

Yalnız suskun olmakla kalmadı, fiziksel olarak da değişti. Bir gün bana iyice çirkinleşmiş gözüktü. Artık hiçbir zerafeti kalmamıştı, sanki ufalmıştı, saçlarını kuru cansız bir topuz halinde arkasına toplamıştı, gözlerinin altında mor halkalar vardı, yüzü solgundu, süzülmüştü.

Daha sonra değişiklik daha da arttı. Artık kendine hiç bakmıyordu, giysileri tozlu ve lekeliydi, boyu daha kısa gözüküyordu, omuzlarını gergin, kaskatı ve yüksek tutuyordu, başını içine gömmek istercesine. Bakışları boş ve son derece hüzünlüydü.

Düşkünlüğünü iyice görüyordum, başka bir işe de yaramıyordum. Doktora başvurmasını söylemiştim, o da bana,

kimseyi, hele hele bir doktoru hiç görmek istemediği yanıtı vermişti. İstersem gelmeye devam edebileceğimi ama gelmeyebileceğimi de eklemişti. Çok üzgündüm.

Kapıyı çalıyordum, açıyordu. Ona çiçekler, meyveler, şekerler getiriyordum. Bana teşekkür ediyordu. Çiçekleri bir vazoya yerleştiriyor, gerisine dokunmuyordu. Ertesi gün, benim ufak armağanlarımın ortadan kalktığını görüyordum. Çiçekler soluyordu, su kokuşuyordu... Koltuğa yerleşiyordum. O her zamanki yerine oturuyordu; minderin üzerinde, sırtı duvara dayalı, başı öne doğru eğilmiş, ellerine bakıyordu. Hemen yanında bir kül tablası, sigaralar ve çakmağı bulunurdu. Ara sıra benden sigara getirmemi isterdi. Fazla sigara içtiğini söylemiştim, gülerek bana bakmış, omuz silkmiş, bunun hiçbir önemi olmadığını, kaygılarımın saçma, her şeyin saçma olduğunu söylemişti.

Durum korku verici olmaya başlamıştı. Telefonu prizden çekmişti. Laure Paris'te değildi. Onu nerede bulabileceğimi bilmiyordum. Kızının adresini kendisinden öğrenmeye çalıştım, bu kez eski ses tonuyla konuştu: "Onu rahat bırakın, Laure'un bu işle hiçbir ilgisi yok. Kimse de sizi buraya gelmeye zorlamıyor. Benimle ilgilenilmesine ihtiyacım yok."

Bir gün zili çaldığımda kapı açılmadı. Korktum, bir rahatsızlığı var diye düşündüm. Fakat sonra anahtarın kapının üzerinde olduğunu farkettim. İçeri girdim. Hiç ses yoktu. Elsa ne salonda ne de mutfaktaydı. Yatak odasının kapısı kapalıydı, oraya hiç girmemiştim. Oradaydı, yatağında, başını bana çevirmedi, gözleri açıktı, nefes alıyordu. Yanındaki sehpanın üstünde boş bir kahve fincanı, izmaritlerle dolup taşan bir sigara tablası vardı.

Suskunluğumuz, hareketsizliğimiz tüm odayı kaplıyordu. Hareket ve sözcüklerimizin yokluğundan oluşan boğucu yoğunluğa hapsolmuştuk. Yalnızca bu vardı. İntihar ortadaydı, neredeyse gözle görünür biçimde, onunla birlikte yatağa uzanmış. Güçsüzlüğüm de ortadaydı, benimle birlikte ayakta. Dehşet içindeydim. Ona zorla yardım etmeye hakkım

yoktu. Ne yapmakta olduğunu biliyordu.

Mutfağa gittim, yiyecek hiçbir şey yoktu. Bir kutu kahve ve şeker, hepsi o kadar. Ve masada üstüste yığılı, her gün getirdiğim küçük şeyler : Bisküviler plaklar, resimler, kitaplar, konserve kutuları, çikolatalar. Hiçbir şeye dokunmamıştı. Bu öteberi, tek konuşma biçimimizdi, aramızdaki tek ilişki; çünkü ben armağanlarımı salona bırakıyordum o da onları mutfağa taşıyordu... ama paketlerin hiçbiri açılmamıştı. Yo hayır, yalnızca bunlar değildi, bir de salonda biriken çiçekler vardı, solgun, kurumuş, kokuşmuş çiçekler, hiçbirini atmamıştı, bir de tabii kapının üzerindeki anahtar. Elsa için vardım. Varlığım hiç kimse için hiçbir zaman bu kadar önem taşımamıştı. Bundan emindim. Benden beklediği neydi?

Ertesi gün teyple geldim. Artık ne getireceğimi bilemiyordum, onu hiçbir şey ilgilendirmiyordu, bana bakmıyordu bile. O sabah evimde girişte duran aygıt gözüme ilişmişti, yanıma aldım. Yatağın bitişiğindeki sehpanın üstüne, sigaraların yanına koydum. Kıpırdamadı ama geldiğimi anladı. Sanıyorum anladı.

Üç gün aynı senaryo yinelendi durdu, tam aynısı: Anahtar kapıda, o odasında öylece zapzayıf. Artık kahve bile içmez olmuştu sanırım. Sigara içiyordu. Sigara tablasını boşaltıyordum ve her gün yeni izmaritlerle doluyordu. Tehlikedeydi. Yolcuydu, yakında ölecekti, bundan emindim.

Bir sabah teybin yer değiştirdiğini farkettim. Kasetin kullanılmış olduğunu gördüm. Bandı geriye sardım. Düğmeye bastığımda Elsa'nın sesi duyuldu, önce donuktu, sonra açıldı, yayıldı. Sesi tüm sessizliğin yerini kaplamıştı, boşluğu dolduruyordu, haykırıyordu:

"Ben hiçim... Ben hiçim... Ben boşum... Sıfırım... Ben bir sıfırım... İçi boş bir yuvarlak, bir çukur... Artının ve eksinin hareket noktasını belirleyen, sonsuzluğun kaynağı olan sıfır değil... Ben, hiçe indirgeyen bir sıfırım... Bir hiçliğim, kendi hiçliğim... Ben yararsızım, kesinlikle yararsız..."

Elsa kendi sesini duyuyor, yatağa uzanmış bedeni de söylediklerine dönüşüyordu: Önemsiz bir kütleye, bir paçavraya, bir cesete, hiçe.

Bir iki saniye içinde esaslı bir eylemde bulunmazsam, bu kadının öleceğini sezinledim. Yapacağım şeye göre, ya burada yatağında yeniden doğacak ya da ölecekti. Ve bu yaşam da bu ölüm de bana bağlıydı. Çocukken içinde yuvarlandığı dalgalar, ayağının yerden kesildiği, aşağı yukarı, ters yüz, baş son kavramlarını soluğu tükenene dek yitirdiği o anlar ve biraz olsun kuru kumu hissettiğinde hemen ayağa dikilmezse yitip gideceği duygusuna kapılışı aklıma geldi. O azıcık sağlam kumsal, sağlam toprak duygusunun yerini ben almalıydım. Müdahale etmeliydim, dalganın onu sonsuzluğa alıp götürmesine izin vermemeliydim. Beni saran duyguların yoğunluğu içinde eyleme geçmekten korkuyor, nasıl davranacağımı bilmiyordum. Acele etmeliydim, hepsi o kadar. Bağırtısı kesildi.

Kendi sesimi duydum:

"En azından kızınızı kurtarmayı başardınız."

Bunu söylemekle birlikte her şeyi yitirmiş olduğumu sanıyordum.

Teypte dönmeye devam eden boş bandın hışırtısı duyuluyordu yalnızca. Ama sessizlik artık aynı nitelikte değildi. Yoğun değil, tersine akıcıydı.

Elsa konuştu:

"Kızımı kurtardığımı kim söyledi size?"

"Laure'un kurtarılması nasıl oldu bilmiyorum, bana anlatmadınız. Bunu sizin gerçekleştirdiğinizi düşünüyorum."

"Laure'u kurtaran ben değilim. O, kendi kendini kurtardı."

"Gördünüz mü işte, kitabı tek başıma bitiremem."

Gülümsedi. Sözlerle birlikte yaşam geri gelmişti. Bundan mutluluk duyuyorduk. Bu mutluluğu bir kış güneşi, korunması gereken değerli bir şey gibi yaşadık. Bana elini uzattı, elimin içinde tuttum. Yatağının kenarına oturdum,

onu kollarımın arasına aldım. Kendini bıraktı. Kollarımda salladım. Ufak tefekti. Onu bırakmaktan, her şeyin yeniden başlamasından korkuyordum. Mırıldandı:

"Konuşacağım, konuşacağım artık... Üç yıl boyunca tüm bağlı olduğum şeylerin giderek değerlerini yitirmesine tanık oldum. Beni ben yapan her şeyin... Ben günü gününe, kayıtsızca yaşamasını bilen biri değilim... İnanmaya gereksinimim var... Bu öyküyü bunun için anlatmak istedim. İnanma zevkine yeniden kavuşmak için... Size güvenebileceğim gibi geliyor. Konuşacağım...

Gözleri kapalıydı, yineleyip duruyordu:

"Konuşacağım, konuşacağım."

Elsa güçlü bir kadın: On gün sonra ayaktaydı.

Ona gündelik ziyaretlerimi sürdürüyordum, ama çok kısa bir süre sonra artık gelmememi istedi. Yalnız kalmak istiyordu. Aşırı ilgim onu duygulandırıyor, kafasını karıştırıyor ve... rahatsız ediyordu. Bunu bana açıkça söyledi. Ona verdiğim rahatsızlıktan er geç bana sözedecekti ama şimdi değil, istemiyordu. Her akşam telefon ediyordu, çalıştığını, birtakım şeyler yazdığını, bazılarını da teybe kaydettiğini söylüyordu.

Bu dönem içinde, ben onu düşünüyordum. Düşüncelerim hep aşka değgindi. Kıskanıyordum. Ama neyi? Kimi? Laure'u mu? Bu kadının çocuğu olmak mı isterdim? Onun dövüşkenliğine mi özeniyordum? İçinde yaşadığı sis bulutuna nasıl imrenebilirdim? Yalnızlığına mı? Bilinçliliğine mi? Onun azmine, kendini bir şeye tümüyle verişine, araştırma istencine, her şeyde ortaya koyduğu, kendini yakan, mahveden hırsına imreniyordum. Onu özlüyordum.

İki hafta sonra beni evine çağırdı. Değişmişti, harika, neşeli tam formundaydı.

Salondaki alçak masanın üstünde kasetlerden ve kağıt-

lardan oluşan, çok katlı bir tür tapınak beni bekliyordu. Kasetler, sayfalar, kasetler, sayfalar... her biri numaralanmıştı.

Gülerek söze girdi:

"Size bir "Big Mac" hazırladım, koca bir MacDonald sandviçi: Bir kat salata, bir kat peynir, bir kat domates, bir kat jambon, üstüne de bol ketçap. Bir çöplük işte! Hepsini benden çıktığı sıraya göre dizdim, tarih sırasına göre. Ama aslında bunun bir sırası yok. Bundan bir şey çıkartabilecek misiniz bilmiyorum."

Sanki yıkımı sırasında olup bitenler silinip süpürülmüştü, sanki yıkım hiç olmamıştı. Bu konu bir tabu değildi, onu gizlemiyordu. Ama geçmişte kalmıştı... Gücüne hayran mı olmalıydım, üzülmeli miydim, bilemiyordum. Onu kollarımın arasında salladığım, onun küçücük bir kız olduğu ve onu yeniden yaşama kazandırdığım hissine kapıldığım günü anımsıyordum... O karmakarışık sözler yığınını bana teslim ettiği andaki davranışıyla beni bu anıdan yoksun bırakıyormuş gibi geldi. Daha önce aramızda bulunan mesafeyi olduğu gibi yeniden koymuştu.

Hemen çalışmaya koyuldum. İki günde ilk kasetlerin işini bitirdim. Kasetlerin iki yüzü de suskunluklar, duraksamalarla doluydu. Teybi sık sık durdurmuştu, tümceleri teybin durup yeniden işlemesinin tıklamalarıyla kesiliyordu. İlk kasetin başında yine o sözler vardı: "Ben hiçim; ben sıfırım..." Silmemişti. Sesi aralıksız evimdeydi. Gerçekteki kadar güzel değildi, makine boğmuştu, ama ben bu sesi kafamda düzeltiyor ve onu gerçekte olduğu gibi duyabiliyordum. Yanımda olduğunu, benimle konuştuğunu hayal ediyordum.

Bunlardan birkaç sayfa çıkarıp ona götürdüm. Sayfaları aldı, her zamanki gibi minderlere yerleşti ve yüksek sesle okumaya başladı.

"Laure'un uyuşturucu bağımlısı olduğu o azap dolu üç

yılı ayrıntılarıyla anlatmak istemiyorum. Fazla acınası, fazla korkunçtur. Ama yine de bu ayrıntıları içimde taşıyorum, beni durduran onlardır. Bu olaylardan bir şey öğrenmesini bilemedim. Bir uyuşturucu bağımlısı bundan yakasını nasıl kurtarır, açıklayabilmekten acizim. Birinin uyuşturucudan kurtulmasına bilimsel olarak yardımcı olmak benim için olanaksız. Bütün gördüklerime, tüm öğrendiklerime karşın bir öneride bulunamıyorum, hele hele bir yöntem hiç düşünemiyorum...

Başkaları şimdi beni korkutuyor... İnsanlar, uyuşturucu kullananlara kötü davranıyorlar. Saldırganlaşıyorlar... Evet onlara karşı çok kötüler... Sanırım, onlara bakarken kendilerini görüyorlar. Yaradılışlarının en berbat yönünü görüyor ve bunu kabullenmiyorlar... Uyuşturucu, onun tutsağı olanlarda, insanlara özgü tüm çirkinlikleri geliştirir.

Kısa bir süre içinde Laure'un arkadaşları eve doluştular. Bağımlılıktan kurtulmak için geliyorlar, ama bunu bir türlü beceremiyorlardı. Paris'ten her kaçışımızda, içlerinden birkaçını birlikte götürüyordum. Üç yıl boyunca yalnızca bağımlılarla yaşadım...

Bunlar yalancı, hırsız, ikiyüzlü ve kalleş olurlar... her şeye boş verirler... Kendilerini satarlar... Kendilerini yıkıp harap ederler, aynı zamanda çevrelerindekileri de yıkıma uğratırlar... 'İrade sahibi değiller... Bu bir irade işidir... İsteseler bırakırlar... Rahat batıyor onlara, şımarık çocuklar... Biraz acı çekmeleri gerek... Zorlu bir savaş gerekli onlara!' der durur insanlar. Oysa yanılmaktadırlar, bağımlılar ağır hastalardır ve mutasyona uğramış insanlardır... Evet her şeyden önce mutasyona uğramış... Ama öyle olduklarını kendileri bile bilmez. Politik alanda belli belirsiz solcu ya da tersine, açıkça tutucu, bayat seçim nutukları atarlar. Bir meyvenin meyvesidirler, ama içinden çıktıkları meyveden sözederler yalnızca, kendi oluşturdukları meyveden değil. Öyle yapsalardı, uyuşturucu kullanmayı hemen bırakırlar, bizim de kafalarımız açıklığa kavuşurdu... Kullanılıyorlar

ama dedikleri biçimde değil...

Sonra para... Paraya olan aşırı düşkünlük, o çılgınca ilgi... Altın buzağı efsanesinin gerçeğe dönüşmesi... O gerçeği yaşıyorlar, o çılgınca, delice tapınmayı... Her şey paradır çünkü mal karşılığında her şey verilebilir. Bağımlılarla yaşamak parayla yaşamak anlamına gelir, kağıt paralar, çekler, madeni paralar, fiyatların ta içinde, paranın gelip geçiciliğinde, eğretiliğinde, çokluğunda, yokluğunda yaşamak; her şey bir sonraki dozun vaktinin yakınlığına bağlıdır... Denizin gel-git olayı gibi... yıpratıcıdır... Para kutsaldır... herkes için... yaşamsal bir önem taşır... Paramı deli gibi korumaya koyuldum... Her şeyimi çaldırdım... Yalanlar uydurmaya, paralarımı Molière'in Cimrisi gibi saklamaya başladım... İkiyüzlü olduğumu bilmezdim, para canlısı olduğumu da. Hatta kendimi böyle duygulardan yoksun sanırdım... Nesnelere başka biçimde değer biçerdim...

Sonra bir de onlar için kısaca arzu anlamına gelen, arzunun gizli yüzü var. Enjektörle, iğneyle kurulan aşk ilişkisi... Eroinmanların, gerçek *junk*'ların, artık cinsel yaşamı yoktur, daha doğrusu, cinsellikleri artık seks yolundan geçmez, eroin o yaşamı yıkıma uğratmış ve başka bir cinsellik geliştirmiştir... bir sapıklık... Seks birdir, erkek olsun kız olsun, hepsi için aynıdır, içe giren, çok ince, çok sivri, çok küçük, parlak, madeni bir şey... Mum ışığında ılıtılan suda erimiş tozu fışkırtır... Kanlarıyla oynar dururlar... 'Küçük emmeler'... İğneyle çekilen azıcık kan şırıngadaki eroinle birleşir ve onu renklendirir –okşarcasına– içeri itilip yeniden çekilir... Bu geliş-gidişle arzunun direnebildiği kadar uzun süre büyülenirler... Başka arzuları yoktur. Sadece uyuşturucuyu düşünürler, sadece ondan, kalitesinden, geldiği yerden, miktarından, fiyatından, etkilerinden sözederler... *Overdose*'lar tüm ayrıntılarıyla anlatılır... Bu onları yatıştıracak yerde daha da azgınlaştırır. Tanıdıklarından biri ölünce tüketim artar. Aksine aralarından biri kurtulmaya çalışırsa, kurtulursa, onu yeniden kazanmak ya da kaçtığını yadsımak için

her yola başvurulur... Eroin kaçınılmazdır, onların yazgısıdır, başka yazgı düşünemezler, istemezler... Ama yine de eroini bırakmaktan sözederler... Eroin onları doyuma ulaştırdığında ondan daha yeni haz aldıkları için bıktıklarını sanırlar. İşte o zaman, çok pahalı olduğundan, kendilerine acı çektirdiğinden dem vurup ondan kurtulmaktan sözederler. Böyle anlarda bilinçlidirler, eroinin ne olduğunun farkındadırlar. Pis, berbat bir şey. Başlangıçta, bunları duyduğumda, Laure'un bunların bilincinde olduğunu gördüğüm zaman, bu bilinçten yola çıkarak bir şeyler inşa edebileceğimi sanıyordum... Fakat uyuşturucunun etkisi azalıp da onun o ılıklığını hissetmez olduklarında, bunun yerine krizin soğuğu içlerine işlemeye başladığında ya da yalnızca bu soğuğun düşüncesiyle, artık salt onu arzular olurlar yeniden... Yokluğunu duyarlar... Artık ona sahip olmamaktansa, son bir iğneyle ölmeyi yeğlerler...

Ve sonra bedenleri var... Bedenleriyle aralarındaki o yakınlık ve aynı zamanda o uzaklık inanılmaz bir şeydir... Ona çektirdikleri tüm acılar... İlaçlara duydukları güven; her uyuşturucu bağımlısı sanki seyyar bir eczanedir... Bazıları çok kusar, kusmanın içlerini temizlediğini, böylece arındıklarını söylerler. Uyuşturucunun karaciğerlerini mahvettiğini asla söylemezler. Söylemezler, çünkü buna inanmazlar. Karaciğer, yaşlı insanların sorunudur... onlar için, bedenleri sanki damarlarıdır. Mavili kırmızılı bir örgü, hepsi o kadar. Tek fiziksel sorunları dolaşım sistemiyle ilgilidir: Damarların geçtiği yerler ve dayanıksızlıkları. Polisten tedirgin olanlar diş etlerine iğne yaparlar... Ötekiler nereye denk gelirse oraya. Bazen olmadık yerlere iğne yapmak bir oyun halini alır... Eroin iştah keser, az ve kötü beslenirler, vücutlarında kireç azalır, dişleri bozulur. Ellerine geçen şıringayı kullanırlar, hemen orada buluverdikleri, daha önce kullanılmış olsun ya da olmasın, bunun hiçbir önemi yoktur. Mikrop kaparlar, abseler oluşur, acı çekerler. Eroin acıyı dindirir... Ciltleri kurur, çok çabuk buruşur. Kendilerini yaşlanmış bulurlar,

sayfiyeye gitmelidirler... 'Ah, sayfiye, ne âlâ!' Olanak bulur bulmaz yanlarına biraz yedeklik mal alarak çeker giderler. Fransa'nın herhangi bir yerinde, olup bitenden habersiz bir ailenin ya da suç ortağı bir büyüğün boş bir sayfiye evi daima bulunur... Hâlâ çocukmuşlar gibi kırlarda oynar görünürler ama bunlar, bitkin, ölüm döşeğindeki çocuklardır; en kısa zamanda o sivri biberonlarını emmek için kepenklerini indirdikleri eve kapanırlar, çünkü ışık onları yaralar..."

Elsa okumayı kesti. Eteğinin cebinde mendil aradı.

Okumayla birlikte hemen ağlamaya da başlamıştı. İlkin farkına varmadım. Onu bir şeylerin rahatsız ettiğini, eliyle gözüne kaçan bir tozu, bir kirpiği çıkarmaya çalıştığını sandım. Sonra yanaklarında bir parlaklık gördüm ve gözyaşının şakağından saçlarının arasına süzüldüğünü farkettim. Ağlıyordu, bırakıyordu gözyaşları aksın, hiç silmeden.

"Gözyaşlarım ılık, tatlı... Bana iyi geliyor... Banyo yapıyor gibiyim... Ilık bir banyo..."

Konuşmaksızın, kıpırdamaksızın, bu yaşların içinde yüzüyor gibiydi. Uzun bir süre çok uzaklara daldı gitti. Sonra geri geldi, okumaya yeniden başladı:

"...İmrendiğim bir özgürlükle giyiniyorlar, makyaj yapıyorlardı... Kızlar kadar erkekler de... Uyuşturucunun kutsandığı kaptır onlar. Uyuşturucu için hiçbir şey fazlasıyla güzel, fazlasıyla değerli, parlak, renkli, çılgın değildir. Bedenlerindeki uyuşturucuyla deliler gibidirler... Şahane çılgınlar... İnsanı allak bullak eden teşhirciler... Parfümler sürünürken, onu da parfümlerler... Gülüşmelerle, kurdelelerle, işleme pullarla, hoş kokularla gidişlerini seyretmek gerçekten yürek sızlatıcıdır. Her biri, kendi başına bir şölen, bir karnaval, bir tören alayıdır... Soğuk iliklerine işlemiş, rimelleri akmış, yüzlerindeki özenli makyaj birbirine karışmış, üst baş perişan... çoraplar yırtık... topuklar kırık... öyle dönecekler... Koşarlar. Yaşamlarında sık sık baskına uğrarlar... polis baskınları... torbacıların kovalamacaları... yakalarını sı-

yıramadıkları borçlar... ufak tefek dolandırıcılıklar...ve onları sürekli hırpalayan kriz... Koşarlar, atlarlar, arabaların arasından geçerler, dörtnala... Akıl almaz yüreklilikler gösterirler... Uyuşturucunun çökerttiği, yiyip bitirdiği bedenleriyle... Böbrekleri, karaciğerleri, akciğerleri, kalpleri, tüm hormonal sistemleri... hepsi uyuşturucuyla harap olmuştur. Yine de o bedenleriyle rekorlar kırabilirler. İçlerinde müthiş bir arzu vardır... Akıl almaz... anlaşılmaz...bir... enerji. Beni yıkan da işte bu enerji oldu. Onu anlamaya çalıştım. Beceremedim. Başarısızlığa uğradım..."

Sayfalar bitmişti. Doğruldu, gülümseyerek bana doğru döndü:

"Bir başarısızlık bu ve altından bir türlü kalkamıyorum... Ya sonra, sonra ne geliyor?"

"Profesör Greffier'nin portresi."

"A, evet, doğru... Bunu nasıl yaptınız?"

"Çok ufak değişiklikler dışında tıpatıp yazdığınız gibi."

"Bunu sözlerle anlatmam olanaksızdı, kendimi bunu söylerken dinleyemedim, çok özel bir şey, yazı gerekliydi, yazılı olanın sessizliği, gizi. Aşırı akademik değil ya?"

"Hiç değil... Hatta akademik olmaktan çok uzak. Bayağı çaba göstermişsiniz. Çok iyi olmuş, göreceksiniz, benim yazış tarzıma uygun."

Güldük. Gülmek iyiydi. Bir çocuk gibi gülüyordu. Neredeyse özür dileyerek konuştu:

"Çabuk ilerlesin istiyorum... Kendimi bir bütün olarak görmeye çalışıyorum... kendimden korkuyorum... Bunları rahat kafayla, tek başıma okumayı yeğlerim."

Sekiz gün sonra yeniden buluşmak üzere anlaştık. Onu kağıtlarıyla başbaşa bıraktım.

Profesör Greffier'nin Portresi

Orada, divanındaydı.

Aslında divan da denemezdi; ne koltuk ne divan, kıtıkla doldurulmuş, dirsek dayanağı olmayan, iki kişinin oturabileceği alçak bir yer.

Benzer bir oturulacak yer daha, ayrıca dört kişilik daha uzun bir koltuk –hepsi de koyu renk deriyle kaplanmış– kendi koltuğu, kare şeklindeki masayı çevreleyen takımın bir parçasıydı. Kare masa çirkindi, yer yer yaldızını kaybetmiş, bakır gibi bir şeyden yapılmıştı, üzeri ince bir cam plakayla kaplıydı; terkedilip oraya bırakılmış bir döküntü.

Orada koyu renk deri kaplı divanındaydı.

Kedileri, döşemelik deriyi bazı yerlerinden öylesine tırmalamışlardı ki, yırtıp yarmışlardı. Yün kıtıkların fırladığı delikler açmışlardı. Gene de güzel deriydi, kalın ve yumuşak...

Orada, divanındaydı, tırnak izlerini görüyordum, hayvanların divanın arkalığının köşesine, onun başını dayadığı yere hırsla saldırışını görüyordum.

Onun yakınındaydım, uzun divanın köşesinde, çok yakınında. Konuşmak üzereydim ama sonra bakışlarım harabedilmiş divan arkalığına takıldı; artık hiçbir şey söyleyemiyordum, sözcüklerimi bulamıyordum, arıyordum, aklıma gelenlerden hiçbiri, dile getirmek istediklerime tam tamına uymuyordu: "Gidiyorum. Seni terkediyorum, artık seni görmeyeceğim, bitti..." Bunlardan hiçbiri olmuyordu. Bunları söylemek için gelmiştim, ama hissettiğim artık tam olarak bunlar değildi. Şimdi şuradayken başka şeyler de söylemek isterdim, ama ne olduğunu bilmiyordum... Laure'dan, içinde bulunduğu durumdan sözetmek istemiyordum. Laure onu ilgilendirmezdi, kimse ilgilendirmezdi onu, benden başka... çünkü benim, elinden kaçtığımı hissediyordu. Laure bir bahane olamazdı. Benim kendisini terketme isteğim eskiydi,

Laure'un hikayesinden daha eski. İki yaşantımı birbirine karıştırmamaya daima dikkat etmiştim, şimdi artık her şey bittiğinde böyle yapmam için bir neden yoktu.

Yırtıklar, onlardan fırlayan tarazlanmış beyazımsı şeyler beni büyülemişti. Bu yırtıklar bir kapandı, bunlarla kapana kısılmıştım, haftalar, aylar, yıllar, neredeyse yirmi yıllık bir zaman dilimine yığılmış günlerin anılarıyla kıskıvrak bağlanmıştım. Sanki mobilyanın bereleri, birlikte geçirdiğimiz zamanı simgeliyordu ve sanki onları artık görmemek bana dayanılmaz geliyordu. Benliğimi saran şeyi anlamıyordum. Niçin bir tehlike duygusu, bir korku sarmıştı içimi?

Ben konuşur ve 143 sayfayı yazmaya yarayan anıları toparlarken –bunu yaparak içinde bulunduğum karışıklıktan kurtulacağım inancındaydım– bu korkunun anısı sık sık yeniden canlandı. Kovdum onu. Göğüslemeyi göze alamadım... Bugün, onu göğüslemezsem ilerleyemeyeceğim gibi geliyor bana...

Gitmek üzereydim, az sonra onu terkedecektim. Fakat bu adamın, benim sığınacak limanım olduğuna öyle uzun süre inanmış olduğumdan olmalı, kasvetli dairenin alacakaranlığında bir hüzün dalgası kapladı içimi. Liman gibi bir adam... Domuz gibi bir adam...

Bu kokuşmuş liman, onun pasları bana anlaşılmaz bir hüzün veriyordu. Suyu koyu, suyu sığ sığınağın hüznü. Bununla birlikte Laure'un hikayesi olmasaydı belki de hep orada kalacaktım... Şimdi pılımı pırtımı toplayıp buradan gideceğimi bildirmeliydim. Kaçarcasına gitmeyecektim. Bu iş bitmişti! Gidiyordum, hiç dönmemek üzere!

Ama hiçbir şey söylemiyordum.

Divanındaydı.

Bu divan öylesine biçimsiz bir hal almıştı ki, kendinden başka kimse oraya oturamazdı. Aslında kendisinin de otur-

duğu söylenemezdi, öyle gelişigüzel uzanıverirdi. Bir doksanlık boyu, yüz kiloluk gövdesiyle kendini bırakıvermesinden, divan çökmüştü; sonra iyice yerleşirdi, uzun cılız bacaklarını öne doğru fırlamış göbeğine doğru çekerek. Sonunda da ağır ve uzun başını, saçlarının yağıyla zamanla kararmış arkalığın köşesine, tam kedilerinin paraladığı yerin üst yanına yerleştirirdi.

Hep dişi kedileri olmuştu.

Bu kediler birkaç yıldan beri dairenin kuytu köşelerinde yaşamaktaydılar, artık onları aramıyordu, onlarla ilgilenmiyordu, ne var ki bu hep böyle olmamıştı... Kendisini terketme arzum, acaba onun kedileriyle ilgilenmez olmasıyla birlikte mi gelişti diye merak ediyorum... Ya da benim gideceğimi hissettiği için mi artık onlara ilgi duymaz oldu, kimbilir... Yaşamın temel ritmlerine sağlam bir içgüdüyle uyardı... Hep dişi kediler, asla erkek kedi değil... Yine de, eskiden evinde bulundurduğu bir erkek kediden sözettiği olurdu, hem de büyük bir sevgiyle, adı Berlingot imiş...

Başlangıçta, Profesör Greffier'yi tanıdığım zaman, iki dişi Siyam kedisi vardı, dejenere hayvanlardı. Birinin ağzında tek diş bile yoktu, doğuştan öyleydi, kızkardeşinin kendi ağzından çıkardıklarıyla beslenirdi. Bu hayvanların günleri, beslenme sorunlarını halletmekle geliyordu. Biri tabaktakileri uzun süre çiğner, sonra çiğnediğinin yarısını ağzından geri çıkarmak için çaba harcar, öbürü de bu bulamaçı lap lap yutardı. İğrençtiler ama aralarındaki dayanışma insanda bir acıma duygusu uyandırıyordu. Biri diğeri olmadan yaşayamazdı. Çünkü, kızkardeşinin ağızdan çıkardıklarının karşılığında, dişsiz de onu yalar, temizler, emzirir, sanki yavrusuymuş gibi onunla ilgilenirdi. Kediler profesörün evine tıpkı salondaki kare masa gibi gelmişlerdi, öylesine terkedilmiş. Dökuntü.

Her gün evine gittiğim, oranın bir tür büroma dönüştüğü dönemde (öğrenimimi sürdürebilmem, profesörün sekreterlik işlerini yürütmem sayesinde olmuştu) niçin onca kişinin oraya bir şeyler bırakmak istediğini merak ederdim: Kediler, salonun masası, bir mobilet, komple bir yemek odası takımı ve daha başka mobilyalar, eşyalar. Kendisi için gereksiz, genellikle çirkin, biçimsiz şeyler. Nedendi? Büyük ve oturulmayan birçok oda bulunduğundan mı? Bunlar yalnızca döküntü müydü? Yoksa birer iz mi? Daha ilerde ona bu soruları sorduğumda, "neden olmasın? Vız gelir bana" diye yanıt verdi.

Varlığını hiç hissettirmeden içeri girip çıkan kapıcı kadının özenle tozunu aldığı daire, bir satış yerini andırıyordu. Bu bit pazarı, buranın bende bıraktığı boşluk hissini daha da arttırıyordu. Ve sonra, bazı gerginlik günlerimde, o karmakarışık şeyler yığınından hayaletlerin çıktığı, iç çekişlerin, belki de görülmemiş hesapların, başarısızlıkların, ağır, ezici bir şeyin, ölmüş gömülmüş tüm bir yaşamın, bir mezarlığın yükseldiği duygusuna kapılırdım.

Burayı depoya çeviren kadınlardı: Ailesinden kadınlar, eski ya da yeni metresleri. Kendisi için hiçbir önem taşımayan kadınlar. Bazen gelirlerdi. Genellikle onlarla karşılaşmazdım. Az kalırlardı. Onları kabul etmek için giyinip kuşanır, onlara karşı alışılmadık bir kibarlıkla davranırdı. Sesini işitirdim. Onları salona alır, sonra bıraktıkları şeylerin bulunduğu odaya götürürdü. Kadınlar alçak sesle konuşurlardı, kilisedeymişler gibi; ayrılırlarken geride hoş bir koku bırakırlardı, sanki parfüm saçarlardı. Niçin? Bir devamlılığı korumak için mi? Kendilerine karşın, ona karşın yine de hâlâ orada bulunmak için mi? Ayrılıp giderlerdi, belki de hiç dönmeyecekler gibi, hareketsiz, kıpırtısız.

Çocuğu yoktu.

Ara sıra kedilerini "okşardı". Bu isteğe birdenbire kapılırdı. Onlara dokunmalıydı. Gereksinme aniden ortaya çıkar-

dı. Bu arzunun başlangıcını hiçbir zaman farketmezdim, belki de başlangıcı yoktu. Belki de kalbin atışları, gözkapaklarının açılıp kapanması gibiydi, istenmeksizin yapılan önemli bir şey.

Birden masasından kalkar, kedilerden birini yakalamaya çalışırdı ya da becerirse ikisini birden! Bu kolay değildi, kaçarlardı, ondan korkarlardı.

İlk işi kapıları kapatmak olurdu. Arkalarından koşuştururdu, onları sıkıştırırdı. Kedilerse oradan oraya atlar, kaçışırlardı. Oda, birkaç saniyede, bir cangıla, bir safari savanına, bir atış alanına dönerdi. Bu, hoyratça ve sapıkça bir olaydı, bir tür gerilla savaşı. Adam cüsseli, devasa, kediler raşitik, cılız ama çevik. Tırmaladıkları, ısırdıkları, salya saçtıkları için ellerine gazete kağıdı sarıyordu. Bu önlemlere karşın ellerinde her zaman ısırıklar, tırmık izleri vardı. Zaman zaman okşadığı derin çizikler. Bense yoktum, ben olsa olsa bir engel oluşturabilirdim.

Genellikle yerimde oturur, yazı makinesinin başından ayrılmazdım. Tam cümlenin ortasında ayağa fırladığı olurdu. Öylece kalıverirdim, sanki odadan kaybolmuş gibi. Ona gelince hiç gizlenmeden avlanmaya koyulurdu anında. Kendini tümden, ruhsal itkisinin densizliğine bırakıyordu. Densizlik çünkü ben bakmaktaydım, ben orada kaldığıma göre yalnızca bana karşı bir densizlik oluyordu, orayı terkedip gidebilirdim. O ise, amansız bir arzuya kapılmış, kendisini aşan bu arzuyu doyuma vardırmanın ivediliğindeydi; ne olursa olsun doyuma ulaştıracaktı. Ona direnemiyordu, ona teslim oluyordu. Hareketlerine ve yüzüne acıyla karışık bir sevinç yayılıyordu. Şişkinliklerden, çatlaklardan oluşan kocaman yüzü canlanıyordu. Genellikle çökmüş yüz çizgilerinin karmaşası yeni bir dirilik kazanıyordu. Yaşam, yüzünde, eriyip akan mumları çağrıştıran izler bırakmıştı; bunlarda eski gülüşler, bir çapkınlık aydınlığı ve aynı zamanda bir tür dayanıksızlık, yaralanmış bir sevecenlik, hatta heyecan dolu kabusları ve meraklarıyla çocukluk geceleri seziliyordu. Çir-

kin olmakla birlikte, yüzü duygulandırıcıydı, hatta insanı altüst edici diyebilirim. Av sırasında ona bir güzellik geliyordu, bir tazelik, bir neşe, bir yaralanabilirlik... Onu, birbirini izleyen yıllarla yaralanmadan önceki halinde yakalamış gibiydim, bozulmamış. Ve unutulmaz. Orada, onun bu salt çılgınlık anlarında, mantıksız vahşiliğinde, çılgın umudunda, taşkın acımasızlığında, onun o ele geçirme, işkence etme mutluluğunda görmüş olduğum şeyi ne olursa olsun ilerde asla unutmayacağım. Unutulmaz bir şey. Ondan en çok tiksindiğim anlarda bu masumiyet bir mazeret gibi hep gözümün önüne gelecek, öfkemi yatıştırıp beni bağışlamaya itecekti. Ve orada kalmayı kabul edecektim...

Artık kabul etmeyeceğim ana dek. Daha doğrusu, o beni yanında tutma gücünü yitirinceye dek.

Orada divanında, düşkün, acınası. Gitmek üzereyim. Bunu ona söylemeye geldim, gerçekten de bir daha dönmemek üzere gideceğim. Beni ona bağlayan hiçbir şey kalmadı. Darmadağınık yüzünü görüyorum, onu çökerten, hırpalayan yaşlılığı. Yıpranma içten olmuş, deriler kat kat, kaslar onları besleyen kanla birlikte sanki yitip gitmiş ve yerine pörsümüş etler bırakmış, yaşlıların solgunluğu, pembemsiliği her yanı kaplamış.

... Profesörün savaşı yarıda bıraktığını hiç görmedim. Bu, sürebildiği kadar sürerdi ama her zaman hayvanların yakalanmasıyla son bulurdu. Kağıttan eldivenleri parça parça olur, kedilere özgü hareketlerle onlardan çabucak kurtulurdu. Elleri, bilekleri kan içinde. İşte o zaman işkence başlardı. Kedilere onları aşağılayan duruşlar aldırırdı; genellikle başları arka ayakları arasında gömülmüş. İş oraya vardığında hayvanlar kendilerini bırakiverirlerdi, kulaklarını öne doğru eğip kin dolu homurtular çıkarırlardı, hepsi o kadar. Pençe atmaksızın, tırmıklar çıkmış ama hareketsiz. Bir kez bu pozisyona geldiler mi –kabacası somakları kıçlarının deli-

ğinde ezilmiş– bir yandan çenelerini kenetler, öte yandan tımar eder gibi, uzun uzadıya okşardı onları. Serbest kalan elinin parmaklarını birbiri ardına uzatır, esnekleştirir, Siyam kedilerinin kabarmış, dik tüyleri üzerinde bir bastırır bir çekerdi. Sonra kedileri bırakır, onlarla artık hiç ilgilenmezdi. Kaçıp gitmelerine bile bakmazdı.

Çirkin, çok çirkin bir sahneydi bu, yine de ben gerekli bulurdum. Gerekli bulduğuma kızardım, ama bu böyleydi. Avın devam ettiği sürece adama karşı tiksinti duyar, içimden "bitti, artık bu adamla çalışamam, iğrenç biri beni tiksindiriyor" derdim. Ama sonunda –kedilerin teslim olmasına rağmen ya da belki bu teslimiyet nedeniyle– bir rahatlama, bir tür doyum hissederdim. Her şey yolundaydı, az önce olup bitenler üzerinde hiçbir yorum yapmadan yeniden çalışmaya koyulurduk.

Nihayet ona, kendisiyle artık çalışmayacağımı söyledim.

*
* *

Elsa, benim giderek onun gölgesi, ikiz benzeri, yankısı olduğumdan habersizdi. Sesinin evime yerleştiğini bilmiyordu. Onunla ne denli içli dışlı olduğumu düşünemezdi. Ses bandlarının bazı bölümlerini defalarca koyuyordum, dinlemek için değil, yalnızca duymak için. Örneğin: "İlk gün, oymak başı havasına girerek..." Metni ezbere biliyordum. Artık sözcüklere dikkat etmiyordum, sesindeki ton değişikliklerini, sesinin özünü, söylenmeyeni duyuyordum.

Elsa'yı artık gerçekten tanımaya başlıyordum, kafadan uydurmadığımdan emindim.

Elsa hem son derece ilginç hem de son derece düzenli bir kadındır. Ancak bildiklerini belirli bir düzene sokarak ilerler: Edindiği bilgiler ve sezinlediği şeyler. Özellikle de

sezinledikleri. Önce sezgileriyle öğrenir ama bunlara pek güvenmez. Elsa pısırık bir serüvencidir, serüvene duyduğu ilgi, yüreksizliği kadar büyüktür. Teybe tek başına konuşan kadının, kendini yönlendirmek için tüm "yeteneklerine" gereksinimi vardı. Eyleme geçmek için anlamaya gereksinimi vardı, ama düşünmek için değil. Düşüncesi özgürdü, mantığı değil. Hayal gücünü, serüven zevkini her serbest bırakışında, bir sonraki cümlede neden böyle yaptığını açıklamaya girişiyordu. Laure'la yitimini zihnimde canlandırabiliyordum. Ne olursa olsun sevmek, Laure'u uyuşturucunun pençesinde, uyuşturucuyla birlikte, uyuşturucu yüzünden sevme hırsını, uyuşturucuyu kavrama hırsını anlayabiliyordum. Kızını hâlâ sevebilmesi için uyuşturucuyu anlaması gerekirdi. Ne olursa olsun, kızını yüzüstü bırakamazdı, ama dünyada hiçbir güç de tozu ona kabul ettiremezdi. Üç yıl bu zorlamayla ezilip öğütülerek yaşamıştı. Ve sevgi uğruna dayanmıştı buna, salt sevgi uğruna, sonsuz katıksız bir sevgi...

Elsa'yı sevmek istiyordum, onun da beni sevmesini...

Elsa'ya 4 ve 5 numaralı kasetlerin metnini getirdiğim gün deli gibiydim. Onunla sekiz gün deli gibi yaşamıştım. Sekiz gün sekiz gece. Onu yatıştırmak, korumak, onu mutluluk içine yerleştirmek, onu mutlu olarak kafamda yaratmak için sekiz gün. Ama bu benim tarzımda bir mutluluktu. Acaba kabullenecek miydi? Ne olursa olsun bu böyle sürümezdi, bu mutluluğu ona önermeye kararlıydım.

O, gayet normaldı, aklı başında, biraz da kaygılı:

"Bu getirdiklerinizde Profesör Greffier var mı?"

"Evet bir bölüm var."

"Pek fazla değştirmediniz ya? Geçen sefer bana verdiğiniz metinde, kısaltmalar yapmışsınız gibi geldi bana... Yani, o kadar açık anlattığımı sanmıyorum... kopyası yok bende..."

"Hemen hemen hiç dokunmadım. Aslını getirmemi ister misiniz?"

"Yok değmez. Size inanıyorum. Bazen kendini keşfetmek insanı altüst ediyor... korkutuyor... oysa bunu bilmem gerekirdi... Ne yapacağız bunları? Kullanacak mıyız?"

"Bana şart gibi görünüyor."

"Ama ne şekilde? Böyle kalamazlar. Açık saçık. Son geldiğinizde bıraktığınız yazılar açık saçık geldi bana."

"Öyle denemez. Olsa, olsa uygunsuz. Çok zaman siz böyle..."

"Hani dedikleri gibi, bunu belli bir konumda vereceksiniz değil mi?

"Evet, herhalde, bilemiyorum. Sonuna gelmedikçe bundan sözetmek güç. Şimdiki durumda 143 sayfayı derlediğim gibi derleyemem, parçalar eksik, sonu bende yok."

"Son bölüm için nasıl yapacağız?"

"Nasıl isterseniz. Teyple ya da başka türlü. Ya siz yazarsınız ya da ben gelirim, konuşursunuz, önceden yaptığım gibi not tutarım."

"Siz ne dersiniz?"

"Ben gelmeyi daha uygun buluyorum. Bandların geri kalanını şöyle bir dinledim, anlaşılmıyor, karışık, gereksiz yinelemeler var. Tüm bunları tek tek yeniden gözden geçireceğim."

"Kitaplaştırma düşüncesi beni korkutuyor."

"Neden?"

"Çünkü herkese açık. Kendimi teşhir etmekten hoşlanmam."

"Kaygılanmanıza gerek yok. Bilirsiniz, okuma çok özel bir eylemdir. İnsanlar ancak okumak istediklerini okurlar. Aslında, önceden içlerinde yazılı olanı okurlar yalnızca da denilebilir. Bizler uydurduğumuz düşlerle yaşarız."

"Orası besbelli... Eh, o halde beni bir *coquecigrue* yapacaksınız!

"Nedir bu sözcüğün anlamı?"

"Eski bir sözcüktür, masallarda geçen bir hayvan adı,

uydurulmuş bir şey..."

"Bunu Freud'de bulmuş olmalısınız."

"Tam bilemiyorum, daha çok Jung'da.. Her neyse, daha işin orasına varmış değiliz. Benim saçma sapan sözlerimle nasıl bir şey meydana getirdiniz? Doğrusu bunu düşünmek bile beni ürkütüyor."

Geçen kez yaptığı gibi, sayfaları alıp yüksek sesle okudu:

"Uyuşturucu bağımlıları çoğu zaman, alışkanlıktan kurtulmak için içki içerler.

Eroinin gücü öyledir ki, bir iğnelik dozunkine yakın bir etki sağlayabilmek için fıçı gibi içmeleri gerekir.

"Bir keresinde, ilk başıboş gezilerimizden biriydi... Profesör Greffier'yi terkedişimden hemen sonra, tam o sırada... Ben adamın evindeyken, Laure beni aşağıda arabada bekliyordu... Normandiya'da bir eve kapağı attık. Yakın dostların bize açtığı bir ev.

Fas'tan dönüşümüzde, Paris'te kalamayacağımı, Fas gezisi tipinde geziler yapmaya da paramın yetmeyeceğini anladım. Bunun üzerine sayfiye evi olan tanıdıklarıma telefon ettim. Tatil mevsimi değildi, evlerde kimseler yoktu... Fransa'nın hemen her yerinde bu türden sığınaklarım oldu."

Normandiya'daki bu ev henüz döşenmekteydi, boştu... şükür ki, şöminesi vardı. Ondan başka, iki yatak, bir masa, birkaç sandalye. Dışarda sis.

Niyetim, Laure'un tedavisine girişmek için gereken zaman süresince orada kalmaktı... O zamana dek bunu başaramamıştım. Fazlasıyla aceleye getirilmiş, fazla allak bullak olmuştum. Çok şeye birden aynı anda göğüs germek zorunda kalmıştım. İlk gün, Laure'a kendisine yardım edeceğime söz verdiğimde, tedavisini bizzat yürütme işini üzerime almıştım... Onu konuşmaya teşvik edecek, dinleyecek, sıkıntısının kökenlerinin bilincine varmasına yardım edecektim... O dönemde toksikomaniyi sıradan bir nevroz sanıyordum, bu

bozukluğu giderecek bir tedavi yolu olmalıydı... Kızımla birlikte, enerjisinin nerede denetimden çıktığını, nereden kaçıp gittiğini keşfedeceğimiz kanısındaydım... Entropiyle ilgilendiğimi biliyorsunuz... bir yöntem geliştirdiğimi de... küçük çocuklarda önemli sonuçlar elde etmekte olduğumu... etmiş olduğumu... Her neyse Laure'la da bu yöntemi denemek istiyordum...

Normandiya'ya vardığımız zaman Laure bağımlılıktan kurtulmak için aldığı yatıştırıcı ilaçlara karşı kötü tepki gösterdi. Taşkın, aşırı sıkıntılıydı. Uyuşturucu tutkunlarının ikiyüzlülüklerini öğrenmeye başlıyordum. Haplarını hiç almadığından ya da eksik aldığından kuşkulanıyordum; Paris'e dönmek ve yeniden eroine başlamak için bahane olsun diye. Kuşkularımın doğru olup olmadığını anlamak için sorular sordum. Öfkelendi, ağladı, kendisine bir çocukmuş gibi davranıldığını söyleyerek bas bas bağırdı; o, eroinden yakasını kurtarmak için buradaydı ve de bu koşullar altında, ona güvenmezsem başaramayacaktı... Yürümeyen bir şeyler vardı. Konuştuk. Ona, amacımın, gerçekten gözle görülür bir iyileşme sağlayana kadar burada kalmak olduğunu açık açık anlattım; belki aylarca... evdeki çalışmalar nasıl olsa ilkbahardan önce başlamayacaktı. Onayladı. İşte alkol de o zaman gündeme girdi...

Marsilya'da ısrarla istediği morfinle bunun arasında bir benzerlik olabileceği aklıma gelmedi...

En yakın kasabaya gidip cin aldık. Laure, bir ayda bitirir düşüncesiyle en büyük şişeyi aldım. Saat sabahın onuydu. Öğleden sonra saat üçte şişe boştu. Laure sakinleşmeye başlamıştı... Saat beşe doğru bir şişe daha almaya gittik, çünkü kendini yeniden kötü hissediyordu, birkaç hap almıştı, içkiyle ilacın karışmasından korkuyordum, ayrıca kırsal yerlerde dükkanlar erken kapanırdı...

Tıpkı Hyères'deki ilk kriz gecesinde olduğu gibi dehşete kapılmıştım. Gördüğüm şey mantığımın kabul edebileceği gibi değildi. Almış olduğu alkol ve yatıştırıcı miktarı onu

yıkmış olmalıydı. Oysa hiç de yıkılmış hali yoktu... Bendim yıkılan... Bir an önce bu evi terketmek gerektiğini, bu için kötüye gittiğini, kendini öldürmekte olduğunu düşünüyordum... Laure'un ise gitmeye hiç niyeti yoktu.. Birkaç plakla bir pikap getirmişti, sesini sonuna kadar açıp dinliyordu... *'Horses, horses!..'* diye uluyan bir kadın sesini anımsıyorum... Plağın kabında şarkıyı söyleyen kızın resmi vardı; dokunaklı, zayıf, güzel bir çehre ve başına buyruk bir beden; tuhaf bir siluet, omuz ve kalça eklemlerinin bağından kurtulmuş gibi gözüken, çok hoş bir şekilde kendi başına hareket eden upuzun kol ve bacaklar...Laure ateşin karşısında tek başına dansediyordu, çok güzeldi, mutluydu.

Bir yandan da konuşuyordu, şu şarkı söylemekte olan, *overdose*'dan ölmüş bu kızdan sözediyordu ve başka müziklerden, başka seslerden, hepsi ölmüşlerdi. Hepsi uyuşturucu tutkunuydu. Hepsi eroin yolunun sonuna dek gitmişlerdi: Azizler, kahramanlar, efsanevi kişiler.

Onu büyük bir dikkatle dinliyordum. Boşluğun övgüsünü yapıyordu... Boşluğun övgüsünü yaptığını düşünen bendim. O, bu sözcüğü kullanmıyordu: O, bir yaşamdan sözediyordu ve tüm simgelerini kutsuyordu bu yaşamın... bu boşluğun...

Onun bu söz seli nedeniyle aramıza korkunç bir mesafe giriyordu. Yararlı olan, tedavi açısından gerekli bir mesafe değildi bu, yo hayır, saldırganlık içeriyordu... Önce yabancı biri oldu, günler geçip cin şişeleri boşaldıkça da bir düşman haline geldi. Söylediklerine karşı çıkıyordum, şarkılaştırdığı, dansını ettiği, diline doladığı bu yaşamın düşmanıydım. Tüm bu düşünceleri kendime saklıyordum. Kafama kaydetmekle yetiniyordum. Yatışmayı, nesnelliğime geri dönmeyi, tarafsız dinleyeceğim günü bekliyordum.

Hiç sarhoş olmuyordu. Fıçı gibi içiyordu ama sendelemiyor, konuşmakta zorluk çekmiyordu, tamamen bilinçliydi... Aramızdaki anlaşmayı bozmaya, onu terketmeye kendimi hiç bu kadar yakın hissetmemiştim. Şu şarkı söyleyenler-

den nefret ediyordum, içinde onların ritmlerini yaşatan Laure'un vücudunun güzelliğinden, Laure'un söylediklerinden nefret ediyordum. Bizzat kendimden nefret ediyordum; evet, ateşin karşısında uzanıp yatan, kendine hakim olamayan, şurada, yerde, şöminenin önünde yorgunluktan uykuya dalan, sonra ateş söndüğü için soğuktan donmuş uyanan kendimden nefret ediyordum. Laure bir yatağa uzanmış, içi dışı yatıştırıcı dolu, büyük bir olasılıkla zilzurna sarhoş uyuyordu.

İlk gün, oymak başı havasına girerek bir sürü etkinlik planlamıştım. Amacım Laure'un bedenini yeniden sağlıklı bir biçimde kullanmasını sağlamaktı. Ona şöyle demiştim: 'Sen bir sporcuydun, önceden alışık olduğun ve sevdiğin bir kas çalıştırma disiplinine yeniden kavuşmalısın. Enerjini basit ve yararlı çabalara yönlendirmenin sana büyük yararı olacak.' Doğru bulmuştu: 'Bana yarışmalar önermediğin sürece sorun yok. Çünkü artık beni, birinci ya da sonuncu olmak hiç mi hiç ilgilendirmiyor.' İşte, şömine ateşi bize tam da bu türden bir beden eğitim çalışması sağlıyordu: Hemen yakındaki ormandan gidip odun toplama, onu eve getirme, testere ile kesme, baltayla parçalama, tüm bunlar boşuna egzersiz olmayacaktı, ısınmak için yalnızca şöminemiz vardı. Laure da aynı kanıdaydı. Başlangıçta benimle geldi. Ama öylesine zayıf ve güçsüzdü ki, kendini çabucak kötü hissediyordu... Bunun üzerine yalnız gitmeye başladım.

Odun toplama işi benim sığınağım olmuştu. Sürekli yağmur yağıyordu. Dışarı çıkıyor, ciğerlerimi o nemli havayla dolduruyor, toprak kokusunu doymazlıkla içime çekiyordum; ölü dalları ve diğer ağaçların gelişmesine izin vermediği kökleri toprağın dışında, yerde uzanmış, likenle örtülü ağaçları ararken düşüncelerim birbirini kovalıyordu. Hep Laure'u düşünüp duruyordum; onunla karşılıklı mantıklı bir şeyler konuşabilmek için nasıl davranmam gerektiğini, sükunetime, sabrıma yeniden kavuşmanın yollarını. Planlarla geri dönüyordum, yeni bir taktik geliştirmiştim. Evi çevrele-

yen çimenliğe adımımı atar atmaz, müziği duyuyordum. Laure'u uyuyor, dansediyor buluyordum ya da bir resimli romana dalmış... Besbelli tedavimi istemiyordu. Bu koşullar altında o ıssız sayfiye yerinde ne işimiz vardı? Aramızdaki mesafe daha da büyüktü şimdi.

Ona sitem etmemi gerektirecek hiçbir şey yoktu. Sert davranmam, kendi düzenimi ona zorla kabul ettirmem için de hiçbir nedenim yoktu. Benim düzenimi biliyordu. Bana 'neden bulaşıkları yemeğin hemen arkasından yıkamalı? Neden başka zaman değil?' diye sorduğunda 'öyledir de ondan' gibisinden bir yanıt dışında söyleyecek sözüm yoktu. O halde hiçbir şey söylememek daha iyiydi.

Konuşma, bir mesleğim olduğu ve geçimimi bundan sağladığım konusuna geldiğinde, hemen oluverecek bir devrimle ilgili sözümona politik söylevler çekmeye koyuluyordu.

'Laure, şimdi kalkıp Paris'te devrim yapmaya gelir misin?'

'Kimlerle?'

'Aşırı uçtakiler var, devrim isteyen gruplar.'

'Bir sürü enayi! Sersem Marksist-Leninistler, sersem Maocular... kafadan çatlak hepsi, bunlar resmi gericilerden de gerici...'

Üzerinde hiçbir etkim yoktu. Yaşamdan, mutluluktan sözettiğimiz zaman iki farklı yaşamdan, iki farklı mutluluktan sözediyorduk. Görüşlerimizde hiçbir ortak nokta yoktu. Ben de susmasını beceremiyordum. Başlangıçta dinliyordum, ardından, elimde olmaksızın, bir an geliyor söze giriyor, ders verir gibi sıkıcı, bunaltıcı söylevler çekiyordum.

Laure'un ruh hali çok değişkendi, feci, anormal öfkelere kapılıyor, bangır bangır bağırıyordu: 'Bütün bunlar senin o bulaşıkların gibi! Neden senin görüşlerin benimkilerden iyi olsun?'... İlkelerimin, bilgimin, kesin kanılarımın ardına sığınmamam, onun dünyasına girmeye çalışmam gerektiğini biliyordum. O bana güven gösteriyor, uyuşturucu bağımlısı yaşantısından hiç çekinmeden sözediyordu. Yol açtığı tüm

maddi güçlükler yüzünden, kriz ve para yüzünden bu yaşamdan kurtulmak istiyordu, fakat uyuşturucunun temsil ettiği şey onu çekiyordu, o boşluk. Laure'la bir yerde birleşebilmek için bu boşluğun ne olduğunu anlamalıydım. Ben bunda boşluktan, hiçlikten, ölümden başka bir şey görmüyordum. Bunu çekici kılan ne olabilirdi? Laure'u hep kendime doğru çekmeye çalışacağıma, ben ona doğru bir adım atmalıydım.

Bir gün alışverişe gittiğimde şampanya aldım. Biraz içsem diye düşündüm. İçkiye alışık değilim. Şampanya bana şenlik, hatta sefahatle ilintili gibi gözükürdü... Ben de kendimi biraz zevke eğlenceye verecektim ve belki de böylece Laure'a biraz olsun yaklaşmanın yolunu bulacaktım. 'Nicolas' tanınmamış bir markayı piyasaya sürmek için 'çok uygun' bir indirim yapmıştı: '12 şişe fiyatına 14 şişe!'...

Keyfimizce eğlendik! İlk şişe patladı, ateşin karşısında kadeh tokuşturduk. İçki etkisini göstermeye başladı, neşelendim. Dansettik, birbirimizin kollarına yığılıverdik. Evet, evet, birbirimize kavuşuyorduk, ne büyük mutluluktu bu! Onu dinliyordum, nihayet sorularını sükunetle yanıtlayabiliyordum, o da kadehimi doldurup duruyordu... Ne var ki, içkiye pek dayanıklı değilimdir. Gece eğlencemizi sürdürebilmek için gidip kusuyor, sonra yeniden içmeye başlıyordum. Ben sarhoştum, o değil. Gülüyor, benimle alay ediyordu: 'Sen içmesini bilmiyorsun!' Çarpıcı bir mantıkla bana içmenin adabını, kafayı bulmanın usulünü, hiçliğe varmanın en iyi yolunu anlatıyordu.

'Ya sonra?'

'Sonra mı? Hiç. Hiçlik işte, bundan iyisi var mı? Uçuyorsun, dalgalanıp gidiyorsun, artık hiçbir şeyin önemi kalmıyor.'

'Ya ayılınca?'

'Yeniden başlıyorsun.'

'Geberinceye kadar mı?'

'Eh öyle! Nasıl olsa hepimiz öleceğiz, o halde altmışbeş

yıl boyunca, günde sekiz saat çalışıp da ölmektense böylesi daha iyi!'

Bu düşünce tarzına kahkahalarla gülüyorduk...

Ertesi sabah ağzım berbattı, yapış yapış. İntihar etmek geliyordu içimden. Laure'a gelince ancak güzel bir eğlence gecesinin anısı kalmıştı onda. Koruyucuydu.

'Kafayı çektikten sonra kendini toparlamanın en iyi çaresi uyanır uyanmaz bir kadeh daha yuvarlamaktır.'

'Fakat anlamıyor musun, dün gece bedenim ve özellikle zihnim alkolün özgün nitelikleri sayesinde çalıştı ve bu gün gene bu biçimde çalışmayı sürdürmesi için alkol gerekiyor bana. Şimdi alkol alsam, davranışlarımı ben değil, alkol yönlendirecek, anlamıyor musun? Eroinle de aynı şey; sen, sen değilsin, senin yerini alan uyuşturucu maddedir, bunu anlamıyor musun?!'

'Aynı şey para, meslek, başarı, aile, güzellik, din için de geçerli, sen de bunu anlamıyorsun! Sen, asla sen değilsin, sen olan, sana enerji veren şeydir. Kedinin imrendiği o ciğer. Neden işin, evin barkın uyuşturucudan daha iyi olsun ki? Neden Tanrı uyuşturucudan daha üstün olsun? Neden işin, ailen, ülken uyuşturucudan daha iyi olsun? Neden? En azından uyuşturucu tutkununun kim olduğu bellidir, yaşamını açıkça yaşayan biridir o. Salak bir burjuva değildir, iki-yüzlü değildir! Ve tabii bu herkesin canını sıkar!'

Beton, betondan bir duvar. Kendi kendini sokan akrep. Boğazda tıkanan sözcükler, eriyip yokolan inançlar. Umudundan yoksun bir 68 Mayısı...

'Bak Laure, beni en çok şaşırtan şey bedenin bu yıkımı, bedene karşı bu kudurmuşça saldırıdır. Beden öyle bir duruma sokuluyor ki, onu nefret edilen bir kuruma tedavi ettirmekten, tüm nefret edilen şeylerin eline bırakmaktan başka çare kalmıyor. Hastaneye ya da cezaevine girmek, polisin ya da bir tedavi merkezinin denetimi altında olmak, bence,

aşağılayıcı bir uzlaşmayı kabullenmektir. Böyle bir gelecek nasıl kabullenilebilir!'

'Haklısın, korkaklar her yerde vardır. Ama dikkat edersen bunu kabullenenlerin çoğu köpeksi bir davranış içinde kabullenir. Yeniden başlamadan önce biraz olsun nefes almak ya da fazla tehlikeli torbacılardan korunmak için... Herkesin kendisini sayfiyeye götürecek bir anası yoktur ki... Bunu, seninle alay etmek için söylemiyorum. Bu oyunlardan birine girmek istemem. Eğer uyuşturucudan kurtulmayı başaramazsam... kurtulamacağımı hissettiğim gün kendime bir *overdose* yapacağım.'

'Ama kurtulmak istiyorsun, değil mi?'

'Evet.'

'Neden?'

'Çünkü çok pahalı.'

'Eroinin ne olduğunu bildiğin için değil? Öyle mi?'

'Aman, sonunda nedir ki eroin? Alkolden, sigaradan ya da sabah koşularından fazla bir şey değil ki! Boulogne Ormanından topladıkları şortlu, lastik ayakkabılı enfarktüslü sayısını bilir misin? Onların sayıları *overdose*'dan ölenlerden çok daha fazla. Fransa'da kaç alkolik var, biliyor musun? Ya sarhoş araba sürücülerinin yollarda katlettiği insanların sayısını? Fransız hastanelerinde alkoliklerin işgal ettiği kaç yatak olduğunu? Binlerce, onbinlerce! Akciğer kanserinden geberen ya da solunum yollarında amansız hastalıklarla sürünen sigara tiryakilerinin sayısını biliyor musun? Neden uyuşturucu sözkonusu olduğunda bunca şamata yapılıyor? Eroinin gramı, bir litre şarap ya da bir paket sigara fiyatında olsaydı, eroinden sözedilmezdi. Sözedilmeyeceği gibi, uyuşturucu devletin tekelinde olurdu, hatta üzerinden vergi alınırdı; iyi satsın diye de reklamı yapılırdı: *12 gram fiyatına 14 gram!* İnsanları şaşırtan ve eroine önem kazandıran fiyatıdır. Sefalet içinde ölmek iyi, lüks içinde ölmek kötü! Ne aptalca düşünce! Baksana burada bulunduğumuzdan beri bana ne kadar çok içki aldın, oysa bir dozluk olsun toz

almazsın asla. Yani sence alkolle zom olmak, kendine uyuşturucu iğnesi yapmaktan iyi, öyle değil mi?'

'Yo hayır, ayrıca sözkonsu olan da bu değil, gayet iyi biliyorsun.'

'Benim bildiğim şey, eroinin fiyatından dolayı önemli olduğudur. Çünkü pahalı olan önemlidir. Sana gelen küçük çocukların sözleri önemlidir, çünkü anababalara pahalıya malolmaktadır.'

'Laure çizmeyi aşıyorsun!'

'Paranın senin için önemli olduğunu söylemiyorum, bu çocuklarla para için ilgilendiğini de söylemek istemiyorum. Ama anababaları için önemli. Paraları sökülmeye başlamadan önce, çocuklarının söyleyecek bir şeyleri olduğunun farkına bile varmazlar! Bana problem yaratan, tozu satın almaktır, kullanmak değil. Bunun dışında, tıpkı kilisedeki çiçekler veya tütsü gibidir toz, ortamı güzelleştirir, hepsi o kadar...'

Bu konuyu basite indirgeyen konuşmaları, bu modası geçmiş başkaldırı kokan, cılkı çıkmış mantık yürütmeleri hiç aşamamıştık. Laure fikir tartışmalarını kabul etmiyor, yüzeysel kışkırtmalarla yetiniyordu. Ben de kendi namıma aynı şeyi yapıyordum...

İnatla bu tutumu sürdürüyorduk. Çoğu zaman da, Laure, hıçkıra hıçkıra ağlayarak bana kötü olduğumu söylüyor, konuşma öyle sonuçlanıyordu...

Paris'e döndüğümüzde bir deri bir kemik kalmıştım. Dairesini sattık, yanımda oturmaya başladı."

...

"Yardım aradım. Bana yardım edilmesi için varımı yoğumu vermeye hazırdım. Ama insanlar benden kaçıyorlardı. İnsanlar uyuşturucu bağımlılarından kaçarlar. Bağımlılar

rahatsız edicidirler. Laure, paradan sözettiğinde haklıydı. İnsanlar 5.80 franklık bir şişe için kendilerini öldürenlere yardım etmeye hazırdırlar ama bunu bin franklık bir iğneyle yapanlara karşı acımasız davranır ya da onlardan utanırlar. Bu böyledir işte. Bilmiyorum kaç kez bana şöyle söylediklerini duymuşumdur: 'Çok zayıf davranıyorsunuz. Bir kuruş bile vermemelisiniz ona.' Oysa, ona bir kuruş bile vermiyordum... Doğrudan doğruya asla. Fakat Laure'un, benden para sızdırmak için bin türlü yöntemi vardı. Evde biraz değerli ne varsa ya kendi çalar ya da arkadaşlarına çaldırtırdı. O da olmayınca, kendisine çekler imzalardım, örneğin sözde direksiyon dersleri aldığı şoför okulu için. Aslında hiç ders alınış değildi... Bana nasıl davranacağını çok iyi biliyordu, asla para istemezdi, yalnızca çekler; şu ya da bu kursa katılabilmek için ya da bağımlılar konusunda çok başarılı bir doktorun vizitesini ödemek için... Bunun gibi daha ne numaralar. Uyuşturucu bağımlılarının dünyası çok iyi örgütlenmiştir, her türlü çevrede bir sürü dümenleri vardır. Akıl almaz... Aldanmadığımı, oyuna gelmediğimi ona söylediğimde de yanıtı şu oluyordu: 'Para çarpsam, fahişelik yapsam ya da mal alıp satsam daha mı iyi olurdu sence?...'

Onu kurtaramayacağımı hissederek, uzmanlara başvurdum. Birçoğuyla görüştüm. Bir yığın uzmana akıl danıştım. Beni yüzüstü bıraktılar. Sonuç olarak benimle konuşmak istemiyorlardı. Orada bulunmadıklarını söyletiyorlardı ya da beni arayacaklarını, ama aramıyorlardı. Uyuşturucu bağımlıları karşısında kendimizi başarısız, yetersiz buluruz. İnsan, kendinin yeterli olduğuna inanmışsa, bu, hiç de hoş bir durum değildir.

Her ne olursa olsun, Laure bir hastanede ya da başka bir yerde yapılacak bir tedaviye, bir dezentoksikasyona yanaşmıyordu. Doğrusu ben de ısrar etmiyordum, böyle bir tedaviden geçip de tedavinin bittiği gün uyuşturucuya yeniden başlayan o kadar çok arkadaşını görmüştüm ki...

Karşılıklı konuşabildiklerim, yalnız narkotik şube gö-

revlileriydi. Sayıları azdır. Bağımlılara köpek muamelesi yapan diğer polislerden farklıdırlar. Bu polislerin korkunç şeyler yaptıklarını gördüm... Bir tanesini, yerde yatmış krizin en yoğun anını yaşamakta olan bir delikanlıyı tekmelerken gördüm... Bir başkasını yine aynı durumda bulunan, kendini savunmaktan aciz bir kıza edepsizce davranırken gördüm. Kızları, oğlanları saçlarından sürükleyip polis arabasına atarlarken gördüm... Narkotik şube polisleri böyle değildir... Onlar çok şey görmüş geçirmişlerdir... Öyle acınası durumlarla karşılaşırlar ki... Bir çare bulamazlar, ne yapacaklarını bilemezler, ama bir şekilde bağımlıların yıkımını anlarlar... Doğrusu bu kutlanacak bir davranıştır, çünkü bağımlıların yıkımı her zaman duygulandırıcı değildir. Hemen aşağılamaya hazırdırlar ve mantıkları yıkıcıdır ya da tümden sersemlemiş, tamamen duygusuzlaşmışlardır... Kriz sırasında tehlikeli olurlar, şiddet hareketlerinde bulunurlar. O tozlarına kavuşmak için, anababa katili bile olabilirler... Bir keresinde kapım çalındı. Açtım. Tanımadığım iki oğlan karşımda duruyordu. Bir tık sesi duydum. Biri, sustalı bıçağını çekmişti. Böyle bir sahneyi ancak sinemada görmüştüm. İçeri girdiler, kapıyı kapadılar. Para istiyorlardı. Sözde Laure'un onlara borcu varmış. Bunun doğru olup olmadığını hiçbir zaman bilemedim... Evi dikkatle inceliyorlar, çalabilecekleri bir eşya olup olmadığına bakıyorlardı. Krize girmişlerdi, ter içindeydiler... istedikleri beşbin franktı. Laf olsun diye karşı çıktım ama sonra çarçabuk bir çek imzaladım onlara... Parası olmayan anababalar ne yaparlar bu durumda? Aslında torbacılar müşterilerinin ailelerinin maddi durumlarını bilirler... Bıçağı çeken, 'nakit paran yok mu?' diye sordu. Olmadığını söyledim. 'Vardır, vardır, göster bakalım çantanı' dedi. Çantamı verdim. İçindeki bozuk parayı aldı. Giderken tehdit etti: 'Sakın çek için şikayette bulunayım deme. Öyle bir şey yaparsan başına nelerin geleceğini bilirsin!'Evet biliyordum, bazı anneler bana dehşet verici olaylar anlatmışlardı, geri dönüp evi talan ederler, beni de bıçaklarlardı... Zaten

Laure'u ele vermeden şikayette bulunamazdım... Kapıma bir dikiz deliği ve fazladan kilitler koydurdum... Böyle bir dehşet içinde bunca zaman nasıl yaşadığıma ben de şaşıyorum...

Artık beni kimse telefonla aramıyordu... Bazı annelerin dışında. Benimle aynı durumdaydılar... her birimizde sadece isimlerden ve telefon numaralarından oluşan bir liste vardı. Telefon çalardı. Ses tonundan bir anne olduğunu hemen anlardım; biraz ürkek, özür dileyen bir ses: 'Alo, Laure'un evi mi?' –'Evet.' –'Acaba Bruno'yu gördünüz mü?' –'Hayır şimdilik burada hiç kimse yok.' –'Peki Laure orada mı? Onunla görüşebilir miyim?' –'Hayır burada değil, onu iki gündür görmüyorum.' –'Korkunç oluyorlar, değil mi?' –'Evet öyle!' Çoğu zaman ağlarlardı, ben de ağlardım. Daha başka bir şey söylemezdik birbirimize... Sadece iki kez telefonun öbür ucunda babaların bulunduğu oldu; bunlardan biri oğluna rastlarsam ona şöyle söylememi istedi: 'Eve döneyim filan derse suratına iki tokat yiyeceğini bilsin.' Ötekiyse benim gibi yitikti ve ağladı... Aileler iki gruba ayrılıyordu. Çocuklarının adını bile anmak istemeyenler ve bir de benim gibi, umutsuzca çocuklarına yardım etmeye çalışanlar. Her iki yöntemin de doğurduğu sonuçlar aynıydı...

Laure'la yaşadığım şeyler feciydi... Ama kendimle yaşadıklarım daha da feciydi..."

Sayfaları dizlerinin üstüne koydu, bana baktı. Bakışı beni allak bullak etti. Gözlerimde neler gördüğünü merak ediyordum. Okuduklarını dinlememiştim. Kıvırcık ve gür saçlarını seyretmiştim (sarı saçlarda pek sık rastlanmaz). Saçları şahaneydi. Uzun ve dolgun bacaklarını da seyretmiştim; o gün bir pantolon giymişti. Birdenbire sapık duygular içinde, ırza geçme halinde suçüstü yakalanmış gibiydim... hemen kaba bir şekilde söze girdim:

"Yüksek sesle okunmasından hoşlanmam."

"Niçin?"

"Çünkü okunması gereken şey söze dökülmemelidir."

"Ama bu bölümler teybe alınmıştı, yazılmamıştı... Belki de iyi okuyamıyorum."

"Tam tersine çok iyi okuyorsunuz."

"Benim içinse bu metinleri dinlemek yararlı oluyor. Ancak şimdi sizin derlediğiniz biçimde okuyunca, tek başıma konuştuğumda isteklerimin neler olduğunu anlayabiliyorum... İyi çalışıyorsunuz... Sizce ilgi çekici mi?"

"Benim ilgimi çekiyor."

"Ölen arkadaşınız nedeniyle mi?"

"Yalnız ondan değil."

"Onu seviyor muydunuz? Ona aşık mıydınız?"

"Onunla sevişiyordum... Aşık olma nedir, artık bilmiyorum."

"Neden?"

"Şimdi artık aşkın benim bilmediğim boyutları olduğunu düşünüyorum."

"Kaç yaşındasınız?"

"Yakında 36 olacağım."

"Bazen çok küçük çocuklarda, yetişkinlerde bulunmayan duygusal bir olgunluk olur. Sevdiklerine karşı, çoğu büyüklerde bulunmayan bir anlayış, bir özveriyle davranırlar. Hatta denilebilir ki, insanlar yaşlandıkça sevmesini de unutuyorlar."

"Bunu neden söylüyorsunuz? Beni çok mu çocuksu buluyorsunuz ya da aksine çok mu yaşlı?"

"Sizi kastetmiyordum. Genelde aşık olma olayını kastetmiştim."

...

Sonraki sayfalara dikkatle baktı, bazı bölümlerde durdu: Profesör Greffier'nin portresinin devamıydı sözkonusu bölümler.

"Tüm bunları yazmış olduğumu anımsamıyordum... Çalışmanızın sonunu beklerken başka sayfalar da yazdım,

bunların onlardan sonra gelmesi iyi olur bence. Kopyalarını çıkardım. Size pek güvenmiyorum da... Yeniden görüştüğümüzde düşündüklerinizi söylersiniz."

"Profesör Greffier'yle ilgili başka şeyler de yazmıştınız; isterseniz bir fotokopisini yollayayım size?"

Küçük bir çekişmeydi bu: Kendisinden geldiğini kabul etmek istemediği şeyleri sırtıma yüklemek istiyordu.

"Hayır, karşılaşmalarımızda çıkan sürprizlerden bayağı hoşlanıyorum. Ne zaman görüşeceğiz?"

"Her zamanki gibi sekiz gün sonra. Daha önce bitirirsem sizi telefonla ararım."

"Ne olursa olsun arayın beni; bugün verdiklerimle ilgili düşüncelerinizi söylemek için. Laure'la ilgili. Bu aşamada bence şimdi bunları eklemeli."

"Tamam, görüşmek üzere."

Profesör Greffier (devam)

Annemle babam basit birer esnaftı. Dükkanları çok zamanlarını alsa da dış dünyada olup bitenlere ilgisiz kalmazlardı. Tersine. Babam *Sciences et Vie*'ye, annem de *Historia*'ya aboneydiler; okurlardı. Barret turnelerinin her gösterisine giderler, sonra da günlerce bunun yorumunu yaparlardı. Bir tek konseri kaçırmazlardı. Salt müzik sevgisinden, çok dindar olmamakla birlikte kilisenin korosundaydılar. Evde bir piyano ve bir gramofon bulunurdu... bilgisiz bir çocuk olarak yetişmedim.

Üniversiteye girerken sağlam bir burjuva kültürüne sahiptim. Yine de o zaman, her şeyi yeni keşfediyormuşum duygusuna kapıldım, hayranlık içindeydim. O son derece hassas ve son derece karmaşık, insan beyni denen şu maki-

neye ait öğrendiklerim beni coşturdu. Müthiş şeylerin gömülü olduğu bir kazı alanında bulunma duygusu... Nöronların kusursuzluğu, aralarındaki iletimin eksiklikleri, sinaps denen düş ya da kabus alanı...

Ve sonra Profesör Greffier'yi tanıdım. Bana göre onun uzmanlık alanı erkeklere özgüydü, ben kadın olduğum için bu alana giremezdim. Bu, şu söz kadar saçmaydı: "Kadınlar mekanikten anlamaz." Mekanik beni hiç çekmediği için bu eski sözü yalanlamaya çalışmıyordum. Benim için bu evrenin kapılarını zorlayan sözcükler oldu. Bu vesileyle, kadın olmanın işim ve inanışlarım üzerinde önemli etkisi olduğunu da anlamış oldum...

Üniversite koridorlarındaki bir panoya raptiyeyle tutturulmuş bir ilanla buldum Profesör Greffier'yi: "Basit sekreterlik işleri için eleman aranıyor. Biraz daktilo bilmesi gerekmektedir. Ücret dolgun değildir. 252-89-23'den Monique'i arayın."

Monique'i buldum. İşe uygun olduğum kanısına vardı, profesörün adres ve telefon numarasını verdi: "Göreceksin, bir bilim adamı, bir termodinamikçi, ne tip olduğunu anlıyorsun, değil mi?... Adam biraz kendine özgüdür ama can sıkıcı değildir."

Monique haklıydı. Kedileriyle çok "kendine özgü"ydü, iş saatleri konusunda da hiç can sıkıcı değildi.

Esas sekreterlik işlerini üniversitedeki bürosu ve laboratuvarı üstlenmişti. Ben özel yazışmalarını yürütüyor, sigorta sorunlarıyla (çok kötü araba kullanır, sürekli kaza yapardı) ve daha başka ıvır zıvır şeylerle uğraşıyordum; bir de bilimsel dergileri halkın anlayacağı bir dille yazdığı bazı makaleleri temize çekerdim. Bu makaleler ona çok para getirirdi ama bunların kendisine yaraşmadığı kanısındaydı... Az para verirdi ama sigortalıydım. Vaktinde yetiştirmek kaydıyla, işi istediğim zaman yapmakta serbesttim, bu da Laure'la evde daha fazla birlikte bulunmama olanak sağlı-

yordu. Artık, daha önceleri gibi, geçici küçük işler peşinde koşuşturmak zorunda değildim.

Çalışmasına ilgi duymamış olsaydım, bu iş öğrenimimi bitirene değin sürerdi, o kadar. Fakat işte...

Metinlerinde bolca bulunan bilimsel deyimler kalabalığı içinde her tür motorla, anlaşılmaz enerjetik aygıtlarla ilgili sözcüklerden bazılarına aklım takılıyordu: Isınma, ısı, düzenlilik, düzensizlik, enerji, sürtüşme, soğuma, işleyiş... Bu sözcükler, aynı zamanda benim psikoloji kitaplarımda da, sinir sistemi fizyolojisi derslerinde de geçiyordu...

Genellikle bana daktiloya çekmem için bu metinlerinden birini verdiğinde "Luce, bu son fantezimi gerektiği gibi düzeltirsiniz" derdi. Bana Luce diyordu, ismimi bir türlü aklında tutamadığını bahane ederek. Başlangıçta yanlışını düzeltir, ismimin Elsa olduğunu anımsatırdım ama bu hiçbir şeyi değiştirmezdi. Sonraları anladım ki, bana Luce adını takmakla kişiliğime sahip çıkıyordu: Yalnızca onun için Luce'tüm... Kabullendim, "onun" Luce'ü oldum, bu beni rahatsız etmiyordu. "Kırtasiye işlerimle uğraşan sekreter kız Luce" idim. Tıpkı, bazı zengin evlerinde gerçek adları ne olursa olsun, hizmetçiye Louise, ahçıya da Marie denildiği gibi.

Otuz yıl önce modern sayılabilecek bir apartmanın beşinci katında otururdu. Çoğu kez asansöre, üçüncü katta oturan kör bir karı kocayla birlikte binerdim. Aslında bu insanlar, binanın girişinde uzun süre oyalanır, birilerinin yukarı çıkmasını beklerlerdi, çünkü iyi işlemeyen asansörün katlar arasında durduğu olurdu. Asansör kapısının önünde, karşı karşıya, hareketsiz, sabırla beklerlerdi. Gelen kişinin sorunun farkında olup olmadığını bilmedikleri için, iyice alçak bir sesle yardım isteğinde bulunurlardı. Bu karı kocadan etkilenirdim. Onları çirkin bulurdum. Kışın bile çok terlerler ve soğan kokarlardı. Onlar ve o köhne asansör nedeniyle, başlangıçta Profesör Greffier'ye gitmek için "Stiks"i aşmak gerektiğini, cehenneme ineceğim yerde çıktı-

ğımı düşünür, "Karon" olduğum duygusuna kapılırdım...

Kapıyı çalardım. Çoğu kez orada bulunmazdı. Yanıt gelmeyince içeri girerdim. Bana evinin anahtarını vermişti. Doğruca bürosuna giderdim, aynı zamanda bir yatak odasıydı burası... daha doğrusu bu odada hep dağınık duran bir yatak da vardı.

Başlangıçta yokluğundan yararlanıp yapılacak işi alır bir an önce kaçar giderdim. Sonraları kaldım. Orada kalmayı seviyordum; kitaplarını karıştırmak için fırsat biliyordum. Termodinamiği kendi yöntemlerime göre yavaş yavaş öğrenmeye başlamıştım... Hiç anlamadığım, ama yine de beni çok çeken bir evreni keşfetmekteydim.

Diplomalarımı alır almaz ilk işime girdiğimde, kendisinden ayrılmayı hiç düşünmedim... Elliüç yaşındaydı, bense yirmialtı, Laure altı yaşına basmış, ilkokula yeni başlamıştı.

Yaşamımdan hoşnuttum. Fakültede öğrenmiş olduklarımla Profesör Greffier'den öğrendiklerim, yaşamıma çok ilginç bir yön veriyordu; çevremde, her yerde müthiş şeylerle karşılaşıyordum!

Evimde, çalışma masamın üst kısmına yapıştırdığım yazılara, tanımlamalara sık sık bakıyor, uzun düşüncelere dalıyordum:

"Freud'a göre, her itki, hem temel duygu halinin hem de betimlemenin kaydında kendini belirtir. Temel duygu hali, itkisel enerjinin niceliğinin ve değişimlerinin niteliksel ifadesidir...

Temel duygu hali kuantumu: Onun çeşitli değişimlerinde değişmeyeni göstermek için öznel olarak yaşanan temel duygu halinin alt katmanı olarak istenen niceliksel etkendir." (Laplanche ve Pontalis.)

KESİKLİ: *Math*: Ancak sayılabilir ya da sınırlı değerlerin sayısını içerebilen bir nicelik ya da büyüklüğe denir (süreklinin karşıtı).

Ling. Semiol.: Kesikli birim: Analiz yoluyla yalıtılan ve hiyerarşik düzeyinde ayrışmaz birimdir.

"Şu halde kuantum fiziği, klasik fiziğin içgüdüsel sayılabilecek ülküsüne uygun bir nesnel dış dünya betimlemesine artık varmaz olur: Ancak her gözlemcinin bilgi birikimiyle dış dünyanın kendisine bağımlı kalmayıp gözlemcinin gerçekleştirdiği gözlem ve ölçeklere göre değişir.

Günümüzde hareket kuantumu diye adlandırılan özdeki fiziki süreksizliğe gelince, onun gerçek tabiatını tam olarak tasarlamamıza hemen hemen olanak yoktur, çünkü mekanik sistemlerin uzaydaki görünümüyle zaman içindeki evrim dinamiğini, düşünce alışkanlıklarımıza ve içgüdümüze ters düşecek biçimde birbirine bağlar; ama yine de bunun doğadaki temel önemi şüphe götürmez..." (L. de Broglie, *Fizik ve Mikrofizik.)*

SIFIR: Çıkış noktası. Hiçlik.

Mutlak sıfır: ($-273{,}15^0$ C) Moleküllerin kinetik enerjisinin hemen hemen hiçe eşdeğer olduğu, varılabilen en düşük ısı derecesi...

Mutlak sıfır... herhangi bir sıfır olmayan ama mutlak olan o sıfır. Hücrelerin soğuktan felce uğradığı –273,16 derecenin nasıl bir şey olabileceği düşüncesine dalıp gidiyordum ya da hareketsizlikten hemen önce –273,14 derecenin, henüz o yüzde birlik umudun varlığını koruduğu... Yaşamla ölüm arasında.

Sözcükler etrafımda bir barınak oluşturuyordu. Dokusu tuhaf ama sağlam, kumaştan bir çadır. Kumaşın dokusu çok sağlamdı, giderek de sağlamlaşıyordu. Sözcükler, birtakım sözcükler birbirine karışıyor, kavuşuyor, sonra birbirinden uzaklaşıyor, daha ilerde yeniden buluşup tekrar yola koyuluyorlardı. Sözcükler küçücük parçacıklara bölünüyordu, kurtulan tanecikleri de beklenmedik garip yollardan zikzaklar çizerek ısrarla ilerliyor, bu arada anlamlarını yitireceklerine, başka anlamlarla zenginleşiyorlardı. Sözcüklerin bu parça-

lanması tutarsızlık yerine ışık saçan bir tutarlılık yaratıyordu: Bilginin göz kamaştıran evreniydi bu.

Tek başıma çalışıyordum. Profesörün görünümünün bende hâlâ tiksinti uyandırdığı dönemdi, üstelik öğretmekten hiç zevk almadığını da kısa bir süre içinde anlamıştım, kendisinden en ufak bir açıklama dahi beklemez olmuştum. Bilgilerimi kendimce bir düzene soktum.

Sözcüklerden yola çıkarak insan vücudunun sinirsel mekanizmalarıyla herhangi bir makinenin mekanizmaları arasında paralellik kurdum. Termodinamik kuralları bence tam tamına insan denen o makineye de uygulanabilirdi... Isının bir sistemden bir diğer sisteme geçtiği andan itibaren kendiliğinden enerji oluşur ve aynı zamanda zorunlu olarak entropi de (bozulurluk), yani düzensizlik de onu izler. Bu enerji ve bu düzensizlik sistemleri değişikliğe uğratır. Bu, bir motorun hareket kolu ya da bir supap için olduğu kadar iki nöron için de geçerliydi... Sistem mükemmelleştikçe, karmaşık hale geldikçe düzensizlik de artar. Bir başka deyişle düzenlilik artırıldıkça düzensizlik yaratılır. Cıvatalar, lehimler, dirsekler, kollar, iletimler, birleşme yerleri çoğaltıldıkça, enerji kaybı da o oranda artar; makine ne kadar mükemmelse, arızaları da o derece önemlidir. İlişkiler çoğaldıkça entropi artar. Yasalar, kurallar, anababalar, besin maddeleri, mobilyalar, evler, okullar, çevreler ne kadar fazlaysa akli dengeyi korumak o kadar zor olur. Çok basit! Gün gibi ortada!

Benim her yerde bir tutarlılık görme eğilimim olmuştur hep; tutarsız olanın içine tutarlı olanı yerleştirme –ya da bunun tersi– düşüncesi, beni her şeyden çok coşturmaktaydı. Zihinsel bozukluk kendi içinde bir düzen oluşturuyordu. Sürtüşmeleri, takılmaları, yaralanmaları, karalamaları keşfetmek yeterliydi... Çok basitti. Artık bana kalan iş, ısının gelişimlerini, dönüşümlerini izlemeye ve ısınmaların ya da soğumaların yerini belirlemeye yarayacak bir yöntem geliştirmekti...

Tek başıma çalışmış olmasaydım insan makinesinin sürtünme noktalarının çokluğu ve özellikle onların gizemi beni anında durduracaktı. Ama başlangıçta enzimleri, hormonları, kimyayı düşünmüyordum bile, sadece makaralardan ve kaldıraçlardan oluşan bir sistem görüyordum, neredeyse basit bir makine. Ve her şey tam tamına uyuyordu! XIX. yüzyıla yaraşır biriydim: Her şey anlaşılabilirdi.

Bundan sonra endoktrinoloji, sosyopsikoloji, modern mimari, sosyal sigortanın işleyiş biçimlerini ele aldım... Ne olursa olsun her şeyle ilgileniyordum. Tabii insanların ruhsal yaşamını az ya da çok etkileyen ve değiştiren her şeyle. İşler hep yolunda gidiyordu, termodinamiğin ilk kuralı hepsi için geçerliydi. Belli bir sistemin içindeki enerjinin sabit bir değer olduğunu, enerji katmanın da enerji eksiltmenin de mümkün olmadığını öğreten kuraldı bu.

Anlama yeteneğimi çok aşan, ama yabancısı da olmadığım eksiksiz bir düzenleme vardı ve zekam sayesinde bu düzenlemeyi kavrayabilirdim. Sıcacık, yumuşacık bir pufla örtü üstünde yan gelip yatmış gibiydim... Laure'un öyküsü çıkagelene dek. Eroin işin içine girene, o simgeyle karşı karşıya gelene değin: Mutlak düzensizliğin tozu, şırınga edilen saf entropi... Dünyam yokolmuştu!

*
* *

(Elsa'nın son buluşmamızdan sonra eklemiş olduğu sayfalar.)

Profesör Greffier'den sözetmek bana zor geliyor. Yazmayı yeğlerim. Uyuşturucudan, uyuşturucu kullanan Laure'dan kolayca sözettiğimin (o 143 sayfayı derlemeye yarayan konuşmalar boyunca yaptım bunu, sonra da tek başıma teyple...) ama özel yaşamıma gelince bu rahatlığa varamadığımın bilincindeyim.

Size özel yaşamımı, kendi içimde yaşadığım şeyleri sözlü olarak anlatma cesaretini bulmalıydım. Ama şimdilik bunu beceremediğimden, işte yazıyorum.

Profesör Greffier bana hiçbir şey öğretmiyordu, onun için becerikli, işini iyi yürüten biriydim, pek fazla pahalıya da malolmuyordum. Daha sonra kendisi farkına varmaksızın öğrendiklerim ve eserine duyduğum, giderek büyüyen ilgi nedeniyle yararlı bir kişi olup çıktım.

Bu adam dünyada yaşamıyordu, yalnızca kendisi için vardı, o da bir seyirci olarak.

Keşfettiğini bilmeksizin keşfediyor, anlamadan anlıyordu. Kendisi için bilgi, içgüdüsünü verimli kılan bir tür gübreydi, aynı zamanda itkilerini bastırmaya yarardı. Bilgiye kesin olarak sahip olduktan sonra ona güven duymazdı. Güven duymaya gereksinimi de yoktu, bilginin verdiği konforu tatmaz, yalnızca konforsuzluk içinde yaşamasını bilirdi. İşaret noktalarını hep bilinmeyende arardı, bilinen onu ilgilendirmezdi. Belki de bir dahiydi.

Bu laboratuvar serüvencisinin, bu kaos kaşifinin çekiciliğine kapılmıştım. Çirkinliği ve biçimsizliği hoşuma gidiyordu.

Cinselliğim konusunu ele almak gerek. Tuhaf bir yönü vardır. Genelde cinsellik başkasını, bir başkasını, bir farklılığı içerir; oysa benim için yalnızlık içinde yaşanan bir olgudur. Sıkılma duygusundan, yasalardan, geleneklerden, eğitimden, utanç ya da kötü alışkanlık gibi kavramlardan dolayı değil de paylaşılmayan bir şey içerdiğinden, bir zamanlar... ruh... dedikleri... başka sözcük gelmiyor aklıma... tek, bütün, salt bir kişiye ait olabilecek, kişiye özel bir şey, kesikli bir değer. Cinselliğim yalındır, cinsel doyuma kolayca ulaşırım ve bu sadece ilişki yoluyla olmaz. Meraktan, gözlemden, düş ve düşüncelere dalmaktan, eylemden de haz duyarım. Yani gözlemlemek, düşe, düşünceye dalmak, eylemde bulunmak bana, hem aklımı başımdan alan hem de cinsel organı-

mın ıslanmasına yol açan duyumlar tattırır. Bu güzellikleri bana tattıran bir insan olsa bile, ancak mutlak bir yalnızlık içinde doyuma ulaşırım, bunu ne paylaşmak isterim ne de bunun başka türlü olmasını. Benim için seksle hiçbir ilgisi yoktur, her ne kadar seks yoluyla gerçekleşiyorsa da.

Dul kalmamış olsaydım bugün cinselliğim nasıl olurdu diye sorarım kendi kendime. Dul oluşum beni evli olma durumundan korudu; evliliği herhalde gerektiği gibi yaşayamazdım. Jacques'ın ölümünden sonra bana eşlik edecek olanı, desteği, korumayı öğrenim yaşamımda arayıp buldum. Başka bir erkeği hiç düşünmedim. Jacques'la birlikte yaşamayı sürdürdüm. Ölmüş olan Jacques'la hayatta olan ben, Laure'un büyüyüp gelişmesini birlikte izliyor, birlikte öğrenim görüyor, birlikte bütçemizi ayarlıyorduk. O vardı, seyirci olmaktan öteydi, benimle birlikte hareket ediyordu. Üzücü değildi, bir tür ortaklıktı bu. Kendimde, o ve ben' her zaman biraradaydık. Onu unutmam çok uzun bir süre aldı. Hem zaten unutmuş da değilim, yaşamım onun yokluğunu kendi içine alıp eritti... Ölmüş bir insan rahat ettirir... Ama aynı zamanda baskıcıdır da... Düşüncesine, özüne sadık kalamamaktan hep korkarım... onu öyle az tanıdım ki... Bu... içine alıp eritme öylesine kolay ve başarılı bir biçimde oldu ki, Laure'un babasının yokluğundan acı çektiğini duyumsamadım... Birlikte ondan çok sözederdik, hâlâ da öyle. Bu eksikliğin bilincine varmamıştım. Bununla birlikte...

Bununla birlikte, 143 sayfayı derlemenize yarayan konuşmalar sırasında Laure'dan sözederken atlamış olduğum iki olayı bildirmem gerek. Bunlar istemsiz unutmalar değil. Tersine, kasıtlı olarak sansür ettiğim olaylardır. Nitekim yazıya dökerken bunların kendi cinselliğime bağlı olduklarının farkına vardım. Üçüncü tekil şahsı kullandım. Bunu yazmak için birinci tekil şahsın "ben"i, bana tutsak edici gibi göründü.

Laure'un Küçük Dairesi

Sinema okuluna girdiği zaman Laure ondokuz yaşındaydı. Kafasındaki tek düşünce yalnız yaşamak, kendi evinde oturmak, Elsa'dan ayrılmaktı. Ama bunu nasıl dile getireceğini bilmiyordu, annesinin bu isteğini kötüye almasından, bunda bir beğenmeme, bir eleştiri görüp alınmasından korkuyordu. Laure annesini asla incitmek istemezdi. Dolayısıyla bu konuda bir şey söylemiyor, ama o istek de içinde giderek büyüyüp kendisini iyice huzursuz ediyordu, sonunda bir akşam olay patlak verdi:

O akşam eve çok geç dönmüş, istemeden Elsa'yı uyandırmıştı. Bunu yapmış olmak ve annesini ayakta, gözleri uykulu, saçları darmadağınık, kaygı dolu görmek onu sinirlendirmişti. Birdenbire içindekileri dışa vurup söyleyiverdi:

"Elsa, seninle hemen hemen her şeyi paylaşabilirim ama paylaşamayacağım şeyler de var. Canımın istemediği... Örneğin, geceyi birlikte geçirdiğim arkadaşlar... Onları gördüğünde suratının alacağı ifadeyi düşünmek, yalnızca bunun düşüncesi bile, işte bak, kendimi kısıtlamama yetiyor... onları eve almıyorum. Onlarla kahve köşelerinde buluşuyorum. Bazen bu bile mümkün olmuyor çünkü hepsi meteliksiz... o zaman sokakta görüşüyoruz, sağda solda... Sonunda, belki de hiç taşımadıkları bir önem kazanıyorlar. Ve üstelik seninle ilişkilerimiz bozuluyor... senden kendimi gizlemeye... küçük bir kızmışım gibi sana saçma sapan şeyler anlatmaya alışık değilim, bu benim katlanamayacağım bir şey... Sen bir psikologsun, benim de bir yaşamım, kendime ait bir yaşantım olduğunu gayet iyi görebilirsin. Bu hiç de şaşırtıcı bir şey değil. Öyle gecenin bu saatinde yatağından kalkmana, dünyanın sonu gelmiş gibi bir yüz ifadesi takınmana gerek yok... Seninle aramın kötü olmasına katlanamıyorum, terbiyeli küçük kız havalarına girmeye de tahammülüm yok... Duygusal açıdan sana ne kadar bağımlı olduğumu görmek ise

beni iyice kahrediyor... Bu sorunu halletmek için şöyle kendime ait bir köşem, küçük bir daire gibi bir şeyim olsaydı, ortada sorun kalmazdı. Anlatabildim mi?"

Gerçek bir kopmaydı, ilki. Laure'un nazik ama kesin sözleri, neredeyse yirmi yıldır birbirlerine sımsıkı sarılı olarak katettikleri yolu birden kesintiye uğratıyordu.

O anda Laure Elsa'nın darıldığını sanmıştı, ama kısa bir sessizlikten sonra annesi kendisine sevecenlikle bakmıştı:

"Neymiş bakalım bu arkadaşlarının özelliği?"

"Biraz *'weird'*ler, anlıyor musun, biraz sokak serserisi tipli, biraz... Ne bileyim."

"Okuldan mı arkadaşların?"

"Tam sayılmaz... Daha çok, okul çevresinden, sinema çevresinden falan... Bak, onlardan sana sözetmek hoşuma gitmiyor, işte."

Laure, yapması gereken işlerin her zaman üstesinden gelmişti. Sınavlara hazırlanmak, dansa gitmek, spor yapmak için zamanını gayet akıllıca kullanmasını bilirdi, öyle ki etkinliklerinin hiçbiri diğerine taşmazdı. "Kızım kadar dengeli bir insana hiç rastlamadım" derdi Elsa bir tür saygıyla. Kendisi o yaştayken yaşamını böylesine bir kararlılıkla yönlendirmekten acizdi doğrusu.

Küçük bir daire ayarlama düşüncesi böyece kafalarına yerleşmiş oldu. Madem ki Elsa'nın biriktirdiklerine Marsilya'daki yaşlı teyzeden kalma miras da eklenmiş ve belli bir miktar para toplanmıştı, neden olmasındı?

15. Bölgede çatı katında iki odanın satın alınışı, döşenmesi ve sonunda Laure'un oraya yerleşmesi başlı başına bir iş oldu. Ana kızın birbirlerinden gerçekten ayrılmaları ise üç ay kadar sürdü. Başlangıçta, dairesinin yağlı boya koktuğunu ileri süren Laure, hemen her akşam annesine yatıya geliyordu. Sonunda her biri kendisine uyan bir yaşam temposu

buldu. Her gün telefonlaşıyor ya da görüşüyorlardı. Elsa çağrılmadan kızına hiç gitmiyordu. Baştan beri bunu ilke edinmiş ve bu ilkeden hiç şaşmamıştı.

Laure, uzaktan uzağa sevecenlikle, kaygıyla annesini izliyordu. En ufak bir huzursuzluk belirtisi sezse, hemen geri dönmeye hazırdı.

Elsa, evinde tek başına kalır kalmaz, tüm kağıtlarını kızının odasına yığmış, daha önce salonda çalışan sekreterini de oraya yerleştirmişti. Bunları bir tür hırsla yapmıştı.

Laure, annesinin, kendi yokluğunu yadsımak, bıraktığı boşluğu doldurmak, bundan acı çekmemek için böyle davrandığını düşünüyordu. Elsa'nın ne denli yalnız olduğunu düşündükçe, çok kez yüreği daralıyordu. Onun iyi, hatta çok iyi olduğunun farkına varana dek. Elsa'nın bir kolokyumda François'yla tanışması o zamana rastlar Elsa, bu gönül serüveninden, Laure'un şimdiye dek annesinde hiç görmediği bir neşe, bir kayıtsızlıkla sözetmişti.

Laure bütün bunlardan büyük bir gurur duydu: İkisinin de içinde boğuldukları birlikteliklerini havaya uçurmuştu. Parça parça etmişti ve haklıydı, çünkü Elsa oluşturduğu o kozanın bilincine varmaksızın, yaşamın daha uzun bir süre, belki de her zaman böyle sürüp gitmesine ses çıkarmayacaktı.

Elsa Laure'u dünyaya getirmişti, şimdi de Laure Elsa'yı dünyaya getiriyordu. Ünlü psikolog, yetkili kişi Elsa'yı!

Bu değişimden sözetmişlerdi.

"Elsa her geçen gün güzelleşip gençleşiyorsun. Eskisinden daha da canlısın. Ne kadar değiştiğinin farkında mısın?"

"Tabii, kendimi hiç bu kadar iyi hissetmedim."

"Peki sence bu neden kaynaklanıyor?"

"Doğrusu ya, neden kaynaklandığını pek bilmek istemiyorum. Meslek bilgilerimi kendimden çok başkaları için kullanmayı yeğlerim."

"Aşıksın, nedeni bu olmalı."

"Yo hayır, François'yla ilişkimin yaşamımda öyle çok önemli bir yeri yok. Birbirimizi hiç görmüyoruz. İnsanın bir sevgilisi olması çok güzel ama o, yaşamımın odak noktası değil. Okyanusun ötesinde... Galiba erkekler benim için hiçbir zaman fazla önem taşımadı... daha doğrusu onlara önem verecek zamanı ayırmadım hiç kendime."

"Ya o yaşlı profesörün?"

"Durumu kabullendi."

"O halde, benden kurtuldun diye mi böyle iyisin?"

"Ben senden asla kurtulmam, güzelim, bir tanem, canım kızım, Lolo, bebeğim..."

Okşayıp sevmelerine, gülüşmelerine, hiç bıkmadıkları o çocukça oyunlara dalıp gitmişlerdi.

Geçen yıl Elsa pek çok yer gezmiş, birçok kongreye katılmıştı. Çok da çalışmıştı, çok önemsediği bir bildiri hazırlamaktaydı. Öte yandan Laure da kendini belli belirsiz projelere kaptırmış görünüyordu. Elsa onu solgun bulmuştu.

"Fazla çalışıp yoruluyorsun Laure."

"Elsa rica ederim beni çocuk yerine koyma."

Laure'un Düşleri

Çocukken Laure düşlerini Elsa'ya anlatırdı. Pazar sabahları en önemli işleri buydu, zamanları da boldu. Hafta arası, okula geç kalmaktan korktuğu için mutfakta alelacele kahvaltısını yaparken Laure şöyle derdi: "Bu gece öyle bir düş gördüm ki... Pazar sabahı anlatacağım." Elsa salık verirdi: "Sakın unutma Laure, rüyalar önemlidir."

Çoğu zaman, yabancı ülkelerde geçen modern savaşlar

girerdi rüyalarına. Pasifik Adalarından ya da Vietnam'dan manzaralar, tıpkı sinemada ya da televizyonda olduğu gibi. Hava sıcak olurdu. Etraf kalabalık. İnsanlar her dilden konuşurlardı. Çekici, tuhaf çiçeklerin ve meyvelerin satıldığı pazarlar kuruluydu. Kadınlar yarı çıplak, bitkin, ter içindeydiler. Erkekler ya üniforma giymişlerdi ya da paçavralarla örtülüydüler. Elsa onu sıkıca elinden tutar, o insan kalabalığı içinde ilerlerlerdi. Her ikisi de korkusuzdu. Ama tehlike vardı. Tehlikeli bir şeyler hazırlanıyordu gizlice. Laure orada bulunmaktan, kalbinin hızlı hızlı çarpmasından, ona bakılmasından hoşnuttu. Bir asker ona bakıyordu, uzun boylu, sarışın, komando üniforması içinde, bir kahraman. Gözlerini ondan ayırmıyordu. Laure kan ter içinde uyanırdı. Rüyasına geri dönmek ister, ama bunu başaramazdı.

Bazen de arkaik savaşlar ya da kozmik savaşlar. Başka bir gezegendeydiler. Yerküresi çok uzaklardaydı, rengarenk, yuvarlak, ama bunun hiç önemi yoktu, çünkü bulundukları gezegen de çok hoştu. Ne var ki Elsa orada diplodokusların ve ahtapotların yaşadığını, daha önce bir insanı öldürüp çiğ çiğ yemiş olduklarını, oradan gitmeleri gerektiğini söylüyordu. Laure annesinden gizli canavar aramaya gidiyordu. Çorak ve tozlu yerler, uçsuz bucaksız bir alan, sonsuz bir karmakarışıklık içinde yükselen taşlı tepeler keşfediyordu. Orada yapışkan hayvanlar, sürekli ölüp dirilen bir adamla besleniyorlardı. Bu adamın kendi kanından, et parçalarından, etrafa saçılmış iç organlarından, kırık kol ve bacaklarından sürekli olarak yeniden doğması gerçekten olağanüstü, inanılmaz bir şeydi. Salt bir yapışkanlık yığınından oluşan bu hayvanların o bitmez tükenmez gövdeyle beslenmekten başka bir uğraşları yoktu. İçi rahatlayan Laure, Elsa'ya, hiçbir tehlikenin olmadığını haber vermeye koşuyordu, ama boş yere koştuğunu, annesinin ne olursa olsun oradan gideceğini de biliyordu.

Elsa, bu savaş ve canavar öykülerini, gölgedeki kahramanı, tükenmek bilmeyen cesedi yorumluyordu. Bunların

tümü babasıydı. Laure onunla gurur duyuyordu. Genç, yakışıklı, savaşta ölmüş bir babası olduğu için kendini talihli buluyordu... onu özlemiyordu. Jacques, Laure'un bilincinde, pazar günleri Elsa'nın yatağının sıcaklığını çağrıştırırdı hep.

Erkekler ilgisini çekmeye başladığı zaman, giderek düşlerini anlatmaz oldu. Annesi kendisi hakkında çok fazla şey biliyordu, Laure gizlere gereksinim duyuyordu. Kaçışlara da gereksinim duydu... Yeniyetmelik çağına girince Laure için en zor olanı, çocukluk alışkanlıklarından, yalnızca düşlerini, kaygılarını değil, başarıları da dahil her şeyini Elsa'ya anlatma tutkusundan vazgeçmek oldu.

Elsa, Elsa, Elsa, hep Elsa... Ne terane!

Jacques'ı tanımış olanlar Laure'un ona benzediğini söylerlerdi. Laure babasını anımsamıyordu, bildiği yalnızca kendisine anlatılanlardı ve bir de en önemlisi yarattıkları.

Onüç yaşını doldurduğu zaman aybaşı olmuştu ve Elsa o gün, Jacques'ın savaştayken yazdığı mektupları verdi ona okuması için; sanki bu eline verilen zarflar, kendisine, gelen kan kadar kadınlığını hissettirecekti.

Elsa bunu neden yapmıştı?

Laure bu mektupları tekrar tekrar okudu, mektuplar anlamlarını yitirene, çiziktirilmiş birer kağıt parçasına dönüşene dek. İşte o zaman da kağıtlar bir anlam kazandı. onları masaya koyuyor, yatağına uzanıyor ve onlara bakıyordu. Laure onlarda uzak bir ülkeyi, tehlikeyi, ölüm anında babasının öfkesini okuyordu. Sonra kağıt bile anlamını yitirdi. Geriye kalan, babasının istemediği şeyi kabullenmekle duyduğu çaresizlikti; savaşmayı reddedişi. Daha sonra o bile değil, salt gitme isteği kaldı geriye. Başka yerde oluş, farklılık, orada masanın üstünde.

Laure bu mektupları, ancak annesi yokken alırdı. Başlangıçta, ona verilen izne karşın bunu gizlenerek yapardı. Okuduktan sonra da mektupları aynı yere, sırasını bozmadan geri koyardı. Annesinin de onları sık sık okuduğunu düşünürdü. Bir gün, Elsa tahmininden daha erken eve dö-

nünce zor durumda kalmış, mektupları yatağının altına gizlemişti. Her zaman bulundukları klasöre yerleştirebilene değin epey bir süre geççmişti. Bu arada, mektuplar, gizlenen bir suç gibi vicdanını rahatsız etmişti. İyi ki Elsa hiçbir şeyin farkına varmamıştı. Bu olay birkaç kez daha yinelenince Laure, annesini bu mektuplara hiç göz atmadığını anladı. O zaman onları odasında alıkoydu, sahip çıktı onlara. Elsa'nın bürosundaki klasörün içi boş kaldı. Kendi dairesine taşınırken mektupları da beraberinde götürdü. O dönemde, Elsa' nın Jacques'ı artık sevmediğine, belki de kimbilir hiçbir zaman sevmemiş olduğuna çoktan karar vermişti. Ve böylece mektupların sahibi değişti, artık Laure'a gönderilmiş mektuplardı bunlar. Tarih dersleri içeriyordu ve bu derslerde Jacques Laure'a tarihin eksik yazıldığını öğretmekteydi. Madem ki o tarih kendi öyküsünü reddinin öyküsünü anlatmıyordu...

Hep şıktı Laure, iki dirhem bir çekirdek! Okula gitmeden önce pantolonlarını özenle ütülerdi. En güzeliydi, giderek de güzelleşiyordu. Hocalarını, dörtyol ağzındaki trafik memurunu, satıcıları, annesini, hepsini hayran bırakıyordu. Bir dönem geldi –onbeş yaşlarındaydı– çoğu başarılarını güzelliğine borçlu olduğunun farkına vardı; bunun üzerine değişti. Ezilenlerin davasını ısrarla savunur oldu. O sıralarda hukuk okumak istiyordu, çünkü başkalarının bakışı da ona bir zulüm gibi geliyordu. Buna karşı koymak, insanlığı bundan kurtarmak istiyordu... İnsanların yazgısını akıldan çok görünümün belirlemesine katlanamıyordu. Ve işte bundan yola çıkarak, toplumdışı yaşayanlara ilgi duymaya başladı, hukuku bırakıp sinemaya merak sardı. Görüntüyü bir başka biçimde kullanmak, bakışı değiştirmek istiyordu... Eskisi kadar bakımlı değildi artık. Ama yine de eskisi gibi çekiciydi, bunu biliyor ama çekiciliğini yalnızca Elsa için kullanıyordu. Her ikisinin aydınlatmaya yanaşmadıkları karmaşık nedenlerden dolayı, bu ayrıcalığı salt annesine tanıyordu.

*
* *

Nerédeyse altı ay olacak hiçbir şey yapmıyor, Elsa'dan başka hiç kimseyle görüşmüyorum. Tıpkı özenli öğrenciler gibi ev ödevimi ona getirdiğim bu karşılaşmalara görüşme denilebilirse tabii! Hep tutkudan sözedildiğini duyuyor, hep tutkuyu yazıyor, onu okuyor, onu yaşıyorum ama sevişmiyorum ve "seni seviyorum" sözcükleri dudaklarımdan dökülmüyor. Artık dayanacak halim kalmadı.

Bu metni yazmaktan vazgeçeceğim, bu kadına da kendisinin yaşadığı şeyi yaşayacak güçte olmadığımı söyleyeceğim... Yani hiç durmaksızın, hiç durmaksızın tutkuyu yaşayamam ben. Teybi durdurduğum zaman aklımdan bunları geçiriyorum, on dakika geçmeden tekrar düğmeye basıyor, onu dinliyorum ve her şey yeniden başlıyor.

Tıpkı Elsa gibiyim, ben de ipin ucunu kaçırdım.

"Laure'un Düşleri" ve "Laure'un Küçük Dairesi"ni anlattığı seanstan sonraki seansın başında, Elsa kendini savunan, kendini temize çıkaran biri gibi davrandı. Önce kesin yargılarda bulundu, kendinden emin, bilinen bazı gerçekleri sıraladı, bu onun hiç tarzı değildi. Suçsuz olduğuna kendi de inanmadığı halde suçsuzluğunu kanıtlamaya çalışan bir insan gibi konuştu. Bayağı uzun bir söylev çekti. Bana ilk kez açık veriyormuş gibi geldi.

"Kızımla olan gerçek ilişkilerimi düşünmenin ve onlar yüzünden kendini eroine verdiği sonucuna varmanın tam zamanı değil mi?... Ama bu çok basit olurdu."

"Neden Laure'un düşlerinden ve dairesinden sözetmeyi 'unuttum'?"

"Neden Laure evden ayrıldıktan sonra özgürlüğümü böylesine doya doya yaşadım?"

...

"Annelerin suçluluğu herkesin yaşamını berbat eder: Öncelikle kendilerinin, sonra çocuklarının, birlikte yaşadıkları erkeklerin ve üstüne üstlük çevrelerindekilerin...

Bir kadının çocuğunu bile bile incitmesi pek az görülmüştür... Bir kadın içgüdüsel davranışları nedeniyle suçlu bulunuyorsa, onu oluşturan her şeyi yargılamak gerek, ana babasından, onların anne ve babalarından ve ezelden beri varolan toplumdan başlayarak... Bunu bilmeyen yok! Tanrının varoluşunun kanıtı gibi bir şey... Tanrının varolmayışının en sarsılmaz kanıtı, varoluşunun kanıtlarını arayıp durmak zorunda kalmamızdır... Anneler suçlu değildir! "

Öfkeleniyorum, özür dilerim, budalaca bir davranış, ne var ki toplumlarımızın yanılgılarının çoğu zaman annelere yüklenmesi, bence kabul edilir şey değil... Genç yaşta suç işleyenler, akıl hastaları, uyuşturucu bağımlıları, alkolikler... hepsinin de anneleri ya fazla bilmem ne olmuşlardır ya da yeterince bilmem ne olmamışlardır!... Gazete sütunları, televizyon ekranları hep annelerin suçlarıyla dolu... Anneler, yalnızca özverileriyle kendi kendilerini yokettiklerinde iyidirler... Analıktan anneliğe geçtiklerini anlamak için biraz çaba sarfedilse daha yerinde olur... kısa bir sürede, topu topu bir yüzyıl içinde olmuştur bu! Ben bunları söyleyip yazdığım zaman kimseler kulak asmıyordu. Bana feminist deniyordu! Oysa bu çok saçma, ben gettolardan nefret ederim... Aslında sözkonusu sosyolojik bir olgu, ekonomik bir olgudur! Analık modern çağların garipliklerinden biridir...

Tedavi ettiğim çocukların annelerini suçluluk duygusundan kurtarmaya çalışmışımdır hep. Annelerin de kendilerine özgü bir yaşam sürmeye hakları vardır!

Annelerin suçluluğu, Freud'un halka yayılmasıyla birlikte törelerimizin bir parçası oldu. Ayrıca Freud'ün kendisi de o dahice buluşlarını kuramlaştırmamış olsaydı daha iyi ederdi. Onları kuramlaştırmakla, gösterdiği tuzaklara tek tek

kendi düştü, faka basmış oldu. Freud tarafından yazılmış her sözcük üzerinde Freud'ün psikanalizine girişilmelidir. Her sözcüğünde kendisinin bir erkek, bir Yahudi, bir Avusturyalı olduğu, XIX. yüzyılda yaşadığı ve yalnızca burjuvaları tedavi ettiği anımsanmalıdır... Çok bıktırıcı oluyor.

Yine de akıntıya sürüklenip gittiğimiz bu üç yıl boyunca hiç suçluluk duygusuna kapılmadım desem yalan olur... Uzun uzadıya ve sık sık düşündüm bu konuyu. Daha önce suçluluk duygumdan sözetmiş miydim size?"

"Hayır, pek sayılmaz."

"Cinsel yaşamımdan da sözetmedim... Cinsellikten yana hiç sorunum olmadı. Günümüzde tuhaf gözükebilir..."

"Profesör Greffier..."

Ha o! Gördüğüm kadarıyla yeni sayfalarda yine ondan sözediyorum."

"Evet, hem de çok."

"Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?"

"Düşündüğüm şu: Bir erkekle bir kadın arasında böyle ilişkiler olabileceği hiç aklıma gelmemişti... O periskop gibi, cop gibi cinsel organ..."

"Tüm bunları atabiliriz."

"Bence olmaz. Sonuna dek gitmeli."

"Yüksek sesle okumam gerçekten sizi sıkıyor mu?"

"Yo hayır, geçen gün okuduklarınızı pek beğenmemiştim, kendimden hoşnut değildim."

"Bugün epey okunacak şey var. Daha rahat oturmak, ceketinizi çıkarmak ister misiniz? Kahve ya da herhangi içecek bir şey?"

"Hayır teşekkür ederim, çok rahatım."

Okumaya başladı:

"Kendimi Profesör Greffier'nin yatağında bulmadan önce –o hep dağınık duran, çalışma odasındaki yatak– bazı bekar erkekler tanıdım (evli çiftlerin arasına girmekten hep çekinirim, evlilikleri iyi yürümese bile; hem evlilik...). Bu

erkeklerin hiçbiriyle birlikte yaşamak aklıma gelmedi. Onlara verdiğim önem gelip geçiciydi. Yaşamıma bir neşe, bir eğlence, bir hafiflik katıyorlardı. Evimde kabul etmezdim onları. Laure hiçbirini tanımadı. Kimileriyle hep dost kaldık.

İşte, sonunda bir gün profesörle cinsel ilişkide bulunduk. Öyle olmalıydı. Çevresindeki tüm kadınların başına gelmişti o iş. Benim de başıma geleceğini biliyordum. Kaçınılmazdı.

Oysa bu amaca varmak için hiçbir şey yapmıyordu, bana kur yapmıyor, herhangi bir şey telkin etmeye çalışmıyor ama gayet ustaca beni özel yaşamına sokuyordu. Hareket, tutum ve konuşmalarındaki o rahatlık, kendini bırakmışlık değil de bir tür teklifsizlikti. Evet, öyle! Kendisiyle hiçbir özel ilişkim yokken, teklifsiz davranmaya itti beni. Bana siz derken sen der gibiydi; tekil ikinci şahsı, birleşmenin 'sen'ini andıran, yumuşacık bir 'siz'di bu... Farkına vardım. Tıpkı bana Luce demesine izin verdiğim gibi buna da izin verdim. Bu beni çok eğlendiriyordu. Bir kadını baştan çıkarmak için onun gençliğinde, onun kuşağının erkekleri böyle davranıyor olmalıydılar... Aynı anda hem çok yakınımda hem de çok ilgisizdi. Aramızda bir şeyler olup bitecekti, bu hem önemliydi hem de önemsiz.

Termodinamikte, zaman çok önemli ve geri getirilemez bir değerdir. İşler halde bir sistem zaman geçtikçe değişmeye mahkumdur, çünkü entropi sürekli olarak artar. Tüm zamanını Zamanla geçiren Profesör Greffier için, kendi sistemine yeni bağlanmış olan 'Luce sistemi' ancak giderek artan bir düzensizliğe doğru yönelebilirdi. Madem ki sistemler arasında bir bağlantı kurulmuştu, Luce günün birinde ya çekip gidecekti ya da yatağına girecekti. Bu son durumda da Luce'ün entropisini olduğu yerde irdeleyebilecekti. Epey zaman alabilirdi, bu da diğerleri gibi bir deneydi; bu deneye korkusuzca katıldım. Luce'ü kontrol altında tuttuğumu, ona hakim olduğumu sanıyordum.

Çalışma masasının üstünde dağınık bir şekilde not def-

terleri dururdu. Çoğunda, yapmakta olduğu deneylerle ilgili notlar bulunurdu. Yalın tümcelerle kesilmiş rakamlar, harfler, denklemler. Bu defterlerin bazıları da, yalnızca isimlerinin baş harfleri yazılı olan kişilere ait açıklamalar içeriyordu. Hepsi kadındı bunların. Örneğin: 'S. güzel elbise. Cilve. Yatak. Rezil kadın. Daha sonra çılgınca bir öfke: Pis herif! Olta gibi yarak! Hep orospu avına çıkar!' Ya da: 'F. bozulmuş. N. gevezeliği yüzünden S. olayından deliye dönmüş. Başkasına çocuk yaparsan o başkasını gebertirim! Çarpılan kapı. Bütün gece telefon.'...vs. Telgraf çekercesine kısa tümcelerle anlatılan şiddetli kavgalar, kudurmuş, şehvet düşkünü, kıskanç kadınlar. Bu kopan fırtınalar sırasında kendi tepkilerine gelince: Hiç. Bir kurbandı. Ona acıyordum... Telefon sık sık çalardı. O yokken yanıt vermememi söylemişti, orada bulunduğu zaman ise nazik bir biçimde kısa kısa yanıtlar verirdi: 'Tabii...tabii... Yok canım...merak etme.' Bulunduğum yerden, hattın öbür ucundakinin sövüp saymalarını duyduğum olurdu. Böyle durumlarda bakışlarımı ona yöneltirdim, acı çekiyormuşçasına gözlerini kapar, ahizeyi göğsüne dayar, tüm bunların son bulmasını beklerdi. Büyük acılar çeken biri gibiydi. Sonra, tıpkı kedileriyle boğuştuktan sonra yaptığı gibi, yeniden yanıbaşımda işe koyulurdu, hiç yorumda bulunmazdık.

Önce bende uyandırdığı fiziksel iğrenmenin kaybolmasını bekledim. Gerçekten de bu iğrenme giderek azaldı ve yerini bugün de varlığını koruyan şefkat duygusuna bıraktı. İtici bir adamdı, aynı zamanda da dokunaklı bir yanı vardı. İçindeki çocuk tam olarak yitmemişti, tersliklerin ve başarısızlıkların yaralayamadığı kocaman bir umut ve istek yığınıydı.

Çifte huyluydu, hem etken hem edilgen. Hesap ve planlarını ayrımsayınca kapıldığım öfkeler, saflığı karşısında hep körelirdi. Termodinamikte işleyiş yasası da böyledir: İşleyişin gerçekleşmesi için iki cisim arasında ısı alışverişi olmalıdır... Daima iki ve ısı...

Kendisiyle, yaşanmasının mümkün olabileceğini aklımdan geçirmediğim bir anlam belirsizliği içinde yaşadım. Tanımadığımız bağlarla bağlıydık birbirimize. Her birimiz diğeriyle olan ilişkisini ötekinin aklına getiremeyeceği bir alana yerleştiriyordu. Onu ilgilendiren şey yarındı, sonraydı, daha sonrasıydı, makinenin ne zaman son sürat çalışacağıydı. Acaba bozulacak mıydı? Benim için Uzam, Zamandan daha önemlidir. Psişizm, belleğin projektörüyle Zamanı dışlar, geçmişi aydınlatır. Zihnin süreci içinde geçmiş, şimdiki ana dönüşebilir.

Ne benimle, ne kendisini tanımadan önce yaşadıklarımla ne de kendi evi dışındaki yaşamımla ilgilenirdi, önemli olan yalnızca Luce'tü. Kısacası benim uzamımla onun zamanını hem çok anlamsız hem de çok işe yarar bir biçimde birleştirmiştik; ilişkimiz süresince hem birlikte hem de ayrı ayrı çok çalışmıştık (sonuna dek yazılarını ve hatta sonra bildirilerini 'temize çekmeyi' sürdürdüm). Sağduyuma sonsuz bir güveni vardı. Bana sözetmeden hiçbir girişimde bulunmaz olmuştu. Çoğu zaman iki çocuğum varmış gibi gelirdi bana: Laure ve bir bebek, babam olabilecek küçücük bir bebek. Onbeş yıldan fazla sürdü bu, nedenini bilmeden...

Hep aynı konu, kadın–çocuk, kadın–yılan ilişkileri... ne sıkıcı!

Laure'la yaşadığım eroin serüveninin başlangıcında birbirimizden ayrıldık. O sırada neden Luce'ün bana yük olacağına karar verdim hâlâ bilmiyorum. Luce'ün aile yaşamımda bir yeri olmadığı ve benim de artık kendimi yalnızca o yaşama adamak niyetinde olduğum bir gerçekti. Ama bu yeterli bir neden değil.

Neydi beni Profesör Greffier'nin sevgilisi, 'boyun eğen müthiş yosma' (daha sonra notlarında beni böyle adlandırmıştı), çalışkan çömez, bilgin kadın kimliğinden sıyrılmaya iten?

Giderek kendimi mesleğime kaptırdığımı, ondan uzak-

laştığımı görmeye katlanamıyordu. 'Küçük sekreteri' Luce' den farklı olan yanlarıma hiç tahammülü yoktu. Beni küçük düşürüyor, incitiyordu. Sadece Luce'ü muhatap alıyordu, kafasında yarattığı Luce'ü: Kendi düzeyine getirdiği o sıradan genç kadın köleyi. Onu bu görüşten alıkoymak olanaksızdı. Beni soktuğu güç durumdan kurtulamadığım için kendime kızıyordum. Geri döndüğüm için kendime kızıyordum. Sandığı gibi olmadığımı ona kanıtlama konusunda direttiğim için kendime kızıyordum... Umurunda bile değildi, önemli olan geri gelmemdi.

François'nın varlığını öğrendiğinde, hayat çekilmez oldu. O zamana dek yalnızca kendisine destek olan, laboratuvar düzeyinde akıl hocalığı eden ya da hemşire türünden kadınlar tanımış olduğunu söylüyordu, bense benzersizdim, yaşamının tek kadınıydım, eşiydim... seviyesiz, aptalca, bayağı tartışmalar oldu. Durumun acıklı bir hal alması onu hoşnut kılıyordu: Yanılmıyordu demek, Luce denen makine tam ayarladığı gibiydi, deney öngördüğü gibi gelişiyordu... Nasıl bu kadar uzun sürebildi? Benim hatır sayarlığımdan mı? Mazoşizmden mi? Açık görüşlülükten mi?

Özetle, dengemi yitirmeme neden olan, Laure'un önce yıkımı, sonra kurtulması sırasında yaşadığım beklenmedik olaylar değildir. Güç, çok güç, zaman zaman feci anlar yaşadığım bir gerçek. Laure'un yakından tanıdığım bazı arkadaşlarının gözümün önünde *overdose*'dan öldüğünü gördüm, kızımın bilmiyorum kaç kez ölümle burun buruna gelişini gördüm. Üç yıl boyunca, günbegün, her geçen saatte, Laure' un olası ölümüyle birlikte yaşadım. Kaç kez çocuğu kanserden ölmekte olan anneye imrendim... Hiç olmazsa o bundan sözedebilir, acıma duygusu uyandırabilir... Ama bu hastalık, bu ölüm, uyuşturucu bağımlılarının ölümü... ıskarta mallar gibi çarçabuk yokedilen o gencecik bedenler... Morga dek

onlara eşlik eden o utanç, o öfke... İsyan ettirir... Gene de beni yıkan bu değil, çok daha derin bir şey.

Önceleri ne rastlantıya ne şeytana, salt bilgiye inanırdım. Bugün çözülemeyenin yarın çözüleceğine inanırdım. Zekayla birleşen bilginin her şeyi çözebileceğine inanırdım.

Meslek yaşamımı, aslında tüm yaşamımı demek daha doğru olur, bu umut üzerine kurdum. Bu umut yıkılıverdi. Eroin birden hem şeytanı hem rastlantıyı karşıma çıkardı ve ben bunların tahribatına bir son vermekten acizim.

Profesör Greffier yaşlıydı ama aslında yaşı yoktu. Bu adam kendini maddeye, maddenin bozulmasının, tazelik ve yenilik üreten bu bitmez tükenmez bozulmanın irdelenmesine öyle kaptırmıştı ki, kendi bedenini hiç önemsemezdi. Değişmiyordu. Tabii ki yaşlanıyordu, onun eğrilip kamburlaştığını, güçten düştüğünü, teninin buruşup kırıştığını gördüm, ama bu, davranış biçimini hiçbir şekilde değiştirmezdi. Onu etkileyen sadece rakamlardı. Altmış, sonra da yetmiş yaşa geçişi bir tür korkuyla yaşadı. O yıllarda sık sık yaşlandığını yineleyip durdu, çünkü onlar ünitesinin bir üst basamağına çıkmıştı, rakamlar yüzündendi, başka bir nedenden değil.

Yaşamının tümü ya laboratuvarında geçerdi ya da çalışma masasının önünde. Öğle vakti çalışmasına ara verir, tabağındakinin ne olduğunu bile farketmeden hafif bir yemek yer, sonra biraz dinlenip yeniden işe koyulurdu. Kendisini çalışma masasının başındayken incelediğim çok olmuştu. Hesaplarını, tahminlerini yazardı, dünyalar görürdü yalnızca onu görünen. Kulakları kıpkırmızı olur, gözleri dalıp giderdi: Hep bir şeyler keşfederdi. Yeni buluşlar için kendini tüketirdi.

Eserine ayıramadığı zamana katlanabilmek için, insandan makineler kullanır, kendisine işleyiş biçimleri diğer makinelerinkinden daha basit görünen bu kuklalarla oynardı. Değişmez bir biçimde o bebekler ellerinin arasında hayatiyet

bulur, kendilerine özgü enerjiyle canlanır, kontrol altına alınması imkansız bir düzensizlik yaratır, sonunda da paramparça olurlardı. Tüm bu acı olayların yinelenmesine karşın kendine makine insan koleksiyonu oluşturmakta diretirdi, onlarla hep aynı deneyi yineler, onlardan hep aynı rolü oynamalarını isterdi. Onun gözünde bu düşsel yaratıkların hepsi aynıydı, çünkü hepsinin göğüsleri ve bir dişilik organı vardı... İşlerin neden yürümediğini bir türlü anlamazdı. Dokunaklı bir saflık vardı onda. Düş kırıklığına uğrardı. Ancak kendi dünyasına kapandığında, mekanikle ilgili buluşlarıyla başbaşa kaldığında hoşnutluk duyardı. Bu yüzden de o dünyanın dışında hiçbir şey kendisini gerçekten ilgilendirmezdi.

Sanırım bu kuklalar arasında çalışmalarıyla yakından ilgilenen yalnızca ben oldum. İlişkimizin bunca uzun sürmesinin nedeni bu olsa gerek.

Buluştuğumuz zaman süregelen çalışmalarından sözeder ve sevişirdik.

Her zaman işler durumda, hiç önemsemediği şahane bir cinsel organı vardı. Sevişirken gözlerini kapar, başını öte yana çevirirdi; hatta çoğu zaman yüzünü bir yastıkla örter, kendini partönerine bırakıverirdi. Bütün hoşlandığım şeyleri bana yapma olanağını sağlayan bu görkemli falüsü, fantezilerime teslim ederdi. Baştan çıkarmaya, kendimi beğendirmeye, tahrik etmeye gerek kalmıyordu. En çılgın, en müstehcen, en sevecen arzularımı yerine getirebiliyordum...Bittikten sonra, çalışmalarıyla ilgili konuşmalarımızı bıraktığımız yerden sürdürürdük.

Aslında, yüzünü saklayıp cinsel organını teslim ettiği süre boyunca kuklanın kurduğu düşleri pür dikkat izlerdi. Tıpkı bir böcekbilim uzmanının karıncaya ya da hamamböceğine duyduğu ilgiyi duyardı bunlara. Daha sonra, tartışmalar başladığında, orada hakkımda öğrendiklerinin tümünü, bana boyun eğdirmek, beni incitmek için kullanacaktı. İğrençti bu... Çoğu kez diğer kadınlardan arta kalan anılarla

benimkileri karıştırdığı için cinsel düşlerin sayıca çok olmadığını farkettim, birkaç ana tema üzerine yalnızca birkaç çeşitleme vardı... Sonuçta, seks 'kişiye özel'dir.

Benden hiçbir zaman sevişmemizi istemedi, hep bendim isteyen. Cinsel bakımdan çok güçlü olan bütün erkekler gibi seksten sözetmezdi, tavladığı kadınlarla ulu orta övünmezdi. Seks yatak odasına, yatağına aitti, bunun dışında sözkonusu olmazdı. Zaten cinsel organının işleyişi kendisine asla sorun yaratmadığı için, seks olgusunda önemli olan, karakterleri açığa vurmasıydı, daha doğrusu karakterlerin gizli yanlarını ortaya çıkarmasıydı: Kötülükleri, bayağılıkları, tuhaflıkları...

Bu konuda daha fazla yazabileceğimi sanmıyorum. Ya da kibir, utanç, budalalık ve uygarlaşmış cinsel davranışlar, üzerine binlerce sayfa yazmam gerek. Ve de cinsel ilişkinin güzelliği, orgazmın ilahilerle kutsanması üzerine.

Yaşamım dolu doluydu. Kızım, mesleğim, bu adam vardı. Giderek içine gömüldüğüm yabancılaşmanın farkına varmadım. Nasıl farkına varabilirdim ki? Geriye dönüp bakacak zamanım yoktu.

Hem sonra, Profesör Greffier ile ilişkilerimin esas olarak olumsuz yönünü vurgulayan tüm bu yazdıklarıma karşın, yaşamımın renkli olduğunu söylemeliyim. Endoktrinoloji üzerine araştırma yapan bir gruba alınmıştım. Laure yetişkin genç bir kadın olup çıkmıştı. Randevu defterim aylar önceden doluydu. Şimdiki zamanda yaşadığıma, bir evrim içinde olduğuma inanıyordum.

Boğucu kesinliklere gömülmekte olduğumun farkına varmadım. Tüm bu yıllar boyunca ısıya bir nesneymiş gibi baktım çünkü onu ölçebilirdim. Oysa soğuk ve sıcak birer nesne değildir.

Laure, uyuşturucu sorunuyla çalışmamın akışını kesintiye uğrattığında, eroine gereksinim duyup duymadığına göre onu ya ateşler içinde ya da buz kesmiş gördüğümde, bu sorunu kolayca çözebileceğimi sandım.

Ne var ki, yalnız çözememekle kalmadım, aynı zamanda bütün düşüncelerim bana boş, yararsız göründü.

Şimdi işte bu noktadayım."

Durdu. Bakışı yitip gitmişti. Ondaki bu ifadeyi, daha önce geçirdiği büyük bunalım sırasında görmüştüm.

"Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz?"

"Yo hayır, iyiyim, iyiyim... Bunu uygunsuz bulmadınız ya?"

"Neyi?"

"Profeser Greffier hakkında tüm söylediklerimi."

"Ben olsam uygunsuz sözcüğünü kullanmazdım. Daha çok utanç verici."

"Nasıl yani?"

"Evet, buna aşk, 'aşk yapmak' denilmesini utanç verici buluyorum."

Yüzüme dikkatlice baktı: Yüzümü gözlerinin içine alıp götürdü. Bakışlarımız karşılaştıktan sonra, tüm ifademin yokolup gittiği duygusuna kapıldım, sanki başımı kesmişti Elsa. Bakışından hiçbir şey anlamadım.

Kalan sayfaları tekrar eline alıp okumayı sürdürdü.

"Söyleyeceklerim henüz bitmiş değil... Laure'un işin içinden nasıl çıktığını anlatmalıyım. Benim sayemde değil. Benim hiçbir katkım olmadı. Uyuşturucudan kendi başına kurtuldu...

Günah çıkarır gibi konuşmaktan kaçınmak isterdim... Suçluluk düşüncesi aklımı karıştırıyor. Kişisel ayrıntıların önemi yok... Şimdi söylemiş olduğum da saçma... Üstelik bu teybin karşısında oturmamın tek sebebi kişisel olanı anlatmak... İçimdekiler... en içimizde olanı, ta kalbimizdekini... İçimizdekiler kalbimizdir, özel olan sekstir... Kalp ve seks bir değildir... Seks 'kişiye özel'dir, bir fizikçi için kesikli bir değer sayılabilir: Onu tek başına almak, sınırlarını belirlemek mümkündür... Kalbe gelince onun sürekliliği vardır: Hiçbir

güdülenmemizden onu soyutlamak mümkün değildir. Ya da bir başka deyişle, ancak kalbimiz çarptığı sürece güdülenmiş oluruz... Şu anda neyi anlatmak istediğimi de pek bilemiyorum... şimdi düşündüm ki, seksin süreksizliği kalbin zaman ve uzay boyutlu evrenine bağlandığı ya da bağlanmış olduğunda... Şimdi düşündüm ki, salt spekülatif biçimde oluşturduğum bu projeksiyonda, bu şartlar içinde, onların birleşmesi ruhtur... Böyle anlarda bir ruhumuz vardır... bu ilişki... bu görecelik içinde... Her neyse, tüm bunlar hiçbir şey ifade yetmiyor. Ya da kimbilir, bir şeyler ifade edebilir... Bu şekilde mantık yürütmekten bıktım.

... Kalp, nice zamandır çalkalanan bu kan... Birçok kez, yalnızca ölümümün bu gürültüye son verebileceğini düşündüğüm oldu... Öyle bitkin düşmüştüm ki... Artık herhangi bir şeyi aklıma getirmek, herhangi bir şey ummak istemiyordum...Neredeydim, saat kaçtı, kimdim, bunların hiçbirini bilmek istemiyordum. Ancak, bitkin düşmüş bir madde yığını. Kendi içimdeki maddenin, yüzümde, ellerimde, karnımda, bacaklarımda çarptığını duyuyordum... Yani bedenimin bir başka şeyle temasta olan her parçasında. Başka şeyin varolduğunu artık bilmek istemediğim için de, her atışında bana bu varolmayı anımsatan kalbimden nefret eder olmuştum. Artık durmasını istiyordum... Bu lanet olası pompa, saatte dörtbinsekizyüz kez işleyip duruyor. Kanı kilometrelerce kanallardan geçirerek taa ayak parmaklarının ucuna dek yollamak için müthiş bir enerjiye gereksinimi var... Çok dayanıklı bir makine... Yapış yapış kan, tatlı kan. Yakana yapışan talihsizlik. Saatte dörtbinsekizyüz kez yinelenip duran talihsizlik...

Laure'un öyküsünün başlangıcında profesörle ilişkilerimi kesmeye karar verdim. Bu çifte duygulu yaşamı sürdürmem olanaksızdı: Bir yanda Laure, öte yandan profesör. Zaten artık çalışmalarına ilgi duymaz olmuş, hafifçe bunamaya başladığı kanısına varmıştım. Aslında o dönemde be-

nim için yalnızca bir penisti. Bu yapay cinsel organdan, bu zıbıktan iyice bıkmıştım. Onunla birlikte kesin orgazma varmanın çekiciliği karşısında direnemediğim için kendime kızıyor, ama buna da bir türlü son veremiyordum. Belki de, aptalca bir duyguyla, yıllar geçtikçe tek kullananı olduğum bu harika aleti başka bir kadına bırakmak istemiyordum... Her ne olursa, ondan ayrılacağımı kendisine söylediğim günden beri kaygı hiç yakamı bırakmadı. Son çaremi, can kurtaran simidimi kaybetmiş gibiydim... Kısa bir süreden beri, yeni yeni, beni kaygılandıranın bu kamışın (ne biçim sözcük!) kaybı değil de başka şeyler olduğunu sezinler gibiyim... Tam olarak ne, bilmiyorum...

Üç yıkım yılı süresince bunu düşünecek zamanım olmadı; bu konudaki huzursuzluğumu, 'daha iyisini bulurum' şeklinde mantık yürütmelerle üstümden atmaya çalışıyordum... Vaktim olunca bir başkasını bulacaktım elbette... Kaygımın, tümüyle Laure'la yaşadıklarımdan kaynaklandığına inanmak istiyordum. Sonra, hemen sonra, her şeyin iç yüzünü görmeye yeltendim ve kendimi tam anlamıyla yitirdim.

Şunu belirtmem gerek ki, Laure'un uyuşturucudan kurtulabilmesi, üç yıl boyu ondan kopamayışından daha da güç anlaşılır bir olgudur benim için.

Günün birinde Adrian'la gitti. Denilebilirse, ondan da bağımlı biri. Ipıssız bir yerde yaşayan, evleri en yakın köye kilometrelerce uzaklıkta olan dostlarımın yanına gittiler. Bu dostlar Laure'u çoktan beri tanır, çok severlerdi. Hiçbir şeyden haberleri yoktu. Arkadaşıyla birlikte, hastalıklı bir halde geldiğini gördüler. Onları, genellikle yazları kiraya verdikleri bir binada barındırdılar. Laure bana orada olduklarını bildirdi.

Adrian'la birlikte altı ay kadar kaldı orada.

Uzmanlar iki bağımlının birarada olarak asla işin içinden çıkamayacaklarını, ikisinden birinin diğerini yeniden batağa sürükleyeceğini ileri sürerler. Onlar başardılar.

Kurtulmak için alışılagelmiş ilaçları vardı, Marsilya'daki arkadaşın önermiş olduğu. Başkalarını da denemiş, sonunda hep bunlara dönmüştük. Adrian yanına birkaç metadon hapı almıştı. Metadon eroin kadar tutsak edicidir, bunu biliyorlardı. Geldikleri gün, bu hapları plastikten küçük bir torbanın içine koyup kaldıkları evden aşağı yukarı beşyüz metre uzaklıktaki kocaman bir taşın altına gizlediler. Biliyorlardı ki, çok yakında krize girdiklerinde, o halde soğuk yağmur demeden –sürekli yağmurun yağdığı Landes bölgesinde bir yerdeydiler– beşyüz metre kadar yürümek, olağanüstü bir çaba gerektirecekti... Hiç gitmediler, haplar hâlâ orada olmalı.

Onları üç kez görmeye gittim, onbeşer gün kaldım.

Öylece yaşadılar, bu yabancılaşma, bu yalnızlık içinde, o nemli ortamda, uyuşturucudan kurtulma isteğine dört elle sarılmaktan başka bir şey yapacak durumda olmaksızın. İnatçı, acı dolu, kriz belirtilerinin içine kapanmış, gün boyu onu gözlemleyerek, tartarak, değerlendirerek. İlk günleri hiç uyumadan, müthiş bir uyarılmışlık içinde geçirdiler. Bu uykusuzluk işkencesine dayandılar. Daha sonra, geceleri birkaç saat uyudular. O kısacık uyku süresi içinde uyuşturucu düşlerine giriyordu. Kendilerini pek ısıtmayan bataklık kömürü ateşinin önünde, tir tir titreyerek birbirlerine anlattıkları karabasanlardı bunlar. Onları ilk gidip görmem o döneme rastlamıştı. İkisi de aynı düşü görüyordu, kendilerine güzel bir iğnelik doz hazırlıyor, aşkla sıvıyı ılıtıyor, şırıngaya çekiyorlardı. Sımsıkı bağlanmış damara, dirseğin çukur yerine iğneyi batırıyor, tam pistona basacakları an sıçrayarak uyanıyorlardı! Biri düşünün ayrıntılarını anlattıktan sonra, diğeri kendi düşündeki ayrıntıları sıralıyordu: Hiç fark yoktu. Uyuşturucu ikisinin de bilinçaltını tümden kaplamış, tek biçime sokmuştu. Zaten her konuda birbirinden farksız ikizler gibi davranıyorlardı: Aynı zevkler, aynı tiksintiler, aynı imge ve sözcükler. Aralarında, uyuşturucu üstüne kurulu kusursuz bir ortaklık vardı. Dünyalarıydı bu, bir başka dün-

ya yoktu. Uyuşturucunun gözetimi altında, bir hapishanedeydiler. Bense donmuş bir halde bu seanslarda hazır bulunuyor, Paris'e dönme ya da doğrudan gidip metadonu alma isteğine daha ne kadar karşı koyabileceklerini merak ediyordum. Direnemeyeceklerini, o kocaman taşa kadar emekleyerek, gereğinde çamurun içinde sürüne sürüne gideceklerini sanıyordum.

Haftada bir kez, onları evlerinde konuk edenlerle yiyecek almaya gidiyorlardı. Laure alkolün tehlikelerini biliyordu, hiç almıyordu. Adrian ise biraz bira satın alıyordu, Laure buna elini bile sürmüyordu. Paraları yoktu. Çorba, makarna gibi şeyler pişiriyorlardı kendilerine. Ben oradayken ziyafet çekiyorduk, biftekler, balıklar, pastalar... Eroinden yoksun kalmış bedenleri, türlü acılarla kıvranıyordu. Laure üstüste bronşit oluyor, durmadan kanama geçiriyordu. Adrian'ın dişleri feci durumdaydı, diş etleri iltihaplanmış ve şişmişti. Tüm bunların gerçek olduğunu, bu rahatsızlıklardan yararlanıp yasal olarak yatıştırıcılar, hatta çok güçlü yatıştırıcılar alabileceklerini biliyorlardı. Kasabadaki doktorun onlara safça yazacağı reçeteyle sağlayabilirlerdi bunları. Dayandılar. Aspirin, antibiyotik, sıcak su torbaları, karanfil özüyle yetindiler... Laure, bu kez krizin öncekilere oranla daha az acı verdiğini söylüyordu. *Down* olunca zorlanmıştı ama eskiye kıyasla daha kolay atlatmıştı. Acaba neden?...

Üç ay boyu –üç ay!– eve kapandıktan sonra, biraz egzersiz yapmaya başladılar: Gidip kömür almak, evi temizlemek, derenin öte kıyısındaki ev sahiplerini ziyaret etmek gibi. Metadon onlar için ulaşılır olmuştu. Gidip onu almak akıllarına gelmedi. Ondan sözediyorlar, ona meydan okuyorlar, onunla alay ediyorlardı. Evin pencerelerinin birinden uzaktaki büyük taşı seçmek mümkündü.

Adrian şöyle diyordu: 'Karaciğer ve böbreklerin normal işlevlerine şöyle böyle kavuşabilmesi için altı ay gereklidir. Bu süreden sonra artık Paris'e dönmeyi göze alacağız.' Bunu nereden çıkarmıştı bilmiyorum, ama bu altı aylık süre kut-

sal bir anlam taşır oldu.

Adrian yazmaya, yaşantısını anlatmaya koyuldu. Çok yoksul, kalabalık bir ailenin ilk çocuğuymuş. 'Ben lumpen proletaryaya aitim' der, bunu uluorta duyurmaktan zevk alırdı. Baba onları yüzüstü bırakmış. O da taparcasına sevdiği annesine yardımcı olmak istiyormuş. Ufak tefek işler yapmaya, elinden geldiğince para kazanmaya koyulmuş. O sıralarda onbeş yaşındaymış. Fotoğraflarını gördüm: Zeki bakışlı, kıvırcık, kumral saçları, çok açık renkli ve çok güzel gözleri olan, boylu poslu bir delikanlı. Sefaletin çirkefinde korsanlık yapan torbacılar için kolay bir avdı. Zola'lık bir öykü... Biri onu uyuşturucu taşıması için kullanmış, sağa sola koşturtmuş. Bu, Adrian'a önceden yaptığı işlerden çok daha fazla para sağlıyormuş. Böylece yolculukları giderek sıklaşmış. Uyuşturucuyu denemiş. Hep aynı parkur: Başlangıçta çevreye uymak için birkaç esrarlı sigara, sonra biraz kok, ardından önce burna çekilen, sonra damara zerkedilen biraz eroin. Bağımlı olmuş. Laure'u tanımış... Tüm bunları yazılarında anlatıyordu. Yazarken Laure ona yardım ediyordu. Birbirlerini seviyorlardı... Yazılarını oldukça ünlü bir haftalık dergiye yolladı. Yazı kabul edildi, karşılığında çok iyi para ödenip iki sayıda yayınlandı.

Altı aylık süre dolduktan sona Paris'e döndüler. Evimde oturmak istediler; tele-sekreterim, adresim, semtimin sakinliği, binanın güvenliliği kendileri için iyi bir korunaktı. Kendilerine bir süre daha tanımışlardı: İki yıl.

Adrian gazeteci oldu. Laure kısa metrajlı filmlerle reklam filmlerinin yapımcılığına girişti. Çok ilginç şeyler yapıyorlar.

Ben, onların toparlanmak üzere dinlenmeye çekildikleri süre içinde yeniden çalışma hayatına dönmek istedim. Ama denemelerinin başarısızlıkla sonuçlanması halinde yardıma hazır olmalıydım. O halde yeniden hasta bakmam sözkonusu olamazdı. Birkaç staj yönettim, birkaç yazı yazdım.

Hatta bir ara yarım gün sosyal sigortada çalıştım. Mesleğimde ilk adımlarımı attığım yıllara götürdü bu beni. İlginç olabilirdi ama olmadı. Beni hiçbir şey ilgilendirmiyordu.

Önceleri bunu yorgunluğuma yordum, akıntıya kapılıp sürüklendiğim yılların gücümü tükettiğini, toparlanmama birkaç günün, olsa olsa birkaç haftanın yeteceğini sandım. Sonra kendimi uğraşlarıma tam olarak vermediğimden, aklımın başka yerde olduğundan bu halde olduğumu düşündüm. Daha sonra, Paris'e geri geldikleri zaman Laure'la Adrian'ın yeniden hayata döndüklerini, uyuşturucudan giderek daha az sözettiklerini, eroinden tamamen kopup başka şeylere, önce birlikteliklerine, sonra mesleklerine bağlandıklarını anladığım zaman, işte o zaman ben mahvoldum.

Profesör Greffier'yi yeniden gidip gördüm. Onu çok yaşlanmış buldum. Yaşamının son yılları, içinde bocalayıp durduğu bir hüzünle doluydu. Bu adamı yaşama bağlamış olan şey işiydi, uğraşıydı. Onun için çalışmakta diretiyordu ama artık hiçbir şey bulmuyordu. Bulamazdı da çünkü araştırma yapmıyordu. Eski deneylerini tekrar tekrar gözden geçiriyor, yeni girişimlere yanaşmıyordu. O da bir boğulma noktasındaydı. Hiçbir zaman sıradan bir yaşam sürmemişken, sıradan bir yaşam sürme umuduna dört elle sarılıyordu.

Bu yıkımdı. Dünyamızın sonu gelmişti. Birbirimize söyleyecek tek bir sözümüz kalmamıştı. Kendisi, hatırı sayılır ünüyle şişinerek, dipdiri kalmış o fare tuzağı, harikulade penisi külotunda iyice saklı, emekliliğine ilk adımlarını atmaktaydı. Bense hiçliğe gömülmekteydim."

"Sonra? Sonra ne var?"

"Profesör Greffier ile ilgili bir bölüm daha."

"Fazla olmuş."

"Onu temize çeker çekmez size postayla yollarım. Biraz dinleneceğim."

"Bana bundan sözetmemiştiniz."

"Evet, kararımı şimdi verdim."

"Yorgun musunuz?"

"Şu ara bıkkınım. Her şeyden bıktım."

"Sizinle bağlantı kurabilecek miyim?"

"Nereye gittiğimi bilmiyorum. Arabama atlayıp rasgele gideceğim. Bu beni dinlendirir, sıkıntımı giderir."

"Size bir yardımım dokanabilir mi?"

"Yoo hayır sanmam, ne yazık ki... Yani, neden ne yazık ki dedim, bilmiyorum.. Bakın, ben sıradan biriyim. Yaz geldi, herkes gibi tatile çıkma gereksinimi duyuyorum, o kadar."

"Tüm bu anlattıklarım sizi biraz sıkmış olmalı."

"Evet biraz."

"Kitabı bitirmeyecek miyiz?"

"A, şimdi demek kitabı yapmaya niyetlendiniz!"

Elsa soğukkanlılığını yitirmiş göründü. Tıpkı suçüstü yakalanmış bir okul çocuğunu andırıyordu. Bu kadının karşısında eriyordum... Yo hayır, yine başlamamalıydım. Bir daha tuzağa düşmeyecektim. Gideceğimi söylemiştim, gitmeliydim.

"Hoşçakalın, döner dönmez sizi ararım."

(1 Ağustos'ta postayla yollanan sayfalar)

Profesör Greffier (devam)

Uyuşturucuyla içiçe geçen üç yıl.

Ardından, kır evinde, taşın altındaki metadonun kışkırtıcılığına karşın uyuşturucudan kurtulma çabaları içinde geçen altı ay.

Sonunda, iki yıl süren, kent yaşamına yeniden alışma dönemi.

Günbegün tutarsızlığın giderek daha derinine indiğim beş buçuk yıl.

Laure'un kendi ölümüyle ustaca oynadığı süre içinde bu ölüm oyunundan başka hiçbir şeyle ilgilenmedim. Benliğimi saran tutarsızlığa fazla incelemeden katlanıyordum. Hiç rahat yoktu. Her şey fazlasıyla ivediydi. Çok fazla sürpriz, çok fazla tekrarlanan tartışmalar, yeniden gözden geçirmeler, yolculuklar... ve bir de fazlasıyla şatafat... Uyuşturucu bağımlıları, durumlarından sözedemezler, o zaman da bu durumu göz kamaştıran makyajlarda, gösterişli kıyafetlerde yansıtırlar, biçimlerin, renklerin, hacimlerin çarpıcı bir düzenlemesinde... sözcüklerden bağımsız, özgür sözcüklerde, gülünç, ciddi, aynı anda birkaç dili birden konuşan sözcüklerde... Tüm bunlardan bir anlam çıkarmam gerekiyordu... Bu da beni serseme çeviriyordu.

Bütün bunlar üstüme çığ gibi yığılıyordu. Anakara gibi sağlam, dayanıklı olmaya çalışıyordum. Bunların altında kalmamak için etrafıma barikatlar kurup kendimi korumaya alıştım. İnançlarıma, kurallarıma, bilgime dört elle sarılmazsam Laure ölecekmiş gibi geliyordu. Oysa tüm bunlar silinip süpürüldü ve Laure yaşamakta...

O yıllarda her şeyden yoksun kaldığımı söylemek yanlış olur. Bana bakışlarının parlak sıcaklığı kaldı, krizin genişlettiği gözbebeklerinin simsiyah kadifesi ya da doyumla büzülen gözbebekleriyle eroinmanlara özgü irislerin parlaklığı, gözkapakları arasındaki alanı Modigliani vari yeşile, maviye ya da kahverengine boyayan o irisler. Gözleri, aklın kabullenemeyeceği sonsuz mutluluklar ya da kuşkular yayardı. Sanki özde varolanı bildikleri halde gizlemek, içlerinde saklamak zorundaydılar. Kendilerinden geçtiklerinde bakışları dayanılmaz bir güven içerirdi. Bazen onları sözünü duyamadığımız kahinler ya da cinlenmiş bir ruha sunulan kurbanlar

gibi görürdüm. Artık hiçbir şeye inanmaz olmuştum ve bu gözler bana inanma isteği veriyordu. Bir çılgınlıktı, tam bir çılgınlık!

Kendimi kurtarmaya, yani kendime yardımcı olmaya çalışıyordum. Profesör Greffier'yi görmeye gittim, bir araştırma yapacaktım. Kendisiyle birkaç kez görüştük. Beni salona almasını söylemiştim, yatak odasına gitmek istemiyordum. Kabul etti. Ne var ki, geldiğim zaman hasta olduğunu bahane ediyordu hep... tansiyonundan yana sorunları varmış... Son zamanlarda sağlığı bozukmuş, doktoru uzanmasını öğütlemiş...ve sonunda kendimizi yatak odasında buluyorduk, orada olmaktan rahatsız, elbiselerimizi bir fazlalık gibi taşıyarak; onun ayakkabıları ayağında, benimse el çantam dizlerimin üstünde. Tam bir ziyaret havası.

Durumun anlamsızlığı sonuç olarak araştırmama yarıyordu. Sorulu cevaplı görüşme oyunu oynuyorduk.

Neden termodinamiğe ilgi duyuyordu? Neydi fizik onun için?

Bilmiyordu. Ama orada kalmamı ve yeniden gelmemi istediği için yanıtlar arayıp duruyordu. Gençliğinde kaptırmıştı bu işe kendini, ta öğrencilik yıllarında. Bir laboratuvarda staj görmüştü, bir şeyler ilgisini çekmişti. Neydi tam olarak, bunu dile getiremiyordu. Bir şeyler ona uygun gelmişti, aklının rahatlıkla yolunu bulduğu bir labirent. Başkalarına zor gelen şeylerden o haz alıyordu. Açıklanması olanaksızdı. Bir yol vardı orada, kendisine göre çizilmiş bir yol. Termodinamikti bu, ama başka şey de olabilirdi. Tasarıları basitti, kendiliğinden oluşuyordu, başkaları onları dahice buluyordu.

Konuşmalarımız sırasında, termodinamiğin bana sağladıklarını, düzende bozukluk, özgürlük, zaman, karakterler konusunda termodinamikten yola çıkarak kafamda oluşturduklarımı ona anlattığımda, söylediklerim kendisine acı veriyormuş gibi, duymak istemiyormuşcasına gözlerini sımsıkı

kapar, bir süre sonra da sözümü keserdi: "Ben genel düşüncelerden hoşlanmam." Küçümseyerek "genel düşünceler" diye adlandırdığı, psikolojiydi.

"Ama anımsamıyor musun? Çok zaman oldu, entropi konusunda sana sorular sorduğumda, karşılık vereceğine bana bir metni okumamı söylemiştin, Charon'un bir metnini. Orada kitaplığında duruyor."

"Unuttum."

"Gösteririm, uzun sayılmaz. Sayfa numarasını ezbere biliyorum, sayfa 28. Yüzlerce kez okudum... İşte bak.

"Entropi" sözcüğü, usa göre, düzensizlik sözcüğüne oldukça benzerdir. Maddi elementlerin etkileşimine meydan verilirse, madde dünyasının fizik kuralları uyarınca, düzendeki bozulma kaçınılmaz olarak giderek artar. Örneğin maddi bir sistemin düzeni, bu sistemden elde edilen enerji dikkatle incelenerek ölçülebilir. Entropi kuralı bize şunu belirtir: Zaman geçtikçe, sistemin giderek artan entropisi (artan bozulurluğu) nedeniyle bu sistemden giderek daha az enerji elde edilecektir. Bunun örnekleri ateşten çekilince, zaman süreci içinde kaçınılmaz olarak soğuyacak olan kaynar su tenceresinden, aynı şekilde yavaş yavaş soğumaya ve ölüme doğru yol alan bir yıldıza dek uzanır. Kısacası, artan entropi kuralı, her şeyi kendi ölümüne doğru sürükleyen kuraldır. Oysa düşünce, tam aksine, maddenin "doğal" evrimsel gidişini etkileme; maddenin, düzen bozukluğuna ve ölüme doğru kaçınılmaz gidişini bir ölçüde yavaşlatma gücüne sahiptir. Bunu da, kendi psişik özünün düzenini alarak kendiliğinden 'yarattığı' düzeni maddeye vererek gerçekleştirir."

"Hiç mi hiç anımsamıyorum... Bunu sana asırlar önce okutmuş olmalıyım... O sıralarda henüz senli benli olmamıştık herhalde... halkın anlayacağı dilde yazılmış bir metin. Bilimsel olanı halka indirgememek lazım."

"Ama bunu sık sık yaptın. Burada işe böyle başlamış-

tım..."

"Giderek daha az yapıyorum. Farklıydı, bilimsel alandan çıkmıyordum, bilimsel dergiler içindi... Hem bu bey neyse adı, varsın aklın entropinin ilerleyişini ters yüz edebildiğini ileri sürsün, temelsiz bir şey! Ben gerçekle içiçe çalışıyorum, anlıyor musun, düşlerle değil. İnsanın bilgisini alet ederek başkasının kafasını saçmalıklarla doldurması ne kadar da kolay!"

Tutumu beni incitiyor, kuşkumu pekiştiriyordu: Zihnin düzenindeki bozukluk makineninkiyle karıştırılamaz. Profesör şöyle diyordu: "Bu anlattıkların gerçekten temelsiz, hiçbir şeyi kanıtlayamazsın, ne kadar basit olursa olsun, termodinamiğe ait bir veriyi alıp bundan sonuç olarak davranışsal tepkiler çıkaramazsın, abuk sabuk bir şey olur. Herhangi bir sözcüğü istediğimiz yöne çekebiliriz. Olgulara karşı şiirsel bir tutum takınmışsın, her türlü bilimsel temelden yoksun."

Kanıtlarım pek kesin değildi, onları denkleştiremiyordum. Bazı yalıtılmış olguların oluşumunu ve türemesini saptayabiliyor, ne var ki ortaya çıkmalarını önceden kestiremiyordum, hele tekrarlarını hiç... Profesöre göre yanılgı içindeydim, hepsi o kadar.

Kendisine, adeta taptığım bazı metinleri gösteriyordum çalışma masamın üstünde raptiye ile tutturduğum, beni yüreklendiren, beni uzun uzun düşündüren o metinleri.

"Uzay ve zaman kavramlarının görecelik teorisi yoluyla birleştirilmesi, daha önce varolmayan bir armoniyi kabul ettirmiştir." (P. Langevin, *Görecelik*)

"Görece fizikte, uzay ve zamanı ayrı ayrı değerlendirmemeli, zamana evrensel bir nitelik verilmemelidir: Zamanı ve uzayı dört boyutlu bir süreklilik şeklinde kurmak gerekir, her gözlemcinn kendi tarzına göre kendi zamanını ve uzay alanını bölecceği Einstein'ın uzay–zamanı ya da. Minkowski'nin evreni gibi." (L. de Broglie, *Fizik ve Mikrofizik*)

Bu sözcükleri ona bir ceza vermişim gibi okuyor sonra

homurdanarak soruyordu:

"Nereden buldun bunları?"

"Senden."

"Bunları da mı! İşlerime burnunu böylesine soktuğunu hiç farketmemiştim... Ee sonra?"

"Senin, uzay alanıyla zamanı kendi bölme biçiminden sözetmeni isterdim. Kendi termodinamiğinden sözetmeni. Kuralların herkese göre değiştiğini kabullenmeni isterdim. Senin fizik yapmana yarayan, benim psikoloji yapmama yarayabilir. Ben de bir dereceye kadar enerji, iş, düzende bozukluk ve düzenle ilgili çalışmalar yapabilirim... Benim yaptığımın tam tamına aynısını yapıyorsun, ne var ki senin branşın fizik, dolayısıyla ciddi bir iş, benimki ise psikoloji, yani sıradan bir şey..."

"Öyle olsun. Çalış, düşün kızım. İnsanların saçma sapan şeyler düşünüp söylemelerine, aptalca işler yapmalarına engel olunamaz!

Bak dinle Luce, ben bir psikolog değilim, bir entellektüel değilim, bir bilim adamıyım ve bireyler bana vız gelir. Biliyorsun zaten, şu ya da bu kadın arasında bir fark gözetmediğimi yeterince başıma kakıp durmuştun. Filozofları sevmem, boş boş laflar edip dururlar."

"Ama bütün büyük filozoflar aynı zamanda bilim adamıdırlar."

"Yolunu şaşırmış bilim adamları! Gençliğimde Aristo'nun bir tümcesi ilgimi epey çekmişti: 'Gerçeğe yakın olamazı, inanılmaz olabilire yeğlemeli.' Saçma şeyler bunlar... hepsi saçma!"

"Ne var ki!"

"Saçmalık dedim ya! Saçmalıktan başka şey değil."

Profesörü yeniden görmeye gidiyordum. Benden hiç bu kadar sözetmemiştik. İnanmış olduğuma inanmak istiyordum. Hormonlar üzerinde yaptığım araştırmalardan sözettim. Onları bir sistemin herhangi bir birleşme noktası olarak

görüyordum. Hormonlar sistemin randımanını artırıyor, aynı zamanda ısınmaları, yani enerji kayıplarını, entropiyi çoğaltıyorlardı. Örneğin nörohormonların hipofiz üzerindeki etkisi bilinmekteydi; insan makinesinin de bu maddelere bağlı olduğunu ileri sürmemek mümkün mü? Bu nasıl göz önünde bulundurulmaz? "Karakter"lerin bazı özelliklerini bu maddelerden aldığını nasıl kabullenmemeli? Bir nesne olmamasına karşın ölçülebilen ısı gibi aklın da maddesel olduğunu nasıl düşünmemeli?

Söylediklerimi, kendi araştırma alanı dışında olduğu için daha dikkatlice dinler, başını sallardı: "Olabilir, olabilir, ben ne bileyim, benim işim değil bu" dercesine. Onu ikna ettiğime inanarak kanıtlarımı ileri sürer, girişimimi haklı gösterirdim; bana düşüncesini söylemesi için konuşmayı kesince, hep aynı şekilde karşılık verirdi: "Ben de, bana ilgi duyduğun için çalışmalarıma ilgi duyduğunu sanıyordum... tam tersiymiş demek." Bana belleğinin derinliklerinde bir düşü kovalayan biri gibi bakardı... "Oysa seviyordun beni. Bunca yıl, beni seviyordun..."

"Evet seviyordum... Sana çok şey borçluyum... Ama bir mesleğim, bir kızım... kendime özgü bir yaşamım olduğunu hep biliyordun. Hiçbir zaman ilgi duymadın."

Artık konuşmak istemiyordu, beni duymak istemiyordu. Elimi arayıp cinsel organının üzerine koyuyor, okşamamı istiyordu. Çok hazindi. Bu kadar çok kullanmış olduğum, sayesinde onca haz duyduğum bu organı artık istemez olmuştum. En hazin olanı, organının kendisi için de fazla bir önem taşımadığını bilmemdi. Yalnızca, kadınların harika bulduğu bir alet, hep işler durumda basit bir makine, hep öyle, gizemsiz, önemsiz. Bu penisten başka şeyler için de sevilmek istiyordu: Pantolonun kumaşı altında sertleşen, sıcak, ipek gibi kaygan, uysal, gerçekten sevilmeye değer ve de... yararsız o penis. Ama aramızda kalan tek bağ oydu.

Sanırım o zaman içinde bulunduğumuz durumdan daha acınası bir durumla hiç karşılaşmamıştım. Birlikte oluş-

turduğumuz o biz bize ve özel pozisyon: O yatağına uzanmış, ben yanıbaşında, yatağın kenarına oturmuşum, elim penisinin üzerinde, eliyle elimi sıkıca tutmuş orada, başucu lambasının sarı ışığında. Böyle anlarda ilişkimizin hiçliğini eksiksiz bir kesinlikle biçip tartıyorduk... Mutlak sıfırdı, ölümdü, ısının her noktada eşit olduğu yerdeydi.

Aklından neler geçtiğini bilmiyorum –artık başkalarının zihninin nerelere kaçıp gittiğini anlamaya çalışmak istemiyorum– ama, benimki öylesine sersemletici, öylesine kaygı verici bir başıboşluk içindeydi ki, beni o an saran korkuya son vermenin tek çaresi ancak ölüm olabilirdi. Günlerin birbirine bağlanması son bulsun, bugün artık yinelenmesin, o küçük alevim sönsün.

Ona acı çektiğimi söylüyordum. Bu halimi kendi özel imbiğinden geçirip beni acılara salanın kendisi olduğu sonucuna varıyordu.

Laure'dan, Laure'la yaşadıklarımdan, eroinin bana indirdiği yıkıcı darbeden sözetmeye çalışıyordum. Bir anne olarak konuştuğumu sanıyordu, Laure'un annesinin incinmiş olduğunu. Beni beceriksiz sözcüklerle, çocuğu olmayan kişilerin, çocuğu olanlarla konuşurken kullandıkları kalıplaşmış deyimlerle avutmaya çalışıyordu. "Onca zeki" olan ben, nasıl olup da Laure'un beni böylesine kullanmasına izin vermiştim. Bir şey yoktu, geçmişti, bitmişti, artık iyice dinlenecektim, her şey yoluna girecekti. Rahatlamış bile görünüyordu, ayrılmamın nedenlerini sonunda anladığını sanıyordu. Önemi yoktu, belki tekrar dönecektim, belki hâlâ sevecektim onu. Bensiz o üç sene ona çok uzun gelmişti...

Onu görmeyeli çok zaman oldu.

Üçüncü Bölüm

Gezimi uzatıyorum. Hiçbir yerde olmamaya devam ediyorum.

Paris'e dönüp de ne yapacağım? Mevsim yaz, iş bulamam. Gazeteler, yayınevleri uykudalar. Orada, bu iki ay süresince ya tatile çıkmayı bekleyen birkaç gariban ya da tatilden yeni dönmüş başka garibanlarla karşılaşılır ancak. Onlardan hayır yoktur. Yazın Paris, mutlu olmayan insanda kendini öldürme isteği uyandırır.

Semtimi severim; geç kalıyorum diye sabahları sütlü kahvemi çabucak içtiğim köşedeki kahveyi de, tüm yaldızlı ampulleriyle ışıldayıp boş dolaşanları barına ya da sigara satış yerine çeken bulvardaki o büyük *café*'yi de severim... Fırıncı kadınla kızını da severim; kızı annesine çok çektirecek, fındıkçının teki o! Daha onüç yaşında ama kıçını oynatmasını iyi biliyor. Şu kızlar da nereden gidip bulurlar bunca beceriyi? Ben onüç yaşındayken... geçelim daha iyi. Kasabı da severim doğrusu; bir rugbi delisidir. Tek bir maç kaçırmaz. Beş Ulus Turnuvası boyunca, Fransız milli takımını her yerde izlemeye giden bir klübün üyesidir. "Karşılaşma" yurtdışındaysa cuma akşamından yola çıkıp pazar akşamları döner. Boynunda üç renkli fular, başında tüvid kasketle dükkandan çıkışını görürdüm: Müthiş! Karısı ile üç veledi ellerinde mavi, beyaz, kırmızı kağıttan bayraklarıyla peşinden gidiyor, onu gözden kaybetmemek için koşuyor, Gare du Nord'a kadar uğurluyorlardı. Bana biftek hazırlarken konuşuruz. Onun için bir yanda Fransa, öbür yanda da İrlanda, İskoçya, Galler Ülkesi ve İngiltere vardır. Dünyanın geri kalan bölümü, öncelikle Yeni Zelanda ve Avustralya'dan oluşur. Bunun dışında da pek bir şey yoktur: Oralarda rugbi oynanmaz.

Şu sıralarda dükkanlar kapalıdır, mevsim yaz.

Ben de kasaba benziyorum. Şu farkla ki dünyam rugbi değil, Elsa'dır.

Teybe mesaj bırakılıp bırakılmadığını öğrenmek için uzaktan kumandalı aygıtımla evimi aradım. Bana 9 Ağustos günü telefon etmiş. Yalnızca adını, aradığı tarihi ve saati belirtmiş. Düzenli. Daima düzenli! Hazır! Düzenli Elsa'dan nefret ediyorum! Nefret ediyorum ondan, en büyük düşmanım o! Çılgın Elsa'yı seviyorum.

Paris'e ancak bir seçim yaptıktan sonra döneceğim: Ya çamura yatar her şeyi yüzüstü bırakırım, kitap ne olursa olsun, Elsa'yı da kesinlikle bir daha görmem. Ya da dosdoğru evine gider ve ona şöyle derim: "Elsa sizi seviyorum. Sizinle olmak istiyorum."

Öyle, açıkça! Çılgınlık bu, çılgınca bir seçim.

Evine gidiyorum, kapıyı açıyor, içeri giriyorum ve orada girişte ona, "Elsa sizi seviyorum" deyiveriyorum. Üstünde yazlık bir elbise var, sade, belki beyaz ince bir kumaştan, ayakları çıplak. Çok kez yalın ayak dolaşır. Bilmiyorum kaç kez onu İskoç eteği, siyah şetland yününden kazağı ve hırkasıyla gördüm, hanım hanımcık bir kıyafette, ama ayağında ayakkabı yoktu. Çıldırıyorum ben bu kadın için, yeter artık.

İçeri giriyorum, ayakları çıplak, eski kot pantalonunun üzerine bir tişört geçirmiş. "Elsa sizi seviyorum" deyiveriyorum. Ne yapar acaba? Birçok seçenek olabilir:

1. Lafımı şırak diye ağzıma tıkıyor: "Haydi canım, oğlum yaşındasınız."

Elsa çok yaşamış çok görmüştür, her tür çılgınlığı yapabilir ama kurallar da önemlidir onun için. Her ne kadar tam olarak oğlu yaşında sayılmasam da bu şekilde karşılık vermesine hiç şaşmam. Aramızda yaş farkı olduğunu hiç hissetmedim ama eminim, Elsa için bu fark vardır, kendi kural ve yasalar listesinde özenle bir yere oturtulmuştur.

2. Bana, o çok açık kahverengi gözleriyle bakıyor, neredeyse sarı, neredeyse saçının rengindeki o gözleriyle ve hiç karşılık vermiyor. Fakat ben, bakışındaki saflığı, o her şeyi ciddiye alma, her şeye ilgi duyma yeteneğini yakalamışım. Şaşkınlığından sıyrılıp tahlile girişmesi için birkaç saniye yetecektir. Benim Romeo'luktan Don Kişot'luğa geçmem için birkaç saniye. Beni salona alacak. "Kendi" koltuğuma oturacağım, o da "kendi" şiltesinin üzerine oturacak, birbirini tutmaz sözler söyleyeceğim. Her şeyi berbat edeceğim. O ise beni hemencecik düşüncemden caydıracak, bana matematiksel bir biçimde, aslında aşk olmayan bir duyguyu aşk sandığımı kanıtlayacak... İlk seçenekteki kurallar ve yasalar listesine dönmüş olacağız, bu kez bilimsel yoldan. İşin içinden çıkamayacağım. Aşka son, mutluluğa güle güle.

3. İçeri giriyorum, üstünde gri tayyörü var, ayağında pırıl pırıl mokasenleri, önemli günlere özgü ifadesi, Pythie bakışı... Dünyayı yeni baştan yaratmaktadır. Yüzüyle, hareketleriyle ve bedeniyle şu anda ölümün ve yaşamın anlamını kavramaya çalışmakta olduğunu anlatıyor. Öylesine zeki, öylesine bilinçli, öylesine tutkulu ve trajik ki, zavallı aşkımı ona açmaktansa, orada geberivermem daha iyi.

4. İçeri giriyorum, "Elsa sizi seviyorum" deyiveriyorum. O, tam karşımda, görkemli, New York limanı girişindeki özgürlük heykeli gibi dikilmiş... Ve gözümde şimşekler çaktıran bir şamar patlatıyor... Yo hayır, bunu yapmaz, bunu yapmayacak kadar saygısı vardır duyulan heyecanlara...

5. Kapıyı açan benim Elsa'mdır. Konuşmama hiç gerek yok. Her şeyi çoktan anlamıştır. Kollarımdaki yerini, kollarındaki yerimi tam tamına bilmektedir. Her şey basit, yalnız biz ikimiz varız, usulca, sevecenlik içinde... Haydi canım sen de, böyle olur mu hiç! Böyle olması için milyarda bir bile şansım yok.

En iyisi anababamın sayfiye evinde dinlenmeye çekilmek. Eski delikanlılık odama yerleştikten sonra çantamdan

yazılarımı çıkartmak –çantayı on gündür açmış değilim– ve çalışmak, bu öyküyü ne yapıp edip kafamdan silip atmak. Kendimi ne de güç bir duruma sokmuşum. Bugüne dek yazı yazmak tüm sorunlarımı çözdü, neden bunu çözmesin ki! Haydi gel güzelim, harflerden örülmüş dantel elbiseni giy, bana daktilonun kastanyet seslerini dinlet. Bundan güzel müzik yoktur, senle ben daha önce neler gördük!

İşte onbeş gün oluyor ki buradayım, yazı bana yüz çevirdi, kıskanıyor olmalı. Evde, annemin reçellerinin kokusu çok hoş, babamın dışarda, bahçede yaptığı işler de çok güzel. Burada yaşam çok düzenli, çok iyi, çok düzgün. Her şey fazlasıyla kolay, fazlasıyla hoş, fazlasıyla sevecen. Fazlasıyla, çünkü her şey onsuz olup bitiyor. Çünkü her şey O'nun sahip olamadığı kadar hoş, kolay, sevecen. Elsa'sız tattığım haz, çalıntı hazdır. Tattığım haz ona aittir, mutluluğum onundur. Burada artık dayanamayacağım. Dönüyorum.

Gene banliyöye, Paris girişine, semtime, sokağıma, teybime, sesine kavuşmak. Ona kavuşmak.

Trafik akmıyor. Sokakların en kalabalık olduğu saat. Karbüratörüm delirmiş. Motor sürekli duruyor. Denfert Rochereau'da tıkanmalar. Oysa tatil henüz bitmedi. Bütün bu insanların Paris'te işi ne?

Koku. Metrodan ve egzoz borularından yükselen koku. Kentimin kokusu. Ergin yaşamımın kokusu. Burada iki Haussmann binası arasında dikiliveren Eyfel kulesiyle sıra sıra şu sokaklarda ergenliğe erişmiş olan adamın kokusu. Paris'in belleği benim belleğimdir. Işık kentinin belleği yoktur. O, hiç umursamadan kendi kendini yeniden kurar, yeniden dağıtır, her şeye göz yumar. Yaşamım ya da ölümüm onun için önem taşımaz. O, benim hayalim ya da çirkef kuyumdur, cennetim ya da mezarımdır, keyfime bağlı, ne istiyorsam odur, gününe göre. Bugün korku günüm, dolayısıyla korkularımı yenmek için uydurduğum tüm numaraları

ortaya döküyor, yine de korkularım geçmeyince korkutma sırası ona geliyor. Ona karşı dikleniyorum, beni bunalttığını, pis kokulara boğduğunu söylüyorum. Henüz Fontainebleau'ya bile gelmemişken, gökte onun hava kirliliğini aramıştım. Hayır o kirletmiyor, tıpkı anımsamadığı gibi. O, doğmak için kendime seçtiğim karındır. Kendim için bu anayı yarattım işte, işlerim, *café*'lerim, aşklarımla, gidecek yollarım, köprülerim, saraylarım, zafer taklarım ve "Cennet köşesi" villacıklarımla. O'nun lağımları, çöplükleri, kent mezbeleleri vardır, ne çare ki, alçaklıklarımı, yeteneksizliğimi boşaltacağım hiçbir yeri yoktur; bunlar, eski gösterilerin anısı yırtık afiş parçalarıyla birlikte O'nun duvarlarına yapışıp kalmışlar, ezikliğimin yıldızları, bokumun şırfıntıları halinde, öylece.

Sönmüş sigara izmaritlerinin ve sıcak asfaltın kokularını sürünmüş başkentim benim, Wallace çeşmeleri ve neon ışıklarıyla süslenip püslenmiş oynak sevgilim, senin içine dalarken gerçekten ödüm kopuyor. Korkudan aklım gidiyor. N'olursun, bana iyi davran, Elsa'nın orada, evinde, sakin, beni görmekten mutlu olmasını sağla. N'olursun bağışlayıcı ol. Senden hiçbir şeyi esirgemeyen oğlunum ben, bak döndüm işte. İstersen gidip Montmartre'da mum yakayım ya da Folies-Bergère'de, dileğine bağlı... Seni baştan çıkartmak için serseri ya da turist olabilirim veya otobüs şöförü, Montparnasse'da kaldırım üstünde istridyeler de satarım. Aman kötü olma, sende yaşanan mutsuzluk başka yerdekinden beterdir. Gel gör ki, bu söylediklerim senin umurunda bile değil, sağırsın, bir kentsin, hepsi bu.

Gene de Parislilerin hepsi dönmüş değiller, çünkü sokağımda, evimin çok yakınında arabamı parkedecek bir yer buldum. İyiye alamet, belki da duamı işitti başkent.

Posta kutumda broşürler, faturalar ve çekip gittiğinizde kutunuza yığılan bir sürü ıvır zıvır kağıt. Ve, ve, ve Elsa'dan iki mektup! Elsa'dan iki mektup. Yazısını binlercesi içinde tanırım, Profesör Greffier'yle ilgili bölümlerde yazısını çözmek için az uğraşmadım. Bak hele, o adamı unutmuştum.

Benim gibi beş para etmez bir polisiye roman yazarının, bir gölge yazarın, böyle bir herif karşısında ne ağırlığı olsun beklersiniz. Tabii, hiç. Asansörde mektuplardaki posta damgalarını kontrol ediyorum. Tamam, evinin oradan postalanmışlar. Ama neyim var benim, kalbim delicesine çarpıp duruyor. Anahtarlarımı bir türlü bulamıyorum, sinirlenip mektuplarımı koridorda düşürüveriyorum, sonra da onları toplamam neredeyse bir saat sürüyor. İyi başlıyor doğrusu.

İçerisi kapalı hava kokuyor, giderken bir pencereyi açık bırakmayı bile düşünmemişim. Bir süreden beri artık ne yaptığımı bilmez oldum. Elsa'nın bana "aklım başımda değil ki! Ne denli akılsızlaştım bilemezsiniz" derkenki halini anımsıyorum. Kendini kapıp koyuvermesinden hemen önceydi...

Her ne olursa, mektuplarını açmadan önce kendime kahve pişirip şöyle iyice bir yerleşeceğim. Çünkü Elsa'nın yazılarının beni altüst etme özelliği vardır. Önceden önlem almam daha iyi olur.

Ayın onikisinde postalanmış bir mektup. Yani teybe mesaj bırakışından üç gün sonra. "Ben Elsa, 9 Ağustos, saat 17..." Elsa. Elsa! Hiç bunu düşünmemiştim. "Ben Elsa, 9 Ağustos saat 17..." Sadece ikimiz için adı Elsa'dır. Önceden düşünmeliydim, bu bir anlam taşımalı. Daha sonra düşünürüm.

Çok fazla kahve içmemem gerek. Kalbim, sanki kaburga kemiklerimi delip oturma odasının ortasına fırlayacak, sonra bir cırcır böceği gibi seke seke tik, tik, tik kapıya doğru gidecek: Selam dostlar.

Haydi, abartmayalım, polisiye roman yazıyor değilim.

İlk mektup:

Günaydın, iyi günler.

Düşünebiliyor musunuz, küçük adınızı unutmuşum. Bu mektuba başlamak üzereyken, size hep sadece "siz" diye hitap ettiğimin farkına vardım. Özellikle sizi incitmek istemediğimden, adınızı Doktor Bourget'nin kitabında aradım, ama geçmiyor bile... Telefon rehberinde aradım, ilk harfini buldum, P. Pierre mi? Patrick, Philippe yoksa Paul mü?... Sonunda posta idaresinin takvimini bile inceledim, Pedro, Philibert, Philémon ya da Pancrace veya Pantaléon olamaz, dikkatimi çekerdi...

O halde, günaydın siz, umarım bu unutkanlığımdan dolayı gücenmezsiniz.

Sizi özlediğimi ve bir an önce görmek için sabırsızlandığını bildirmek isterim. Bir yığın şey buldum. Bu kez, sonuna değin gidebileceğiz.

İyi tatiller dilerim.

Size minnettar olan, dostunuz.

Elsa.

Mektubu pek nazik, hem neşeli de sayılır. Tamam, işte öyle, nazik, hepsi bu. Beni öyle sonsuz mutluluklara boğacak bir şey yok.

Peki ya neydi beklediğim? Daha ne yazmasını bekliyordum? Hem neden daha fazlasını yazsındı? Ne için?

İkinci mektup. Bayağı uzun.

Günaydın, bu akşamüstü Laure'la Aix'e gidiyorum. Birkaç günlüğüne, annemle babamın evinde kalacağız.

Postanızı takip ettiriyor musunuz?

Paris'e benden önce dönmüş olur musunuz? Ben 3 Eylülde dönüyorum.

Kitap konusuyla hâlâ ilgileniyorsanız eğer, (ani gidişinize bir anlam veremedim. Yoksa düpedüz bu işten vaz mı geçtiniz?) size, sonuçlandırmak için geliştirmek istediğim

şeyin ana çizgilerini veriyorum.

"Uyuşturucu, bir Aşk öyküsüdür. Mutlak izlenimi verdiği için girilir ona (ekstaz, flaş) ve tutkuyla çıkılır (orgazm), mutlak duygusu ve tutku, Aşkın iki büyük anayolu.

Bu öyküye girerken uyuşturucu kullanan, bir hastalığa yakalanmıştır: Tutsaklık, bağımlılık ve bir başka tutsaklık, bir başka bağımlılık yoluyla çıkacaktır bundan.

Sert uyuşturuculara bağımlılık ölümcül bir hastalıktır. Bir bağımlıyı tedavi etmek, onu bir tutkudan kurtarıp bir başka tutkuya kapılmasını sağlamakla olur. Bu bir ütopyadır. İşlemin ilk aşaması uygun ilaçlar sayesinde kolay olur, fakat ikinci aşamasının gerçekleşmesi bilimsel olarak olanaksızdır. Uyuşturucu kullanan bir insanı psikolojik ve fizyolojik açıdan çok iyi tanımak (erkek ya da kadın, sözkonusu kişinin ekstazla nasıl ve nerede karşılaştığını bilmek) onun başka bir ekstazla ya da orgazmla karşılaşmasını sağlamaya yetmez. Ne yazık ki ve de ne iyi ki burada, bilimin karşısında çaresiz kaldığı bir giz vardır. İyileşme hiçbir zaman kesin değildir: Hangi orgazm ekstaza eşdeğer olabilir? Bu soruyu ancak sözkonusu kişi yanıtlayabilir, bunu da ancak gereken orgazmı yaşadıktan sonra yapabilir, yani iyileştiğinde.

Bilgi, içgüdüyü arılığından uzaklaştırır.

Orgazmın, gelişmesi içinde, artık seksle ilintisi kalmaz.

1 ve 2. BİR ve İKİ. Bilgi, ancak İKİ'den sonra devreye girer. BİR bilgi için erişilmezdir. Uyuşturucu bağımlıları ve mistikler BİR olmayı başarırlar. BİR, hiçtir, insan doğasına aykırı olandır, anlaşılmayandır, insanlık durumundan çıkmaktır."

Bütün bunları olaylar içinde vermek gerek, ben bunu başaramıyorum. Kurguya alışık değilim, size ihtiyacım olacak.

Siz gideli beri düşüncelerimi kafamda evirip çevirdim, imgeler, öykücükler aradım. Din dersi öğretmenim Matmazel Véla geldi aklıma.

Çarpık bacakları vardı. Hep geri geri giderek yürürdü. Matmazel Véla'yı başka türlü yürürken kafamda canlandıramıyorum. Bizi sınıftan din dersi salonuna ya da küçük kiliseye götürürdü, hep geri geri yürüyerek. Tören günleri, kasabadaki kiliseye gitmek gerektiğinde, kaldırımlarda yüzü bize dönük, öyle ilerlerdi. Karşıdan karşıya sırtı dönük geçerdi, trafiğin, gidip gelen arabaların, tramvayların önünde gene öyle, geri geri yürüyerek ve tehlikeyi bakışlarımızda okuyarak. Bize güveni gerçekten sonsuzdu. Kendisi için en çok önem taşıyan, yaşamından da önemli olan, Hz. İsa'nın mihrabı yolunda O'nun kutsal varlığını içlerinde barındıran küçük kızlar görünümünde olmamızdı. Bizlerin, sevdalısı İsa'yla uluorta alay etmemize asla katlanamazdı. Doğrusu, onun bağlılık andı ve bizlere verilen sorumluluk, hepimizi müthiş etkilerdi. Öyle haylazlık etmek, "hoppa"lık etmek sözkonusu olamazdı.

Ördükten sonra ensesinde topuz şeklinde sardığı iyice kırlaşmış saçlarını geriye çeker, başına düz parlak bir görünüm verirdi; burnunun, ağzının ve çenesinin kocaman çizgilerinin çirkinliğini iyice ortaya koyan bir tür zırhlı başlık gibiydi bu saçlar. Ama bakışları tatlıydı ve dudaklarından güzeller güzeli sözler dökülürdü: Duyduğum ilk aşk öyküleri. Uzun, kızıl (neden kızıl?) saçlarıyla İsa'nın ayaklarını kurulayan Maria Magdelena, Veronika'nın tül örtüsünde izini bırakan sevgilinin yüzü... Çoğalan balıklar ve ekmekler, dirilen ölüler, sal haline gelen derin sular, tüm bunlar O'nun aşkınaydı, tüm bunlar O'nun bize duyduğu aşka şükretmek içindi. Kefeninde uyuyan sakin sakallıyı ben de sevmek istiyordum. İnanmak istiyordum.

Sabah ayinlerinde –"sessizlik ve murakebeye varış içinde" derdi Matmazel Véla– diz çökerdim; murakebeye varmış, sessiz ama sabırsız. Her defasında mucizenin gerçekleşeceğini, O'nunla birbirimizi seveceğimizi umardım. Koro yerinin vitrayları ardından güneş doğardı, mihrabın haçının üzerine

vuran ışıkta yüce bir akkorluk içinde parıldayışını görürdüm. Işığın tutuşması, etrafa alevler saçan bu altın Tanrının varlığının elle tutulur kanıtıydılar. Başımı önüme eğer, yineleyip dururdum: "Tanrım seni seviyorum. İsa seni seviyorum." Bu aşkın dil getirile getirile gerçek olacağına inanırdım. Ama hiç gerçek olmazdı, kuramsal kalırdı hep. Aşık değildim. Oysa Matmazel Véla'nın gözlerinde böyle bir aşkın mümkün olabileceğini okuyordum, aşk taşkınlığının benliğini sarışını ve onu gönendirişini görüyordum.

Tanrıyı sevme yeteneksizliğimi uzun süre bir kusur gibi taşıdım durdum. Daha sonra, Jacques'ı sevdiğim zaman, Tanrıyı, bu adamı sevdiğim gibi sevmediğim için bazen suçluluk duydum. Çünkü şundan emindim ki Jacques'a karşı duyduğum şey Matmazel Véla'nın İsa için duyduklarıyla karşılaştırılabilirdi: Bir sevinç, sıcak bir açılma, diğerine ve onun her şeyine karşı duyulan arzu, diğerine ve onun ayaklarından saçının teline kadar her şeyine, arzularına, özveri arzusu da dahil tüm arzularına karşı duyulan hayranlık... Şu farkla ki İsa yoktu, oysa Jacques'ın bir bedeni vardı, onu koklayabilir, görebilir, ona dokunabilir, sesini duyabilirdim...

Bir de cinsel organı vardı, altüst edici arzulara yol açan...

Jacques'a duyduğum bütün aşka karşın, Matmazel Véla'ya imreniyordum...

Jacques'ın ölümünden sonra, beni ona bağlayan şeyde mistik bir yan vardı. Dulluk, daha önce bende olmayan bir esenlik verdi bana. Başka yerde, bu dünyanın ötesinde seviyordum ve bundan son derece hoşnuttum. Hem buraya aittim hem de oraya, öbür dünyaya. Öbür dünyada Jacques'ın düşüncesi vardı. Ruhu... ve de bedeni, canlı bedeni... Kendimi hiçbir zaman Azize Thérèse d'Avila'yla, Aziz Jean de la Croix, Quebec'li Marie de l'Incarnation'la bir tutmadım. İstençleriyle havalanan, kanlı gözyaşı döken, sokakta yürür

gibi tavana tırmanan o insanlar... Ekstazı hiç düşünmedim... Peki neden, hangi riyakarca konmuş yasak yüzünden, hangi bağnazlıktan ötürü orgazmla ekstaz arasında hiç yakınlık kurmadım? Orgazmla ruh arasında.

Profesör Greffier ile olan garip ilişkim, dulluğun bana vermiş olduğu şeyi yıkmadı. Emrime amade olan o penis; adam ne denli çirkinse, o da o denli güzel, adam ne kadar duyarsızsa o da o kadar duyarlı, adam ne kadar mülkiyetçiyse o da o kadar saygılı. İnsana ait değilmiş gibi özerkliği olan bu erkeklik organı sanki cinselliğe bir methiyeydi, sanki cinselliğin tözüydü, bütün somutluğuna karşın sanki soyuttu.

Birkaç ay önce, teybe gönül ve cinsellik konusunda söylediklerimi düşünüyorum: Mahrem ve özel, sürekli ve kesikli bunların ruha giden yolu oluşturan birlikteliği... Bugün yazdığım gibi sözcüklerin akışına gem vurmadan konuşuyordum... Oysa bu sözcükler işlerini biliyor ve sonuçta ben özel yaşamımı, cinselliğimin yaşamını aşmış olduğumu anlıyorum... Sanki cinsellik yokmuş gibi davrandım... Ekstaza, hayranlığa ancak bilgiyle varıyordum. Profesör Greffier'nin cinsel organıyla tek başıma aşk yaparken neyi düşünüyordum? Herhalde kendisini değil. Orgazm yalnızlık içinde yaşanır.

Orgazm ile ekstazı karşılaştırmaya cesaret etmemek niye? Sözcüklere neredeyse bir gerizekalının saflığıyla yaklaşıyorum. Onların karşısında, bir kuklalar şatocuğu ya da bir hokkabaz karşısındaki çocuklar gibiyim... Gözümü kamaştırıyorlar... kimi kez körleştirinceye kadar. Orgazm, ekstaz. Niçin biri kutsal, öbürü değil diye düşünmeli? İkisi de aynı sonuca varıyor: Kendinden geçme, sonsuz haz, maddeden kesin kopuş, mutlak yalnızlık, olanla olmayanın tamamen birbirine karışması, ağırlığın kalkması, dalgalanıp uçmak... İkarus'ün düşünü gerçekleştirmek, işte bu... Seks niçin erdemsiz bir şey olsun? Onu o denli soysuzlaştırmak neden?

Neden aşk sözcüğüne bu sapkınca anlam belirsizliği verilmiştir? Neden bedeniyle sevmek ya da ruhuyla sevmemek suç sayılsın? Niçin seks erdemsizliğin ayrıcalıklı meskeni olsun? Kaşarlanmış eroinmanların, gerçek *junk*'ların cinsel yaşamları hemen hemen hiç yoktur... Eroin iğnesi seksin ötesine gider, onu aşar... Niçin bazı insanlar arınmak için uyuşturucu alacak noktaya dek varırlar? Bağımlılarla içiçe yaşarken, arılık çok işittiğim bir sözcüktü. Arılık ve toz: "İyisi, arınmışı..." Ve *dealer*'ların kullandıkları, onun saflığını bozacak binbir yöntem... O kadar ki, aşırı derecede saf olunca, onu hep karıştırılmış olarak kullananları öldürüyor...

Ben hep mutlak içinde yaşadım, Laure gibi. Tüm tutkular mutlağa yönelir ve tutsak edicidir. Fakat ben bunu anlamamıştım. Benim, mutlak ve tutku kavramlarım yanlış, sınırlayıcı kavramlardı.

İyiyim: Dengemi koruyorum... Yani, kendimi evrenimin merkezinde hissediyorum... Evrenimin benim için anlaşılmaz olması bir yana... Fakat nerede bulunduğumu biliyorum... Büyük bir ilerlemedir bu. Eroin, beni bilgimin kısıtlılığının, özellikle de iddiacılığının bilincine vardırarak kuşkularımı, kararsızlıklarımı arttırmış, istek duymaktan yoksun bırakmıştı... Bir şeyi öğrenme merakından korkar olmuştum, bundan kaçınıyordum. Bugün sizin sayenizde, artık kaçınmıyorum. Biliyor musunuz; siz benim yaşamımı kurtardınız.

Umarım kızgın değilsiniz ve benim dönüşümde orada olursunuz. Sizi özlüyorum.

Derin dostluk duygularımla,

Elsa

Bana gelince, bu mektuptan tüm aklımda kalan onun burada olmayışı. Bu beş gün ne halt edeceğim ben? Deliye

dönüyorum.

Bir ve iki, Matmazel Véla... şu kadın da beş dakika olsun rahat duramıyor! Tüm bunlara nasıl kafa yorabilirim ki kafamda tek bir düşünce var, bu da onu sevdiğim.

İlginç bir roman kahramanı Matmazel Véla. Onu hayalimde iki farklı yaşantı sürdürürken kolaylıkla canlandırabiliyorum. Gündüz din dersi öğretmeni; gece fahişe, Maria Magdalena gibi. Kendini erkeklere, tıpkı ayin sırasında papazın dağıttığı kutsal ekmek gibi sunar. Bu öykü kötü sonuçlanır. Sabahın erken saatlerinde cesedi, bir kilisenin sundurması altında bulunacaktır. İşte, budalaca uydurmalar, n'olacak.. Bunu Elsa'ya öneremem. Ama, yine de, onunla hiçbir şey belli olmaz...

Uyumak olanaksız. Saatler geçmek bilmiyor. Durmadan saatime bakıyorum. İlerlemiyor. Elsa Aix'te ne yapıyor? Laure'la birlikte. Onları birarada yalnızca bir kez gördüm, ama, olup bitenleri gözümün önüne getirmem için yeter: Gevezelikler, gülüşmeler, sırlar. Laure ona sevgilisinden sözediyor olmalı. Acaba Elsa da kitaptan sözediyor mu? Benden sözediyor mu? Onun için önemli miyim? Bir gölge yazar olmaktan öte bir anlam taşıyor muyum?

Ona telefon edebilirim. İstihbarattan Aix'teki dükkanın telefon numarasını sormak. Ne var ki, ailesinin soyadını bilmiyorum. Kendi soyadını taşımıyor, kocasınınkini taşıyor.

Hem sonra telefon etsem de ona ne söyleyeceğim? "Selam, merhaba ben Paris'teyim. Ya siz? İyisiniz ya?"... Metinle ilgili ona önerebileceğim akıllıca bir şey bulsaydım, şu telefon işi yürürdü; aksi gibi önereceğim böyle bir şey de hiç yok. Artık düşünemiyorum, kafam bomboş.

Kafamın içinde yalnızca o var, sesi, saçları, elleri, bacakları -bacakları yaşlanmaz. Gözleri. Özellikle de bakışı.

Çoğu kez bir fotoğrafı çağrıştırır bana. Sahi kimin fotoğrafıydı? Riboud'nun sanırım, bilmiyorum artık. Kendi sesini ilk kez duyan sağır bir çocuğun fotoğrafı. Küçüğün başında kulaklıklar var, bir aygıt, bir şey işte, ama yalnızca gözleri görülüyor, faltaşı gibi açılmış, şaşkın, hayran, içini yansıtan. Kendi içini işitiyor... Böyle bakar Elsa da çok kez. Ve ben de böyle durumlarda eririm. Kendimi şövalye gibi hissederim: Korkma Elsa, buradayım, ben Kara Dizi Şövalyesi Lancelot. Tolgam, zırhım, kocaman kılıcım ve savaş atımla. Hop, seni terkime alıyorum ve çekip gidiyoruz. Sıkıca sarıl, termodinamik yokartık, tüm bu ıvır zıvırlara son verdik, korkma Elsa'm, cennete doğru yol alıyoruz...

Niçin ona kol kanat germe isteği duyuyorum? Benden on kat güçlü o.

Güçlü, doğru, ama güçlü olduğu kadar da dayanıksız.

Ve sonra onun o dikkatli, saf bakışı, iyi öğrenci bakışı. Dinler, öğrenir, inanır, her şeyi küçük okul çantasına yerleştirir, yarın her şeyi ezbere bilecek, her şeyi anlamış olacaktır. Elsa'yı herhangi bir şeye inandırmak çok kolaydır. Onun tek isteği budur, inanmak, öğrenmek, deşmek, bilmek.

Ama bir de vahşice bakışı vardır, yalnızlığının bakışı. Artık hiçbir şey bilmek, hiçbir şey almak, hiçbir şey vermek istemez. Bu bakışı olmasaydı, kendisine çoktan "seni seviyorum" diyecektim. Fakat, incindiği ve içine kapandığı zaman korkunçtur. Yanına varılmaz.

Ben sıradan, vasat biriyim. Ne kısa ne uzun boyluyum, ne şişmanım ne zayıf, ne güzelim ne çirkin, bıyığım bile yok. Gözlük de takmam. Ve Elsa'ya rastlayıncaya kadar görünüşüme uygun bir yaşam sürdüm, her yerde geçerli olabilecek kolay bir yaşam. Her yerde, hatta hiçbir yerde geçerli olmayan sadece kitaplarım. Hayal gücümün düzeyinde değilim, onu iyi yansıtamıyorum.

Bu sabah bir gazeteden telefon ettiler. Beni taşraya göndermek istiyorlardı. Karanlık bir olay üzerine bir soruşturma. Belford yakınlarında. Geri çevirdim. Bir yıl önce sevinçten havaya uçardım. O gazete adına çalışmak için her şeyi yapabilirdim, üstelik bu tür bir konu müthiş ilgimi çekerdi. Serbest olmadığımı söyledim. Paris'ten ayrılmak istemiyorum, Elsa'nın dönüşünü kaçırmak istemiyorum.

Dün akşam, sıkıntımı gidermek için eski bir kız arkadaşımı aradım. Uzun süredir tanışırız, birbirimizi severiz, aramızda teklif yoktur, hiçbir zaman da olmadı. Sesimi işitmekten memnundu, iyice keyifledi: "Şu sıralarda Paris'te kimsecikler yok." Bir *café*'de buluştuk. Giyinip kuşanmış, takıp takıştırmıştı. Kocaman memeli, hoş, sempatik bir kız, aptal da sayılmaz. Akşamı birlikte geçirdik. Onu evime götürdüm. Ama işte orada Nokta. Yok. Kız ne kadar uğraşssa da, boşuna. Sıfır. Bir şey yok.

"Hayret, neyin var senin? İyi değil misin? Seni hiç böyle görmedim."

"Boş ver. Konuyu değiştir. Özür dilerim."

"Elbisem mi yoksa? Onu mu beğenmedin? Sana ters bir şey mi söyledim?"

"Çok rica ederim, zaten yeterince mahcup düştüm. Yok canım, sen değil, aksine. Sen çok hoştun, güzel bir akşam geçirdim. Suç bende. Şu sıralarda keyfim yok."

Tek bir düşüncem vardı: Gitsin. Kendisini evine kadar uğurladım, binlerce ve binlerce kez özür dileyerek.

İktidarsızım, Elsa.

İki gün daha.

Kız arkadaşımla başıma gelenlerden bu yana, artık hiç mi hiç iyi değilim. Röportajı geri çevirdim ve sonra hiçbir şey yapmadan evin içinde dönüp dolaştım. Televizyonda eski bir film bile seyredemedim, oysa bunu severim. Düğmeyi çevir-

dim...

Yoksunluk belirtileri bunlar, apaçık ortada. Bunu daha uzun süre kendimden gizlemeye, öküzün altında buzağı aramaya gerek yok. Özlem içindeyim. Elsa'ya gereksinimim var, yaşamsal bir gereksinim. Böyle bir şeyin başıma gelebileceğine hiç inanmazdım, ama işte geldi.

Daha sayılacak iki gece, bir günüm var. Katlanılmaz bir şey.

Ecza dolabını karıştırıyorum. Yıllardır kullanmadığım uyku ilacım orada olmalı. İki hap yutup yatağa atıyorum kendimi. Uykunun bastırdığını hissedecek kadar vaktim oluyor sadece ve Elsa'dan kurtulmanın hiç de fena olmadığını düşünüyorum.

Telefon çalıyor. Telefon çalıyor, Allah kahretsin! Varsın çaladursun, umurumda değil! Telefon çalıyor. Şöyle bir elini uzatsan yeter, şurada, yerde, yatağının yanında. Ya Elsa'ysa! Saat kaç? Günlerden ne?

"Alo!"

"Alo, siz misiniz? Alo?"

"Alo, alo, evet."

"Ben Elsa."

Kafam, iyice olgunlaşmış bir karpuz gibi, kıpkırmızı, kara çekirdekleriyle; kara çekirdeklerle dopdolu.

"Uyuyor muydunuz? Özür dilerim."

"Hayır uyumuyordum, şey... kendime kahve pişirmekteydim."

"Sizi rahatsız ediyorum, özür dilerim."

"Hayır, kesinlikle hayır, rahatsız etmiyorsunuz. Paris'te misiniz? Bugün ayın üçü mü?"

"Hayır, Aix'teyim. Yarın dönüyorum. Döneceğim için Mektuplarımı aldınız mı?"

"Evet, evet."

"Onlar hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Ne hakkında ne düşünüyorum?"

"Size yazdıklarım, Matmazel Véla, filan?"

"Çok iyi, epey konu var..."

"Öyle hissediyorum ki, durumumuz iyi. Kitap yakında bitecek... Görüşebiliriz diye düşündüm, birlikte yemeğe çıkabiliriz. Ne dersiniz?"

"İyi fikir derim. Ne zaman?"

"Yarın... Ben öğleden sonra geliyorum. Yarın akşam..."

"Saat kaçta sizde olmamı istersiniz?"

"Hayır bende değil, dışarda. Çalışmanın sonunu kutlamak gerek. Hem sonra, biz dışarda hiç buluşmadık."

"Tamam. Nerede?"

"Bilmiyorum, lokantaya seyrek giderim. Sizin düşündüğünüz bir yer yok mu?"

"Durun bakayım... *Louis XIV* olabilir, Place de la Victoire'da."

"Umarım öyle çok gösterişli bir yer değildir, şık giyinmek gerekmez."

"Hayır, sade bir yer, yemekleri de iyi."

"Mükemmel. Şu halde, yarın, saat sekiz buçuk dokuza doğru, nasıl?"

"Sekiz buçuk."

"Tamam. Sizi yeniden göreceğime çok seviniyorum. Şaşıracaksınız. Her şeyi kafamda biçimlendirdim."

"Çok güzel, çok güzel."

"Yarına."

"Yarına."

Artık yok, uçtu Elsa. Telefon şebekesinde yitip gitti. Acaba, daha önce de böyle aptalca bir konuşma yaptı mı Elsa? Acaba benim kadar budala bir herifle konuştu mu hiç daha önce? Döneceği için memnun, içi içine sığmıyor, bana kendisiyle yemek yemeyi öneriyor... Bense: "Evet, evet. Hayır, hayır..." Mektupları hakkında ne mi düşünmüşüm? Eh, fazla bir şey değil: "Çok iyi, çok iyi..." Gene iyi ki, *Louis XIV*'u önerdim, şu köşedeki, kemik gibi sertleşmiş söğüş et tabak-

larıyla boğazı yakan kişler veren büfeyi de pekala önerebilirdim. Ya bir de *Louis XIV* 3 Eylül'de kapalıysa!

Hayır kapalı değildi, üst katta bir masa ayırttım, pencerenin tam önünde, ışıklandırılmış meydana karşı. Ortasında Güneş– Kralın atlı heyeli, öbür yanda güzel bir ev...

Sekizi yirmi geçe oradayım, o yok. Doğal, erken geldim. Ne yapsam? Masada oturup mu beklesem, aşağı mı insem? İniyorum. Restoranın önünde bir gidip bir geliyorum. Ilık bir akşam, yaz henüz bitmedi. Paris gökleri, geceleri, çatılar üzerinde pembe. Pembe ve mor. Pembe, mor ve koyu mavi.

Çarpan bir araba kapısı. Çarpan kapıya doğru bakmak neden? Çünkü onu çarpan Elsa! Oysa onu hiçbir araba kapısı çarparken görmedim, arabasını da hiç görmedim. Elsa'yı dışarda hiç görmedim. Özgürce şehirde dolaşırken hiç görmedim onu.

Bana doğru geliyor sarışınım. Beni görmedi, kendini bir vitrinin camında seyrediyor, ayaküstü şöyle bir saçını düzeltiyor. Onun kadar güzel kadın yoktur. Kafamdakinden de güzel. Şahane! Yürüyen aşktır bu kadın. Geniş adımlarla ilerleyen, biraraya gelmiş şimdiki zamanla gelecektir.

Dışarda kalmamalıymışım. Şimdi orada elimi kolumu sallayarak öylece duruyorum. Hani nerede Kara Dizi Şövalyesi Lancelot? Nerede savaşmaya gitti bu sersem? Gerektiği zaman hiç yoktur ortalarda... Beni gördü, gülümsüyor. Bronzlaşmış. Nasıl olmuş da bronzlaşmış? Gençleşmiş de. Laure'la nerelerde sürtmüş olabilirler? Birlikte avarelik etmişlerdir. Suçortağıdır bunlar...

Günaydın. Günaydın. İyi ki böyle durumlarda, kadınlar her zaman erkeklerin önünde yürür. Böylelikle yüzümdeki ifadeyi görmedi ve bu da benim toparlanmama olanak sağladı. Pembe, ince bir kumaştan sade bir elbise var üstünde, ayağında sandaletler, güzel bacakları.

Hoşuna gidiyor. Her şey hoşuna gidiyor: Restoran, ma-

sa, manzara, masadaki çiçekler. İyi ya, bu da kâr.

Neşeli, esprili, konuşkan... Bir adama rastladı, eminim kendine birini buldu, oysa o sırada ben... Kitaptan sözediyor, kitabın kendisini kurtardığını söylüyor, benim sayemde... Dinliyorum, hoşnut olmam gerekir. Yo hayır, dinlediğim filan yok, rastladığı adamı düşünüyorum:

"Plaja mı gittiniz?"

Çalışkan öğrenci bakışıyla bakıyor. Anlamaya çalışıyor.

"Plaja mı?"

"Çok yanmışsınız."

"Aix'te yandım... Bütün gün bahçede kaldık. Kocaman bir çınar ağacı var ve ancak Laure'la bana yetecek küçük bir çimenlik. Günlerimizi çimende laflayarak geçirdik, biz ikimiz güneşin altında, annemle babam çınar ağacının gölgesinde."

"Öyle, kentin göbeğinde mi?"

"Evet, kentin göbeğinde ve eski Aix'e yapılan turistik gezilerin tam ortasında. İyi ki sokağımız yaya yolu olmuş. Bahçe tarafında oturduğunda insan kendini sayfiyede zannedebilir."

"Ya dükkan?"

"Annemle babam bir satıcı kız, bir de kasiyer tuttular. Annem yorgun artık, babam da öyle, sadece denetliyor. Ben çok çabuk yanarım, Laure daha da çabuk. Nefisti. Yemeklerimizi dışarda yiyorduk. Ancak arasıra şöyle bir hareketlendik, bir taraçada pastis içmek için, akşam üzeri, serinlikte...

Hep Laure, Laure aşağı, Laure yukarı, Laure heyecan verici şeyler yapıyor, Laure bir bebeği olsun istiyor... Bense aptallığım iyice kafama vurmuş, sandalyemde büzülmüş oturuyorum. Bana göre, bir kadın mutlu ve güzelse onun bir sevgilisi var demektir. Elsa'nın sevgilisi falan yok. O, kafasında kitabını tasarladığı ve Laure'un sağlığı iyi gittiği için güzel ve mutlu.

Tatilim konusunda bana kibarca sorular soruyor. Ben de ballandıra ballandıra anlatıyorum... Bir bilseydi...

Matmazel Véla'ya geçiyor. Kendimi öylesine perişan,

olayların öylesine gerisinde kalmış, duruma öyle zor ayak uydurur hissediyorum ki, aniden canlanarak, nereden inceldiyse ordan kopsun diyerek atılıveriyorum: Matmazel Véla'nın öldürülmesinden, tan ağarırken Saint Ambroise kilisesinin önünde bulunan cesedinden sözediyorum. Elsa'da o sağır çocuk bakışı var şimdi, şu beni altüst eden bakış, şaşırıp kalmış. Yalnızca soruyor:

"Saint Ambroise kilisesi nerede?"

"Hiç bilmiyorum. Elbette Hristiyan dünyasının bir yerinde bir Saint Ambroise kilisesi vardır."

"Geceleri fahişelik mi yapıyor olacak?"

"Kendini tüketmek için veriyor, İsa gibi... Bu, İsa'ya öykünme biçimi onun. Canlı bir kutsal ekmek... Bence fahişelerin teninin tüketimiyle Kudas ayininin yamyamlığı arasında bir benzerlik vardır."

"Orgazma varacak mı Matmazel Véla?"

"Hayır ekstaza girecek. Her temasta. İşte bunu içindir ki, öyküsü kötü sonuçlanacak."

"Niçin?"

"Çünkü genellikle fahişelerde orgazm olmaz, hizmet yükümlülüğünü yerine getirirler, hepsi bu... Fakat, müşterilerinden biri onun haz duyduğunu ve bu hazzın olağandışı olduğunu farkeder. Adam, mal konusunda aldatıldığını, bu kadının, kutsal olmayan, kendisinin en aşağılık cinsellik diye gördüğü bir eyleme kutsallık kattığını anlar. Bundan sarsılmıştır. Çünkü bu adam bir Tanrı delisidir, Dostoyevski romanlarına yaraşır bir tiptir... Bir gün, kadına vizitesini ödememeyi önerecek, kadın kabul etmeyecektir."

"Neden?"

"Çünkü kadın açısından en aşağılayıcı şey paradır, kendisi için en zor olan budur, gece ekstazlarına en büyük değeri veren budur."

"Bunu anlayacak mı müşteri?"

"Hayır, bir para düşkünü, bir günah simgesi olduğunu düşünecek."

"İkisi de tutsaklık durumu yaşamakta, anlaşılan."

"Evet, Tanrı tutsağıdırlar."

"Kitapta bunu işleyemeyiz, bir başka kitap olur bu, ama ilginç bir konu."

Dalıp gidiyor, gözleri tabağındaki tereyağlı turna balığında, bir yandan da farkına varmadan çatalının ucuna taktığı bir parça balıkla oynayıp duruyor. Sanıyorum, benimle alay etmemek için büyük çaba harcamakta. Beni budala buluyor... Neden kalkıp da ona Matmazel Véla'nın fahişelik öyküsünü anlattım? Neydi derdim? Her şeyi berbat ettim. Elsa üzgün. Kendimi onun yerine koyuyorum. Elsa uyuşturucu madde kullanımı ve bu problem karşısında bilimin, bilginin güçsüzlüğü üzerine bir kitap oluşturmak istiyor. Aşkı da konu alan... Bense kalkıp ona bir öykü sunuyorum, yenir yutulur türden olmayan bir fahişelik ve fanatiklik öyküsü. Kilit noktası da bir cinayet tabii. Her yerde kan var... B serisi bile değil, W serisi olsa olsa. Yer yarılsa da içine girsem. Söylediklerimi silmek, unutturmak ve film şeridine, aşağıda, sokakta buluştuğumuz andan itibaren yeniden başlamak isterdim. Aşıklar gibi birbirimizin kollarına atılacak, lokantaya bile gitmeyecek, rıhtımda dolaşacaktık, konuşmaksızın -özellikle konuşmaksızın. Şu benim polisiye öykülerim... öylesine sakin bir yaşam sürdüğüm halde, nasıl oluyor da böyle öyküler uyduruyorum. Yaşamımın tek dramı Elsa'ya rastlamış olmamdır. Uyuşturucunun gizli olanı açığa çıkardığını söyler Elsa. Eh, şu halde benim uyuşturucum da o. Ben zavallı biriyim, acınası biri.

Bir süredir az pişmiş şatobrianımdan arta kalanı küçük küçük kesip duruyorum. "İyice pişmiş olsun mümkünse..." Nüans istemez! Aman, özellikle ince ayrıntılardan kaçın dostum...

Başımı kaldırmaya cesaret edemeyeceğim gibi geliyor bana. Ama bunu yapmam gerekecek.

Ona gelince, hâlâ balık kılçıklarını seyrediyor olmalı... Bir şeyler söyleyebilirdi yine de. Beni böyle yüzüstü bırak-

manın ne alemi var! Tamam, aptalın biriyim. Bu konuda anlaşıyoruz. O da bunun farkında, boyumun ölçüsünü aldığımı anlıyor... Boğazım ve gözkapaklarımın kenarı yanıyor. Evime dönmek ve doyasıya ağlamak istiyorum... Bu yemeğin hayalini boşuna kurmuşum, fazla abartmışım, bu kadını da öyle.

Kımıldandı. Başımı kaldırıyorum. Şimdiye dek hiç görmediğim bir bakışı var. Düşünüyorum –ama bu delice bir düşünce– yalnızlarken Laure'a da böyle bakıyor olmalı. Gözlerini indirmiyor, hâlâ bana bakıyor. Kapıyı açıyor. Alacakaranlığına dalıyorum. İçerisinin böyle olacağını biliyorum. Fujerler, yosun, kadife. Şövalye Lancelot için bir şömine, yüksek ve derin, çatırdayan ateş... Kitaplar, bir sürü kalın kitap. Resimli kitaplar da. Su. Akan su, durgun su. Dipte, ta dipte: Güneş. Martılar, dalgalar ve yelkenlilerle bir plaj. Deniz kokuyor, çatlayan dalgalar işitiliyor.

Eliyle bir hareket yaptı. Bitti. Kapandı. Bakış değişti. Sandalyemdeyim, o karşımda. Konuşuyor:

"Size ne denli minnettar olduğumu söylemedim henüz. Sizin ziyaretlerinizi, armağanlarınızı, ben konuşamaz durumdayken bana verdiklerinizi asla unutmayacağım... O birbiriyle ilgisiz şeyleri. Onlara dokunmuyordum. Bir gün onları mutfağa yığdım. Bu öteberi benim içindi, birisiyle benim aramda olan bir ilişkiyi temsil ediyordu... Sizinle benim aramda... Karşılarına oturdum, onları inceledim, kendimin, sizin bu armağanları sunduğunuz kadının kim olduğunu anlamaya çalıştım. Beni yakından tanımıştınız, her biri bana uygundu. Fakat, onların biraraya gelişleri öylesine bir düzensizlik oluşturuyordu ki! İnsan aklını kaçıracak gibi oluyor... Düzensizliğime her zaman egemen olmaya çalışmışımdır... Yo hayır her zaman değil.. Laure'la birlikte, Jacques'ın cenazesini almaya Port–Vendres'a gittiğim günden itibaren, Laure'la yalnız başıma kaldığım günden itibaren, düzensizliğimin en kötü düşmanımız olduğunu düşündüm ve kızımı ondan korumak için elimden geleni yaptım... Mutfakta bu

yığının karşısındaydım, yirmi yıllık düzenliliğim, kurallarım, disiplinim, yapmış olduğum ve son derece titizlikle uyduğum seçimler, kendimi bu yirmi yıllık yaşamımla karşılaştırıyordum... Orada, yitip gittiğimi, kendimi yeniden bulamayacağımı sandım... Enerjim benden kaçıp gitti, odamdan çıkamaz oldum artık... işte o zaman, siz teybi başucumdaki gece masamın üzerine koydunuz... Mutfakta yığılmış o nesnelerle, kendimle konuşmak düşüncesi geldi aklıma. Bu yığılma bendim, benim düzensizliğimdi, bu bendeki en iyi şeydi. Bir hiç olduğumu söyledim, Laure'u anlamıyordum, hiçbir şeyi anlamıyordum, ben ki başkalarını anladığım sayındaydım... Yirmi yıldır kendimi sevgiden koruyup durmuştum... Ama sonuçta, yalın haliyle sevgiyi yaşamak, tutkuyu ve mutlakı yaşamaktan çok daha zormuş... Mutlak, bir sığınaktır... Laure işin içinden sıyrılabilmişti. Benim de sıyrılmam gerekiyordu ya da ölmem... Konuştum, konuştum, ardına sığındığım surlardan, termodinamikten, Profesör Greffier'den, mesleğimden sözettim... şimdi bunların hepsini biliyorsunuz. Size yaşamımı borçluyum, siz olmasaydınız kendimi ölüme terkedecektim. Bugün iyiyim. Hâlâ inanamıyorum. Sanırım yaşamaktan hiçbir zaman bu denli mutluluk duymadım."

"Artık yoksunluk bitti sizin için herhalde!"

Bu söylediğim hoşuna gidiyor, gözlerinde okuyorum. Bir kez daha, ama ancak birkaç saniye için, sevecen bakışı beliriyor.

"Tuhafsınız. Sizin problemleri çözüş biçiminizi çok seviyorum. Beni hem şaşırtıyor hem de hayran bırakıyor. Çok basit... Artık yoksunluğunu duymadığım şey nedir?"

"Bilgin Elsa. Ona gereksiniminiz kalmadı."

"Bilmiyorum... Aix'teyken, Laure'la konuştum. Benim işi bıraktığımı bilmiyordu. Sonunda bunu ona söyledim... Annemle babam bir açmazdalar, çok yaşlandılar, artık güçleri yetmiyor. Dükkanı, kendi adlarına yönetecek birine verecekler, olmazsa işlerini tasfiye edecekler. Bu büyük bir sorun

yaratıyor, taşınmalarına yol açıyor, çünkü dükkan, üzerinde daire olmazsa kendilerine yeterince gelir sağlamaz... Her neyse, bunlardan sözediyorduk ve Laure'a 'mağazayı biz devralırız, sen satıcı olursun, ben de kasiyer' dedim. Bu bir şakaydı, ama tam da değil, Laure bu öneriyi yaparken, yarı yarıya ciddi olduğumu anladı. Nasıl katıla katıla gülmeye başladı, görmeliydiniz... Duramıyordu, boğulacaktı neredeyse. Sevinç çığlıkları atıyordu: 'Olmaz, olmaz, satıcı asıl sen olacaksın! Evet sen, seksi külotları, destekli sütyenleri, dantel kombinezonları elleyip durmak çok hoşuna gidecek. Ben de kasada, oh ne âlâ! Hesabı da öğrenirim, 2+2=4'e ancak aklım erer çünkü...' Bunu kafamızda canlandırıp çılgınlar gibi eğlenmiştik... Hayır ben bilgin Elsa'dan ayrılmak istemiyorum, ancak ona asla ilk sırayı vermeyeceğim... Ama gene de haklısınız, artık onu özlemiyorum, hiç özlemiyorum."

"Yeniden hasta kabul edecek misiniz?"

"Bilmiyorum. Her ne olursa olsun, önceki koşullarda değil. Aynı anlayış içinde değil... Parasal olarak daha üç dört ay dayanabilirim... İçinde bilimsel muammaların bütünüyle yer alacağı, bildiğini iddia edenleri mahcup edecek bir yapıta kendimi adamak için yeterince param olsun isterdim; bilginin çatıştığı gizemlerin açık ve eksiksiz bir rehberi. Bazı alanlarda, bazı belli noktalarda, her gün bir adım daha ilerliyoruz. Ama bazı başka noktalarda –ki bunlar yaşamsal önemdedir ve bizim günlük davranışlarımızı düzenler– yerimizde sayarız sanki böyle bir şey yokmuş gibi davranırız. İki hücrenin birleşme noktası, sinaps içinde meydana gelen ve sinirsel tepkileri önceden kestirilemez kılan seleksiyonu düşünüyorum. Ayrıca, kesin bir biçimde yerini belirleyemediğimiz ve meteorolojinin atmosferdeki olayları değerlendirmek için gösterdiği aldatıcı çabaları boşa çıkaran manyetik kutbun değişikliklerini de düşünüyorum. Kanseri düşünüyorum... Her gün yaşamlarımıza müdahale eden binlerce gizem var... Havanın elektriklendiği fırtınada, paratonerin etkisini bili-

yorken, başıma yıldırım düşmesine seyirci kalmaya, mağara devrine dönmeye hiç istekli değilim. Fakat benim gibi, mesleklerini başkaları üzerinde icra edenlerin, daima bilgisizliklerinin bilincinde olmaları gerektiği inancındayım; başkalarının karşısında, onların bozuklukları, düşkünlükleri karşısında alçakgönüllü olmalıdırlar. Ben yalnızca psikologlardan, doktorlardan, insan bedeniyle uğraşanlardan değil, aynı zamanda, yasaları yapanlardan, polisten de sözediyorum... İnsanlara, kendilerinde olan ve bizleri aştığı gibi onları da aşan gizemler nedeniyle saygı duyulmalıdır... Neyse, bütün bunlar ütopik şeyler... Ne zaman olsa, bir dispanserde iş bulurum... Fakat önce kitabı bitireceğiz."

Tam şaşkına döndüm artık. Bakışı, sonra neşesi ve ardından kendine özgü şu her şeyi düzene sokma, kapıları önce açıp sonra kapama biçimi. Yaşamını tek başına düzenleyişi. Kendi kendini yönetmesi, bağımsızlığı.

Bana soruyor:

"İşe ne zaman yeniden koyulacağız?"

Derken, yemek sona erdi. Garson, yemek üzerine bir tatlı ya da kahve isteyip istemeyeceğimizi soruyor. Elsa ağzını açmaya fırsat bulamadan, "hayır, sağolun, hesap lütfen" diyorum."

"Bir randevunuz mu var? Bunu bana söyleseydiniz keşke! Yemeği yarına erteleyebilirdik ya da başka güne. Özür dilerim."

"Randevum yok. Beni kimse beklemiyor. Yapacak bir işim de yok, fakat kafam yerinde değil..."

Garson hesap pusulası tabağını getirip yanıma koyuyor. Elsa elini uzatıyor:

"Bırakın paylaşalım"

"Olmaz öyle şey..."

"Haydi, bırakın, beni kırmayın."

"Esas ben kırılırım. Beni kraliçenin eşi yerine mi koysunlar istiyorsunuz?"

"Ne oluyor size?"

"Garson canımı sıktı. Haklısınız paylaşalım... Hiç kuşku yok, bu akşam devamlı pot kırıp durdum."

Hesabı çarçabuk ödüyoruz, ikimiz de durumdan oldukça rahatsızız. Çantasını almak için eğiliyor, kalkıp gitmek üzere. Eyvah!

"Dinleyin. Sizinle konuşmalıyım."

"Öyle mi? Kitap konusunda mı? Artık onu hazırlamak istemiyor musunuz?"

"Hayır, konu bu değil. Elsa, sizi seviyorum."

Bunu söylerken ona bakmadım bile.

Ekmek kırıntılarıyla dolu önümdeki örtüye, içinde kağıt ve bozuk paralar bulunan tabağa, buruşuk peçeteme dikiyorum gözlerimi...

"Bana, annem yaşında olduğunuzu, bir şeyin yerine başka bir şeyi koyduğumu söylemeyin lütfen... Bana yaşamı, ölümü ve aşkı açıklamaya kalkışmayın, suratıma bir tokat da patlatmayın... Sizi seviyorum, hepsi bu, çoktan beri. Hiçbir tasarım yok, size sizi sevdiğimi söylemekten başka hiçbir isteğim yok. İlişkilerimizi duygularımla altüst etmek, onları yerli yersiz, ikide bir ortaya dökmek niyetinde değilim. Bana yanıt vermenize, beni avutmanıza ya da beni doğru yola yöneltmeye çalışmanıza hiç gerek yok. Yaşamımı zehir eden şey, sizin beni sevmemeniz değil, bunu normal buluyorum. Hayır, yaşamımı zehir eden şey, size sizi sevdiğimi söyleyememem. Trajediyi hiç sevmem, hatta polis romanlarına ilgi duymama karşın, drama da düşkün değilimdir... Ben gamsız, sakin bir adamım, öyle olmayı da severim, ama işte birkaç aydır öyle değilim artık. Sizi rahatça sevmeme izin verin, yani bilin ki, sizi seviyorum ve en azından bu, sağlam bir duygudur. Sevgim Himalayalar kadar sağlamdır. Ben bir sevecenlik ve sevgi dağıyım, oraya her zaman sığınabilirsiniz. İşte, hepsi bu kadar... Bunu söyledikten sonra, sizinle isterseniz hemen yarın işe koyulmaya hazırım."

Benim küçük söylevimin sonunu dinleyip dinlemediğini bile bilmiyorum. Ona bakmak istediğimde, artık orada

yoktu. Merdivenleri hızla iniyorum, sokağa fırlıyorum. Kimse yok. Onu yitirdim. Ağlıyorum. Hiç olmazsa bu, olumlu bir şey. Çünkü, boğazımda düğümlenen bu yaş yumağı beni boğmaktaydı. Gitti güzelim.

Hayır, arabasında. İçerde siluetini görüyorum. Koşuyorum, yüzümü kuruluyorum. Belki de durumu biraz olsun düzeltebilirim, en azından özür dilerim.

Benim koşarak geldiğimi görüyor, arabasından çıkıyor. Birimiz arabanın bir yanında, birimiz öbür yanında, aracın üstü aramızda. Öfkeli değil, aksine yumuşak. Ağırbaşlı. Birbirimize bakıyoruz. Ben konuşuyorum:

"Önemli değil."

"Yok, önemli."

"Hayır, basit bir şey. Hem de çok basit ama kaçınılmaz."

"Ne yapacağız?"

"En azından... Yürüyebiliriz."

Yürümeye başladık, Seine Nehrine doğru yöneldik.

Paris'te oturmaya başladığımda, yolumu yitirdiğim zamanlar, Seine'i arardım. Bir kez Seine'e varınca, yeniden yolumu bulurdum. Kendisinin de öyle yaptığını söyledi.

Hızlı adımlarla yürüyoruz. Hava güzel. Kaldırımlar oldukça kalabalık, yoldan geçenler bizi ayırıyor, sonra yeniden buluşuyoruz. Böylece Louvre'a varıyoruz. Orada, yürüyüşümüz yavaşlıyor. Daha geniş, daha loş bir alan. Merdivenden inip rıhtıma varıyoruz. Suyun kenarındayız. Oturuyoruz, bacaklarımızı suyun üzerinde sarkıtarak. Akan suya bakıyoruz. Birbirimize bakmaya cesaret edemiyoruz. Her şey belirsiz, nazik bir durum. Şöyle de olabilir, böyle de. Bilinmiyor.

O konuşuyor:

"Sanki bir şeye başlamaktayız, oysa çoktandır başlamıştı bu. Belki de hiç dokunmamalıydık."

"Soyutlama, kuramlar, tüm bunlar bana göre şeyler değil... Ben, öyküleri yaşamayı yeğlerim... Hüzünlü de olsalar."

"Şu halde başlayalım bu öyküye. Hiç olmazsa bakışalım."

Dilsiz çocuk, iyi öğrenci, vahşilik, sevecenlik, bunların hepsidir şimdi o. Bütün bunlar olduğunu tatlılıkla bana önceden haber veriyor. Ben de bakışlarımla bunu bildiğimi ve kendisini sevdiğimi söylüyorum. Sonunda her şeyi bulandıran yaşlar.

"Ne oluyor bize?" diyor.

"Sanıyorum, bu sizin 'entropi' dediğiniz şey Elsa."

Değişim

Liv Ullmann
Çeviren: Nur Nirven
(2. Baskı)

Bir sanatçı, bir kadın, bir anne: Liv Ullmann...
Büyük bir dürüstlük ve içtenlikle kaleme alınmış bir kitap; Ingmar Bergman'la yaptığı *Persona*'dan *Tutku*, *Evlilik Yaşamından Sahneler* ve *Yüz Yüze*'ye kadar birçok muhteşem filmden tanıdığımız, endişeleriyle, kuşkularıyla, sevinçleriyle her şeyiyle çok yönlü bir kadın: Liv Ullmann...
Bergman ile birlikte çalışmaktan ("hiçbir stüdyo onunki kadar sessiz değildir... Ingmar ile film çevirmek her şeyin gerçek gibi göründüğü uzun mutluluklar zinciridir"); Bergman ile birlikte yaşamaktan ("onun hayalindeki kadın tek bir parçadan yaratılmış olmalıydı, oysa ben biraz dikkatsiz davrandığı an kırılıp parçalanan bir kadındım"); onunla birlikte gezmekten; onun dehasından ve tuhaflıklarından sözederken Liv Ullmann bize kendini olduğu gibi açmaktadır. Küçük kızı Linn'e duyduğu sevginin coşkusuna -ve ondan bu kadar çok ayrı kaldığı için duyduğu vicdan azabına; birlikte olabildiklerinde paylaştıkları mutluluğa kendimizi kaptırıp gideriz. İlk aşkını, terkettiği kocasını, ailesini, güvendiği, sevdiği insanları onun ağzından büyük bir ilgiyle okuruz.
Nasıl canla başla çalıştığını, canlandırdığı her role nasıl hayat verdiğini, her duygusundan nasıl oyunu için yararlandığını, çevresini saran gerçekliği, kendisini nasıl sürekli gözlemlediğini, incelediğini ve çözümlediğini, çalıştıkça kendini nasıl daha özgür hissettiğini ... ve her şeyden önemlisi giderek nasıl büyüdüğünü, *değişim* geçirdiğini ve kızında yansımalarını gördüğü eski kendini nasıl ardında bıraktığını ... adım adım izleriz.
Sanatçı, üstelik de kadın sanatçı olmanın bütün sıradışılığı içinde her satırı sıradan yaşamla ilgili çağrışımlar uyandıracak, bir kadının başarmak için verdiği mücadeleyi, ödediği bedelleri gözler önüne serecek bir kitap...

Eviyle Evli Kadınlar

Robert Seidenberg/ Karen DeCrow
Çeviren: Nur Nirven
(3. Baskı)

Agorafobi – açık alan korkusu...
Bu, güvenli olduğu varsayılan evin dışına çıkıldığında duyulan o kaygıya verilen addır...
Bugün toplumsal yaşama katılmaya istekli kadın, birçok güçlüğü göğüslemek zorundadır. Çünkü onun geleneksel yeri evidir ve dışarıya, *agora*'ya çıkması hiç hoş karşılanmaz.
En bağımsız, kendi başına hareket etmeye alışmış, kendi ayakları üstünde durmayı bilen bir kadın bile evlendiği günden itibaren zaman zaman dışarıya çıkamaz, alışveriş gibi en "kutsal" görevini yerine getiremez hale gelebiliyor.
Hava kararınca sokağa çıkamayan, tek başına taksiye binemeyen, sokaklarda fazla gülmekten korkan kadın sayısı da o kadar çok ki...
Emily Dickinson, Kraliçe Victoria gibi ünlü agorafobikler de dahil, verdiği birçok örnekle bu kitap, kadınların pek çok korkularını anlamalarına yardım edecek, onlara yol gösterecektir.

Başka Ateşler

Derleyen: Alberto Manguel
Çeviren: Tomris Uyar

"Bu seçkedeki öykülerde, Latin Amerikalı bir kadın olarak duygularımın ve düşüncelerimin yansılarını buldum. Değişik Latin Amerika ülkelerinin kadın yazarları; hepimizin korkularını, umutlarını, ortak geleneksel törenlerimizi, gizlerimizi ve başkaldırılarımızı, aşkımızı ve burukluğumuzu dile getiriyorlar.
Yaşamaya mahkum oldukları bu 'maşo' dünyada cinselliğin, erkin, yükselme hırsının, adaletsizliğin örtülü kalmış anlamını yorumlamaya çalışan kadın – sesleri.
Bu seçke, Latin Amerikalı kadın yazarların dünyaya özel bir gözle baktıklarını ve görüşlerini kendilerine özgü kişisel, uysal, öfkeli,fantastik, alaycı, şiirsel bir dille dışa vurabildiklerini kanıtlıyor.
Yaşadıkları her tür zorbalığı açıkça anlatarak, doğumlarından başlayarak uymaya zorlandıkları temel kuralı çiğniyorlar:
Suskunluk kuralını.
Susmayı kabul etmiyorlar; boyun eğmiyorlar; teslim olmuyorlar; seslerini yükseltmekten kaçınmıyorlar.
Bu öyküler gözyaşlarıyla, kanla ve öpücükle yazılmış.

Isabel Allende

Kendine Ait Bir Oda

Virginia Woolf
Çeviren: Suğra Öncü
(4. Baskı)

Kadın hareketinin elden düşürmediği kitaplardan ...*kendine ait bir oda*, Virginia Woolf'un belki de en kolay okunur kitabıdır. Kolay okunur, çünkü konu çok somuttur: Kadın ve edebiyat.
Erkeklerin kadınlara bıkıp usanmadan tekrarladıkları bir soru vardır: "Bizler kadar düşünme yeteneğiniz olduğunu ileri sürüyorsunuz. Madem öyle, neden Shakespeare gibi bir deha çıkaramadınız?"
İşte Virginia Woolf, tarihsel ilişkilerin kökenine inip kütüphane raflarında şöyle bir gezindikten ve kısa bir kadın edebiyatı tarihçesi çıkardıktan sonra bu soruya esaslı bir yanıt getiriyor.
Ve Virginia Woolf şöyle sesleniyor kadınlara: "Para kazanın, kendinize ait ayrı bir oda ve boş zaman yaratın. Ve yazın, erkekler ne der diye düşünmeden yazın!."

Dullara Yas Yakışır

Erendiz Atasü

"...Aşkı var edebilmek için diğer bir kişi gerekliyse eğer, hapsolunan daracık yaşam koridorlarında onu nereden bulmalı... En yakındaki, ev içindeki, gece yatakta, gündüz çocukların yanıbaşındaki yabancılaştıktan sonra... Şu karanlık salonda yan yana oturulan hayat yoldaşından koptuktan sonra... Onu nerede bulmalı? Masanın karşı yanındakiler... Acaba, bir kez daha? Seninle olabilir mi?"

Kırk yaşlarındaki kadının yaşamı son derece huzurlu gibiydi. Tutkuyla sarıldığı bir mesleği, taptığı bir kızı vardı. Üstelik bir psikolog olarak edindiği deneyimler, bir yaşamın düzenini altüst edebilecek en büyük karmaşaların bile bilgiyle çözümlenebileceğine olan inancını pekiştirmişti.
Ve bir tatil dönüşü kızının uyuşturucu kullandığını, neredeyse yitip gittiğini farketti... Gafil avlanmıştır!
Birden öc almaya hazır bir geçmişle karşı karşıya bulur kendini. Kendisiyle çetin bir hesaplaşmaya girmek zorundadır...
Sonuç depresyon mudur? Ya da melankoli? Böyle durumlarda düş kırıklıklarına cepheden bakmak daha iyi olacaktır. Suç ortaklarıyla, geçmişin hayaletleriyle karşılaşacaktır. Tutkunun ve heyecanın boyunduruk altına asla girmeyeceklerini öğrenecektir ve özellikle yeniden doğuşların acısı içinde kendini olduğu gibi kabul etmek için onların taşkınlıklarına, büyük düzensizliklerine razı olmak gerektiğini de...

"*Büyük Düzensizlikler*'de Marie Cardinal uyuşturucuyla kozunu paylaşıyor. Bilanço ağır, çok ağır... En ciddi sorunlarımızdan biriyle yüz yüze gelmek, ona karşı savaşmak sözkonusu. Dolayısıyla kitap hem romanı hem de röportajı andırıyor. Yazar, her ikisinin de inceliklerini son derece ustaca kullanmış."

Figaro, 18 Eylül 1987

"İyi kotarılmış, hızla okunan, insana sıkılacak zaman bırakmayan bir kitap. Gerçek bir profesyonelin elinden çıkmış esaslı bir çalışma."

Le Monde, 11 Eylül 1987

"Yine de beni ilgilendiren Elsa'nın hayatı, öykünün kendisi değildi. Düzensizliği ya da bir 'başka düzeni' anlatmak istiyordum. Belki de yıllardır marjinallerle birlikte yaşadığım için. Genellikle düzensizlik bize sadece olumsuz ve yıkıcı yanıyla gösterilir. Bu izlenimi düzeltmek istiyordum."

Marie Cardinal

ISBN 975-414-016-2